

DIAGNOZA

SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY TCZEW

TCZEW, MARZEC 2025

- SPIS TREŚCI -

WSTĘP	4
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH	5
1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM	5
1.2. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU KRAJU	10
1.3. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	15
1.4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH	23
1.5. ZAŁOŻENIE STRATEGICZNE LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA	26
2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ	28
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	28
2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE	30
2.3. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	31
2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA	31
2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA	36
2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA	37
2.3.4. TRANSPORT WODNY	37
2.3.5. TRANSPORT ZBIOROWY	38
2.3.6. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH	39
2.3.7. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM	40
2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ	42
2.3.9. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO	43
2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET	43
2.5. WNIOSKI	46
3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE	47
3.1. STAN LUDNOŚCI	47
3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	47
3.1.2. STRUKTURA PŁCI	50
3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI	50
3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE	51
3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	51
3.2.2. MIGRACJE	52
3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI	53
3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	54
3.4. WNIOSKI	56
4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY	57
4.1. ROLNICTWO	57
4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE	59
4.2.1. LICZEBNOŚĆ	59
4.2.2. WIELKOŚĆ	62
4.2.3. RODZAJ	62
4.3. RYNEK PRACY	64
4.3.1. PRACUJĄCY	64
4.3.2. BEZROBOCIE	64
4.4. TERENY INWESTYCYJNE	66
4.5. WNIOSKI	67
5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	68
5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE	68
5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU	68
5.1.2. LITOSFERA I GLEBY	69
5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	70
5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN	71
5.1.5. ZASOBY LEŚNE	72
5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW	73
5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	74
5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY	74
5.3.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY	80
5.4. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY	82
5.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	84
5.5.1. INFRASTRUKTURA WODOCIAĞOWA	84
5.5.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA	85
5.5.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	86
5.5.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA	86

5.5.5.	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	86
5.5.6.	INFRASTRUKTURA GAZOWA I NAFTOWA	87
5.5.7.	GOSPODARKA ODPADAMI	87
5.6.	WNIOSKI	91
6.	KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	92
6.1.	ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	92
6.1.1.	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW	92
6.1.2.	OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTEKÓW	93
6.1.3.	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	100
6.1.4.	ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	101
6.2.	INSTYTUCJE KULTURY	101
6.3.	LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE	102
6.4.	WNIOSKI	105
7.	SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	106
7.1.	INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE	106
7.2.	ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	107
7.2.1.	WALORY PRZYRODNICZE	107
7.2.2.	WALORY ANTROPOGENICZNE	108
7.2.3.	BAZA MATERIALNA TURYSTYKI	109
7.3.	WNIOSKI	110
8.	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	111
8.1.	PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE	111
8.1.1.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	111
8.1.2.	MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	113
8.1.3.	DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	120
8.2.	STRUKTURA OSADNICZA	121
8.3.	REWITALIZACJA	122
8.4.	OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA	122
8.5.	OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	123
8.6.	WNIOSKI	125
9.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	126
9.1.	OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA	126
9.2.	PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA	126
9.3.	PRZESTĘPCZOŚĆ	127
9.4.	ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO	128
9.4.1.	ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	128
9.4.2.	ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU	129
9.4.3.	ZAGROŻENIE ZALEWOWE	129
9.4.4.	ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	131
9.4.5.	ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE	132
9.4.6.	ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ	133
9.5.	WNIOSKI	134
10.	POLITYKA SPOŁECZNA	135
10.1.	OCHRONA ZDROWIA	135
10.2.	POMOC SPOŁECZNA	136
10.3.	MIESZKALNICTWO	138
10.4.	WNIOSKI	142
11.	EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY	143
11.1.	PLACÓWKI OŚWIATOWE	143
11.2.	LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI	143
11.3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY	145
11.3.1.	ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA	145
11.3.2.	AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH	146
11.4.	WNIOSKI	147
12.	FINANSE SAMORZĄDOWE	148
12.1.	DOCHODY GMINY	148
12.2.	WYDATKI GMINY	151
12.3.	ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA	153
12.4.	WNIOSKI	154
13.	PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO	155
13.	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	161

WSTĘP

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy. Zawarte opisy i analizy pozwoliły na sformułowanie wniosków i ocen oraz zidentyfikowanie najważniejszych trendów rozwojowych Gminy Tczew oraz potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości.

Diagnozę sporządzono w IV kwartale 2024 r. - I kwartale 2025 r. w związku z czym większość analizowanych wskaźników dotyczy roku 2023 (najnowsze, możliwe na ten czas dane do pozyskania za pełny rok sprawozdawczy¹), który nierzadko przedstawiany jest w zestawieniu z latami poprzedzającymi. **Stan aktualności obowiązujących dokumentów poszczególnych szczebli terytorialnych jest na dzień 31 marca 2025 r.**

Zakres diagnozy oparto o wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, 2021) oraz wymagania ustawowe. Zidentyfikowano najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowana terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk.

Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Szczegółowo omówiono także wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Efektem końcowym diagnozy są wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT, stanowiące jeden z początkowych rozdziałów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy.

¹ Dotyczyło to większości baz danych, w tym w szczególności danych GUS, dane pochodzących z Raportu o stanie Gminy itd.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH

Stosownie do Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Art. 10e, ust. 2): *Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.*

Ponadto cele i działania określone w strategiach rozwoju gmin powinny być skoordynowane z założeniami dokumentów programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, regionalnego, ponadlokalnego oraz lokalnego.

W niniejszym rozdziale dokonano syntezy założeń najważniejszych polityk i dokumentów strategicznych opracowanych na poszczególnych szczeblach terytorialnych.

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM

Kontekst aktualnej polityki Unii Europejskiej

Unia Europejska liczy obecnie 27 państw² i stanowi jednolity rynek, o ogromnym potencjale. Unia, która na początku była wyłącznie wspólnotą gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia, po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i kwestie migracyjne. Obecnie Unia stanowi unię gospodarczą i polityczną, której Polska jest członkiem od 1 maja 2004 r.

Założenia rozwojowe Unii Europejskiej na przestrzeni lat stale ewoluują. Wpływ na politykę UE wywierają nie tylko zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze poszczególnych krajów Wspólnoty, ale także dynamiczna sytuacja geopolityczna świata i związane z nią liczne wyzwania, przed jakim staje „stary kontynent”.

W czerwcu 2024 roku Rada Europejska nakreśliła i uzgodniła **program strategiczny dla UE na lata 2024-2029**. Określono wówczas priorytety UE i strategiczne wytyczne. W obliczu zmieniających się globalnych realiów i wzrastającej niestabilności program strategiczny zakłada zwiększenie suwerenności Europy i lepiej przygotowuje ją na aktualne i przyszłe wyzwania. Program oparty jest na trzech filarach tj.³:

- **Wolna i demokratyczna Europa** – zakłada się, że wartości takie jak: poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka będzie głównym atutem UE. Priorytety Rady Europejskiej w tym zakresie to:
 - promowanie i ochrona praworządności;
 - wzmocnienie odporności demokracji i debaty demokratycznej;
 - ochrona wolnych i pluralistycznych mediów i społeczeństwa obywatelskiego;
 - przeciwdziałanie ingerencjom zewnętrznym i próbom destabilizacji;
 - zapewnianie, by giganci technologiczni brali odpowiedzialność za ochronę debat demokratycznych w Internecie;
 - utrzymanie w mocy Karty Narodów Zjednoczonych i propagowanie pokoju, sprawiedliwości i stabilności na świecie;

² Po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur unijnych.

³ Materiał źródłowy: <https://www.consilium.europa.eu/pl/european-council/strategic-agenda-2024-2029/>

- działania na rzecz zreformowanego i bardziej inkluzywnego systemu wielostronnego;
- **Silna i bezpieczna Europa** – zakłada się, że Unia Europejska będzie miała zdolności adaptacyjne do funkcjonowania w konfrontacyjnym i niepewnym świecie. UE dąży do potwierdzenia swoich ambicji i roli strategicznego podmiotu na arenie międzynarodowej. Priorytety Rady Europejskiej w tej dziedzinie to:
 - dalsze wspieranie Ukrainy, w tym jej rekonstrukcji i dążenia do sprawiedliwego pokoju;
 - większa gotowość obronna UE i jej większy potencjał obronny oraz zwiększenie wydatków na obronności inwestycji w tym zakresie;
 - współpraca z partnerami transatlantyckimi i z NATO;
 - walka z przestępczością zorganizowaną, radykalizacją, terroryzmem i brutalnym ekstremizmem;
 - wzmocnienie odporności, gotowości, zdolności w zakresie zapobiegania kryzysom i reagowania na nie, aby chronić obywateli i społeczeństwa przed różnymi kryzysami, w tym klęskami żywiołowymi i stanami zagrożenia zdrowia;
 - oparty na zasługach proces rozszerzenia UE uwzględniający zachęty, postępujący równolegle z niezbędnymi reformami wewnętrznymi;
 - kompleksowe podejście do migracji i zarządzania granicami;
- **Zamożna i konkurencyjna Europa** – zakłada się wzmocnienie długoterminowej konkurencyjności oraz poprawę ekonomicznego i społecznego dobrobytu obywateli. Obejmuje to zwiększenie ich siły nabywczej, tworzenie nowych miejsc pracy i zagwarantowanie wysokiej jakości towarów i usług. Priorytety UE mające na celu wzmocnienie suwerenności Europy w strategicznych sektorach technologicznych i przemysłowych to:
 - pogłębianie jednolitego rynku, zwłaszcza w dziedzinie energii, finansów i telekomunikacji;
 - znaczne wspólne wysiłki inwestycyjne z uruchomieniem finansowania zarówno publicznego, jak i prywatnego, w tym za pośrednictwem Europejskiego Banku Inwestycyjnego i zintegrowanych europejskich rynków kapitałowych;
 - ambitna, solidna, otwarta i zrównoważona polityka handlowa;
 - ograniczenie szkodliwych zależności oraz dywersyfikacja i zabezpieczenie strategicznych łańcuchów dostaw;
 - zwiększenie zdolności w zakresie kluczowych technologii przyszłości, takich jak sztuczna inteligencja, technologie neutralne emisyjnie i półprzewodniki;
 - transformacja ekologiczna i cyfrowa, w tym rzeczywista unia energetyczna i inwestycje w przełomowe technologie cyfrowe w Europie;
 - zrównoważony i odporny sektor rolny;
 - promowanie środowiska sprzyjającego innowacjom i przedsiębiorczości;
 - rozwój współpracy w dziedzinie zdrowia na szczeblach europejskim i międzynarodowym;
 - inwestycje w umiejętności, szkolenia i edukację.

Konsekwentnie, opierając się na strategicznym programie Rady Europejskiej i wynikach dyskusji z grupami politycznymi Parlamentu Europejskiego, po wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) określiła **siedem priorytetów politycznych KE**, do których zaliczono⁴:

- **Nowy plan na rzecz trwałego dobrobytu w Europie i konkurencyjności Europy** – zapewnienie firmom warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu, wspieranie konkurencyjności europejskiego przemysłu i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. Rozwój odpornej gospodarki

⁴ Materiał źródłowy: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029_pl.

- o obiegu zamkniętym, w której na pierwszym miejscu są badania naukowe i innowacje oraz przyspieszone inwestycje, zapobieganie niedoborom pracowników i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców. Wiodąca rola we wprowadzaniu innowacji w dziedzinie technologii cyfrowych;
- **Nowa epoka dla obrony i bezpieczeństwa w Europie** – zagwarantowanie Europie bezpieczeństwa poprzez zbudowanie Europejskiej Unii Obrony. Reagowanie na wszystkie zagrożenia w Internecie i poza nim oraz przygotowanie się na kryzysy. Wzmocnienie wspólnych granic oraz sprawiedliwe i zdecydowane zarządzanie migracją;
 - **Wsparcie dla ludzi, silne społeczeństwo i europejski model społeczny** – utrzymanie i podniesienie standardu życia obywateli poprzez promowanie sprawiedliwości społecznej w nowoczesnej gospodarce, wzmacnianie solidarności przez jednoczenie społeczeństw i wspieranie młodych ludzi oraz zapewnianie wszystkim równych szans;
 - **Troska o jakość życia: bezpieczeństwo żywnościowe, woda i przyroda** – budowanie konkurencyjnego i odpornego rolnictwa i systemu żywnościowego oraz ochrona różnorodności biologicznej, co służy wspieraniu rolników i produkcji zdrowej żywności;
 - **Ochrona demokracji i wartości europejskich** – ochrona demokracji i zwiększenie odporności i gotowości społecznej, wzmocnienie praworządności z myślą o sprawiedliwym i dobrze funkcjonującym społeczeństwie, promowanie aktywności obywatelskiej i czerpanie z pomysłów obywateli przy kształtowaniu polityki;
 - **Globalny wymiar Europy: silna pozycja, silne partnerstwa** – dążenie do rozszerzenia Unii, aby wzmocnić jej wpływy na arenie międzynarodowej. Nacisk na współpracę w szerszym sąsiedztwie w celu promowania pokoju, partnerstwa i stabilności gospodarczej. Prowadzenie nowej gospodarczej polityki zagranicznej i reforma systemu międzynarodowego w celu dostosowania go do współczesnego świata;
 - **Wspólna realizacja celów i przygotowanie się na przyszłość** – skonstruowanie wydajnego budżetu UE. Wdrożenie reform, aby większa Unia funkcjonowała sprawnie oraz wzmocnienie partnerstwa między Komisją Europejską a Parlamentem Europejskim, aby wspólnie działać skuteczniej.

Zaistniała w 2020 roku pandemia COVID-19 i związane z nią nowe zagrożenia i wyzwania spowodowały konieczność weryfikacji polityki wspólnotowej, w tym fiskalnej. Odpowiedzią Unii Europejskiej na pandemię stał się **Plan odbudowy dla Europy**. Został on oparty na największym długoterminowym budżecie w historii UE oraz na tzw. **Funduszu Odbudowy** (ang.: *Next Generation EU*) o wartości ponad 700 mld euro⁵. Ma na celu on złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa oraz zapewnienie zrównoważonej gospodarki przygotowanej na wyzwania i możliwości związane z transformacją ekologiczną i cyfrową.

Najważniejsze elementy porozumienia w ramach Funduszu Odbudowy⁶:

- badania naukowe i innowacje z wykorzystaniem programu „Horyzont Europa”,
- sprawiedliwa transformacja klimatyczna i cyfrowa z wykorzystaniem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i programu „Cyfrowa Europa”,
- gotowość, odbudowa i odporność na kryzysy, finansowane za pomocą Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, *rescEU* i nowego programu działań w dziedzinie zdrowia – UE dla zdrowia,
- modernizację realizowanych od dawna polityk, takich jak polityka spójności i wspólna polityka rolna, aby zmaksymalizować ich wkład w realizację priorytetów Unii,
- walkę ze zmianą klimatu – 30 proc. środków unijnych, czyli dotychczas największy odsetek na ten cel w europejskim budżecie,
- ochronę różnorodności biologicznej i równouprawnienie płci.

⁵ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl

⁶ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl#najwikszy-w-historii-pakiet-rodkw-na-rzecz-oywienia-gospodarki

W konsekwencji przyjętego projektu budżetu UE na lata 2021-2027 i Funduszu Odbudowy (*Next Generation EU*), stanowiący Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*), dla Polski przypaść ma ok. 23,9 mld euro dotacji i ok. 11,5 mld euro pożyczek (w cenach bieżących)⁷. Korzystanie z w/w funduszy poszczególnych krajów członkowskich opiera się na tzw. Krajowych Planach Odbudowy, które są przełożeniem wsparcia finansowego na konkretne reformy, programy i inwestycje.

Wydarzenia zapoczątkowane w lutym 2022 r. (pełnoskalowa agresja militarna Federacji Rosyjskiej na Ukrainę) powodują, że jesteśmy świadkami kolejnych rewizji unijnej polityki fiskalnej. W wielu aspektach zmiany prawdopodobnie będą fundamentalne - nowego wymiaru nabiera polityka bezpieczeństwa, a w ślad za nią m.in. polityka energetyczna, polityka spójności i współpraca międzynarodowa.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności⁸

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje, w horyzoncie czasowym do 2026 r. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*).

(KPO) koncentruje się na interwencjach, które przyczyniać się będą do pobudzenia gospodarki, inwestycji, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Zaplanowano realizację reform i inwestycji w tych obszarach, które są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki, ale także w tych, które tworzą trwałe podwaliny pod budowę gospodarki odpornej na kolejne wstrząsy.

W ujęciu generalnym KPO skupia się na wsparciu pięciu komponentach:

- 1) **Odporność i konkurencyjność gospodarki;**
- 2) **Zielona energia i zmniejszenie energochłonności.**
- 3) **Transformacja cyfrowa.**
- 4) **Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia.**
- 5) **Zielona, inteligentna mobilność.**
- 6) **Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.**

Wokół w/w komponentów koncentruje się wsparcie na rzecz przedsiębiorców, instytucji publicznych oraz innych podmiotów społeczno-gospodarczych. W każdym komponencie ujęto także działania na rzecz spójności terytorialnej – w zależności od zidentyfikowanych problemów – adresowane do obszarów wiejskich, miast, czy też obszarów szczególnie poszkodowanych w wyniku pandemii, gdzie występuje kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.

Adresatami proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. podmioty społeczne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe).

Krajowy Plan Odbudowy objęty jest **zasadą *do no significant harm (DNSH)* – niewyrządzania znaczącej szkody środowisku.**

⁷ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/recovery-and-resilience-plan-poland_pl

⁸ Materiał źródłowy: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo>

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*) większość środków należy przeznaczyć na działania w obszarze związanym z realizacją **celów klimatycznych** oraz na **transformację cyfrową**. Do KPO mogą być włączone reformy i inwestycje, które rozpoczęły się 1 lutego 2020 r., jednak ich realizacja musi się zakończyć w sierpniu 2026 r. (płatności mogą być dokonywane do końca 2026 r.).

Polityka spójności⁹

Polityka spójności w latach 2021-2027 ma za zadanie wdrażanie dwóch celów traktatowych UE: **inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu** oraz **Europejską Współpracę Terytorialną** (Interreg). Wyodrębniono także pięć dodatkowych celów polityki spójności:

- 1) **Bardziej konkurencyjna i inteligenta Europa,**
- 2) **Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa,**
- 3) **Bardziej skomunikowana Europa,**
- 4) **Europa społeczna i włączająca społecznie,**
- 5) **Europa bliska obywatelom.**

Podstawowym dokumentem określającym współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP) – uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania funduszy unijnych.

Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** – służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** – służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** – służy zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** – jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.
- **Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury** - służy unijnej polityce morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

Do realizacji założeń Umowy Partnerstwa służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach (perspektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne.

⁹ Materiał źródłowy: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

1.2. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU KRAJU

Podstawowe (nadrzędne) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w horyzoncie czasu dziesięcio-piętnastoletnim oraz podstawowe działania na okres czterech lat, określa średniookresowa strategia rozwoju kraju. W dalszym ciągu (stan na marzec 2025 r.) jest nią, uchwalona przez Radę Ministrów w 2017 roku, Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.

Dokument powyższy realizowany jest przez inne strategie odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego (opisane w tabeli poniżej) oraz przez strategię rozwoju województwa (opisaną w rozdz. 1.3.).

Tab. 1 Główne założenia najważniejszych dokumentów strategicznych szczebla krajowego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. (SOR)	SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem kraju w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia model rozwoju kraju jako rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Przyjęty model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Celem głównym SOR jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności, w wymiarze społecznym, ekonomicznym środowiskowym i terytorialnym. Wyszczególniono także cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE); oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnej. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSSR 2030 kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów, jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju,

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnym.
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)	PEP 2040 wskazuje ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację Porozumienia Paryskiego z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Zgodnie z PEP 2040 celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Cele szczegółowe PEP 2040 to: 1) Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. 2) Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. 3) Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. 4) Rozwój rynków energii. 5) Wdrożenie energetyki jądrowej. 6) Rozwój odnawialnych źródeł energii. 7) Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. 8) Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.
Aktualizacja Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (aKPEiK)	Aktualizacja Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030 stanowi strategiczny dokument opracowywany przez państwa członkowskie Unii Europejskiej, w którym określają one założenia i cele oraz polityki i działania mające na celu osiągnięcie unijnych celów klimatyczno-energetycznych, w szczególności kontrybucji do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Są one realizowane w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej, tj.: – bezpieczeństwa energetycznego; – wewnętrznego rynku energii; – efektywności energetycznej; – redukcji emisyjności; – badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. Cele i założenia aKPEiK oparte zostały na scenariuszu aktywnej transformacji tzw. scenariuszu WAM, który oznacza przyspieszenie dotychczasowego tempa transformacji gospodarki i pozwala na realizację części zobowiązań z pakietu <i>Fit for 55</i>. Opracowano także scenariusz WEM, który przedstawia prognozę transformacji w oparciu o aktualnie istniejące ramy prawne i inwestycyjne, zbliżony do scenariusza „biznes jak zwykle”. aKPEiK składa się z dokumentu głównego oraz 6 załączników: 1) Scenariusz WAM – scenariusz aktywnej transformacji. 2) Scenariusz WEM – scenariusz transformacji „biznes jak zwykle. 3) Założenia analitycznych i metodyka prognozowania (dla obu scenariuszy). 4) Opis środków poprawy efektywności energetycznej w sieci elektroenergetycznej. 5) Finansowanie transformacji klimatyczno-energetycznej. 6) Odniesienie do zaleceń Komisji Europejskiej do projektu aKPEiK z 29 lutego 2024 r.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)	Rolą PEP 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 ma stanowić podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Celem głównym PEP 2030 jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który został przeniesiony wprost z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP 2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji. PEP 2030 wyznacza następujące cele środowiskowe, które są wspierane przez cele horyzontalne: – Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; – Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; – Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; – Cel horyzontalny 1: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; – Cel horyzontalny 2: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.
Strategia Produktivności 2030 (SP 2030)	Głównym celem SP 2030 jest: wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych. Strategia przewiduje działania w ramach siedmiu obszarów interwencji, wraz z przypisanymi do nich celami szczegółowymi: – Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce): (a) Wzrost wydajności surowcowej gospodarki, (b) Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce; – Obszar II. Praca i kapitał ludzki: (a) Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie, (b) Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby cyfryzowanej gospodarki; – Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy): (a) Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych, (b) Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw; – Obszar IV. Organizacja i instytucje: (a) Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych, (b) Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi; – Obszar V. Wiedza: Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce; – Obszar VI. Dane: Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych; – Obszar VII. Umiedzynarodowienie: (a) Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozazachodnie, (b) Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)	Celem głównym SRKL 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; – Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; – Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; – Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)	Głównym celem SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja niniejszego celu jest oparta na trzech celach szczegółowych: – Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; – Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; – Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030)	Celem głównym SSiNP 2030 jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce. Do jego osiągnięcia w perspektywie do 2030 r. przyczyniać się będzie 5 celów szczegółowych – Cel szczegółowy I: Lepsze prawo. – Cel szczegółowy II: Sprawne instytucje państwa. – Cel szczegółowy III: Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. – Cel szczegółowy IV: Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych. – Cel szczegółowy V: Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWIR 2030)	Głównym celem niniejszej Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące cele szczegółowe: – Cel szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; – Cel szczegółowy II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; – Cel szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Obszarami wpływającymi na realizację celów strategii to: sprawne zarządzanie rozwojem, stabilne finansowanie rozwoju, trwała zdolność kreacji i uczenia się.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)	Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja wyżej opisanego celu jest związana z wdrażaniem 6 kierunków interwencji dla każdej z gałęzi transportu tj.: – Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce. – Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym. – Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. – Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów. – Kierunek interwencji 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. – Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowi wypełnienie zobowiązań wynikających z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie cyklicznej aktualizacji planów gospodarowania wodami, a także umożliwia dopełnienie zobowiązań raportowych do Komisji Europejskiej. Priorytetem Planu gospodarowania wodami jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków, określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych jednolitych części wód oraz dla obszarów chronionych. W dokumencie tym zawarto również wykaz inwestycji koniecznych do osiągnięcia założonych celów środowiskowych (dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych). W kontekście opracowania strategii rozwoju Gminy Tczew istotne są następujące działania*: – działania do realizowania przez gminę: - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; - ograniczenie zanieczyszczenia jezior związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami; - aktywne kształtowanie stref buforowych w pasie 15 m od linii brzegowej jezior; - analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	- uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami; - aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jcwp; - kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych; - realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych; - działania renaturyzacyjne; - realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; - analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych; - ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp; - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. * działania wskazane zostały w projekcie Strategii
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	Aktualny Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (2022), stanowi aktualizację PZRP dla OD Wisły przyjętego do realizacji w 2016 r. Dokument zawiera: - wszelkie zmiany lub uaktualnienia dotyczące tych planów, wraz z podsumowaniem przeglądów wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego; - ocenę postępów w realizacji celów zarządzania ryzykiem powodziowym; - opis i wyjaśnienie przyczyn niezrealizowania zaplanowanych działań zmierzających do osiągnięcia celów zarządzania ryzykiem powodziowym; - opis działań podjętych, a niezaplanowanych w tych planach; - możliwy wpływ zmian klimatu na występowanie powodzi. Nadrzędnym i podstawowym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego a także działalności gospodarczej. W ramach wdrażania założeń Planu wskazano następujące cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe: - Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi, - Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; - Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi, - Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP, - Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP; - Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; - Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych, - Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych, - Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi, - Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności, - Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe, - Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Dokument ten sporządzony został na okres sześciolatek (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje: - analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych; - propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji; – działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy. Zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy stwierdza się, że Gmina Tczew: – na terenach leśnych i zadrzewionych w stopniu „słabym” narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy rolniczej; wyższe ryzyko zagrożenia może mieć miejsce na terenach rolniczych z głęboko położonym poziomem wodonośnym; – w stopniu „umiarkowanym” narażona jest na wystąpienie suszy hydrologicznej; – w stopniu „słabym” narażona na ryzyko wystąpienia suszy hydrogeologicznej; – w przeważającej części w stopniu „silnym” narażona jest na syntetyczne ryzyko wystąpienia suszy. W zakresie przeciwdziałania skutkom suszy wskazano następujący katalog działań do realizacji na poziomie lokalnym (w tym gminnym): – Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; – Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych; – Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych; – Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji; – Podpiętrzenie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy; – Realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji; – Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej; – Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych; – Budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych; – Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli; – Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów; – Czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej; – Czasowe ograniczenie korzystania z wód; – Zmiana sposobu wykonywania oraz przesunięcie terminów realizacji prac utrzymaniowych na ciekach, z uwagi na wystąpienie suszy hydrologicznej, ujętych w planach utrzymania wód; – Edukacja i kreowanie świadomości rolników w zakresie zwiększania retencji na gruntach rolnych, zwiększania materii organicznej w glebie oraz upowszechniania upraw mniej wrażliwych na suszę. Propagowanie ubezpieczeń rolnych; – Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach strategicznych oraz na: <https://www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe>.

1.3. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami strategii rozwoju województwa, która stanowi punkt odniesienia oraz podstawowy dokument strategiczny określający długofalową wizję rozwoju województwa. Dla województwa pomorskiego obowiązuje aktualnie Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, przyjęta Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku.

Tab. 2 Główne założenia obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030)	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi dokument prowadzenia polityki rozwoju województwa, w której wyznaczono cele rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, a także zdefiniowano jego politykę przestrzenną. Wizja określona w Strategii Rozwoju Województwa brzmi następująco: <i>Pomorskie w roku 2030 to region dobrobytu:</i> – Rozwijający się w sposób trwały – bazujący na wyróżnikach Pomorza: aktywności i potencjale wykształcenia mieszkanek i mieszkańców, wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego, bogatym dziedzictwie wielokulturowym, morskim i wolnościowym, unikatowych walorach środowiskowych i krajobrazowych, zrównoważonej mobilności, a także branżach kluczowych dla gospodarki i inteligentnych specjalizacji. – Ekoefektywny – dążący do osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporny na negatywne zjawiska klimatyczne, bazujący na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii, zwłaszcza odnawialnych. – Otwarty – zarówno w wymiarze społecznym, dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, etnicznej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich osób zamieszkujących Pomorze, jak i poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych. – Spójny – zapewniający wszystkim mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym powszechny dostęp do zindywidualizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna, kultura czy oferta czasu wolnego, jak również dążący do eliminowania nierówności społecznych i ekonomicznych występujących w regionie. – Innowacyjny – kreujący i wykorzystujący nowoczesne rozwiązania typu smart w kluczowych obszarach rozwoju, w szczególności w wymiarze środowiskowym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym, a także aktywnie czerpiący z trendów technologicznych i cyfryzacji. W Strategii wyznaczono cele strategiczne z szeregiem celów operacyjnych. Układ celów strategicznych i operacyjnych prezentuje się następująco: – Trwałe bezpieczeństwo; - Bezpieczeństwo środowiskowe, - Bezpieczeństwo energetyczne, - Bezpieczeństwo zdrowotne, - Bezpieczeństwo cyfrowe, – Otwarta wspólnota regionalna; - Fundamenty edukacji, - Wrażliwość społeczna, - Kapitał społeczny, - Mobilność, – Odporna gospodarka; - Pozycja konkurencyjna, - Rynek pracy, - Oferta turystyczna i czasu wolnego, - Integracja z globalnym systemem transportowym. Na terenie województwa pomorskiego wyznaczono następujące Miejskie Obszary Funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego; MOF Kwidzyna; MOF Starogardu Gdańskiego; MOF Bytowa; MOF Lęborka; MOF Chojnice-Człuchów; MOF Malbork-Sztum; MOF Kościerzyna, MOF Słupsk-Ustka. Gmina Tczew położona jest w zasięgu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego. MOF OW stanowi kluczowy element strukturalny Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot. W stosunku do obszaru wskazuje się następujące kluczowe interwencje: – adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitnozielonej infrastruktury; – ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– biologicznej, a także rozwój terenów zieleni; – zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów; – zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych; – zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym; – doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania; – rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych; – poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach; – kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia; – intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zmiennych epidemiologicznie, w tym z wykorzystaniem potencjału pracodawców oraz NGO; – rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny; – dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny); – deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych, zwłaszcza w psychiatrii i opiece długoterminowej; – upowszechnianie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych; – rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili); – poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej; – rozwój edukacji regionalnej i etnicznej; – skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej; – zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego; – rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego; – realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; – rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej); – tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny; – taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego; – moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym; – rozwój współdzielonych środków transportu; – kompleksowa oferta wsparcia sfery B+R oraz komercjalizacji rozwiązań B+R; – umiędzynarodowienie uczelni oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami w regionie; – kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie); – poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3; – poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów; – zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie. Ponadto Gmina Tczew znajduje się na terenie ponadregionalnego pasma rozwojowego, którego potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury TEN-T i TEN-E tj.: a) nadwiślańsko-zatokowe pasmo rozwojowe - związane z przebiegiem infrastruktury korytarza infrastrukturalnego nadwiślańsko-zatokowego i obejmujące: autostradę A1 (Gdańsk-Toruń), drogę nr 91 (Gdańsk-Toruń), linie kolejowe nr 9 (Gdynia Główna - Tczew), nr 131 (Tczew - Bydgoszcz Główna), nr 207 (Malbork-Kwidzyn-Grudziądz), rzekę Wisłę oraz systemy krajowej sieci przesyłowej elektroenergetycznej oraz gazu i produktów naftowych. b) południowe pasmo rozwojowe – związane z przebiegiem infrastruktury korytarza infrastrukturalnego południowego i obejmujące: drogę nr 22 (Elbląg-Malbork-Tczew-

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	Starogard Gdański-Chojnice-Człuchów-Wałcz) i linii kolejowej nr 204 (Elbląg-Malbork), nr 203 (Tczew Chojnice) oraz nr 210 (Chojnice-Człuchów-Szczecinek). W stosunku do powyższego wskazuje się następujące kluczowe interwencje: – rozwój efektywnych, energooszczędnych oraz inteligentnych systemów zarządzania, dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii; – rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili); – rozwój sieci dróg; – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego; – rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej); – rozwój infrastruktury elektromobilności i paliw alternatywnych; – wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych; – kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie); – zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie; – zwiększenie roli pomorskich centrów logistycznych oraz powierzchni magazynowej; – zwiększenie rangi połączeń pomorskich portów ze Skandynawią; – efektywne powiązanie regionalnej i metropolitalnej sieci transportowej z siecią krajową oraz TEN-T.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w dokumencie.

Poza Strategią Rozwoju Województwa, do istotnych dokumentów regionalnych, kierunkujących ogólnymi założeniami rozwojowymi województwa i gmin należą m.in.:

Tab. 3 Główne założenia pozostałych dokumentów szczebla regionalnego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 (PZPWP 2030)	Aktualnie obowiązujący Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego przyjęto Uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Plan stanowi główny dokument polityki rozwoju przestrzennego województwa. Ustala on podstawowe elementy układu przestrzennego województwa, ich zróżnicowanie oraz wzajemne relacje. Plan przyjmuje zasadę zrównoważonego rozwoju województwa pomorskiego oraz zawiera kierunki zagospodarowania, a wśród nich poszczególne kierunki polityki przestrzennej, które wskazują sposoby realizacji wizji przestrzennego zagospodarowania województwa. Zgodnie z ustaleniami Planu, Gmina Tczew położona jest w obrębie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Trójmiasta). W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa określono również rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w tym nawiązujące do Gminy Tczew, w zakresie:* – rozbudowy, przebudowy i budowy sieci przesyłowych, dystrybucyjnych oraz stacji energetycznych dla wyprowadzenia mocy z nowych systemowych: - budowa napowietrznej linii dwutorowej 400 kV; - budowa stacji elektroenergetycznych 110/SN kV na potrzeby farm wiatrowych i fotowoltaicznych: FW Miłobądz – Tczew; – poprawy atrakcyjności oferty publicznego transportu zbiorowego: - przebudowa linii kolejowej nr 203 (na odcinku Tczew - Łąg Wschód) wraz z elektryfikacją i budową łącznicy z linią kolejową nr 201 [w trakcie realizacji]; - rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej w kierunku Tczewa [odstąpiono od projektu]; – infrastruktury transportowej: - dostosowanie drogi krajowej nr 22 (na odcinku Swarzędz - Tczew) co najmniej do klasy drogi głównej o ruchu przyspieszonym (GP) [przedsięwzięcie zrealizowane]; - rozbudowa DW nr 224 na odcinku węzeł Stanisławie autostrady A1 – Godziszewo [przedsięwzięcie zrealizowane]; - rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory - Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna – Tczew [prace projektowe w trakcie realizacji];

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	- modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego; - wdrożenie systemu ERTMS na wszystkich liniach należących do sieci TEN-T; - Pomorskie Trasy Rowerowe o znaczeniu międzynarodowym wraz z trasami dojazdowym i- Hanzeatycka Trasa Rowerowa nr 2 (R-9); - w zakresie kształtowania struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy; - budowa terminalu intermodalnego w obrębie geodezyjnym Zajączkowo, w obszarze pomiędzy drogą nr 91 a istniejącą linią kolejową nr 9 (Gdańsk Główny - Warszawa Wschodnia), wraz z budową powiązania drogowego między terminalem a węzłem autostrady A1 Tczew; - modernizacja istniejącej i budowa nowej infrastruktury przeładunkowo-logistycznej śródlądowych portów handlowych na polskim odcinku MDW E-70, np. infrastruktury portowej śródlądowej na wysokości Zajączkowa, powiązane z terminalem intermodalnym w Zajączkowie; - rozpoznanie możliwości budowy przeładowni zlokalizowanej nad rzeką Wisłą i jej powiązań z terminalem intermodalnym w Zajączkowie; - budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury dróg wodnych: - odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle; - infrastruktury technicznej: - budowa rurociągu ropy naftowej Gdańsk – Płock stanowiącego II nitkę Rurociągu Pomorskiego, budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 MOP 8,4 MPa Gustoszyn – Wicko, odcinek Gardeja-Kolnik [w trakcie realizacji]; - budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłoczonych i modernizacją przepompowni ścieków powyżej 2.000 RLM, w tym aglomeracja Tczew; - ochrony przyrody; - utworzenie Parku Krajobrazowego Dolnej Wisły; - rozwoju spójnego systemu tras rowerowych oraz infrastruktury związanej z obsługą żeglarstwa (międzynarodowy szlak wodny wybrzeża Bałtyku i Zalewu Wiślanego) i kajakarstwa; - Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki. * część z inwestycji została już zrealizowana lub odstąpiono od projektu
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Pomorskiego 2030	Dokument ten został przyjęty na mocy uchwały nr 618/L/23 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 stycznia 2023 r. Program wskazuje cele w zakresie ochrony środowiska województwa pomorskiego. Określono obszary (dziedziny) interwencji, dla których przyjęto określone cele w ramach poniższych kierunków interwencji: - Klimat i jakość powietrza: Poprawa stanu jakości powietrza, Adaptacja do zmian klimatu, Wspieranie transformacji energetycznej; - Zagrożenia hałasem: Poprawa klimatu akustycznego; - Pola elektromagnetyczne: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; - Gospodarowanie wodami: Czyste wody i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, Zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury; - Gospodarka wodno-ściekowa: Racjonalna gospodarka wodno – ściekowa; - Zasoby geologiczne: Optymalizacja i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż; - Gleby: Przywrócenie i utrzymanie dobrego stanu gleb; - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: Racjonalna gospodarka odpadami; - Zasoby przyrodnicze: Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– Zagrożenia poważnymi awariami: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska oraz minimalizacja ich skutków.
Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030	Plan przyjęty został na mocy uchwały nr 586/162/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 9 lipca 2020 r. Dokument ten ma na celu nakreślenie kierunków rozwoju dróg wojewódzkich, w tym systemu transportowego województwa pomorskiego w perspektywie do 2030 roku. W niniejszym Planie wskazano działania z zakresu poprawy stanu funkcjonalnego i technicznego istniejącej sieci dróg wojewódzkich oraz kierunków rozwoju sieci o nowe odcinki zapewniając spójność terytorialną regionu. Celem dokumentu jest: – określenie krytycznych elementów sieci dróg wojewódzkich z punktu widzenia stanu technicznego, warunków ruchu i bezpieczeństwa ruchu, oddziaływania na środowisko, – określenie funkcjonalnej struktury sieci dróg wojewódzkich ze wskazaniem ważności jej elementów w obsłudze ośrodków osadniczych województwa, – określenie kryteriów kwalifikacji odcinków dróg do budowy, przebudowy i remontów, – wskazanie dróg do podniesienia lub obniżenia kategorii wraz z zasadami przejmowania i przekazywania, – określenie scenariuszy inwestycyjnych (np. wynikających m.in. z potrzeby dostosowania do planu inwestycyjnego GDDKiA) i możliwych ram finansowych (np. proporcje środków na inwestycje, przebudowy i poprawę stanu dróg przeznaczonych do obniżenia kategorii), – określenie docelowych (pożądanych parametrów technicznych), w tym klas dróg lub ich odcinków, – określenie zasad działań służących podniesieniu poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach wojewódzkich, w tym realizacji celów i kierunków działań określonych w Wojewódzkim Programie Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego „Gambit Pomorski”, – określenie zasad lokalizacji i warunków urządzania ciągów pieszych, tras i dróg rowerowych, przystanków komunikacyjnych w ciągu dróg wojewódzkich, – wskazanie wytycznych do sporządzania gminnych dokumentów planistycznych w aspekcie istniejących i planowanych dróg wojewódzkich. W odniesieniu do Gminy Tczew wskazano, że droga wojewódzka nr 224 na odcinku Godziszewo – węzeł autostrady Stanisławie planowana była do rozbudowy. Przedsięwzięcie to zostało już zrealizowane.
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2030	Dokument ten przyjęty został uchwałą nr 173/XV/25 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 maja 2025 roku. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2030 (PGOWP 2030) uwzględnia działania mające na celu utworzenie nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami zgodnie z obowiązującą hierarchią sposobów postępowania z odpadami tj.: – zapobieganie powstawaniu odpadów; – przygotowanie do ponownego użycia; – recykling; – inne procesy odzysku; – unieszkodliwianie. Hierarchia ta stanowiła punkt wyjścia do opracowywania celów i kierunków działań w zakresie postępowania z odpadami. W dokumencie przedstawiono cele, których realizacja doprowadzi do stworzenia zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w województwie pomorskim. Przyjęte cele wynikają z analizy aktualnego stanu, prognozowanych zmian w obszarze gospodarki odpadami oraz zidentyfikowanych problemów w tym obszarze. Ich realizacja pozwoli na prowadzenie gospodarki odpadami w sposób minimalizujący zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia ludzi, poprzez wypełnienie podstawowych założeń, tj.: – zredukowanie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych; – zwiększenie udziału odpadów przekazywanych do recyklingu; – zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach; – wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami. W PGOWP 2030 przedstawione zostały następujące zagadnienia: – aktualny stan gospodarki odpadami; – istniejące środki służące zapobieganiu powstawania odpadów i ocena ich użyteczności; – prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami; – cele w zakresie gospodarki odpadami;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami; – istniejące i przyszłe instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, – harmonogram i sposób finansowania realizacji zadań; – ocena, w jaki sposób plan wspiera działania zmierzające do osiągnięcia celów i spełnienia wymagań wynikających z przepisów prawa UE w zakresie gospodarki odpadami; – systemy monitoringu i oceny wdrażania Planu.
Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu	Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na władze województwa obowiązek sporządzania programów ochrony powietrza dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych stężeń jakości powietrza. Obecnie dla województwa pomorskiego obowiązuje podział na dwie strefy, a Gmina Tczew znajduje się w strefie pomorskiej. Z racji przekroczeń standardów jakości powietrza dla strefy pomorskiej obowiązuje aktualnie: – Uchwała Nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2020 poz. 4231); – Uchwała Nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2020 poz. 2817); – Uchwała Nr 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2022 poz. 5159). Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej został przygotowany w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza. Plan działań krótkoterminowych (PDK) dla strefy pomorskiej przygotowano dla pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Dokument ten stanowi ważny element polityki ekologicznej województwa, a zaproponowane w nich działania są zintegrowane z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla regionalnego. Obowiązują one dla całej strefy pomorskiej, tj. dla wszystkich gmin położonych w jej granicach, a zatem także dla Gminy Tczew. W Programie określone zostały przede wszystkim: – działania niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza, a w tym podstawowe kierunki działań i harmonogram rzeczowo-finansowy, – plan działań krótkoterminowych, obejmujący m.in. identyfikację działań możliwych do podjęcia, tryb ogłaszania planu działań, środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, zestaw zadań systemowych i ograniczających emisję oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia wysokimi stężeniami, – źródła finansowania działań naprawczych, – efektywność ekonomiczna i ekologiczna poszczególnych działań naprawczych, – koszty zewnętrzne złej jakości powietrza, – zadania poszczególnych jednostek publicznych i podmiotów korzystających ze środowiska.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego dla Województwa Pomorskiego	Plan przyjęty został na mocy uchwały nr 788/XXXVII/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2014 r. Dokument ten określa główne cele i kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego do 2025 roku w przewozach o charakterze wojewódzkim. W planowaniu przewozów szczególne znaczenie ma zapewnienie racjonalnego zakresu usług świadczonych przez transport zbiorowy tj.: – dostosowanie ilości i jakości świadczonych usług do preferencji i oczekiwań pasażerów, w tym w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych; – redukcja negatywnego oddziaływania transportu na środowisko, zwłaszcza na obszarach przyrodniczo-wrażliwych, a także poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego; – zapewnienie wysokiej jakości usług transportu zbiorowego, tworzących alternatywę dla podróży własnym samochodem osobowym; – koordynacja regionalnego planu transportowego z krajowym oraz lokalnymi planami transportowymi i planami rozwoju przestrzennego. Niniejszy Plan zakłada: – utrzymanie co najmniej na obecnym poziomie ogólnego udziału przewozów pasażerskich w województwie pomorskim, – poprawę dostępności wewnętrznej województwa poprzez skrócenie czasu podróży pomiędzy regionalnymi i ponadregionalnymi ośrodkami osadniczymi i gospodarczymi. Ponadto w dokumencie tym wskazano: – sieć transportową, na której będą realizowane przewozy o charakterze użyteczności publicznej; – prognozy potrzeb przewozowych; – ustalenie zasad finansowania usług przewozowych; – określenie preferencji dotyczących wyboru rodzaju środków transportu; – ustalenie zasad organizacji rynku przewozów; – określenie standardów usług przewozowych o charakterze użyteczności publicznej; – organizację systemu informacji dla pasażerów.
Uchwała Nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw	Uchwała wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, w celu zapobieżenia negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi oraz na środowisko. Ustalenia te dotyczą obszaru całego województwa pomorskiego, z wyłączeniem obszaru miast i Sopotu. Uchwała odnosi się w szczególności do kotłów, pieców, kominków dostarczających ciepło do instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, a jednocześnie wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła.
Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa pomorskiego	Dokument ten przyjęty został na mocy uchwały nr 57/VI/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2024 r. Program stanowi istotny element długofalowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem. Głównym celem dokumentu jest określenie działań ograniczających poziom hałasu w środowisku oraz poprawa klimatu akustycznego, w następstwie którego polepszy się jakość życia mieszkańców. Dokument zawiera podsumowanie stanu klimatu akustycznego na terenie województwa pomorskiego wraz z określeniem działań naprawczych oraz obszarów, na które trzeba zwrócić szczególną uwagę przy planowaniu kolejnych inwestycji w strategii długofalowej. W ramach POH Pomorskie określono: – działania w zakresie ochrony przed hałasem planowane do podjęcia w ciągu 5 lat licząc od roku uchwalenia Programu tj. w latach 2024-2029; – długofalową strategię ukierunkowaną na określenie i realizację celów w zakresie ochrony przed hałasem. W ramach opracowania Strategicznej Mapy Hałasu (SMH) w granicach gminy Tczew ujęta została autostrada A1, odcinki dróg krajowych nr 22 i 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 224. Ponadto w POH ujęte zostały odcinki linii kolejowych nr 9 oraz 131.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Audyt krajobrazowy województwa pomorskiego	Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 marca 2023 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wyniki audytu krajobrazowego uwzględniane są w dokumentach planistycznych na wszystkich poziomach. Zakres wniosków i rekomendacji dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych i krajobrazów posiada katalog otwarty i odnosi się w szczególności do: ochrony i kształtowania krajobrazów, ich wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych, architektonicznych, urbanistycznych, ruralistycznych, w tym obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną, oraz wartości estetyczno-widokowych, w tym w szczególności elementów ekspozycji, takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe. Audyt Krajobrazowy Województwa Pomorskiego przyjęty został uchwałą nr 190/XVII/25 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lipca 2025 r. W ujęciu generalnym wnioski i rekomendacje z audytu dotyczyć mogą w szczególności wytycznych, zaleceń i postulatów wskazujących, w jaki sposób powinna być zagospodarowania przestrzeń, aby zachować i chronić walory krajobrazowe, utrzymać ich jakość oraz atrakcyjność, a także zachować specyfikę i wyróżniki krajobrazowe. Na terenie gminy Tczew zidentyfikowano następujące typy i podtypy krajobrazu: – komunikacyjne: - węzłów komunikacyjnych i transportowych; – wiejskie: - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola; - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości; - z przewagą wieloobszarowych pól lub łąk i pastwisk; - z przewagą wieloobszarowych sadów i plantacji; – mozaikowe: - podmiejskie; – bagienno łąkowe – głównie bezleśne: - z dominacją torfowisk niskich; – wód powierzchniowych: - systemy wód płynących; – leśne: - z przewagą siedlisk lasowych; - z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych. – górnicze: - tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej. Na terenie gminy Tczew wyznaczono jeden krajobraz priorytetowy tj. Doliny rzeki Wisły (kod krajobrazu: 22-314.81-6). Ponadto w granicach gminy występują krajobrazy w obrębie obszarów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym tj.: – Obszar Chronionego Krajobrazu Międzywala Wisły; – Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich. W Audycie Krajobrazowym Województwa Pomorskiego sformułowano rekomendacje i wnioski w zakresie kształtowania krajobrazów priorytetowych oraz obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody na poziomie regionalnym oraz lokalnym.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach.

1.4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami założeń dokumentów szczebla powiatowego oraz w odniesieniu do dokumentów strategicznych utworzonych w ramach partnerstw jednostek samorządu terytorialnego.

Aktualnie (stan na marzec 2025 r.) powiat tczewski nie posiada obowiązującego dokumentu strategicznego. Zadania strategiczne powiatu realizowane są w ramach Strategii dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Gmina Tczew została włączona jako strefa funkcjonalna do Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OM G-G-S). Zasięg przestrzenny Obszaru obejmuje miasta: Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz powiaty: gdański, tczewski, malborski, nowodworski, kartuski, wejherowski, lęborski i pucki. Głównymi dokumentami strategicznymi OM G-G-S są: Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 oraz Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Tab. 4 Główne założenia obowiązujących dokumentów strategicznych

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030	Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 został przyjęty uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Głównym celem dokumentu jest określenie wizji zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego w perspektywie do roku 2030. Plan określa wizję oraz sposób jej realizacji poprzez zdefiniowanie polityki przestrzennej w postaci celów i kierunków oraz zasad zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczona w Planie wizja brzmi następująco: <i>Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot jest w 2030 roku ukształtowaną, innowacyjną i zrównoważoną metropolią, której pozycja stale wzrasta w krajowej i europejskiej grze konkurencyjnej, pozwalając na osiągnięcie pozycji trzeciego centrum społeczno-gospodarczego kraju.</i> Do celów i kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania obszaru metropolitalnego należą: – C.1. WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY: - K.1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego, - K.1.2. Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego, - K.1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie, - K.1.4. Zapobieganie i ograniczanie skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych, – C.2. KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO: - K.2.1. Rozwój funkcji metropolitalnych, - K.2.2. Kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy, - K.2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne, - K.2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej, - K.2.5. Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, - K.2.6. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa, – C.3. ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA: - K.3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności, - K.3.2. Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym, - K.3.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska. Dla poszczególnych rejonów obszaru metropolitalnego określono zróżnicowane zasady kształtowania terenów mieszkaniowych. Gmina Tczew znajduje się w rejonie bezpośredniego otoczenia Trójmiasta (B) oraz w rolniczym kociewskim (G). Wśród specyficznych zasad rejonu bezpośredniego otoczenia Trójmiasta (B) można wymienić m.in.: – zasada regeneracji (w tym rewitalizacji), uzupełniania i rozwoju zabudowy w miastach, zgodnie z logiką rozwoju urbanistycznego oraz z zachowaniem zakorzenionych elementów tożsamości terytorialno-krajobrazowej poszczególnych ośrodków; – zasada docelowego ukształtowania na bazie istniejących terenów suburbanizacji i terenów rozwoju nowej wielofunkcyjnej zabudowy mieszkaniowej jednostek

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	satelitarnych wobec Trójmiasta, wpisujących się w układ osnowy ekologicznej (w tym korytarzy i pól ekologicznych) i sieci infrastruktury technicznej i transportowej (ze szczególnym uwzględnieniem transportu zbiorowego); – zasada strukturyzacji terenów o największej dynamice procesów suburbanizacyjnych w strefie intensywnych przekształceń osadniczych pomiędzy granicami administracyjnymi miast rdzenia OM a linią wyznaczającą zasięg tej strefy. Wśród specyficznych zasad rejonu rolniczego kociewskiego (G) można wymienić: – zasada regeneracji (w tym rewitalizacji w Lęborku, Gniewie i Pelplinie) i uzupełniania zabudowy mieszkaniowej w miastach oraz we wsiach gminnych, proporcjonalne do rozwoju usług podstawowych; – zasada regeneracji zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach popegeerowskich; – zasada zapobiegania fragmentacji zwartych kompleksów gleb o najwyższej przydatności rolniczej oraz ograniczania lokalizowania zabudowy na obszarach produkcji rolnej (w celu zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa).
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot	Celem działań realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot jest zintegrowanie powiatów otaczających Trójmiasto — wejherowskiego, kartuskiego, gdańskiego, tczewskiego, nowodworskiego, puckiego, lęborskiego, malborskiego i sztumskiego — z centralną częścią metropolii, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom łatwy dostęp do usług publicznych oraz możliwości rozwojowych, jakie oferuje obszar metropolitalny. Obszar Strategii ponadlokalnej obejmuje 61 jst (gmin i powiatów), w tym gminę wiejską Tczew, zrzeszonych w stowarzyszeniu Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz partnerów z sektora administracji publicznej, biznesu, nauki i sektora społecznego. Część z tego (30 gmin, w tym Gmina Tczew) tworzy Związek ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). Strategia wskazuje 4 główne cele strategiczne oraz operacyjne OMGGs: – Cel strategiczny 1. Klimat i przestrzeń naszym priorytetem: - Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie odporności metropolii na zmiany klimatu, - Cel operacyjny 1.2. Spójny rozwój przestrzenny, - Cel operacyjny 1.3. Stworzenie struktur efektywnej współpracy na rzecz przestrzeni i klimatu, – Cel strategiczny 2. Sprawny transport: - Cel operacyjny 2.1. Sprawny i komfortowy transport zbiorowy podstawą mobilności mieszkańców, - Cel operacyjny 2.2. Poprawa warunków mobilności aktywnej, - Cel operacyjny 2.3. Wzmocnienie struktur współpracy transportowej, – Cel strategiczny 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego: - Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej metropolii, - Cel operacyjny 3.2. Integracja społeczno-kulturowa mieszkańców, - Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie struktur współpracy społeczno-gospodarczej, – Cel strategiczny 4: Efektywna koordynacja współpracy metropolitalnej: - Cel operacyjny 4.1. Wspieranie efektywności instytucjonalnej gmin i powiatów, - Cel operacyjny 4.2. Przekształcenie w związek metropolitalny lub gminno-powiatowy. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gmina Tczew znajduje się w strefie podmiejskiej B (PB). Na obszarze tym dochodzi do zjawiska suburbanizacji, zwłaszcza na terenach bezpośrednio sąsiadujących z miastem. W efekcie część miejscowości traci funkcje rolne na rzecz rozwoju funkcji mieszkaniowych. Na obszarze tym występuje deficyt usług społecznych oraz niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna i transportowa. Problemem jest również utrudniona obsługa transportu zbiorowego. Gmina Tczew jest powiązana funkcjonalnie i przestrzennie z Tczewem, który stanowi centrum subregionalne. Dla Gminy Tczew szczególnym priorytetem i wyzwaniem w przyszłości będzie: – skoncentrowanie zabudowy na terenach uzbrojonych i ochrona zasobów przyrodniczych; – tworzenie przestrzeni publicznych i usług dla nowych mieszkańek i mieszkańców, a także rozbudowa infrastruktury; – prowadzenie zrównoważonej polityki mieszkaniowej; – porządkowanie terenów zabudowy mieszkaniowej; - dogęszczanie istniejących zespołów mieszkaniowych,

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (SUMP OMGGS)	- ograniczanie rozlewania się zabudowy, - sukcesywna poprawa infrastruktury dla mieszkańek i mieszkańców, w tym rozbudowa oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, zdrowotnej i usług komercyjnych oraz rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; - porozumienie się w ramach obszarów funkcjonalnych i wspólne wykorzystywanie potencjałów płynących z sąsiedztwa większych ośrodków. Plan zrównoważonej mobilności dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Sopot – Gdynia stanowi dokument wyznaczający kierunki rozwoju transportu i mobilności w perspektywie do 2040 roku w gminach oraz powiatach należących do OMGGS. Do głównych celów ww. Planu należą: - poprawa dostępności transportu zbiorowego; - wzrost bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; - poprawa jakości powietrza; - wzrostu udziału zrównoważonych środków transportu w ogóle podróży. W ramach wdrażania poszczególnych celów zaproponowano następujące pakiety działań: - <i>pakiet 1: „Chcę podróżować na jednym bilecie z łatwymi przesiadkami”;</i> - <i>pakiet 2: „Do pracy, szkoły i kina dojadę transportem zbiorowym”</i> - <i>pakiet 3: „Do węzła integracyjnego dotrę pieszo, rowerem, autobusem lub samochodem”</i> - <i>pakiet 4: „Chcę dojeżdżać do pracy rowerem, a do sklepu chodzić pieszo”;</i> - <i>pakiet 5: „Chcę przemieszczać się wygodnie i bezpiecznie ulicami metropolii”;</i> - <i>pakiet 6: „Chcę, żeby moje podróże były przyjazne dla środowiska”.</i> W odniesieniu do gminy Tczew, plan przyjęty został uchwałą nr VII/41/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 16 października 2024 r. w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (SUMP). Gmina Tczew znajduje się w strefie podmiejskiej B Obszaru Metropolitalnego. Gminy należące do strefy charakteryzują się zbliżonymi uwarunkowaniami transportowymi, przestrzennymi i społeczno-gospodarczymi. W odniesieniu do gminy Tczew szczególnie istotne są następujące działania i inwestycje w zakresie rozwoju transportu publicznego: - budowa i modernizacja istniejących przystanków kolejowych; - lokalizacja nowych węzłów przesiadkowych tj. węzeł przesiadkowy w Swarzędzie, Rokitkach Tczewskich, Czarlinie i miejscowości Miłobądz; - organizacja linii metropolitalnych transportu zbiorowego współfinansowanych przez samorządy; - zwiększenie dostępności kolejowej infrastruktury przystankowej i dworcowej; - budowa, rozbudowa, uzupełnienie i modernizacja sieci pieszej i rowerowej, w szczególności rowerowej o funkcji transportowej; - poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i dostępności sieci pieszej i rowerowej wraz z modernizacją elementów niespełniających wymogów; - modernizacja układu drogowego z uwzględnieniem infrastruktury zrównoważonej mobilności.

Material źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanych dokumentach.

1.5. ZAŁOŻENIE STRATEGICZNE LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA

Gmina Tczew wchodzi w skład „Strategii Rozwoju Lokalnego na lata 2014-2020 dla obszaru gmin Gniew, Morzeszczyn, Pelplin, Subkowy i Tczew”. Dokument ten przyjęty został na mocy uchwały nr 3/12/2015 Walnego Zebrania Członków stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Wstęga Kociwiewa” z dnia 18 grudnia 2015 r., a następnie zmieniony uchwałą Zarządu z dnia 15 lutego 2023 r. i zatwierdzony Aneks nr 14 do Umowy Ramowej.

Obszar działania LGD obejmuje gminy wiejskie Gniew, Morzeszczyn, Pelplin, Subkowy i Tczew.

W Strategii wskazano Wizję Rozwoju, która zdefiniowana została następująco: *Obszar objęty LSR, to miejsce, gdzie ludzie mają dobre warunki do życia, pracy i odpoczynku. To miejsce przyjazne dla rodzin, dzieci i seniorów, stwarzające korzystne warunki do rozwijania aktywności mieszkańców, w tym nowoczesnej przedsiębiorczości opartej na zasobach lokalnych.*

Ponadto określono Misję, która brzmi: *Misją jest wprowadzanie zrównoważonych zmian, dostosowanych do wymogów współczesnej Polski, przyczyniających się do podniesienia poziomu życia mieszkańców, poprzez działania aktywizacyjne, edukacyjne i inwestycyjne, skierowane na efektywne wykorzystanie zasobów ludzkich, materialnych, społecznych i kulturowych.*

W ramach wdrażania założeń zdefiniowanej wizji i misji wskazano następujące cele ogólne oraz cele szczegółowe:

- Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw:
 - Dostosowanie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw do potrzeb rynku poprzez zwiększenie zatrudnienia;
 - Zwiększenie poziomu aktywności ekonomicznej mieszkańców i rozwój przetwórstwa lokalnych produktów spożywczych;
- Poprawa jakości życia i wzmocnienie więzi społecznych na obszarze LSR:
 - Zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców;
- Wzrost atrakcyjności obszaru dla mieszkańców i turystów:
 - Rozwój niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej;
 - Promocja zasobów lokalnych Kociewia.

2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Gmina Tczew położona jest w północnej części powiatu tczewskiego, w województwie pomorskim i zajmuje powierzchnię 17 060 ha (ok. 171 km²). Stanowi to w przybliżeniu ok. 24,5% powierzchni powiatu tczewskiego i ok. 0,9 % województwa pomorskiego¹⁰. Maksymalna rozciągłość południkowa gminy to ok. 15 km, natomiast równoleżnikowa ok. 18 km.

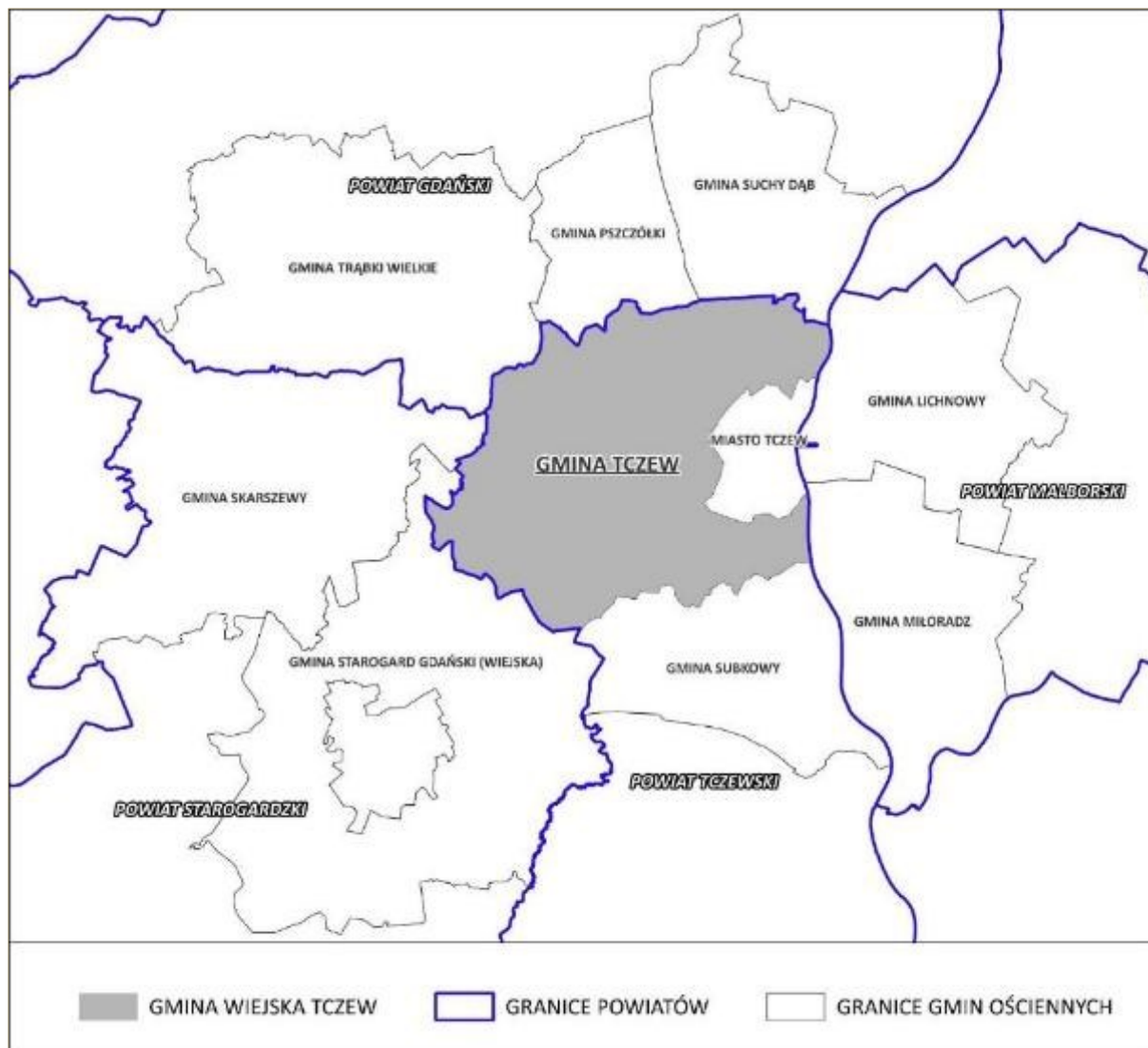
Ryc. 1 Położenie administracyjne gminy – tło krajowe

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

¹⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2024 r.

Gmina Tczew od północy, zachodu i południa okala swym zasięgiem miasto Tczew, będące odrębną jednostką administracyjną (gminą miejską). Poza tym Gmina Tczew sąsiaduje:

- od północy z gminami: Pszczółki i Suchy Dąb;
- od północnego-zachodu z gminą Trąbki Wielkie;
- od zachodu z gminą Skarszewy;
- od południowego – zachodu z gminą wiejską Starogard Gdański;
- od południa z gminą Subkowy;
- od wschodu gminami: Miłoradz i Lichnowy.

Ryc. 2 Położenie administracyjne gminy – tło ponadlokalne

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

W skład gminy wchodzi następujące miejscowości¹¹: Bałdowo, Knybawa, Boroszewo, Damaszką, Czarlin, Czatkowy, Dąbrówka Tczewska, Dalwin, Świetlikowo, Gniszewo, Goszyn, Lubiszewo Tczewskie, Łukocin, Małzewko, Małzewo, Mały Miłobądz, Miłobądz, Mieścín, Malenin, Rokitki, Rukosin, Stanisławie, Szpęgawa, Śliwiny, Szczerbiecin, Swarożyn, Młynki, Waćmierek, Zabagno, Zwierzynek, Tczewskie Łąki, Turze, Wędkowy, Liniewko, Zajączkowo, Zajączkowo-Dworzec. Siedziba gminy wiejskiej (Urząd Gminy) mieści się w Tczewie przy ul. Lecha 12.

¹¹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

Podział na obręby ewidencyjne przedstawia się następująco:

Ryc. 3 Struktura jednostek podziału terytorialnego

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

Pod względem fizycznogeograficznym obszar Gminy Tczew położony jest w zasięgu trzech odmiennych mezoregionów:

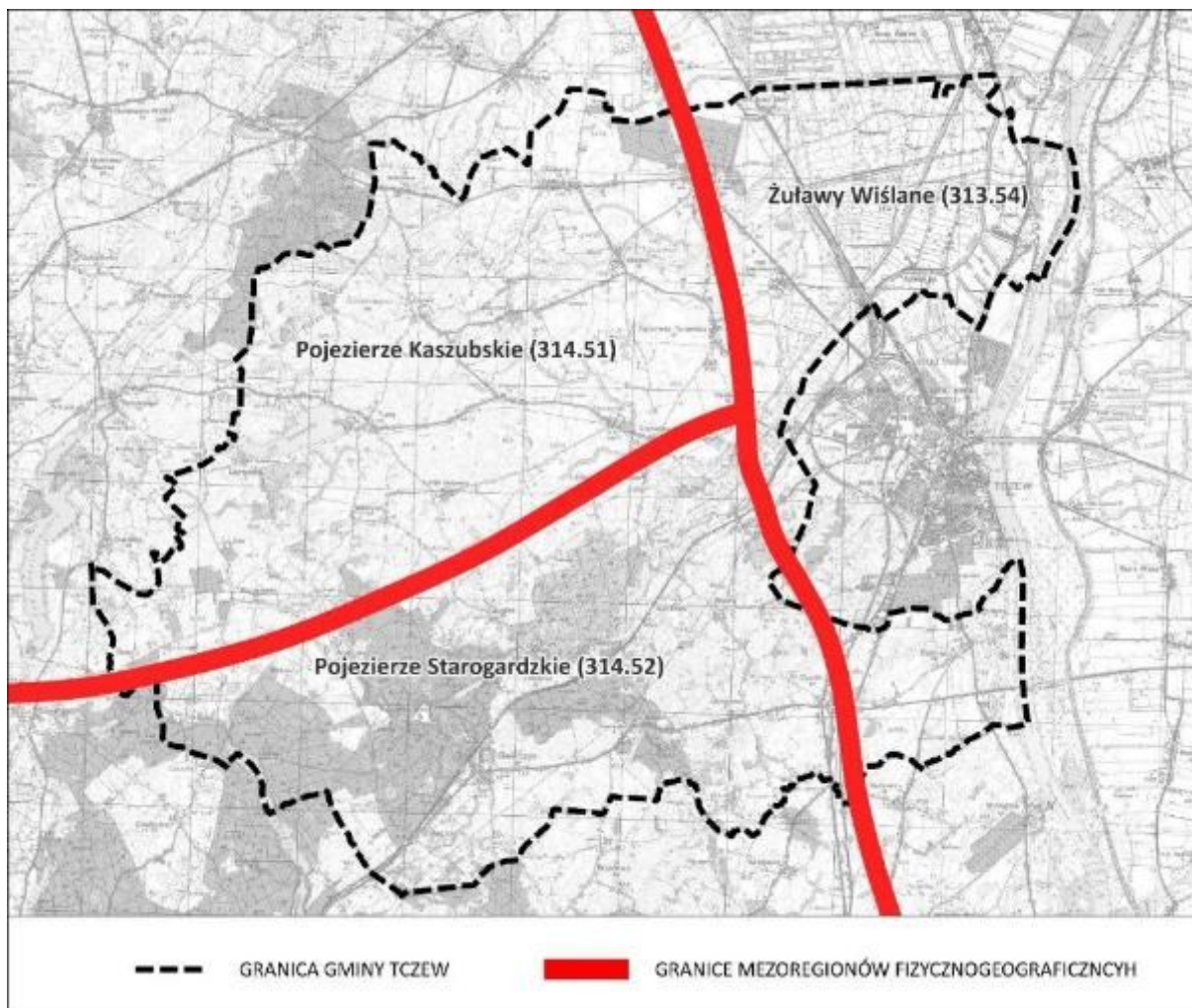
- Żuławy Wiślane (313.54);
- Pojezierze Kaszubskie (314.51);
- Pojezierze Starogardzkie (314.52);

Żuławy Wiślane stanowią deltę Wisły, nisko położoną równinę o powierzchni ok. 2460 km². Żuławy utworzone zostały przez akumulacje namów rzecznych na przestrzeni ostatnich kilku tysięcy lat. Obszar ok. 450 km² stanowią tereny położone poniżej poziomu morza (tzw. depresje). Całkowita długość kanałów melioracyjnych szacuje się na ok. 3 tys. km, natomiast bocznych rowów na 17 tys. km. W dolinie Wisły wody gruntowe zalegają płytko i są częściowo zasolone i zanieczyszczone. Wyróżnia się Żuławy Wielkie (Malborskie) między Wisłą a Nogatem, Żuławy Elbląskie na wschód od Nogatu oraz Żuławy Gdańskie na zachód od Wisły (obszar Gminy Tczew).

Pojezierze Kaszubskie stanowi najwyższą część wszystkich pojezierzy pomorskich, osiągając we Wzgórzach Szymbarskich (poza granicami Gminy Tczew) wysokość 328 m n.p.m. Wysokości względne

dochodzą do 160 m. Region obejmuje powierzchnię ok. 3000 km.² Na terenie regionu występuje wiele obszarów bezodpływowych, zajmujących łącznie ponad 400 km², natomiast jeziorność należy do największych w Polsce. Znajduje się tutaj ok. 500 jezior o powierzchni równej lub większej 1 ha.

Pojezierze Starogardzkie obejmuje powierzchnię ok. 1440 km² i odgałęzia się od Pojezierza Kaszubskiego w kierunku południowo-wschodnim i obniża ku Dolinie Dolnej Wisły. W centralnej części regionu przepływa Wierzyca, uchodząca pod Gniewem do Wisły. Na terenie obszaru lesistość oraz jeziorność jest stosunkowo niewielka.¹²

Ryc. 4 Położenie fizycznogeograficzne gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego.

2.3. WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Układ komunikacji drogowej na terenie Gminy Tczew stanowi¹³:

- układ nadrzędny:
 - autostrada A1 („tzw. Bursztynowa”), relacji Nowe Marzy – Rusocin, wraz z dwoma węzłami komunikacyjnymi w Stanisławiu i Swarzędzie;
 - droga krajowa nr 22 (tzw. „Berlinka”), relacji Starogard Gdański – Malbork;
 - droga krajowa nr 91, relacji Gdańsk – Tczew – Gniew;
 - droga wojewódzka nr 224, relacji Tczew – Skarszewy;

¹² Zarys ogólny mezoregionu według materiału źródłowego: Kondracki J., 2002, Geografia regionalna Polski, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

¹³ Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Tczew.

- układ podstawowy:
 - drogi powiatowe:
 - 2223G, relacji Sobowidz- Rukosin;
 - 2713G, relacji Godziszewo – Damaszką;
 - 2714G, relacji Marianka - Damaszką - Boroszewo- Swaróżyn;
 - 2800G, relacji Świetlikowo - Malenin – Miłobądz;
 - 2801G, relacji Świetlikowo - Szczerbiecin – Turze;
 - 2802G, relacji Dalwin - Turze;
 - 2803G, relacji Malenin - Mieścín – Szpęgawa;
 - 2804G, relacji Dalwin - Łukocin – Mieścín;
 - 2808G, relacji Turze – Małzewo – Swaróżyn;
 - 2809G, relacji Małzewo – Stanisławie;
 - 2810G, relacji Tczew – Gorzędziej – Rybaki – Gręblin;
 - 2811G, relacji Bałdowo – Narkowy – Subkowy;
- układ uzupełniający:
 - drogi gminne (tab. poniżej):

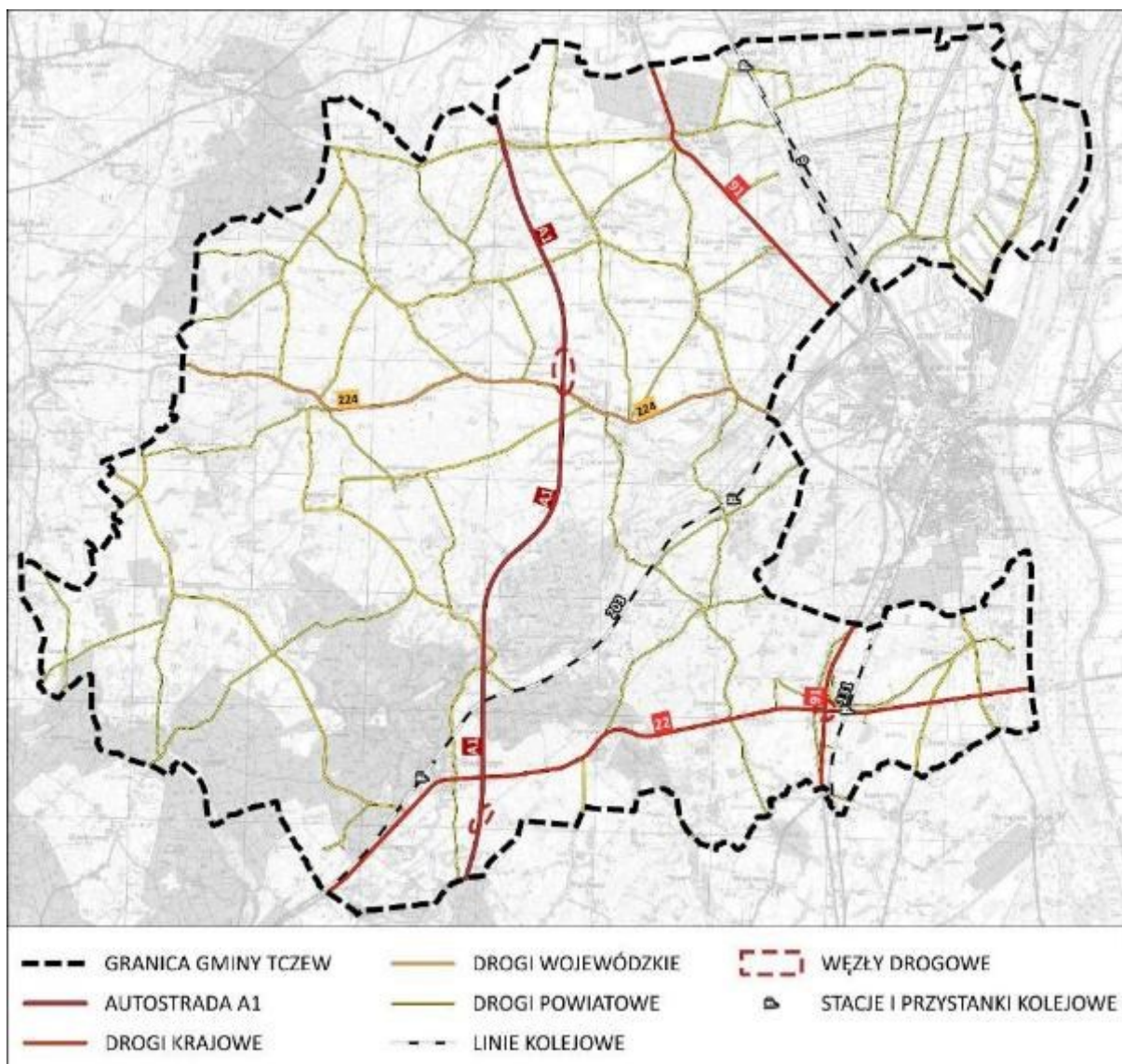
Tab. 5 Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Tczew

LP.	NR DROGI	PRZEBIEG DROGI/ULICA	DŁUGOŚĆ ODCINKA [KM]
1	200001G	Miłobądz – Mały Miłobądz do drogi nr 200002G	1,350
2	200002G	Miłobądz – Łądy – Tczewskie Łąki (od Małego Miłobądz do ul. Żurawia i ul. Zajączkowska w Tczewskich Łąkach)	5,610
3	200003G	Tczewskie Łąki – Tczew (ul. Długa, ul. Szkolna)	3,000
4	200004G	Malenin (Pszczółki) – ul. Sadowa	1,800
5	200005G	Miłobądz – Mieścín (ul. Topolowa w Miłobądz do Mieścína)	2,002
6	200006G	Zajączkowo – Dąbrówka (droga bez nazwy od drogi Krajowej 91 w Zajączkowie do Dąbrówki Tczewskiej)	1,640
7	200007G	Stanisławie – Dąbrówka Tczewska (ul. Młyńska w Dąbrówce Tczewskiej)	2,220
8	200008G	Stanisławie – Mieścín (ulica bez nazwy od drogi nr 224 w Stanisławie do Mieścína)	3,190
9	200009G	Rukosin – Łukocin (ulica bez nazwy od drogi nr 224 w Stanisławie za autostradą do drogi powiatowej nr 2804 w Łukocinie)	1,950
10	200010G	Malenin – Łukocin (droga bez nazwy od drogi nr 200011G do pasa technicznego autostrady A1 w Maleninie)	1,820
11	200011G	Świetlikowo – Łukocin (droga bez nazwy od drogi powiatowej 2804G w Łukocinie do drogi powiatowej nr 2800G w Świetlikowie)	2,400
12	200012G	Dalwin – Szczerbiecin (droga bez nazwy – od drogi powiatowej nr 2223G w Dalwinie do drogi powiatowej 2801G w Szczerbiecinie)	1,200
13	200013G	Szczerbiecin (Kobierzyn) (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2801 G w Szczerbiecinie do granicy gminy w kierunku miejscowości Kobierzyn)	2,110
14	200014G	Szczerbiecin (Kłodnia) (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2801G w Szczerbiecinie do granicy gminy w kierunku miejscowości Kłodnia)	1,150
15	200015G	Turze – Damaszką (ul. Topolowa w Turzu do Damaszką do drogi powiatowej nr 2714G)	3,020
16	200016G	Siwiałka – Damaszką (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2714G w Boroszewie do granicy gminy w stronę miejscowości Siwiałka)	0,400
17	200017G	Siwiałka – Bojary (droga bez nazwy od granicy gminy w miejscowości Siwiałka przez Bojary do granicy gminy w stronę miejscowości Trzcińsk)	2,025
18	200018G	Boroszewo (Trzcińsk) (droga bez nazwy od drogi gminnej nr 200019G do granicy gminy w stronę miejscowości Trzcińsk)	2,580

LP.	NR DROGI	PRZEBIEG DROGI/ULICA	DŁUGOŚĆ ODCINKA [KM]
19	200019G	Boroszewo – Ciecholewy (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2714G do granicy gminy w stronę miejscowości Ciecholewy)	2,750
20	200020G	Goszyn Wędkowy (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2808G w Goszynie przez Wędkowy do drogi nr 200019G)	1,300
21	200021G	Turze – Małzewko – Goszyn (ul. Zielona w Turzu przez Małzewko do Goszyna do drogi powiatowej nr 2808G)	2,870
22	200022G	Lubiszewo – Śliwiny – Gnieszewo (ul. Sambora w Lubiszewie przez Śliwiny, ul. Jantarowa w Gnieszewie do drogi nr 22)	6,470
23	200023G	Rokitki – Śliwiny (ul. Leśna w Rokitkach do drogi nr 200025G w Śliwinach)	1,775
24	200024G	Tczew – Rokitki (ul. Tczewska w Rokitkach do drogi nr 200022G)	2,900
25	200025G	Tczew – Śliwiny – Waćmierka (od granicy miasta Tczewa przez Śliwiny do Waćmierka do drogi nr 22)	3,860
26	200026G	Gnieszewo – Wielgłowy (ul. Bursztynowa w Gnieszewie do granicy gminy w kierunku miejscowości Wielgłowy)	1,600
27	200027G	Czarlin (ul. Lipowa, ul. Klonowa)	2,500
28	200028G	Czarlin (ul. Sadowa, ul. Dworcowa)	1,400
29	200029G	Bałdowo – Knybawa (ul. Knybawska)	1,300
30	200030G	Swarożyn (ul. Szkolna w Swarożynie do granicy gminy dalej przez Zabagno do drogi nr 22)	1,700
31	200031G	Zabagno (droga bez nazwy od drogi powiatowej nr 2714G przez las do osiedla domków jednorodzinnych)	1,500
32	200032G	Rokitki – Szpęgawa (ul. Kasztanowa w Rokitkach do drogi nr 224 w Szpęgawie)	2,550
33	200033G	Czarlin, ul. Spacerowa	0,437
34	200034G	Miłobądz – Dąbrówka Tczewska (ul. Wiejska w Miłobądzu przez Zajączkowo do drogi powiatowej nr 2803G)	2,340
35	200035G	Tczewskie Łąki – Tczew (ul. Motławska w Tczewskich Łąkach)	2,85
36	200036G	Zwierzynek – PKP (od drogi powiatowej nr 2808G w Zwierzynku do przejazdu kolejowego)	1,22
37	200037G	Czarlin ul. Za Torami	0,53
38	200038G	Bałdowo ul. Piękna	1,268
39	200039G	Bałdowo ul. Słoneczna	0,645
40	200040G	Tczewskie Łąki ul. Poprzeczna	1,719
41	200041G	Zabagno (od drogi gminnej nr 200031G do dz. nr 455/32)	0,466
42	200042G	Tczewskie Łąki (od drogi powiatowej nr 2228G ul. Czatkowskiej do drogi gminnej nr 200003G)	0,875
43	200043G	Tczewskie Łąki (ul. Wałowa – od drogi powiatowej nr 2228G ul. Czatkowskiej do rzeki Motławy)	0,736
44	200044G	Czarlin ul. Leśna, ul. Prosta	1,279

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

– pozostałe drogi, niebędące drogami publicznymi, w tym wewnętrzne i dojazdowe.

Ryc. 5 Układ komunikacyjny nadrzędny i podstawowy gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Stan techniczny ponadlokalnych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy kształtuje się następująco:

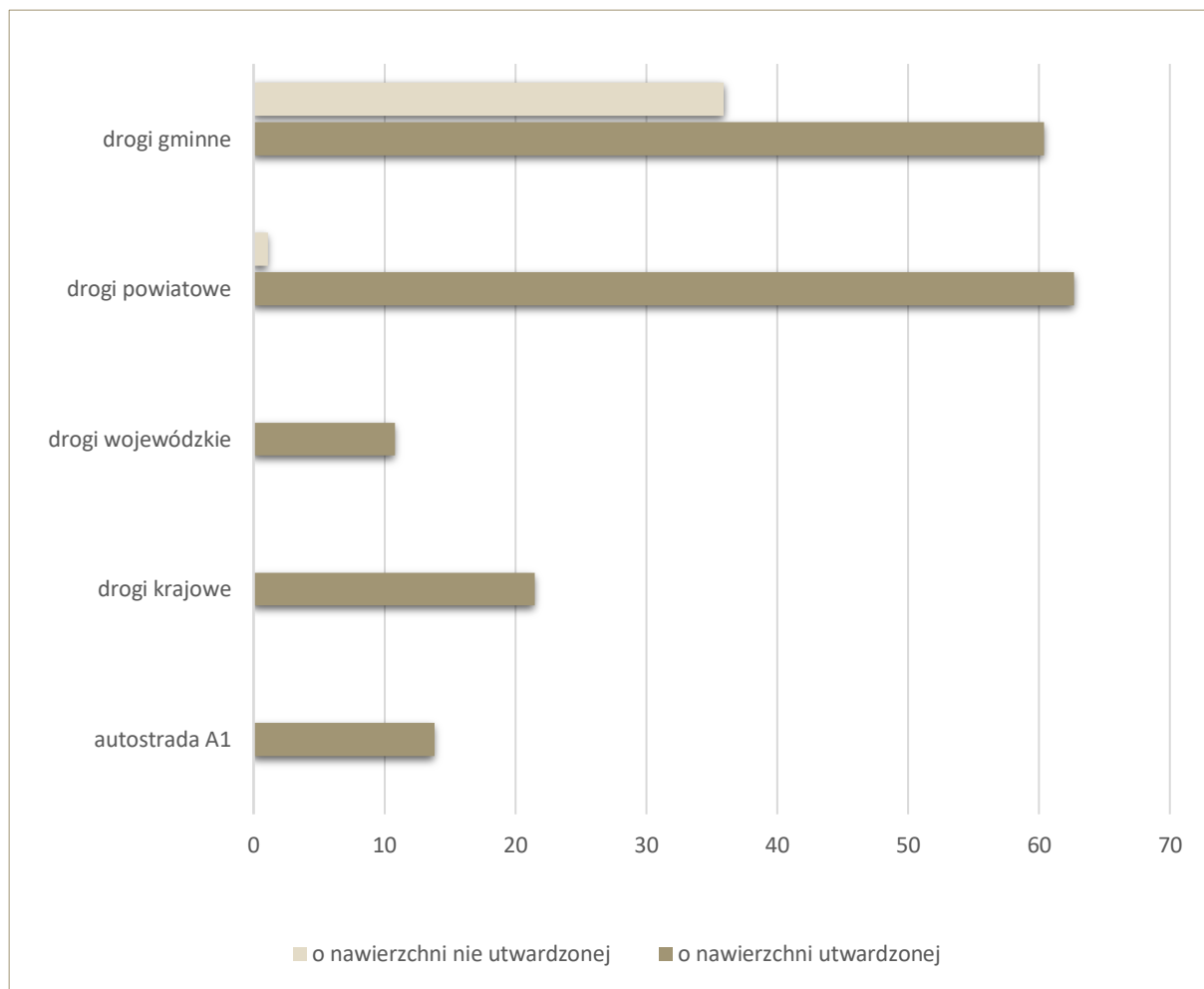
- autostrada A1 posiada bardzo dobry lub dobry stan techniczny (na odcinku Rusocin – Stanisławie zakończona została przebudowa i remont drogi, stan ¹⁴na kwiecień 2025);
- drogi krajowe nr 22 i 91 posiadają dobry lub bardzo dobry stan techniczny;
- droga wojewódzka nr 224 posiada dobry lub bardzo dobry stan techniczny.

Drogi krajowe i wojewódzkie mają nawierzchnię utwardzoną, natomiast niewielkie fragmenty dróg powiatowych posiadają nawierzchnię nieutwardzoną.¹⁵ W przypadku dróg gminnych przeważają drogi o powierzchni utwardzonej (ok. 63%).

W odniesieniu do nawierzchni utwardzonej, w dalszym ciągu stan części dróg wymaga poprawy. Pomimo poczynionych w ostatnich latach inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną konieczne są dalsze, sukcesywne modernizacje i przebudowy oraz realizacje nowych odcinków dróg.

¹⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

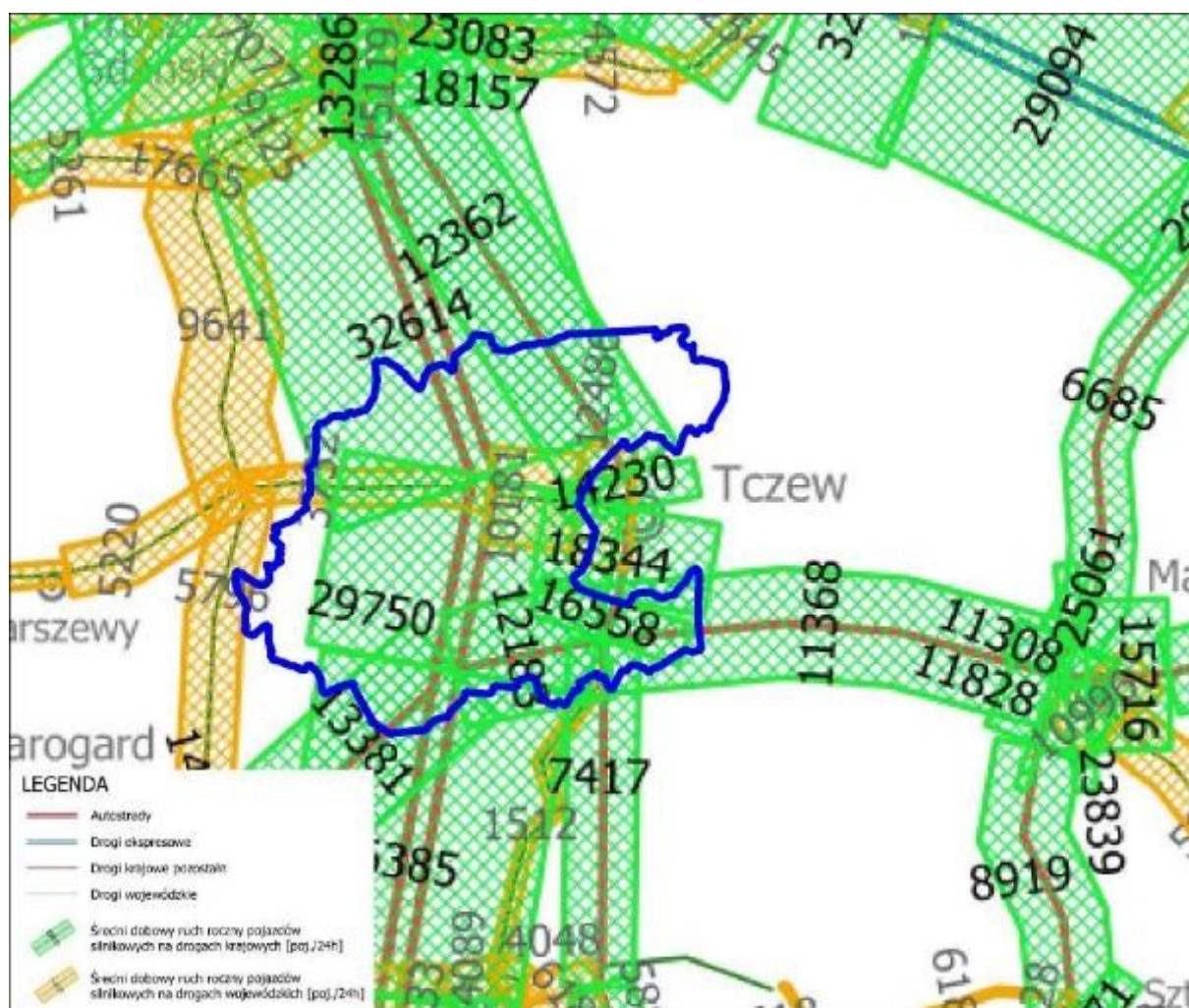
¹⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym: droga twarda to droga z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m.

Ryc. 6 Długość dróg [km] na terenie gminy w podziale na drogi o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k oraz GUS.

Spośród dróg przebiegających przez teren gminy, badaniem natężenia ruchu objęty został odcinek autostrady A1, dróg krajowych nr 22 i 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 224. Wyniki badań zobrazowano na rycinie poniżej.

Ryc. 7 Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych i wojewódzkich

Materiał źródłowy: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, GDDKiA.

Zdecydowanie największe natężenie ruchu drogowego występuje rzecz jasna na odcinku autostrady A1, gdzie średniodobowa liczba pojazdów silnikowych przekracza 30 tys. samochodów. W przypadku drogi krajowej nr 91 jest to ok. 12,0-16,5 tys. pojazdów, natomiast średniodobowa liczba pojazdów na drodze krajowej nr 22 to ok. 12,0-13,0 tys. sztuk. Relatywnie duże natężenie ruchu drogowego (ok. 10,1 tys. pojazdów/dobę) występuje na odcinku drogi wojewódzkiej nr 224 od Tczewa do zjazdu na autostradę A1.

2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Przez teren Gminy Tczew infrastruktura kolejowa jest dobrze rozwinięta. W granicach gminy przebiega:

- Linia kolejowa nr 9, relacji Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny (zelektryfikowana), wraz ze stacją kolejową w Małym Międzybórze;
- Linia kolejowa nr 203, relacji Tczew – Starogard Gdański, wraz ze stacjami kolejowymi w Rokicach Tczewskich i Swarżynie;
- Linia kolejowa nr 131, relacji Tczew – Laskowice Pomorskie, wraz ze stacją kolejową w Czarlinie;
- Linia kolejowa nr 260, relacji Zajęczkowo Tczewskie – Pruszcz Gdański.

Wskazuje się, że tczewski węzeł kolejowy stanowi jeden z najistotniejszych węzłów na Pomorzu. Z Tczewa możliwe są bezpośrednie połączenia kolejowe do wielu miast Polski, jak również obsługiwane są bezpośrednie połączenia zagraniczne m.in. do Pragi, Berlina, Wiednia.

Z punktu widzenia Gminy Tczew istotne są działania inwestycyjne związane z rozwojem infrastruktury kolejowej tj.:

- modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego;
- przebudowa linii kolejowej nr 203 (na odcinku Tczew - Łąg Wschód) wraz z elektryfikacją i budową łącznicy z linią kolejową nr 201;
- rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory - Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna – Tczew;
- wdrożenie systemu ERTMS na wszystkich liniach należących do sieci TEN-T.

2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Na terenie Gminy Tczew łączna długość dróg rowerowych¹⁶ wynosi 16,1 km, z czego pod zarządem gminy znajduje się 0,5 km, zarządem Starostwa Powiatowego 5,4 km, natomiast 10,2 km pod zarządem Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku.¹⁷ Poza tym transport rowerowy odbywa się głównie poboczem, drogami publicznymi lub drogami leśnymi.

Przez teren gminy przechodzą również szlaki rowerowe:¹⁸

- „Szlak Dolnej Wisły” – szlak o znaczeniu ponadlokalnym o całkowitej długości ok. 480 km;
- „Szlak Joannitów” – przebiega przez m.in. jez. Zduńskie, Wędkowy, Lubiszewo oraz jez. Rokickie;
- „Szlak Grzymisława” – przebiega od Tczewa przez m.in. Śliwiny i Gniszewo;
- „Szlak Tczewski” – przebiega od Tczewa m.in. przez Szpęgawę, Zajączkowo, Łukocin, Dalwin, natomiast jego łączna długość to ok. 80 km;
- Międzynarodowa trasa rowerowa R-9 „Wiśłana Trasa Rowerowa” – trasa łącząca Morze Bałtyckie i Adriatyckie. Długość trasy na terenie gminy to ok. 6,6 km.

Zważywszy na powszechne użytkowanie rowerów jako środków transportu lokalnego, pożądanym byłby rozwój infrastruktury rowerowej, zwłaszcza realizowanej w formie ciągów rowerowych, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników (odseparowanie ruchu pojazdów silnikowych od rowerowego i pieszo-rowerowego). W miejscach o utrudnionych warunkach realizacji ciągów wskazane jest wyznaczenie i oznakowanie ścieżek w formie pasów lub kontrapasów. Natomiast na terenach o niskiej intensywności zabudowy lub terenach otwartych warto wprowadzić oznakowanie. Ukształtowana sieć powiązań rowerowych stanowiłaby zachętę do korzystania z alternatywnych środków transportu, jakim są pojazdy rowerowe.

2.3.4. TRANSPORT WODNY

Obszar Gminy Tczew od strony wschodniej graniczy z odcinkiem Wisły, który położony jest w ciągu dwóch dróg wodnych:

- E-40 – przebiegającej od Gdańska w górę Wisły do Warszawy, a dalej Bugiem do Brześcia, gdzie łączy się z drogą wodną prowadzącą przez Polesie do Dniepru;
- E-70 - przebiegającej w granicach Polski od śluzy Hohensaaten Ost przez Odrę do Kostrzyna, a dalej Wartą i Notecią, Kanałem Bydgoskim i Brdą do Wisły, następnie 114 km Wisłą w dół – odcinek wspólny z E 40 – Nogatem, Zalewem Wiślanym do Królewca; poprzez Zalew Wiślany istnieje naturalne połączenie z systemem dróg wodnych Europy Wschodniej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 maja 2002 r. w sprawie klasyfikacji śródlądowych dróg wodnych stwierdza się, że odcinek Wisły od ujścia rzeki Tążyny do Tczewa posiada II klasę drogi wodnej, natomiast do granicy z morskimi wodami wewnętrznymi jest to III klasa.¹⁹

¹⁶ Droga rowerowa określana jest jako droga lub jej część, przeznaczona dla ruchu rowerów, odpowiednio oznakowana, służąca głównie do celom komunikacyjnym, a nie turystycznym (w statystyce dróg rowerowych nie ujmuje się tzw. szlaków rowerowych, np. położonych w lesie).

¹⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

¹⁸ Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew, 2024.

¹⁹ Zgodnie z Rozporządzeniem:

W związku z czym w granicach Gminy Tczew odcinek rzeki Wisły stanowi śródlądową drogę wodną o znaczeniu regionalnym. W kierunkach zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, służących poprawie dostępności do województwa, drogi wodne E-40 i E-70 zakwalifikowano do priorytetowych połączeń sieci transportowej województwa pomorskiego, wskazanych do aktywizacji i przebudowy pod kątem transportowym oraz turystycznym. Na zagospodarowanie Gminy Tczew modernizacja dróg wodnych E-40 i E-70 nie ma bezpośredniego wpływu ze względu na brak portów lub przystani, a także dogodnych warunków dla ich lokalizacji na tczewskim odcinku brzegu Wisły. W ramach kompleksowego zagospodarowania dróg wodnych konieczna jest realizacja działań inwestycyjnych na różnych odcinkach rzeki.

2.3.5. TRANSPORT ZBIOROWY

Transport zbiorowy Gminy Tczew opiera się zarówno na transporcie kolejowym, jak również autobusowym.

Komunikacja gminna GTBUS obsługiwana jest przez 10 linii, które umożliwiają mieszkańcom dotarcie środkami transportu publicznego do pracy, szkół, placówek zdrowia czy instytucji kultury:

- 501: Czatkowy – Tczewskie Łąki – Zajączkowo – Mały Miłobądz – Miłobądz;
- 502: Miłobądz – Malenin – Mieścín – Dąbrówka Tczewska – Szpęgawa – Rokitki;
- 503: Łukocin - Rukosin - Dalwin - Świetlikowo - Szerbięcín - Turze;
- 504: Dąbrówka Tczewska - Szpęgawa – Stanisławie – Lubiszewo Tczewskie – Małzewko – Małzewo – Turze;
- 505: Swaróżyn - Waćmerek - Śliwiny - Gniszewo - Czarlin - Bałdowo – Knybawa;
- 507: Swaróżyn - Zwierzynek - Goszyn - Boroszewo - Wędkowy - Liniewko - Zabagno – Swaróżyn;
- 510: Trąbki Wielkie - Gołębiewo Wielkie - Kłębiny - Sobowidz - Świetlikowo - Dalwin - Łukocin - Dąbrówka Tczewska - Szpęgawa – Rokitki;
- 520: Turze - Rukosin - Lubiszewo Tczewskie - Stanisławie – Szpęgawa;
- 521: Turze - Damaszká - Boroszewo - Wędkowy - Liniewko - Swaróżyn - Waćmerek - Śliwiny – Rokitki;
- 530: Zabagno - Swaróżyn - Waćmerek - Gniszewo – Czarlin.

Rozkłady jazdy i trasy zostały opracowane w oparciu o potrzeby uczniów oraz uwzględniając sugestie mieszkańców. Funkcjonowanie komunikacji podlega ciągłemu doskonaleniu i ocenie.

Początkowo linie jadące z północy gminy kończyły bieg na przystanku koło Flexa, gdzie można było przesiąść się na bezpłatną komunikację miejską. Linie z południa – na przystankach na placu Piłsudskiego, a te z zachodu – na placu Jana Pawła II (przystanek przy McDonalds) w Tczewie. Obecnie linie zostały wydłużone i dojeżdżają do Dworca PKP w Tczewie. Porozumienie międzygminne zawarte pomiędzy gminami – wiejską Tczew oraz Trąbki Wielkie pozwoliła na uruchomienie linii aż do Trąbek Wielkich.

W związku z wprowadzeniem Gminnego Transportu Publicznego nastąpił wzrost liczby przystanków do 165, jak i zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów co przyczyniało się do zwiększenia komfortu mieszkańców Gminy Tczew.

§ 2. 1. Śródlądowe drogi wodne klasyfikuje się według wielkości statków lub zestawów pchanych, jakie mogą być dopuszczone do żeglugi na określonej drodze wodnej, przyjmując jako kryterium określenia klasy drogi wodnej:

(...)

2. Najniższą klasą drogi wodnej jest klasa Ia, a najwyższą klasą jest klasa Vb.

3. Śródlądowe drogi wodne klasy Ia, Ib, II i III są drogami wodnymi o znaczeniu regionalnym, a śródlądowe drogi wodne klasy IV, Va i Vb – drogami wodnymi o znaczeniu międzynarodowym.

Sprzedaż biletów jednorazowych w roku 2024 wynosiła 107 473 sztuk, natomiast biletów miesięcznych to 5 927 sztuk. Gmina Tczew otrzymała dofinansowanie z FRPA w wysokości 35 964 693,00 zł na okres 10 lat czyli do 2033 roku. Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej to instrument wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego będących organizatorami publicznego transportu zbiorowego. FRPA jest państwowym funduszem celowym. Jego dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu.

Inwestując w rozwój komunikacji gmina zakupiła dwa fabrycznie nowe autobusy marki Iveco Bus typu CBLE4/00 o wartości ponad 3 mln zł, z czego dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych to 2 000 000 zł. Dostawcą pojazdów jest firma ABP BUS & COACH ze Słupska²⁰.

Z punktu widzenia gminy szczególnie istotne jest bezpośrednie sąsiedztwo Tczewa, który jest jednym z najważniejszych węzłów komunikacyjnych na Pomorzu. Znajduje się tam istotny w skali regionu dworzec kolejowy oraz pętla autobusowa. Z Tczewa realizowane są bezpośrednie i regularne połączenia m.in. do Gdańska, Gniewu, Pelplina, Skarszew, Malborka, Elbląga oraz innych miejscowości w regionie.

Warto zaznaczyć, że dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot ustanowiony został tzw. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (SUMP), który przyjęty został w gminie Tczew nr VII/41/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 16 października 2024 r. (opisane szczegółowo w rozdz. 1.4.).

2.3.6. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

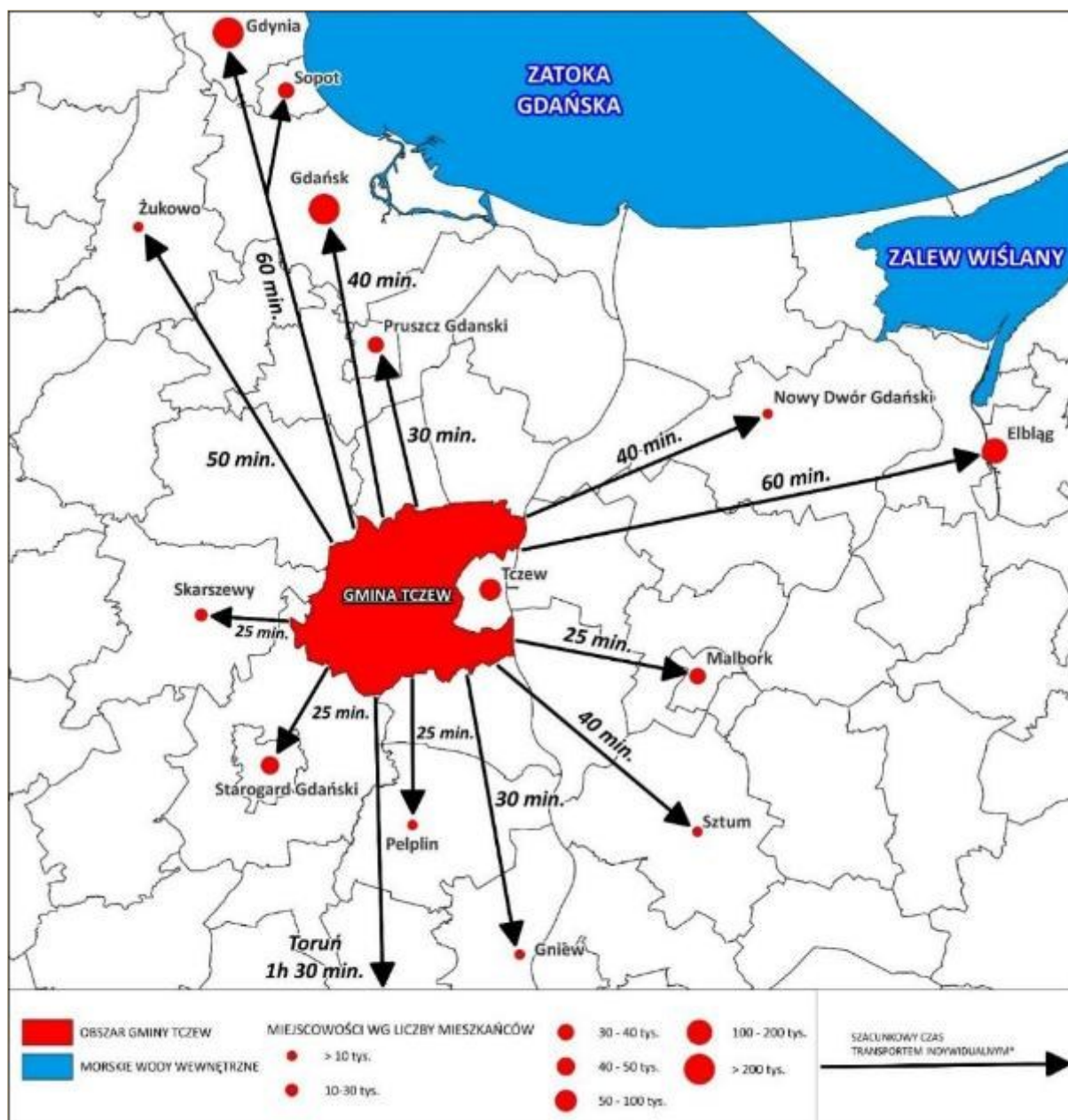
W odniesieniu do Gminy Tczew najbliższym ośrodkiem miejskim jest bezpośrednio sąsiadujący Tczew, pełniący funkcje siedziby powiatu tczewskiego. Z perspektywy gminy szczególnie ważna jest bardzo dobra dostępność komunikacyjna do Gdańska, który oddalony jest o ok. 35 km. Czas dojazdu transportem indywidualnym do centrum miasta zajmuje średnio 40-50 min.

Inne, ważne ośrodki miejskie z perspektywy Gminy Tczew to także: Skarszewy, Malbork, Starogard Gdański, Pelplin, Elbląg, Gniew, Gdynia, Sopot, które zlokalizowane są w odległości od 20 km do 65 km, natomiast szacunkowy czas dojazdu transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny.²¹

Siedziby sąsiednich województw: kujawsko-pomorskiego (Toruń i Bydgoszcz) oraz warmińsko-mazurskiego (Olsztyn) znajdują się w odległości kolejno ok. 140 km i 160 km, natomiast czas dojazdu zajmuje ok. 1 godziny 30 min oraz 2 godzin 10 min.

²⁰ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

²¹ Szacunkowy czas i odległość liczone z miejscowości Rokitki (największa miejscowość w gminie pod względem liczby ludności)

Ryc. 8 Lokalizacja gminy w stosunku do ośrodków miejskich oraz szacunkowy czas podróży transportem indywidualnym

* szacunkowy czas liczony z miejscowości Rokیتی (największa miejscowość w gminie pod względem liczby ludności).

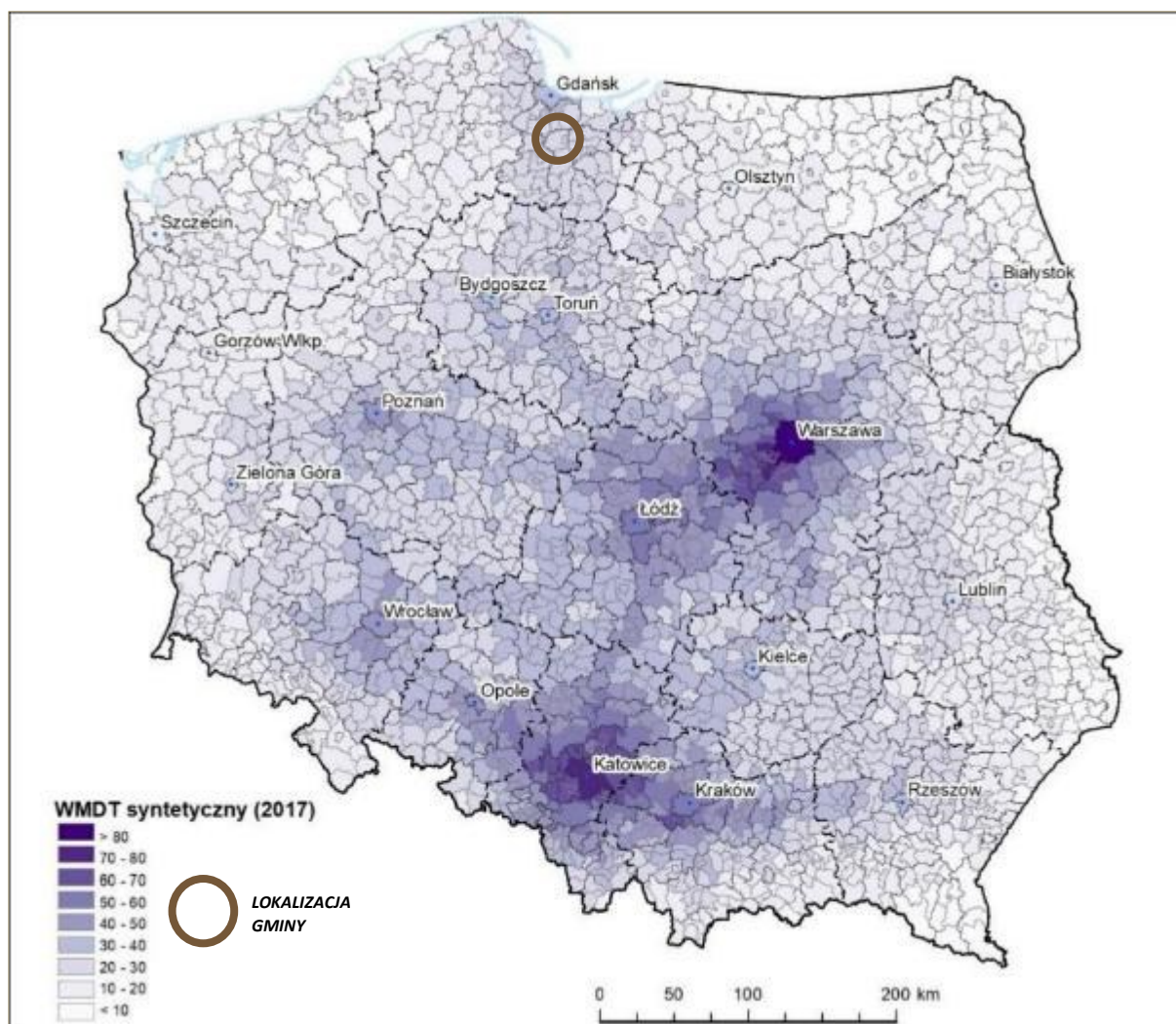
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

2.3.7. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM

Dostępność transportową poszczególnych rejonów Polski można zobrazować za pomocą wskaźnika dostępności potencjałowej, czyli wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej (WMDT), będącego wypadkową sytuacji w różnych gałęziach transportu.²²

Jak wynika z poniższej ryciny Gmina Tczew odznaczała się przeciętnym w skali kraju wskaźnikiem dostępności transportowej (WMDT: 20-30). Jest to charakterystyczne dla gmin z tego rejonu województwa pomorskiego, które cechuje zbliżona dostępność transportowa. Warto przy tym nadmienić, że powyższe dane obrazują stan z 2017 roku.

²² Wskaźnik stanowi syntetyczną miarę jakościowej wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych (wewnętrznych i granicznych) uwzględniając wszystkie podstawowe rodzaje transportu (w proporcji do ich udziału w pracy przewozowej) oraz ważoną poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego (definicja według GUS). Dane gromadzone są nieregularnie, w zależności od przeprowadzonego badania. Źródłem danych są: Polska Akademia Nauk / Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Ryc. 9 Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej w odniesieniu do gmin w Polsce, stan na 2017 r.

Materiał źródłowy: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (za: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja). 2017, Komornicki i in. IGIPZ PAN Warszawa).

Uwzględniając przyszłościowy, docelowy układ sieci dróg ekspresowych i autostrad²³ Gmina Tczew odznaczać się będzie bardzo wysokim poziomem dostępności transportowej w ujęciu krajowym. Kluczowym szlakiem komunikacji drogowej na terenie gminy pozostanie odcinek autostrady A1 wraz z dwoma węzłami w Stanisławiu i Swarzędzie. Zapewnia ona dogodne połączenie z Trójmiastem oraz miastami zlokalizowanymi w południowej części kraju.

Duże znaczenie mają również drogi krajowe nr 22 i 91 umożliwiające dojazd m.in. do Malborka, Elbląga, Grudziądza, Torunia, w tym także do przejścia granicznego z Niemcami w Kostrzynie nad Odrą. Istotną rolę pełni również droga wojewódzka nr 224, która zapewnia dojazd do miejscowości kaszubskich m.in. do Kościerzyny.

Ponadto na obszarze Gminy Tczew przebiegają linie kolejowe o znaczeniu państwowym, wraz ze stacjami i przystankami kolejowymi. Obszar gminy położony jest w stosunkowo bliskim sąsiedztwie Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy, obsługującego cywilny ruch pasażerski. Dojazd transportem indywidualnym zajmuje tam ok. 1 godziny. Z lotniska realizowane są bezpośrednie loty pasażerskie do większych ośrodków miast europejskich.²⁴

²³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

²⁴ Materiał źródłowy: <https://www.airport.gdansk.pl/>

Ryc. 10 Docelowy przebieg sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce

Materiał źródłowy: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ

Zgodnie z ustaleniami dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego i powiatowego stwierdza się, iż w granicach Gminy Tczew planowane są następujące inwestycje z zakresu sieci transportowej²⁵:

- infrastruktury kolejowej:
 - budowa dodatkowego toru kolejowego na trasie Gdańsk – Tczew (linia kolejowa nr 9) [odstąpiono od realizacji projektu];
 - modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego;
 - przebudowa linii kolejowej nr 203 (na odcinku Tczew - Łąg Wschód) wraz z elektryfikacją i budową łącznicy z linią kolejową nr 201 [w trakcie realizacji];
 - rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej w kierunku Tczewa [odstąpiono od realizacji projektu];
 - rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory - Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna – Tczew [w trakcie realizacji];
- infrastruktury drogowej:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 22 (na odcinku Swarzędz - Tczew) co najmniej do klasy drogi głównej o ruchu przyspieszonym (GP) [przedsięwzięcie zrealizowane];

²⁵ Część inwestycji została już zrealizowana lub odstąpiono od projektu.

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 224 na odcinku węzeł Stanisławie autostrady A1 – Godziszewo [przedsięwzięcie zrealizowane];
- budowa powiązania drogowego między terminalem intermodalnym w Zajączkowie a węzłem autostrady a1 w Stanisławiu.

Jako priorytetowe (w pierwszej kolejności) wskazuje na inwestycje w zakresie drogi Szpęgawa – Rokitki, przebudowy i budowy drogi 200030G w Swarożynie oraz budowy drogi do terenów przemysłowych przy A1 w Swarożynie²⁶. Zakłada się sukcesywne budowy, remonty i modernizacje, w zależności od potrzeb i możliwości finansowania.

2.3.9. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO

Centralny Port Komunikacyjny stanowi szereg inwestycji infrastrukturalnych i otoczenia biznesu, które zintegrują transport lotniczy, kolejowy oraz drogowy na terenie całego kraju. Zgodnie z Koncepcją CPK realizacja przedsięwzięć składających się na komponent lotniskowy jest przewidziana do końca 2027 r. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych składających się na komponent kolejowy ma nastąpić do końca 2034 r., obejmując dwie perspektywy finansowe UE. Ze względu na unikalny stopień skomplikowania przedsięwzięć zawartych w programie inwestycyjnym CPK, jego realizacja jest podzielona na etapy.

Pierwszy etap obejmował działania przygotowawcze, w szczególności związane z planowaniem i opracowaniem założeń projektowych, a także wykupem gruntów pod realizację inwestycji. Zasadniczym celem etapu było szczegółowe zdefiniowanie zakresu i skali inwestycji, przyjęcie optymalnych rozwiązań odnośnie do możliwych wariantów realizacji przedsięwzięcia, określenie optymalnego planu jego realizacji, szczegółowych harmonogramów, jak i budżetów poszczególnych projektów, a także określenie sposobu ich finansowania, w tym ze środków publicznych. Opracowywane zostały także m.in. kolejne fazy dokumentacji projektowej.

Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 166 Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2024 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego – „Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap II. 2024–2030” (M.P. 2025 poz. 29), która szczegółowo definiuje przyszłe założenia strategiczne i organizacyjne. Zgodnie z w/w Uchwałą cel główny Programu CPK polega na stworzeniu uniwersalnego systemu transportu pasażerskiego przez wybudowanie i eksploatację rentownego innowacyjnego węzła transportowego, który uzyska miejsce w pierwszej dziesiątce najlepszych portów lotniczych świata, a ponadto doprowadzi do przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego jako atrakcyjnej alternatywy dla transportu drogowego i obejmującego wszystkie obszary Polski, zapewniając jednocześnie rozwój i trwałą integrację aglomeracji warszawskiej i łódzkiej.

Na etapie obecnych założeń i dostępnych publikacji stwierdza się, że na terenie Gminy Tczew nie przewiduje się inwestycji związanych z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego. Jednocześnie wskazuje się, że kontynuowane są aktualnie działania przygotowawcze, w tym dokumentacja przedprojektowa dla planowanej linii kolejowej nr na odcinku Grochowski – Gdańsk, jednak jej przebieg wciąż nie został określony.

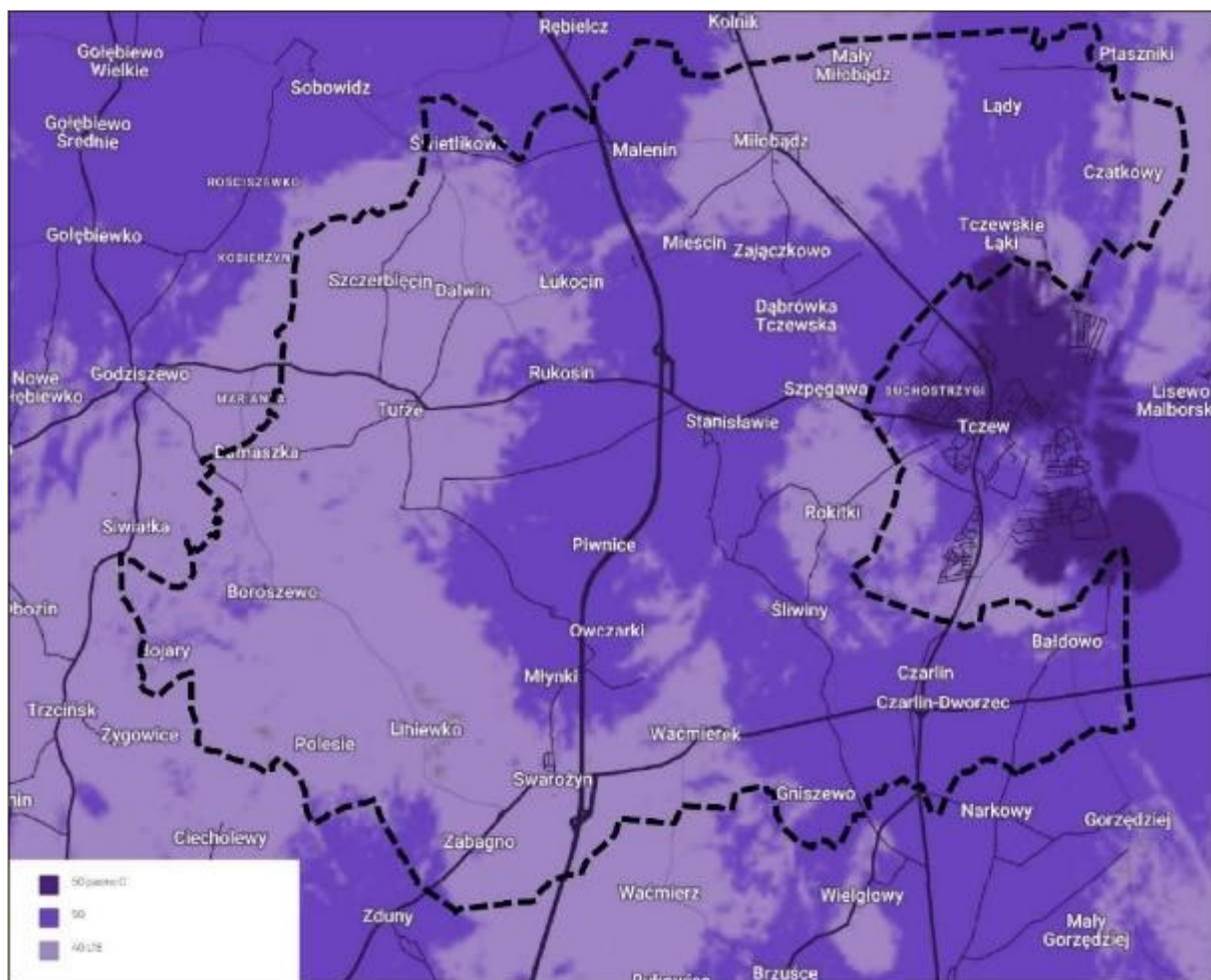
2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Na terenie Gminy Tczew znajduje się sieć telekomunikacyjna (zarówno bezprzewodowa, jak i przewodowa). Sieć telekomunikacyjna składa się z łącz telekomunikacyjnych i radiowych. W granicach gminy znajduje się kilka stacji bazowych telefonii komórkowej (GSM). Zasięg działania

²⁶ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

mobilnych sieci komórkowych jest w większości dobry lub bardzo dobry. Problemy z dostępnością sieci występują głównie na terenach niezagospodarowanych (lasy, łąki itp.) oraz lokalnie na terenach, gdzie występuje rozproszona zabudowa.

Przykład zasięgu jednej z sieci komercyjnych przedstawia poniższa rycina:

Ryc. 11 Mapa zasięgu sieci telefonii komórkowej (na przykładzie jednego z operatorów) w lutym 2025 r.

Materiał źródłowy: Dane jednego z operatorów sieci.

Dostępność Internetu na terenie gminy zapewniają podmioty zewnętrzne (operatorzy sieci). Wybrane miejscowości mogą korzystać z tzw. Internetu stacjonarnego, a dostęp do technologii ruchomych sieci telekomunikacyjnych 4G (LTE) jest możliwy z niemal każdego miejsca w gminie, przy czym zróżnicowana jest jakość tego dostępu. Dostępność sieci w standardzie 5G, czyli najnowszej technologii umożliwiającej szybszy transfer danych w telefonach komórkowych oraz stacjonarny dostęp do Internetu o prędkości zbliżonej do szybkich łączy kablowych, występuje głównie w obszarach centralnych i wschodnich gminy.

W ramach realizacji Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” rozpoczęła się rozbudowa sieci szybkiego Internetu – sieci światłowodowej. W granicach gminy siecią objęte są głównie miejscowości: Szpęgawa, Rokitki, Małzewo, Czarlin, Dąbrówka Tczewska, Miłobądz.²⁷ W przypadku pozostałych miejscowości dostęp do sieci jest w dalszym ciągu istotnie ograniczony i niewystarczający.

Dzięki infrastrukturze światłowodowej mieszkańcy mogą korzystać z usług internetowych i telewizyjnych oferowanych przez ogólnopolskich i lokalnych dostawców. Infrastruktura zrealizowana została w technologii, która opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domostw, gwarantujących szybkość i niezawodność usług cyfrowych.

W przyszłości alternatywą dla sieci światłowodowej mogą okazać się inne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, jak np. satelitarny system telekomunikacyjny. System satelitarny mający docelowo składać się z ok. 12 000 satelitów umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej (na wysokościach: 340 km, 550 km oraz 1150 km nad Ziemią), aktualnie jest w fazie tworzenia. Jego ideą jest globalne zapewnienie dostępu do Internetu. Ponadto niewykluczone są, kolejne generacje ruchomych sieci telekomunikacyjnych (5G i więcej).

W świetle współczesnych wyzwań społecznych i gospodarczych wdrażanie nowoczesnych technologii w gminie nabiera szczególnego znaczenia. Cyfryzacja oraz rozwój e-usług umożliwiają nie tylko usprawnienie obsługi mieszkańców, lecz także przyczyniają się do zwiększenia przejrzystości i efektywności pracy urzędu. Konsekwentne inwestowanie w rozwiązania cyfrowe stanowi istotny czynnik wspierający rozwój lokalny i poprawiający jakość życia społeczności. Na terenie gminy Tczew należy rozwijać i doskonalić narzędzia cyfrowe oraz ofertę e-usług, tak aby w pełni odpowiadały one na potrzeby mieszkańców i sprzyjały modernizacji administracji samorządowej.

²⁷ Materiał źródłowy: <https://capap.gugik.gov.pl/mapa>

2.5. WNIOSKI

Położenie gminy w obrębie obszaru metropolitalnego Trójmiasta.

Obecność układów komunikacyjnych poziomu międzynarodowego (autostrada A1), krajowego (drogi krajowe nr 22 i 91) oraz regionalnego (droga wojewódzka nr 224).

W dalszym ciągu niezadowalający stan techniczny niektórych odcinków dróg lokalnych i ponadlokalnych.

W dalszym ciągu niewystarczająco rozwinięta infrastruktura rowerowa.

Potencjał do rozwoju transportu wodnego na rzece Wiśle.

Bardzo wysoki poziom dostępności transportowej w ujęciu krajowym – transport drogowy i kolejowy.

Relatywnie korzystne połączenie do największego w regionie portu lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku.

Niewielkie oddalenie od dużych ośrodków miejskich (podróż transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny).

Stosunkowo wysoki stopień rozwinięcia komunikacji zbiorowej (czynny transport kolejowy oraz funkcjonujące linie autobusowe, w tym komunikacja gminna GTBUS), oraz w większości korzystne połączenie komunikacyjne do Gdańska.

W większości dobry lub bardzo dobry zasięg działania mobilnych sieci komórkowych, w tym możliwość korzystania z sieci w standardzie 5G w niektórych miejscowościach.

Istniejąca sieć światłowodowa w niektórych miejscowościach.

W dalszym ciągu niedostatecznie rozwinięty poziom cyfryzacji i e-usług w gminie

3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. STAN LUDNOŚCI

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gminę Tczew zamieszkuje ogółem ok. 16,3 tys. osób, co stanowi ok. 14,6% ludności powiatu tczewskiego.²⁸ Zdecydowanie największy odsetek zamieszkuje miejscowość Rokitki (niemal 13 %) oraz w dalszej kolejności sołectwa: Swaróżyn, Miłobądz, Lubiszewo Tczewskie, Turze i Czarlin.²⁹

Tab. 6 Liczba ludności na terenie gminy w 2023 roku

NAZWA MIEJSCOWOŚCI	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE /POBYT STAŁY	
		2023	
		OSOBY	UDZIAŁ %
Bałdowo	Bałdowo	685	4,51
Knybawa	Bałdowo	189	1,25
Boroszewo	Boroszewo	449	2,96
Damaszka	Boroszewo	268	1,77
Czarlin	Czarlin	845	5,57
Czatkowy	Czatkowy	370	2,44
Dąbrówka Tczewska	Dąbrówka Tczewska	611	4,03
Dalwin	Dalwin	250	1,65
Świetlikowo	Dalwin	52	0,34
Gniszewo	Gniszewo	314	2,07
Goszyn	Goszyn	168	1,11
Lubiszewo Tczewskie	Lubiszewo Tczewskie	958	6,31
Łukocin	Łukocin	290	1,91
Małzewko	Małzewko	169	1,11
Małzewo	Małzewo	211	1,39
Mały Miłobądz	Miłobądz	138	0,91
Miłobądz	Miłobądz	976	6,43
Mieścín	Mieścín	305	2,01
Malenin	Malenin	388	2,56
Rokitki	Rokitki	1956	12,89
Rukosin	Rukosin	126	0,83
Stanisławie	Stanisławie	337	2,22
Szpegawa	Szpegawa	661	4,36
Śliwiny	Śliwiny	387	2,55
Szczerbęcín	Szczerbęcín	224	1,48
Swaróżyn	Swaróżyn	1093	7,20
Młynki	Swaróżyn	30	0,20

²⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023 r.

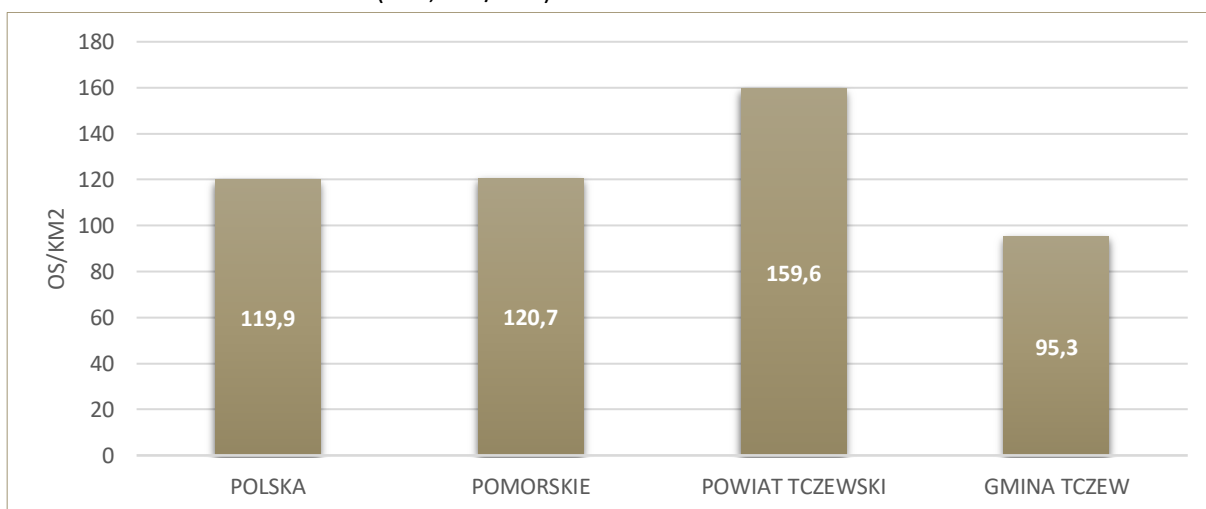
²⁹ Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Tczew.

NAZWA MIEJSCOWOŚCI	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE /POBYT STAŁY	
		2023	
		OSOBY	UDZIAŁ %
Waćmierek	Swarożyn	120	0,79
Zabagno	Swarożyn	359	2,37
Zwierzynek	Swarożyn	45	0,30
Tczewskie Łąki	Tcz. Łąki	577	3,80
Turze	Turze	956	6,30
Wędkowy	Wędkowy	117	0,77
Liniewko	Wędkowy	62	0,41
Zajączkowo	Zajączkowo	435	2,87
Zajączkowo-Dworzec	Zajączkowo	52	0,34

Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Tczew.

Gęstość zaludnienia Gminy Tczew wynosi 95,3 os/km² i jest:³⁰

- niższa niż średnia dla powiatu tczewskiego (159,6 os/km²),
- niższa niż średnia dla województwa pomorskiego (120,7 os/km²),
- niższa niż średnia dla Polski (119,9 os/km²).

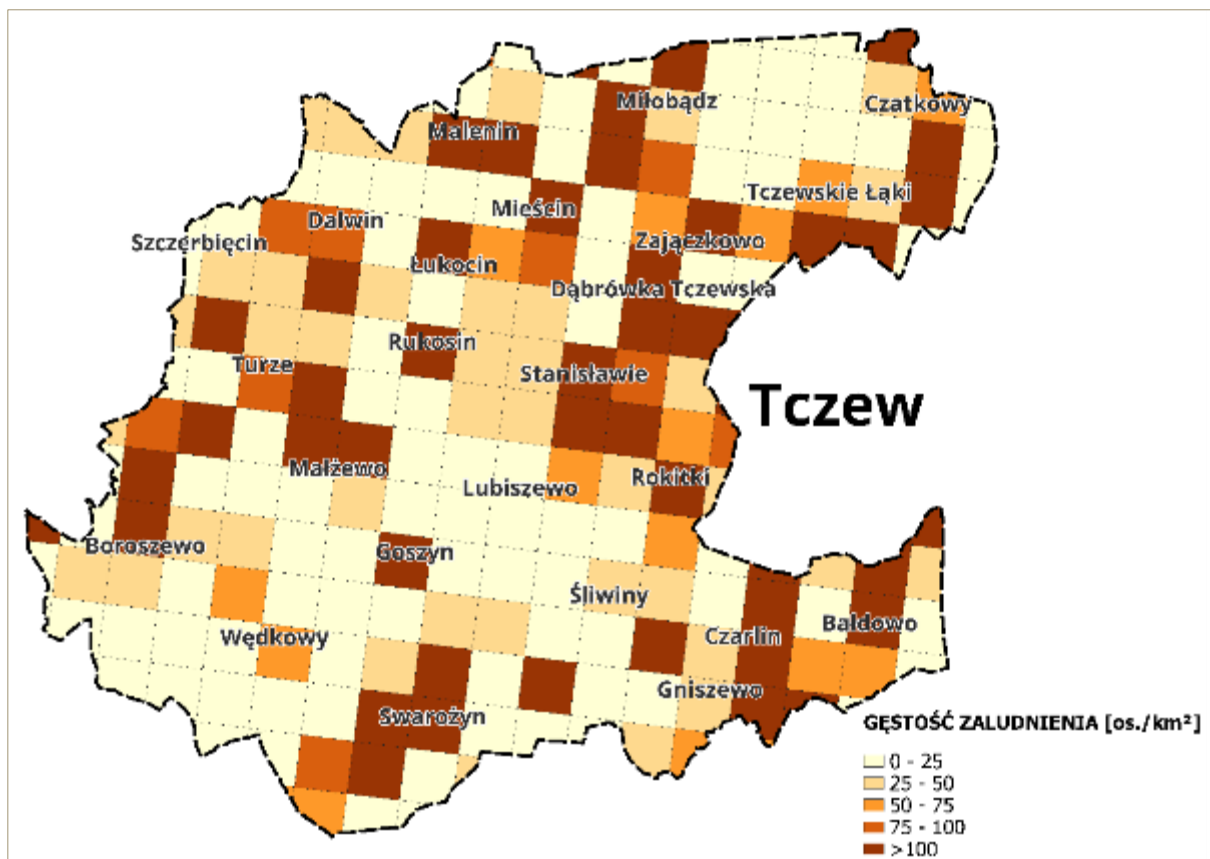

Ryc. 12 Gęstość zaludnienia Gminy na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

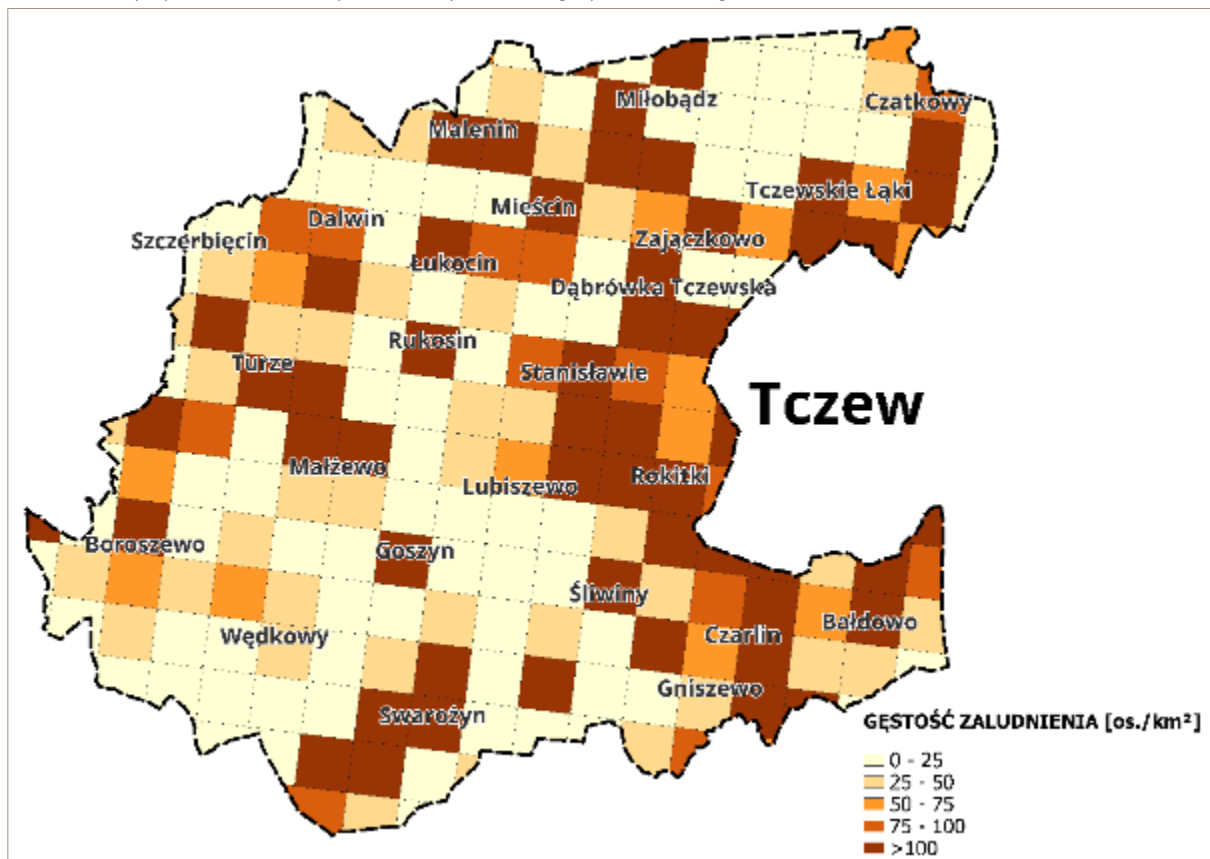
Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym Ludności i Mieszkań w 2021 roku, największa gęstość zaludnienia przekraczająca 100 os./km² występowała na terenie miejscowości: Bałdowo, Boroszewo, Czatkowy, Czarlin, Dalwin, Dąbrówka Tczewska, Łukocin, Lubiszewo Tczewskie, Mały Miłobądz, Małzewko, Malenin, Mieścín, Miłobądz, Rokitki, Rukosin, Swarożyn, Stanisławie, Śliwiny, Turze, Waćmierek, Zabagno oraz Zajączkowo. Jednocześnie na przestrzeni omawianej dekady zaobserwowano wzrost gęstości zaludnienia w miejscowościach przy granicy z Tczewem (Rokitki, Lubiszewo Tczewskie, Czarlin, Śliwiny).

³⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: gęstość zaludnienia, stan na 31.12.2023 r.

Ryc. 13 Gęstość zaludnienia w Gminie Tczew w 2011 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, GUS.

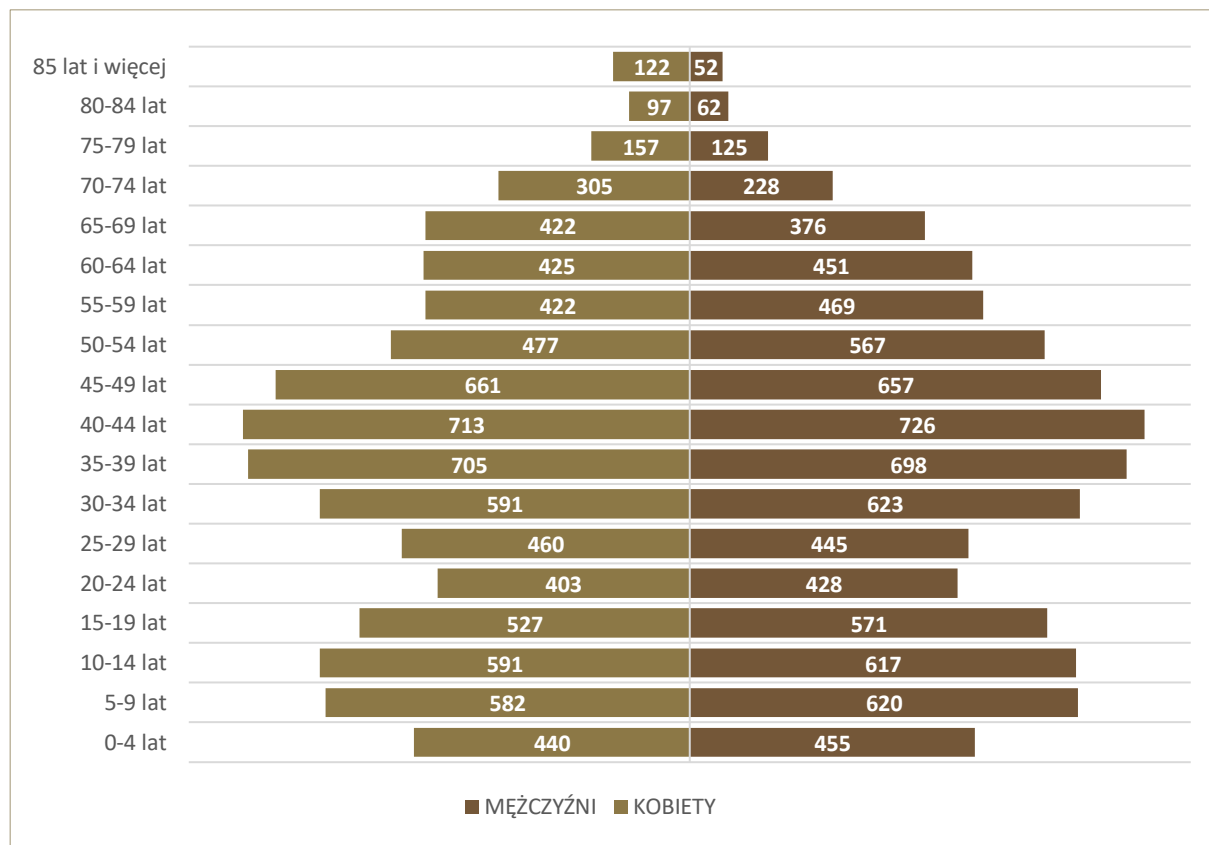

Ryc. 14 Gęstość zaludnienia w Gminie Tczew w 2021 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 roku, GUS.

3.1.2. STRUKTURA PŁCI

W strukturze płci Gmina Tczew odznacza się niewielką przewagą mężczyzn, których liczba wynosi 8 160, w stosunku do 8 100 kobiet.³¹ Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi zatem 99, co jest wartością niższą w stosunku do średniej dla całego powiatu tczewskiego (104), województwa pomorskiego (106) oraz kraju (107).³²

Ryc. 15 Piramida wieku i płci w Gminie Tczew

Materiał źródłowy: Dane GUS - stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2023 r.

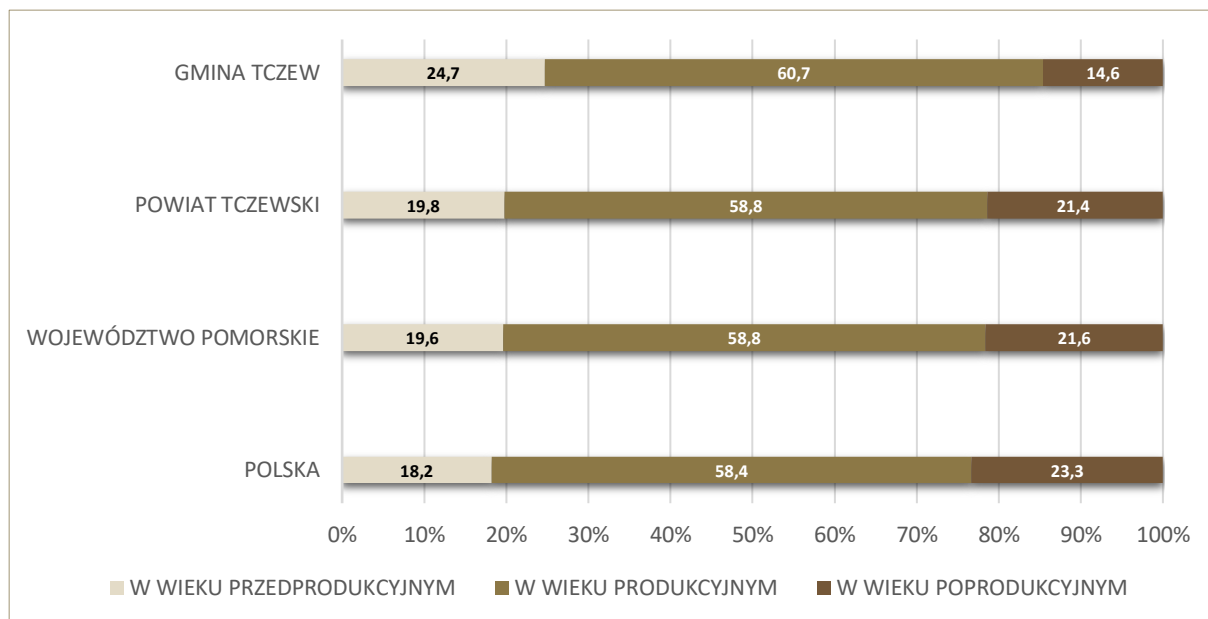
3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

W podziale na ekonomiczne grupy wieku, w Gminie Tczew dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 60,7% ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, obejmująca 24,7%. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, której udział wynosi 14,6%. W porównaniu ze wskaźnikami dla Polski, województwa i powiatu, zaznacza się nieco wyższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym, a jednocześnie wyraźnie najniższy udział w wieku poprodukcyjnym.³³

³¹ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2023 r

³² Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: współczynnik feminizacji, stan na 31.12.2023 r.

³³ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023

Ryc. 16 Udział ekonomicznych grup wieku w gminie na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023 r.

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

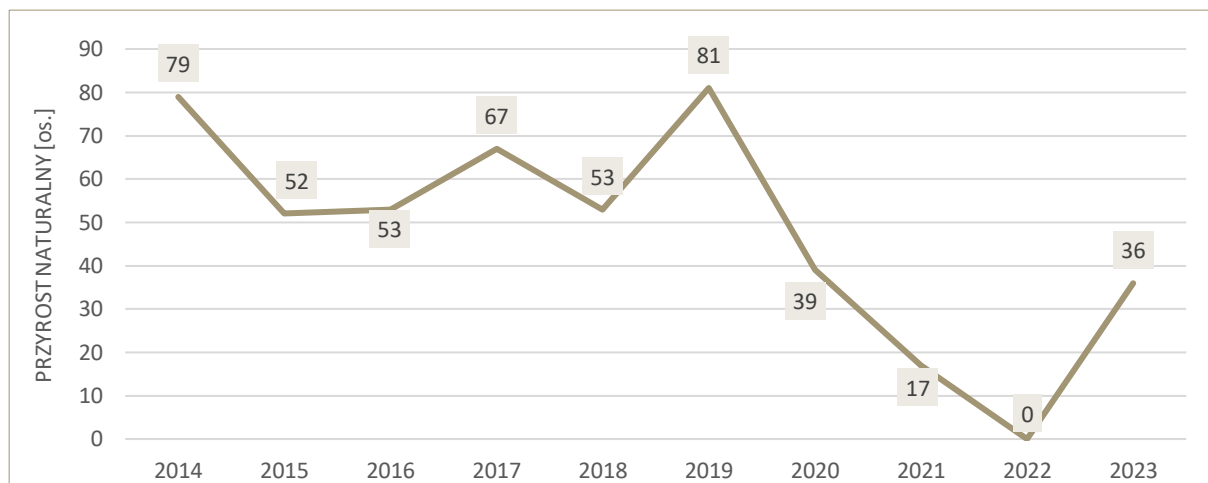
3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

W ciągu ostatniej dekady wskaźnik przyrostu naturalnego utrzymywał się na dodatnim poziomie, z wyjątkiem 2022 roku. Wartości te wahały się od 0 os. w 2022 roku do +81 os. w 2019 roku. Średni przyrost naturalny w tym czasie wyniósł 47,7 os. rocznie, co oznacza, że liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

Tab. 7 Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2014-2023

RUCH NATURALNY WEDŁUG PŁCI											
ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014-2023
URODZENIA ŻYWE [os.]											
Ogółem	197	148	158	192	165	201	168	154	133	142	165,8
Mężczyźni	104	85	80	99	85	117	84	84	62	72	87,2
Kobiety	93	63	78	93	80	84	84	70	71	70	78,6
ZGONY OGÓŁEM [os.]											
Ogółem	118	96	105	125	112	120	129	137	133	106	118,1
Mężczyźni	64	58	56	81	70	77	71	76	76	60	68,9
Kobiety	54	38	49	44	42	43	58	61	57	46	49,2
PRZYROST NATURALNY [os.]											
Ogółem	79	52	53	67	53	81	39	17	0	36	47,7
Mężczyźni	40	27	24	18	15	40	13	8	-14	12	18,3
Kobiety	39	25	29	49	38	41	26	9	14	24	29,4

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Ryc. 17 Przyrost naturalny w gminie w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

3.2.2. MIGRACJE

W Gminie Tczew na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się zróżnicowany poziom salda migracji. Najwyższe wskaźnik zanotowano w 2019 r., kiedy to w gminie zameldowało się o 277 osób więcej niż wymeldowało. Najmniejszy napływ ludności miał natomiast miejsce w 2014 r., wówczas wskaźnik ten wyniósł +116 os.

Średnie saldo migracji w analizowanych latach wyniosło 202,4 os./rok³⁴, natomiast łącznie w analizowanych latach 2014-2023³⁵ dokonano 3 494 zameldowań i 1672 wymeldowania (brak danych z 2015 r.), a zatem saldo migracji wyniosło łącznie +1 822 os.

Tab. 8 Migracje w gminie w latach 2014-2023

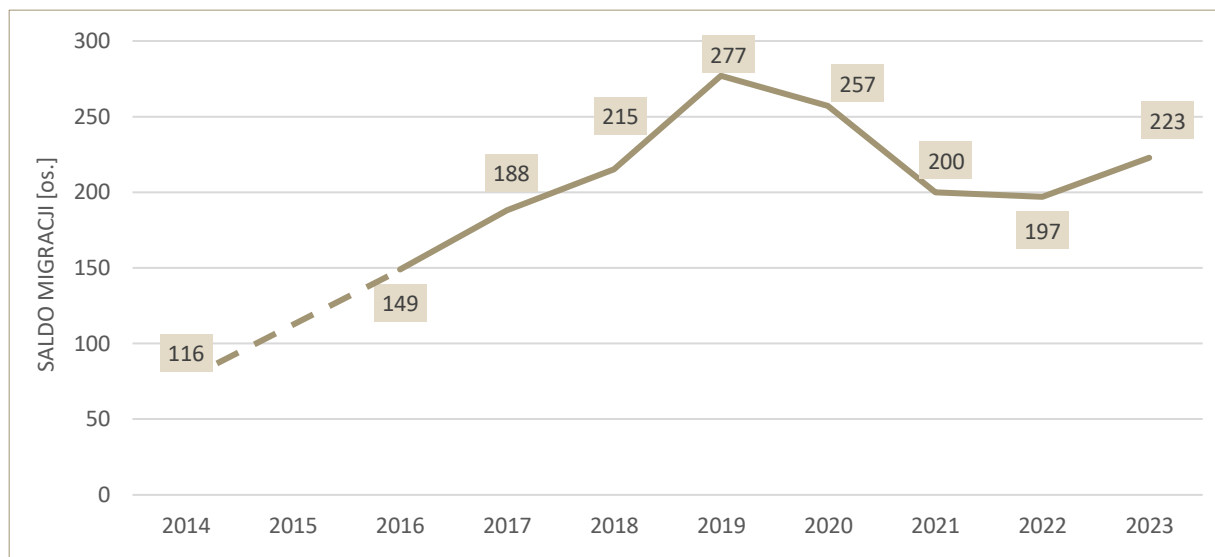
MIGRACJE WEDŁUG KIERUNKÓW											
ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014-2023
ZAMELDOWANIA											
Ogółem	299	-- ^x	328	374	439	499	396	369	377	413	388,2
Z miast	245	276	262	287	334	406	338	311	298	327	308,4
Ze wsi	53	63	62	85	100	90	54	51	72	78	70,8
WYMELDOWANIA											
Ogółem	183	-- ^x	179	186	224	222	139	169	180	190	185,8
Do miast	122	116	115	131	163	163	90	117	117	126	126,0
Na wieś	53	47	60	45	55	56	47	52	55	61	53,1
SALDO MIGRACJI											
Ogółem	116	-- ^x	149	188	215	277	257	200	197	223	202,4

^x - brak informacji, zgodnie z informacją GUS: konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023

³⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS – migracje wewnętrzne i zagraniczne: migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (miasto, wieś), stan na 31.12.2023 r.

³⁵ Bez 2015 r. – brak danych.

Ryc. 18 Saldo migracji w gminie w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Gmina w latach 2014-2023 odnotowała stale dodatnie saldo migracji, ze średniorocznym wzrostem populacji o 202 osoby, co wskazuje na jej atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania.

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI

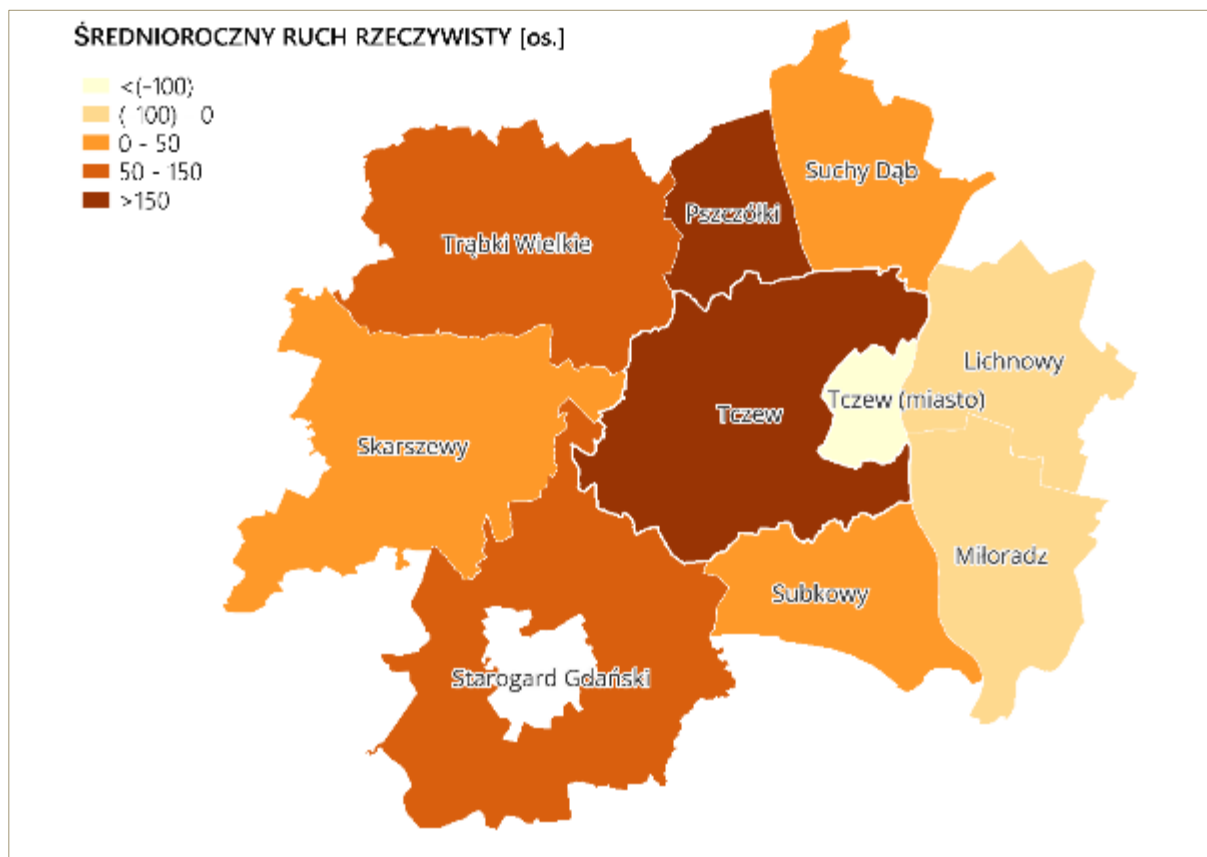
Przyrost rzeczywisty to zestawienie przyrost naturalnego z saldem migracji, za pomocą którego można zobrazować rzeczywiste zmiany liczby ludności na terenie badanej jednostki. Z analizy współczynnika przyrostu rzeczywistego Gminy Tczew i gmin sąsiednich, dokonanej dla okresu dziesięcioletniego (zestawienie roku 2014 z rokiem 2023) wynika, że w większości analizowanych jednostek terytorialnych odnotowano wzrost liczby mieszkańców. Spadek populacji wystąpił jedynie na terenie miasta Tczew oraz w gminach wiejskich Miłoradz i Lichnowy.

Tab. 9 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w Gminie Tczew oraz gminach sąsiednich w latach 2014-2023

ROK	PRZYROST RZECZYWISTY										ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014- 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
TCZEW (MIASTO)	-120	-36	-103	33	-101	-344	-403	-511	-332	-430	-235
SKARSZEWY	24	50	31	50	2	42	18	-78	6	-27	12
STAROGARD GDAŃSKI (WIEJSKA)	233	10	147	243	223	81	136	86	100	46	131
SUBKOWY	6	20	25	0	-16	1	6	17	-7	-9	4
MIŁORADZ	35	-13	-2	12	-13	-48	-15	-25	-20	-20	-11
LICHNOWY	-32	8	-13	-45	0	-12	-25	-38	5	-8	-16
SUCHY DĄB	22	9	-22	12	25	-6	20	28	-6	-11	7
PSZCZÓŁKI	161	34	99	186	160	160	204	243	211	248	171
TRĄBKI WIELKIE	94	20	74	51	30	102	85	224	188	249	112
TCZEW	195	52	202	255	268	358	296	217	197	259	230

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Wzrost liczby ludności w Gminie Tczew średnio w analizowanych latach wyniósł 230 os., co w porównaniu do gmin ościennych było najkorzystniejszym wynikiem. Zaraz po Gminie Tczew, korzystne wyniki odnośnie wzrostu liczby ludności odnotowały gmina Pszczółki i Starogard Gdański (wiejska). Zdecydowanie najniższy wskaźnik zanotowano w mieście Tczew, w którym liczba ludności spadała średnio o -235 os./rok. Spadek liczby ludności odnotowano również w gminie Lichnowy oraz Miłoradz.

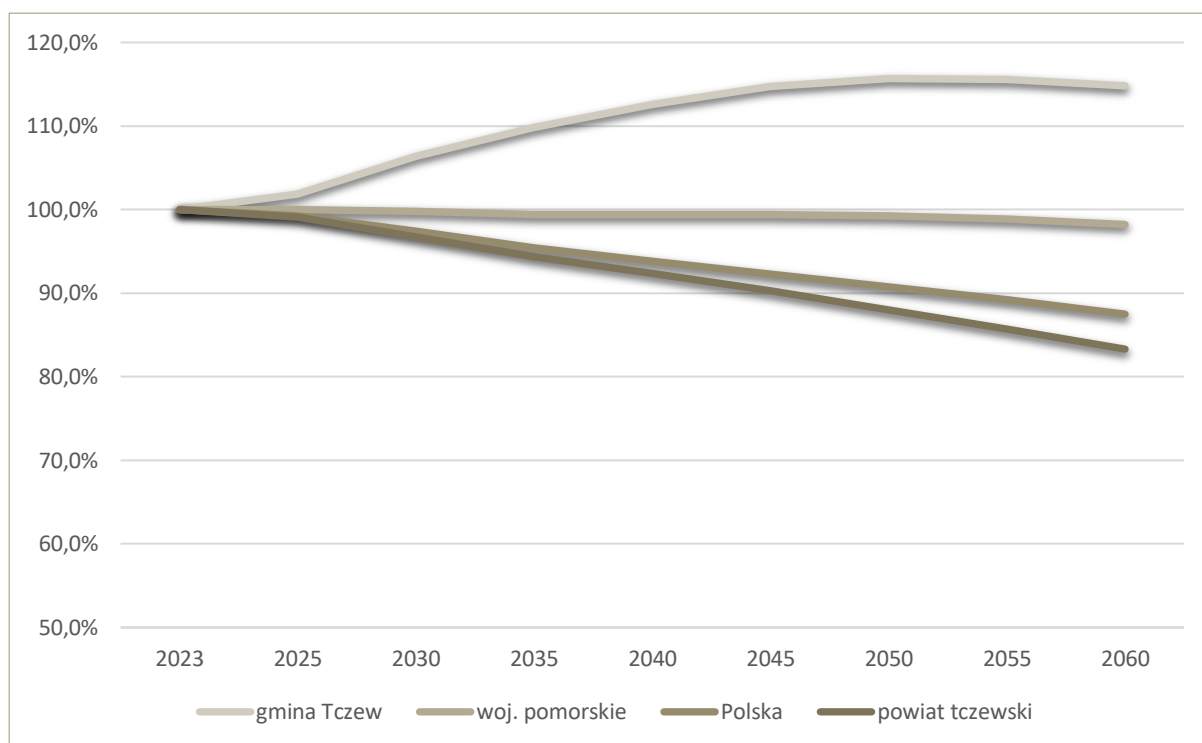

Ryc. 19 Ruch rzeczywisty w Gminie Tczew i w gminach sąsiednich w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zachodzące aktualnie w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego” i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością. W najbliższych kilkudziesięciu latach przewiduje się dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności w Polsce oraz znaczące zmiany struktury wiekowej. Prognozę w tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2023 r. (2023=100%) dla kraju, województwa, powiatu oraz Gminy Tczew zaprezentowano na poniższym wykresie.

Ryc. 20 Prognoza tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2023 r. (2023=100%) dla Polski, województwa pomorskiego, powiatu tczewskiego i Gminy Tczew

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W perspektywie do 2060 r. szacuje się, że liczba ludności:

- spadnie w Polsce o ok. 12,5%;
- spadnie w województwie pomorskim o ok. 1,8%;
- spadnie w powiecie tczewskim o ok. 16,7%;
- wzrośnie w Gminie Tczew o ok. 14,8%.

W związku z czym przewiduje się, pozytywny wariant odnośnie do wzrostu liczby ludności w Gminie Tczew. Wskaźnik prognoz demograficznych będzie wyraźnie wyższy w stosunku do wartości dla kraju, województwa i powiatu. W dużym stopniu może to być związane ze wzrostem zameldowań w ubiegłych latach oraz zainteresowaniem osadnictwem na terenach wiejskich, jednocześnie w bezpośrednim otoczeniu Tczewa.³⁶

Przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze obarczone jest dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności. Szacowanie zaludnienia nabiera szczególnej trudności w kontekście wydarzeń w naszej części Europy (konfliktu militarnego w Ukrainie). Sytuacja z jaką mamy do czynienia od lutego 2022 r. pokazuje, jak dynamiczne mogą być zmiany zachodzące w Polsce i na świecie, w tym zmiany demograficzne. W związku z powyższym, celem strategicznego rozwoju Gminy Tczew powinno być przede wszystkim zapewnienie warunków w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do podnoszenia atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia aktywności gospodarczej, co powinno przełożyć się na sukcesywny wzrost liczby ludności.

³⁶ Materiał źródłowy: Główny Urząd Statystyczny: Prognoza ludności dla gmin, powiatów i województw na lata 2023 – 2060.

3.4. WNIOSKI

Relatywnie korzystna struktura demograficzna. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju.

Starzejące się społeczeństwo.

W większości dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego.

Stale dodatnie saldo migracji.

Sukcesywny wzrost liczby mieszkańców.

Najwyższy średnioroczny wzrost liczby ludności w stosunku do wszystkich gmin ościennych.

Korzystne prognozy demograficzne w porównaniu do powiatu, województwa i kraju.

Występujące zjawisko „szarej strefy zamieszkania”.

4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY

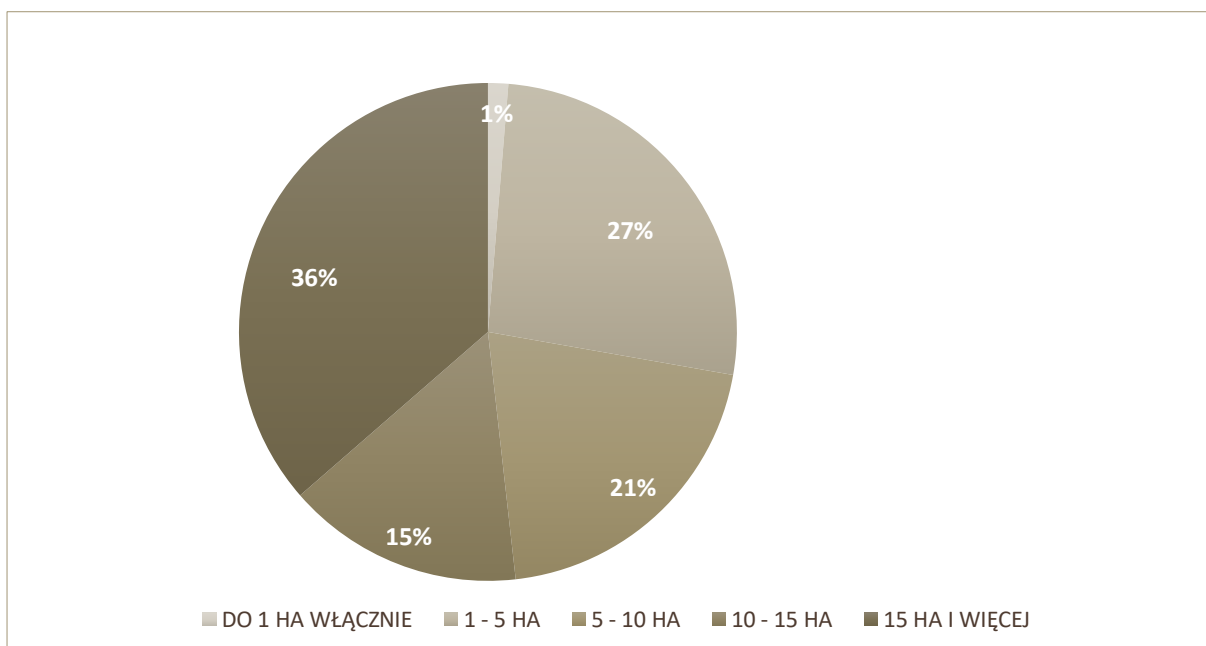
4.1. ROLNICTWO

W Gminie Tczew rolnictwo stanowi istotny sektor gospodarki, a także jest jednym z głównych aktywności i źródłem utrzymania lokalnej społeczności. Łączna powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi ok. 12,9 tys. ha (ok. 75% powierzchni Gminy Tczew). W strukturze użytkowania terenu dominują tutaj grunty orne, które zajmują ok. 10,1 tys. ha, łączna powierzchnia łąk i pastwisk to ok. 1,6 tys. ha, natomiast sady zajmują obszar ponad 600 ha.³⁷

Głównym kierunkiem produkcji rolnej w Gminie Tczew jest produkcja roślinna (głównie pszenica i rzepak), z uwagi na dominujący udział użytków rolnych. Rolniczą przestrzeń produkcyjną tworzą przede wszystkim gleby oznaczające się dobrymi oraz bardzo dobrymi wartościami dla produkcji rolniczej³⁸.

Na podstawie danych PSR 2020 w Gminie Tczew znajdują się 533 gospodarstwa rolne, z czego 528 są gospodarstwami indywidualnymi. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie wynosi ok. 10,6 tys. ha. W gospodarstwach rolnych pracuje 674 osób, w tym 446 mężczyzn i 228 kobiet. Ponadto na terenie gminy 446 gospodarstw prowadzi sprzedaż własnych produktów rolnych (ok. 80%).

W strukturze gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych dominujący jest udział gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej, a zatem rozdrobnienie gospodarstw jest stosunkowo niewielkie.³⁹

Ryc. 21 Udział gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Na przestrzeni lat 2010-2020 nie zaobserwowano spadku znaczenia rolnictwa w gminie. Wprost przeciwnie, zanotowano wzrost jego znaczenia w niektórych obszarach. Co prawda nastąpił nieznaczny spadek liczby gospodarstw rolnych (o 26 szt.), natomiast łączna powierzchnia zasiewów upraw wzrosła o ponad 300 ha. Wskazuje się jednocześnie, że pogłowie trzody chlewnej i drobiu spadło o ponad połowę, z kolei wzrosła liczba sztuk bydła.

³⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2014 r.

³⁸ Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew, 2024.

³⁹ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Szczegółowe wartości dotyczące gospodarki rolnej na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 10 Gospodarka rolna na terenie gminy - porównanie 2020 r. z 2010 r.

WARTOŚĆ		MIARA	2010	2020
GOSPODARSTWA ROLNE		szt.	559	533
GOSPODARSTWA DOMOWE	Z DOCHODEM Z DZIAŁNOŚCI ROLNICZEJ	szt.	527	528
	Z DOCHODEM Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	szt.	63	93
POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH		ha	10 651,95	10 633,32
GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	DO 1 HA WŁĄCZNIE	szt.	35	7
	1 - 5 HA	szt.	133	141
	5 - 10 HA	szt.	118	109
	10 -15 HA	szt.	82	82
	15 HA I WIĘCEJ	szt.	191	194
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	BYDŁO OGÓŁEM	szt.	1 921	2 363
	DRÓB	szt.	23 545	8 992
	TRZODA CHLEWNA OGÓŁEM	szt.	8 745	3 128
POWIERZCHNIA ZASIEWÓW UPRAW		ha	8 283,84	8 589,58
GOSPODARSTWA STOSUJĄCE NAWOŻENIE		szt.	474	477
CIĄGNIKI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH		szt.	806	806
ŚREDNIA WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA ROLNEGO	GRUNTY OGÓŁEM	ha	19,06	19,95
	UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	ha	17,61	18,60

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, 2010 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Na terenie gminy Tczew przemysł spożywczy nie jest szczególnie rozwinięty, choć występują tutaj lokalne podmioty zajmujące się sprzedażą własnych produktów spożywczych. Przykładem jest tzw. Gminny Rynek w Miłobądku, gdzie odbywa handel produktów rolnych, spożywczych, rękodzieł itp. Ponadto w miejscowości Stanisławie cyklicznie organizowany jest tzw. *Dobry Targ Oklaski Stanisławie*, gdzie prowadzona jest sprzedaż lokalnych produktów spożywczych m.in. miodów, kiełbas, wędlin, serów, świeżych warzyw i owoców itp.⁴⁰

⁴⁰ Materiał źródłowy: <https://gmina-tczew.pl/>

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE

4.2.1. LICZEBNOŚĆ

Za podmiot gospodarczy uznaje się podmiot prowadzący działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, czyli zgłoszeniu rodzaju prowadzonej działalności, miejsca jej prowadzenia i danych osoby prowadzącej w urzędzie gminy. Może nim być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Tczew wykazywała ogólną tendencję wzrostową. W 2014 r. funkcjonowały 1 352 podmioty, w 2019 r. ich liczba wzrosła do 1 669, a w 2023 r. osiągnęła poziom 1 995. Wyraźnie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1 681 w 2023 r., tj. ok. 84% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie).

Tab. 11 Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie gminy w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sektor publiczny	30	31	31	28	27	26	26	26	28	28
Sektor prywatny	1 321	1 338	1 390	1 444	1 524	1 632	1 714	1 781	1 865	1 946
w tym: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 109	1 131	1 170	1 219	1 297	1 403	1 475	1 541	1 615	1 681
Ogółem podmioty gospodarcze	1 352 ^M	1 376	1 428	1 428	1 560	1 669	1 754	1 825	1 912	1 995

^M - Zmiany metodologiczne

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Analizując tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do gmin sąsiednich (zestawienie roku 2014 z rokiem 2023) można zauważyć, że Gmina Tczew odznaczała się stosunkowo wysokim wzrostem poziomu przedsiębiorczości (48%). Wynik ten plasuje gminę na czwartym miejscu, natomiast zdecydowanie najwyższe wskaźniki wzrostu zanotowano kolejno w gminach: Trąbki Wielkie, Suchy Dąb oraz Pszczółki. Najniższe wskaźniki wzrostu zanotowano kolejno w Tczewie oraz w gm. Lichnowy.

Należy przy tym mieć na względzie, że analizowane zjawisko dotyczy nie tyle samego poziomu przedsiębiorczości w gminach, co jego wzrostu na przestrzeni lat, którego wielkość jest wprost zależna od sytuacji wyjściowej roku bazowego.

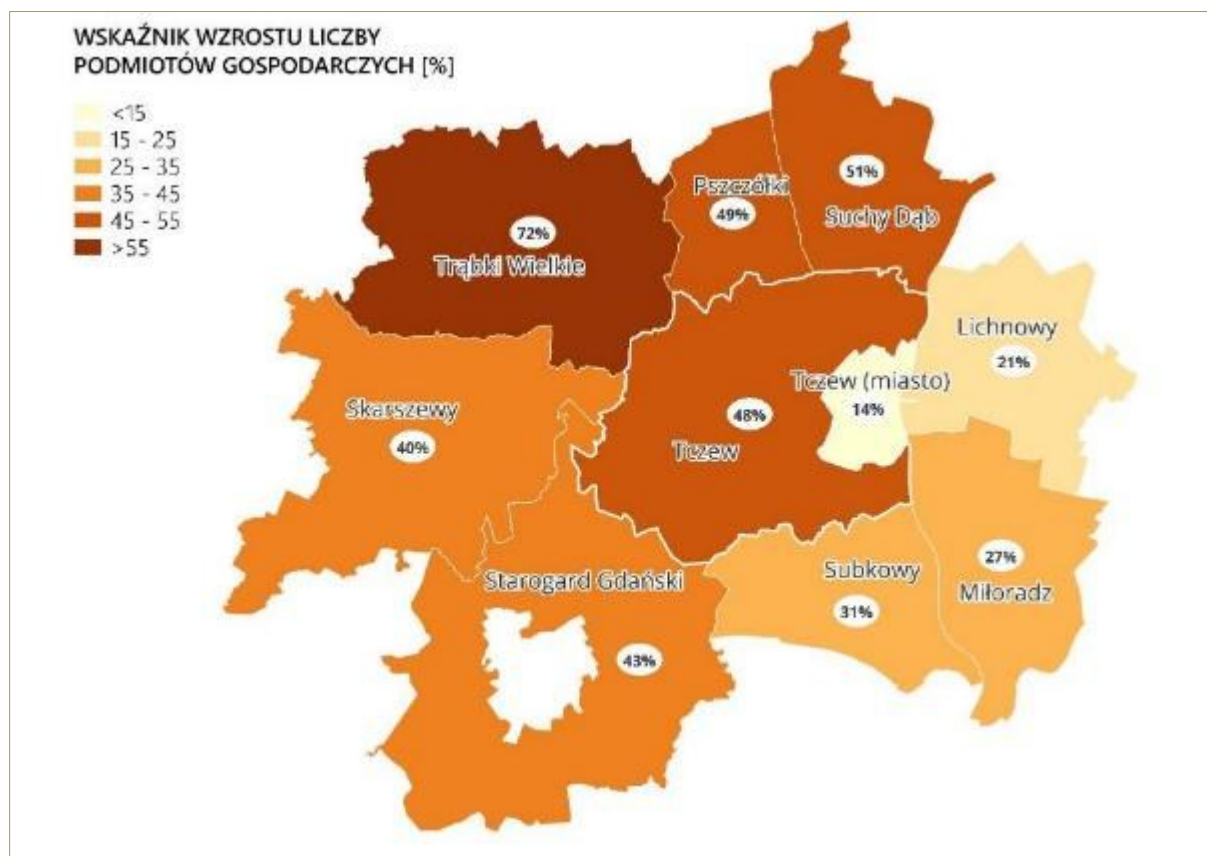
Ryc. 22 Procentowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Tczew i w gminach sąsiednich w latach 2014-2023

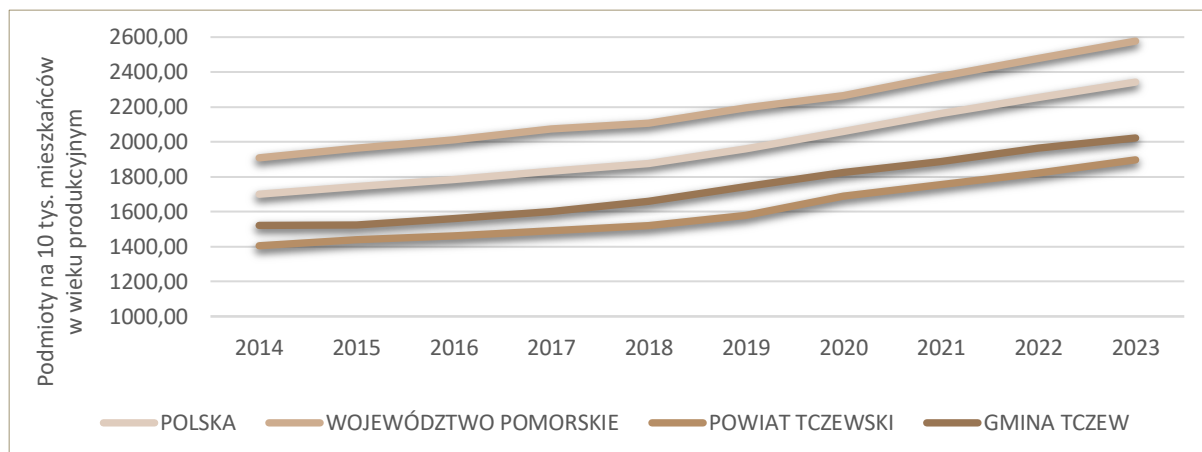
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bazując na wartościach wskaźnikowych (przeliczając liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym), można dokonać analizy porównawczej z jednostkami administracyjnymi poszczególnych poziomów terytorialnych. Dane za 2023 r. wskazują, że na terenie Gminy Tczew funkcjonuje 2 022,3 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu 10 tys. os. w wieku produkcyjnym, podczas gdy średnio w:

- kraju jest to 2 342,5 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- województwie pomorskim jest to 2 577,4 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- powiecie tczewskim jest to 1 897,0 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym.

Należy zatem uznać, że poziom przedsiębiorczości w gminie jest niższy od średniej dla województwa oraz kraju, natomiast wyższy od średniej dla powiatu.

Ryc. 23 Podmioty gospodarcze w przeliczeniu 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Analizując opisywany wskaźnik w odniesieniu do gmin ościennych (dane za 2023 r.), uwidacznia się poziom przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach.

Ryc. 24 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. os. w wieku produkcyjnym w Gminie Tczew i w gminach sąsiednich w 2023 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym na tle gmin ościennych wynika, iż w Gminie Tczew wskaźnik ten jest relatywnie wysoki. Wyższy wynik zanotowano jedynie w gminie Pszczółki, natomiast w niniejszym zestawieniu zdecydowanie najmniej korzystnie sytuacja plasuje się w gminie Lichnowy.

4.2.2. WIELKOŚĆ

Spośród funkcjonujących 1 995 podmiotów gospodarczych, aż 1 950 (ok. 98%) stanowiły podmioty zatrudniające 0-9 os., 34 stanowiły podmioty zatrudniające 10-49 os., 9 podmiotów zatrudniających 50-249 osób, 1 podmiot zatrudniający 250-999 osób oraz 1 podmiot zatrudniający 1000 i więcej osób.

W związku z powyższym na terenie gminy znajdują się zarówno zakłady z rodzaju mikro-, małych przedsiębiorstw, jak również funkcjonują średnie i duże firmy. Dominują podmioty mające charakter mikroprzedsiębiorstw, zaś udział pozostałych rodzajów przedsiębiorstw jest niewielki.⁴¹

4.2.3. RODZAJ

W sektorze publicznym zarejestrowanych jest łącznie 26 podmiotów gospodarczych, które dotyczą: sektora edukacji (17), opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (3), działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (3), działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (1), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (1) oraz działalności związanej z kulturą rozrywką i rekreacją (1).

Sektor prywatny charakteryzuje się natomiast wysoką liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji S (pozostała działalność usługowa) oraz sekcji T (gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) – łącznie 45 podmiotów, sekcji C (przetwórstwo przemysłowe- 41 podmiotów), sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 35 podmiotów), sekcji L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 31 podmiotów), a także w sekcji F (budownictwo- 28 podmiotów)⁴².

Ryc. 25 Podmioty gospodarcze wg sekcji działów PKD 2007 zarejestrowane na terenie gminy w 2022 roku

Objaśnienia:

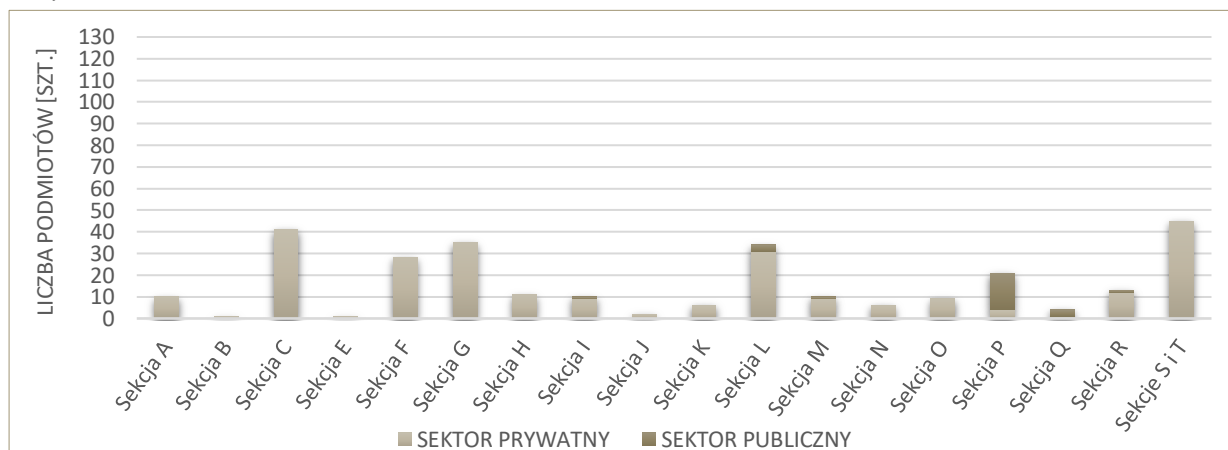
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F – Budownictwo

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J – Informacja i komunikacja

Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

⁴¹ Mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniają do 9 pracowników, osiągają roczny obrót nieprzekraczający 2 milionów euro lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekroczyły równowartości tej kwoty;

Małe przedsiębiorstwa – zatrudniają od 10 do 49 pracowników, a roczny obrót lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekraczają równowartości 10 milionów euro;

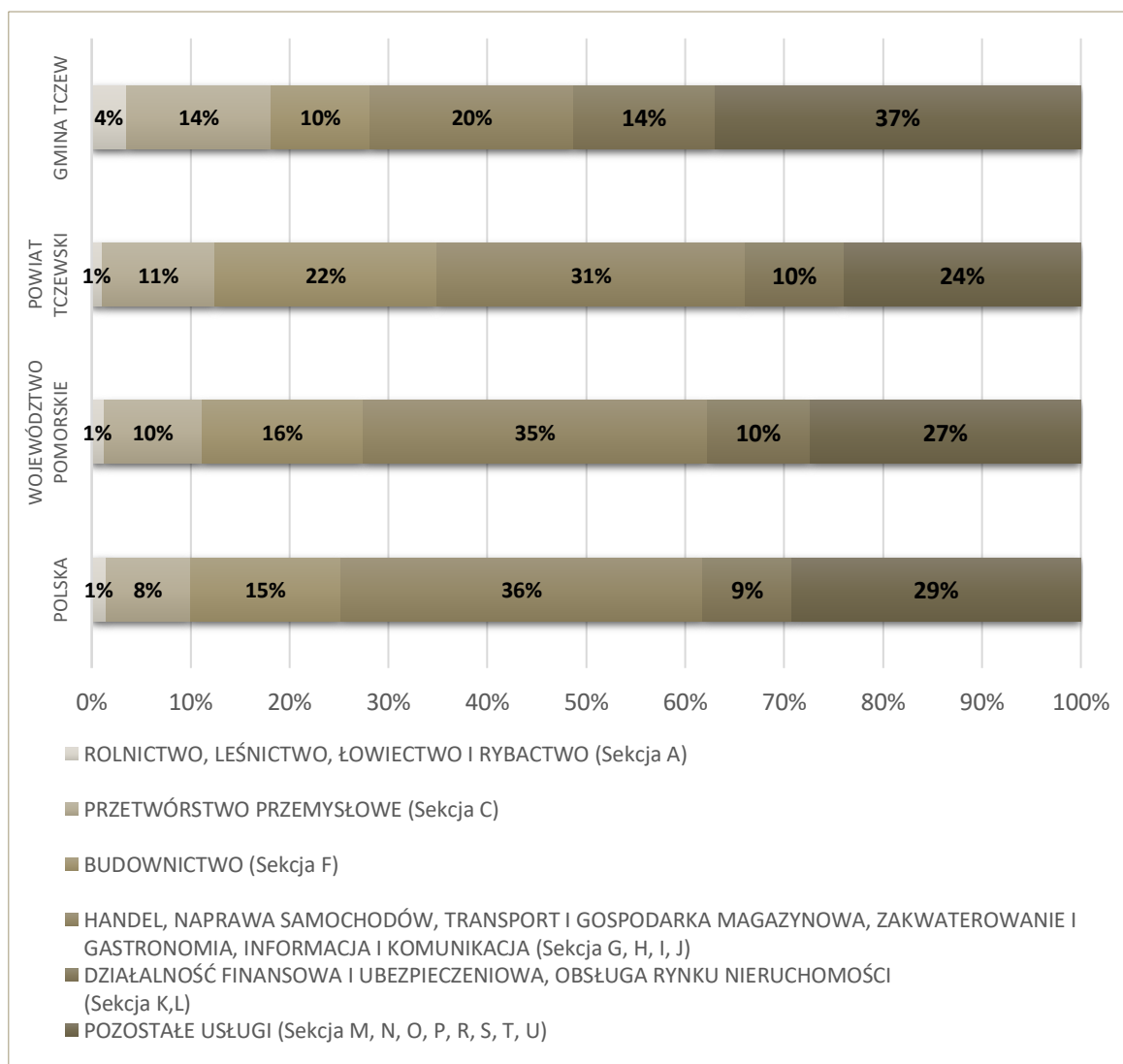
Średnie przedsiębiorstwa – zatrudniają od 50 do 249 pracowników, natomiast roczne obroty nie przekraczają równowartości 50 milionów euro, sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie mogą przekroczyć równowartości 43 milionów euro;

Duże przedsiębiorstwa – pozostałe przedsiębiorstwa, które przekraczają limity dla wyżej wymienionych firm.

⁴² Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
 Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
 Sekcja P – Edukacja
 Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
 Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
 Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Gmina Tczew na tle kraju, województwa pomorskiego i powiatu tczewskiego charakteryzuje się wyższym odsetkiem osób prowadzących działalność w pozostałych usługach (37%), w przetwórstwie przemysłowym (ok. 14%), a także w działalnościach finansowych i ubezpieczeniowych, obsłudze rynku nieruchomości (ok. 14%). Najmniejszy odsetek podmiotów gospodarczych na terenie gminy, a także w kraju, województwie i powiecie przypada na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (ok. 4%).

Ryc. 26 Struktura podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD 2007 w 2023 r. w podziale na dane dla gminy, powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Do najważniejszych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy należy zaliczyć:⁴³

- VELFAC Polska – Wędkowy;
- Dovista Polska Holding – Wędkowy;
- Effect Glass – Wędkowy;
- 7R – Swaróżyn;

⁴³ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

- Gemalto – Rokitki;
- Press Glass – Rokitki;
- Vetrex Sp. z o.o. – Rokitki;
- PanLink Sp. z o.o. – Rokitki;
- Molex Connected Enterprise Solutions Sp. z o.o. – Rokitki.

4.3. RYNEK PRACY

4.3.1. PRACUJĄCY

W 2023 roku liczba pracujących na terenie Gminy Tczew wynosiła średnio w miesiącu 6 387 os., z czego większość (ok. 54%) pracujących stanowili mężczyźni. Największy udział pracujących zauważalny jest w grudniu (6433 os. pracujących), natomiast najniższy w styczniu (6302 os. pracujących). Biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku produkcyjnym w gminie (ok. 9,9 tys. osób), odsetek liczby osób pracujących do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi ok. 63,9%⁴⁴.

Tab. 12 Struktura osób pracujących wg miesięcy na terenie gminy w 2023 r.

MIESIĄC/ROK	2023	
	mężczyźni	kobiety
styczeń	3 367	2 935
luty	3 395	2 956
marzec	3 425	2 969
kwiecień	3 404	2 964
maj	3 419	2 968
czerwiec	3 445	2 965
lipiec	3 435	2 952
sierpień	3 435	2 950
wrzesień	3 447	2 960
październik	3 450	2 952
listopad	3 449	2 971
grudzień	3 468	2 965
ŚREDNIA OGÓŁEM	3428	2959
SUMA	6387	

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

W 2023 r. odsetek liczby pracujących w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w Gminie Tczew wynosił ok. 63,9% i był to wynik nieco niższy w stosunku do województwa pomorskiego (ok. 66,5%) oraz kraju (ok. 68,7%).⁴⁵

4.3.2. BEZROBOCIE

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Tczew wynosi 3,1% (2023 r.), przy czym bezrobocie wśród mężczyzn wynosi 2,2%, a wśród kobiet 4,2%. W 2023 r. zarejestrowanych bezrobotnych było w sumie 309 os., z czego 115 os. stanowili mężczyźni, wobec 194 kobiet.

Tab. 13 Liczba bezrobotnych na terenie gminy w latach 2014-2023

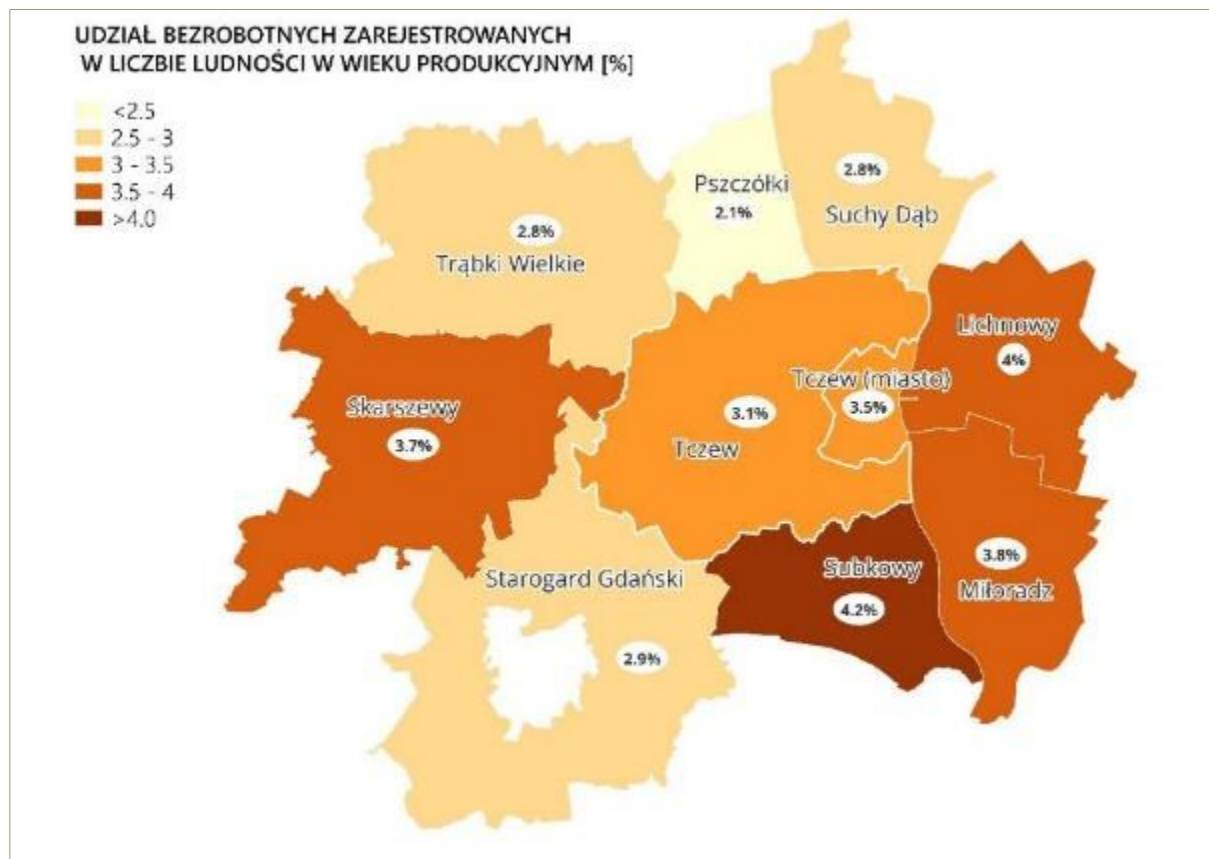
PŁEĆ/ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mężczyźni	203	194	144	122	121	116	161	97	122	115
Kobiety	297	249	223	232	228	202	232	197	165	194
Ogółem	500	443	367	354	349	318	393	294	287	309

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

⁴⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

⁴⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

W porównaniu z gminami ościennymi, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie kształtuje się przeciętnie. Najwyższe wskaźniki obserwuje się w gminach Subkowy (4,2%), Lichnowy (4%) i Miłoradz (3,8%), natomiast najniższe wskaźniki bezrobocia zanotowano kolejno w gminie Pszczółki, Trąbki Wielkie, Suchy Dąb i Starogard Gdański (wiejska).

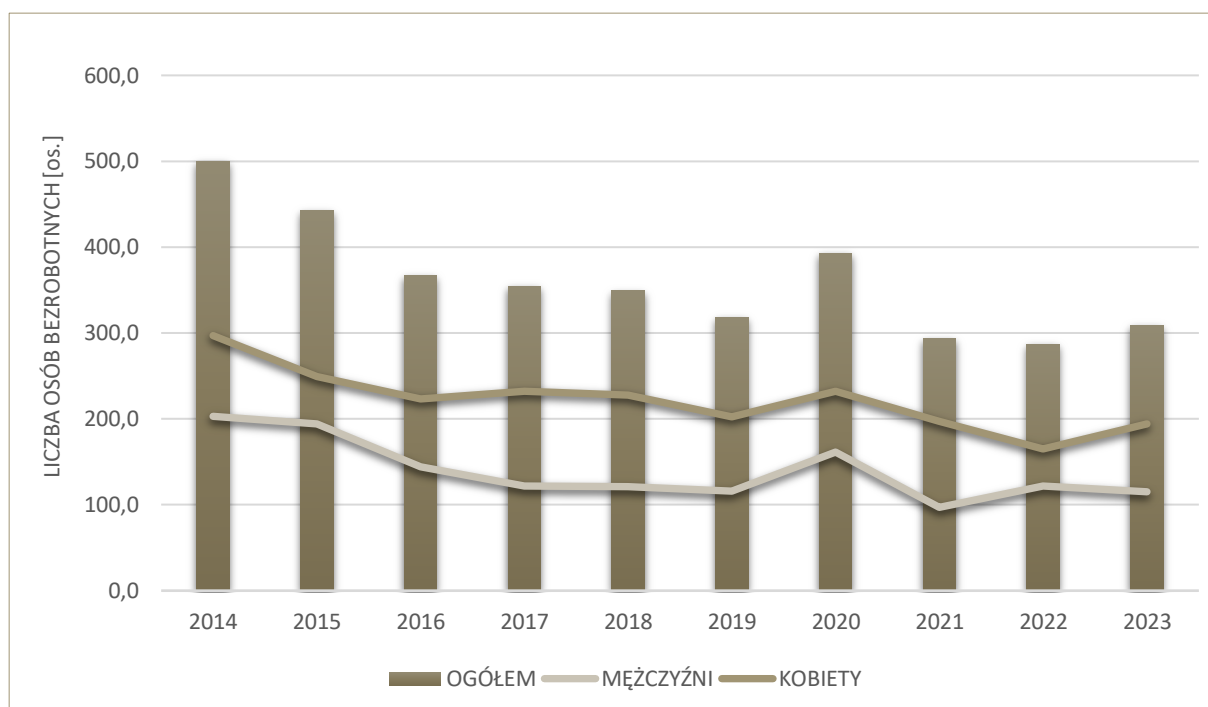

Ryc. 27 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się spadek bezrobocia w Gminie Tczew. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w okresie 2014-2023 o 191 osób, tj. o ok. 38%. W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety, średnio 63% w stosunku do 37% mężczyzn. Najwyższą liczbę bezrobotnych zarejestrowano w 2014 r. – 500 osób, zaś najniższą w 2022 r. – 287 osób.⁴⁶

⁴⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023 r.

Ryc. 28 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Do chwilowego zatrzymania spadku wskaźnika bezrobocia w 2020 r. mogła przyczynić się pandemia COVID-19, która spowodowała załamanie gospodarcze i trudną sytuację na rynku. Sytuacja pandemiczna jaka wówczas miała miejsce była niezależna od działań wewnętrznych w gminie.

4.4. TERENY INWESTYCYJNE

W granicach Gminy Tczew funkcjonuje stosunkowo dużo prywatnych zakładów produkcyjnych o różnym profilu działalności, z potencjałem do ich dalszego rozwoju. Zaznacza się, że istniejące i planowane tereny inwestycyjne obejmują zazwyczaj obszary zlokalizowane przy głównych ciągach komunikacyjnych. Niektóre zakłady w gminie obejmują obszar od kilku do kilkudziesięciu hektarów, a jednocześnie zatrudnionych jest tam nierzadko kilkaset osób. Funkcjonowanie ww. przedsiębiorstw stwarza duże możliwości rozwoju zawodowego zarówno mieszkańcom Gminy Tczew, jak również sąsiednim jednostkom terytorialnym.

Ponadto część miejscowości Rokitki na granicy z Tczewem wchodzi w skład Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która funkcjonuje pn. „Podstrefa Rokitki”.⁴⁷ Na terenie ww. Strefy funkcjonują przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją opakowań, montażem i sprzedażą sprzętu do budowy sieci teleinformatycznych, produkcją balonów z naturalnego lateksu, produkcją kart elektronicznych.

Do terenów o szczególnym potencjale gospodarczym zalicza się także obszar położony pomiędzy miejscowościami Turze i Rukosin, na południe od drogi wojewódzkiej nr 224, jako rejon możliwej lokalizacji funkcji produkcyjnych, usługowych i magazynowych o znaczeniu ponadlokalnym.

Jednocześnie zaznacza się, że w dyspozycji samorządu Gmina Tczew nie posiada w swoim zasobie uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

⁴⁷ Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna ustanowiona została na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2001 r.

4.5. WNIOSKI

W większości stosunkowo korzystne warunki rozwoju gospodarki rolnej, zwłaszcza roślinnej (wysoki udział gleb dobrej jakości).

Niewielkie rozdrobnienie gospodarstw rolnych, w tym duży udział gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha.

Stosunkowo wysoki w stosunku do gmin ościennych poziom przedsiębiorczości.

Obecność dużych i średnich przedsiębiorstw z dalszym potencjałem do rozwoju.

Malejący poziom bezrobocia, przy jednoczesnym wzroście aktywności gospodarczej.

Zbliżony wskaźnik zatrudnienia w stosunku do średniej wojewódzkiej i krajowej.

Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych w zasobie samorządu.

Położenie części gminy w obrębie „Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej”.

Brak zakładów bezpośrednio związanych z nowoczesnymi technologiami.

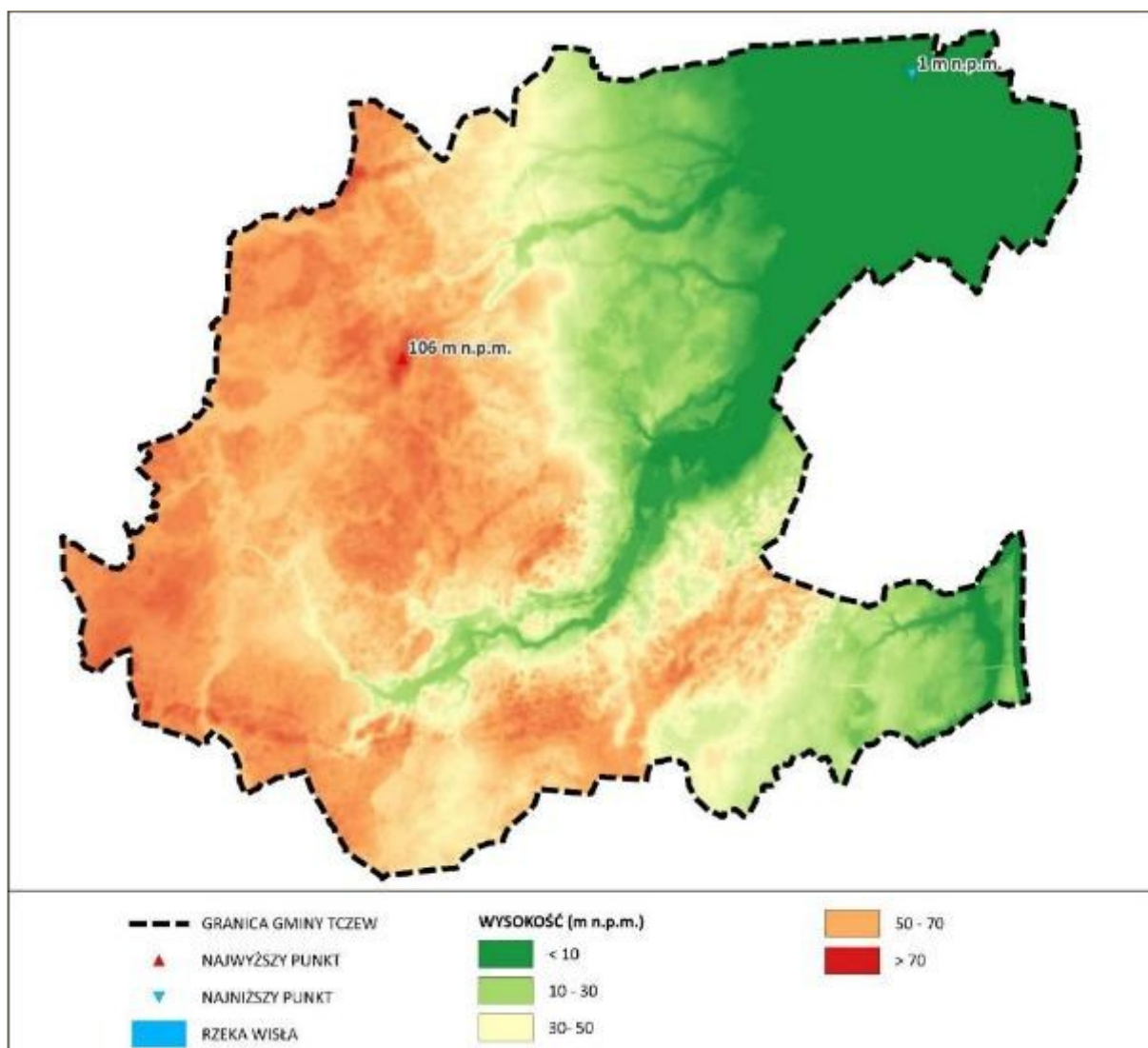
Oferty inwestycyjne skierowane do przedsiębiorców, obejmujące prywatne tereny inwestycyjne z kompletnym uzbrojeniem.

5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Obszar Gminy Tczew położony jest w zasięgu najmłodszego zlodowacenia plejstocénskiego (bałtyckiego). Ukształtowanie powierzchni terenu jest w większości płaskie lub lekko faliste, co związane jest z położeniem obszaru gminy w rejonie Żuław Wiślanych oraz wysoczyzny morenowej Pojezierza Starogardzkiego i Kaszubskiego. W ujęciu generalnym przeważają tereny o niewielkich spadkach terenowych, nie przekraczających 5-10°. Wyższe nachylenia terenu obejmują strefy krawędziowe wzniesień morenowych, strome wały doliny Wisły oraz obszary wyrobisk poźwirowych, gdzie nachylenia stoków przekraczają lokalnie 15-20°. Należy przy tym zaznaczyć, iż tereny te zajęte są w przeważającej części przez zwarte kompleksy leśne.

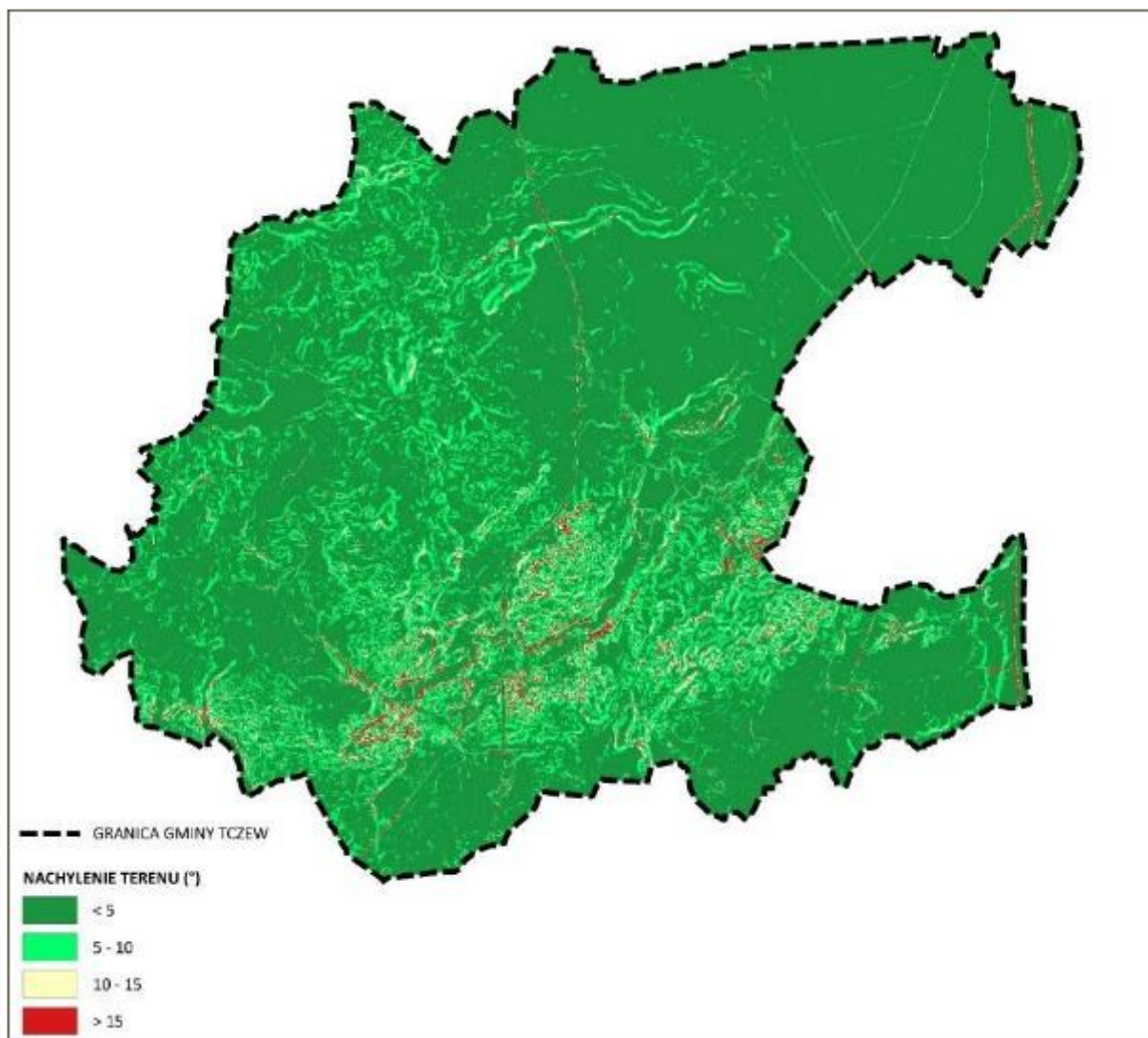

Ryc. 29 Ukształtowanie powierzchni terenu Gminy Tczew

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie hipsometrii dynamicznej; geoportal.

Obszar gminy położony jest nieznacznie powyżej poziomu morza na terenie Żuław Wiślanych w jej północno-wschodniej części, natomiast w części wysoczyznowej Pojezierza Kaszubskiego między miejscowością Rukosin a Turze znajduje się najwyższy punkt, który wznosi się na wysokość ok. 106 m n.p.m. Maksymalne deniwelacje terenu przekraczają zatem 100 m.

Rzeźba terenu w większości nie stwarza w większości istotnych ograniczeń dla wdrażania procesów rozwojowych, a jednocześnie nie stanowi znaczącego potencjału prorozwojowego. Ograniczenia występują głównie na obszarach o większych spadkach terenowych oraz w rejonie osuwisk (opisane szerzej w rozdz. 9.3.4.).

Ryc. 30 Poszczególne klasy nachylenia stoków na obszarze Gminy Tczew

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Numerycznego Modelu Terenu (NMT) z portalu geoportal.gov.pl.

5.1.2. LITOSFERA I GLEBY

Przypowierzchniowa budowa geologiczna jest efektem procesów rzeźbotwórczych zachodzących w okresie czwartorzędu, w epokach plejstocenu i holocenu. Osady plejstocenyjskie związane są z okresem zlodowacenia północnopolskiego i występującymi wówczas procesami glacialnymi. Dotyczy to przede wszystkim terenów położonych we zachodniej części gminy (falistą wysoczyzną morenową pojezierzy). Osady holocenyjskie związane są z procesami erozyjnymi i akumulacyjnymi zachodzącymi przede wszystkim w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenowych.

W przypowierzchniowej budowie geologicznej Gminy Tczew wyróżniamy:⁴⁸

- gliny zwałowe oraz ich zwietrzeliny – dominują one w gminie, występują na terenie Pojezierza Kaszubskiego oraz częściowo Pojezierza Starogardzkiego;
- piaski i żwiry wodnolodowcowe – koncentrują się głównie w zachodniej części gminy, na terenie pojezierzy;
- piaski i żwiry kemów – występują lokalnie na obszarach pojezierzy;
- iły i mułki z domieszką piasków (mady rzeczne) – występują miejscowo na terenie Żuław Wiślanych;
- torfy, namuły zagłębień bezodpływowych, piaski i żwiry rzeczne – dominują na obszarze Żuław Wiślanych oraz w rejonie doliny rzeki Wisły.

W granicach Gminy Tczew znaczną część użytków rolnych stanowią gleby chronione (I-III klasy bonitacyjnej), wobec których obowiązują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Występują tutaj kompleksy rolniczej przydatności gleb od 1 do 9, przy czym do grupy o największym potencjale agroekologicznym należą kompleksy gruntów ornych pszennych bardzo dobrych (1), pszennych dobrych (2) oraz żytnich bardzo dobrych (4).⁴⁹

5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem podziału hydrograficznego obszar Gminy Tczew położony jest na terenie:

- dorzecza Wisły (I rzędu);
 - zlewni Wisły od Drwęcy do ujścia (II rzędu);
 - zlewni Wisły od Wierzycy do ujścia (III rzędu);
- dorzecza Przymorza (I rzędu);
 - zlewni Martwej Wisły (II rzędu);
 - zlewni rzeki Motławy (III rzędu).

Najważniejszą rzeką Gminy Tczew jest Wisła, będąca rzeką graniczną, współtworzącą wschodnią granicę z gminą Miłoradz i Lichnowy. Wisła stanowi najdłuższą rzekę przepływającą przez teren Polski, a jednocześnie najdłuższą uchodzącą do Morza Bałtyckiego. Jej całkowita długość wynosi ok. 1022 km, natomiast powierzchnia dorzecza ponad 190 tys. km². W pobliżu Gminy Tczew przeciętna szerokość koryta rzeki wynosi ok. 300 – 350 m, nie mniej wartości te mogą ulegać zmianom z uwagi na różne stany wysokości zwierciadła wody w poszczególnych porach roku. Kolejnymi istotnymi rzekami w strukturze hydrograficznej gminy jest Motława, której początek znajduje się w granicach Gminy Tczew (jez. Rokickie Duże i Małe), a także Szpegawa będąca jej górnym odcinkiem.

Inne ciekі przepływające przez obszar gminy to również m.in.: Kanał Młyński (tzw. „Milen”), Drybok, Młyński Rów, Dopływ z Siwiałki, Dopływ z Lubiszewa, Damaszką, Swarożynką. Ponadto występują tutaj drobne bezimienne ciekі w postaci dopływów oraz strug nizinnych i pojeziernych.

W granicach gminy występują również jeziora polodowcowe, spośród których największe to jez. Damaszką o powierzchni ok. 86,9 ha i średniej głębokości ok. 2,5 m. Inne większe naturalne zbiorniki naturalne to m.in.: jez. Rokickie Duże, Rokickie Małe, Waćmiererek, Młyńskie, Zduńskie (częściowo).

Zasoby wód powierzchniowych gminy współtworzą również zbiorniki wodne w postaci stosunkowo licznych stawów hodowlanych i oczek na gruntach prywatnych. W granicach gminy występuje rozwinięty system rowów i kanałów melioracyjnych, który znajduje się na terenach użytkowanych rolniczo. Podkreśla się przy tym, że koncentruje się on przede wszystkim w rejonie Żuław Wiślanych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300) Gmina Tczew położona

⁴⁸ Materiał źródłowy: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1 : 50 000.

⁴⁹ Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

jest na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku i znajduje się w zasięgu jednolitych części wód:

Tab. 14 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy

NAZWA I KOD JCWP	STATUS	OCENA STANU OGÓLNEGO	CEL ŚRODOWISKOWY
Wiśła od Wdy do Przekopu Wisły (RW20001229991)	Silnie zmieniona część wód	Zły	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny
Motława od Dopływu z Lubiszewa do ujścia wraz z Radunią od Kanału Raduńskiego do ujścia i Kłodawą od Styny do ujścia (RW20001148699)	Silnie zmieniona część wód	Zły	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Kłodawa ze Stryną (RW20001048663)	Naturalna	Zły	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Damaszka (LW20707)	Naturalna	Zły	umiarkowany stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Kanał Młyński (RW2000102997299)	Silnie zmieniona część wód	Zły	umiarkowany potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Bielawa z Dopływem ze Skowarcza (RW20001048643)	Naturalna	Zły	umiarkowany stan ekologiczny dobry stan chemiczny
Zduńskie (LW20706)	Naturalna	Zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny
Drybok (RW2000102996)	Naturalna	Zły	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
KOD JCWPd	MONITORING	POWIERZCHNIA (km ²)	OCENA STANU
PLGW200013 (nr 13)	Tak	2832,47	Dobry
PLGW200015 (nr 15)	Tak	487,58	Dobry
PLGW200029 (nr 29)	Tak	804,98	Dobry

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl/>

W granicach administracyjnych Gminy Tczew nie występują udokumentowane główne zbiorniki wód podziemnych.

5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN

Gmina Tczew jest zasobna w złoża kopalin. Według Bilansu Kopalin PIG oraz regionalnego systemu ewidencji zasobów złóż „MIDAS”, występują tutaj udokumentowane złoża piasku i żwiru:

Tab. 15 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin występujących na terenie Gminy Tczew

NUMER ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	FORMA ZŁOŻA	STAN ZAGOSPODAROWANIA	KOPALINA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA
KN 21346	Boroszewo 1	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	15 932 m ²
KN 21333	Boroszewo 2	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	12 267 m ²
KN 16320	Czarlin I	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	14,54 ha
KN 16680	Gniszewo	pokładowa	złoże zagospodarowane	piaski i żwiry	14,2181 ha
KN 20023	Gniszewo I	sandr	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	18 296 m ²
KN 14958	Goszyn III	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19 651 m ²
KN 16199	Lubiszewo II	oz	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	17 266 m ²
KN 11165	Małzewo	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	15 300 m ²
KN 5765	Rokitki	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	6 400 m ²
KN 5694	Stanisławie	--	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	2,1968 ha
KN 7833	Stanisławie I	płat	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	3,0521 ha
KN 12242	Swarożyn	pokładowa	eksploatacja złoża zaniechana	piaski i żwiry	17 000 m ²
KN 17909	Szczerbęcín-Turze	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	piaski i żwiry	19,1 ha

Materiał źródłowy: System ewidencji zasobów złóż Państwowego Instytutu Geologicznego „MIDAS”.

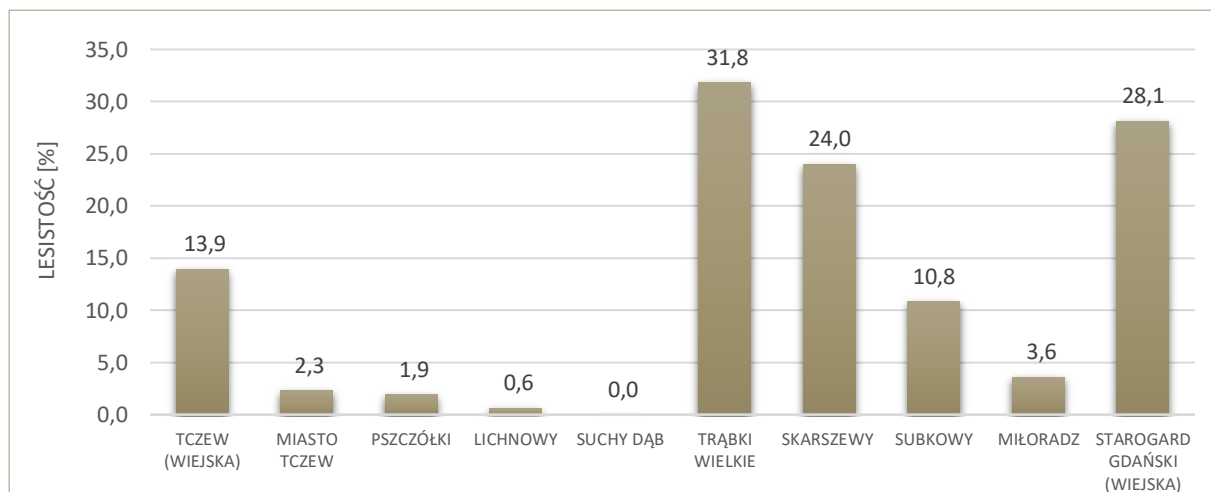
Ponadto dla niektórych złóż uzyskana została koncesja na ich wydobycie, a w ich obrębie stanowiące tereny i obszary górnicze.

5.1.5. ZASOBY LEŚNE

Powierzchnia gruntów leśnych w Gminie Tczew wynosi 2 444,43 ha, z czego ok. 88% to grunty publiczne należące do nadleśnictwa Starogard, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w gminie (13,9%) jest nieznacznie niższa w stosunku do średniej dla powiatu tczewskiego (14,7%), natomiast wyraźnie niższa niż średnia dla województwa pomorskiego (34,2%) i kraju (29,6%).⁵⁰

Na tle gmin sąsiednich lesistość natomiast przyjmuje następujące wartości:

⁵⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok.

Ryc. 31 Lesistość Gminy Tczew na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

W porównaniu do gmin ościennych Gmina Tczew odznacza się stosunkowo wysokim wskaźnikiem lesistości (choć wyraźnie niższym od średniej dla województwa i kraju). W niniejszym zestawieniu przoduje gm. Trąbki Wielkie (31,8%) oraz w dalszej kolejności gm. wiejska Starogard Gdański (28,1%). Najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w gminie Suchy Dąb i Lichnowy, w których poziom lesistości nie przekracza 1%. Związane jest to przede wszystkim z położeniem ww. gmin na terenie Żuław Wiślanych.

Warto podkreślić, iż znaczna część zbiorowisk leśnych posiada statut lasów szczególnie chronionych, w rozumieniu Ustawy z dnia 28 września o lasach. Występują następujące kategorie ochronności:⁵¹

- lasy ochronne wokół miast – przeważają powierzchniowo spośród wszystkich kategorii ochronności lasu w gminie;
- lasy wodochronne – lasy te chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
- lasy stanowiące fragmenty rodzimej przyrody – występują sporadycznie, w pobliżu miejscowości Boroszewo i jez. Zduńskiego;
- lasy stanowiące stałe powierzchnie badawcze i doświadczalne – występują sporadycznie, w pobliżu miejscowości Śliwiny;
- lasy glebochronne – występują sporadycznie, w pobliżu miejscowości Wędkowy.

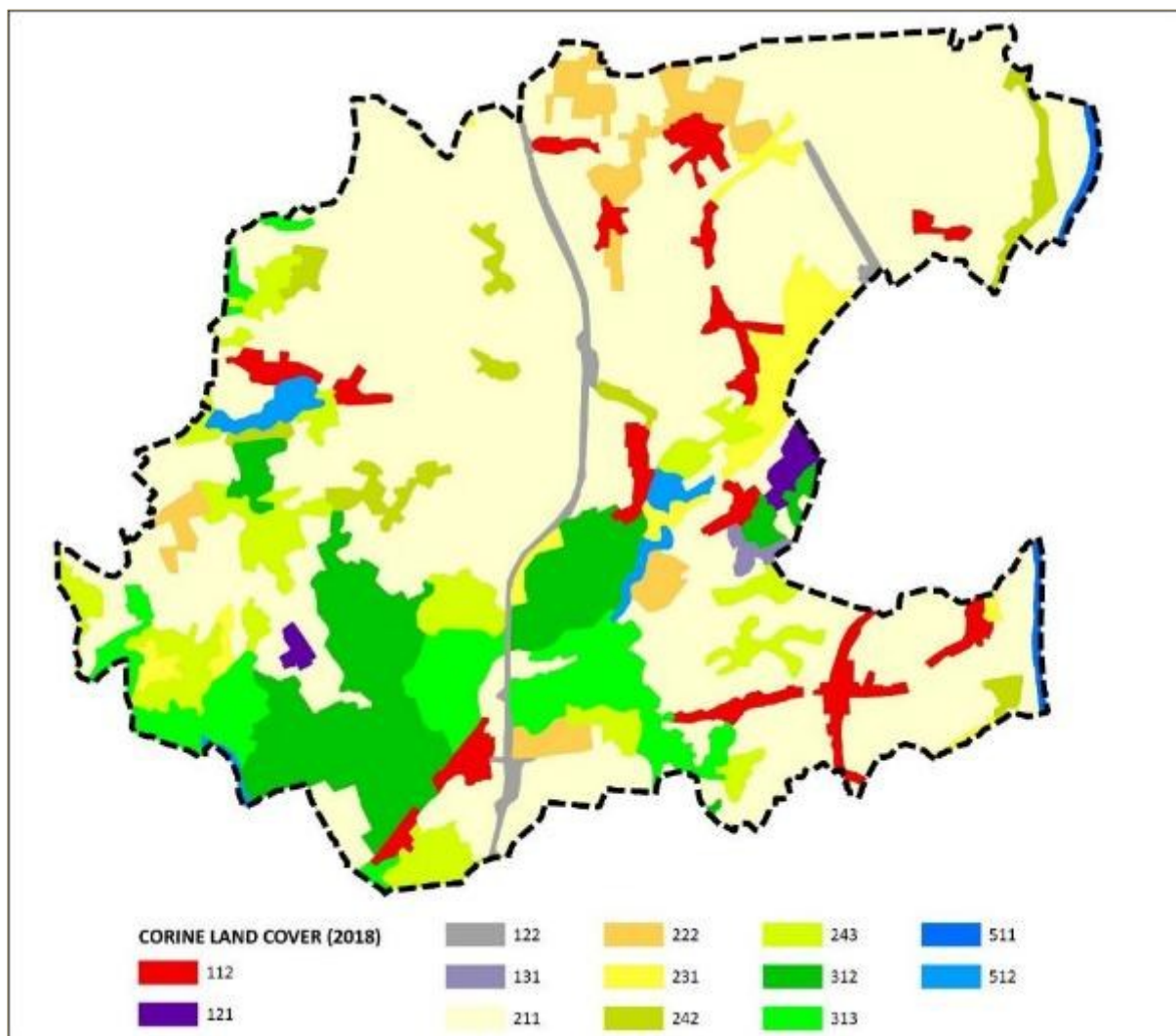
5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW

Zasklepianie gruntów wiąże ze sobą szereg negatywnych konsekwencji zarówno przyrodniczych jak i społeczno-gospodarczych. Proces ten polega bowiem na sztucznym utwardzaniu wierzchniej warstwy litologicznej, co skutkować może m.in. degradacją naturalnego profilu glebowego oraz większą podatnością terenu na zjawisko suszy poprzez zwiększony spływ powierzchniowy.⁵²

Analizując strukturę pokrycia terenów Gminy Tczew na podstawie Corine Land Cover (CLC2018) stwierdza się, iż zdecydowanie dominują przestrzenie rolnicze, natomiast w dalszej kolejności zwarte kompleksy leśne. Tereny antropogeniczne objęte luźną zabudową oraz tereny komunikacyjne (drogowe i kolejowe) obejmują relatywnie niewielki udział w całkowitej powierzchni (ok. 6,1% pow. gminy). Tereny, na których podłoże zostało sztucznie utwardzone obejmują niewielkie arealty. W związku z powyższym stwierdza się niski stopień zasklepienia gruntów na terenie gminy.

⁵¹ Materiał źródłowy: <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>

⁵² Materiał źródłowy: Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.

Ryc. 32 Pokrycie terenu gminy na podstawie Corine Land Cover (CLC2018)

Objaśnienia:

- 112 - Zabudowa luźna
- 121 - Tereny przemysłowe lub handlowe
- 122 - Tereny komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową
- 131 - Miejsca eksploatacji odkrywkowej
- 211 - Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
- 222 - Sady i plantacje
- 231 - Łąki, pastwiska
- 242 - Złożone systemy upraw i działek
- 243 - Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej.
- 312 - Lasy iglaste
- 313 - Lasy mieszane
- 511 - Cieki
- 512 - Zbiorniki wodne

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie CLC 2018 (www.clc.gios.gov.pl)

5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY

W granicach Gminy Tczew występują:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Dolina Dolnej Wisły PLB040003;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolna Wisła PLH220033;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim PLH220067;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Międzywala Wisły;

OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO) DOLINA DOLNEJ WISŁY PLB040003⁵⁴

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 wyznaczony został na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 2004 Nr 229 poz. 2313 z późn. zm.).

Aktualnie dla Obszaru Natura 2000 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 Nr 25 poz. 133).

Położony jest on w obrębie województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, kilkunastu powiatów i kilkadziesiąt gmin (w tym w gm. Tczew). Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 33 559,04 ha. Obszar rozciąga się wzdłuż ponad 260 kilometrowego odcinka rzeki Wisły. Teren stanowi ostoję ptaków o randze międzynarodowej PL028, gdzie gniazduje 28 gatunków z listy zał. I Dyrektywy Ptasiej oraz 9 gatunków znajduje się w polskiej czerwonej księdze.

Struktura pokrycia terenu obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 jest następująca:

- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 5,0%;
- lasy iglaste – 1,24%;
- tereny nieleśne z uprawami roślin drzewiastych (w tym sady, gaje, winnice) – 1,46%;
- łąki wilgotne, łąki świeże – 17,94%;
- wody śródlądowe (stojące i płynące) – 33,58%;
- pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe) – 0,81%;
- lasy mieszane – 1,43%;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 38,55%.

SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK (SOO) DOLNA WISŁA PLH220033⁵⁵

Obszar Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033 utworzony został na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE).

Aktualnie dla Obszaru Natura 2000 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolna Wisła PLH220033 (Dz.U.2021 poz. 1410).

Położony jest on w obrębie województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, sześciu powiatów i dwunastu gmin (w tym gm. Tczew). Jego całkowita powierzchnia wynosi 10 374,19 ha. Obszar obejmuje fragment doliny Wisły w jej dolnym biegu, gdzie układ występującej roślinności nawiązuje miejscami do naturalnego. Na tym obszarze występują zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym - różne typy łągów. Wyróżniono tu 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i odnotowano 15 gatunków zwierząt z Załącznika II tej dyrektywy. Szczególnie bogata i cenna jest ichtiofauna. We florze roślin naczyniowych stwierdzono liczne gatunki zagrożone i prawnie chronione w Polsce.

Struktura pokrycia terenu obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033 jest następująca:

- wody śródlądowe (stojące i płynące) – 21,18%;
- łąki wilgotne, łąki świeże – 23,37%;
- tereny nieleśne z uprawami roślin drzewiastych (w tym sady, gaje, winnice) – 0,6%;
- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 2,73%;

⁵⁴ Materiał źródłowy: Dane ze Standardowego Formularza Danych Obszaru Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Przedstawiony opis dotyczy całego obszaru Natura 2000.

⁵⁵ Materiał źródłowy: Dane ze Standardowego Formularza Danych Obszaru Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Przedstawiony opis dotyczy całego obszaru Natura 2000.

- lasy mieszane – 2,79%;
- pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe) – 0,06%;
- lasy iglaste – 2,73%;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 46,54%.

SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK (SOO) GRĄDY NAD JEZIORAMI ZDUŃSKIM I SZPĘGAWSKIM PLH220067⁵⁶

Obszar Natura 2000 Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim PLH220067 utworzony został na mocy decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669) (2011/64/UE).

Aktualnie dla Obszaru Natura 2000 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 lutego 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim PLH220067 (Dz. U. 2022 poz. 496).

Położony jest on w obrębie województwa pomorskiego, dwóch powiatów (tczewski, starogardzki) oraz dwóch gmin wiejskich (Tczew, Starogard Gdański). Jego całkowita powierzchnia wynosi 236,33 ha.

Ostoja stanowi rozległy kompleks, z dobrze zachowanymi siedliskami grądu subatlantyckiego, gdzie drzewostan liczy 100 – 160 lat. W granicach obszaru występują płaty siedliska łągu jesionowo-olszowego nad ciekami uchodzącymi do jeziora oraz fragment łąki ziołoroślowej nad Szpęgawą wypływającą z Jez. Zduńskiego. Teren stanowi ostoję wielu organizmów leśnych z różnych grup systematycznych.

Struktura pokrycia terenu obszaru Natura 2000 Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim PLH220067 jest następująca:

- wody śródlądowe (stojące i płynące) – 29,95%;
- tereny nieleśne z uprawami roślin drzewiastych (w tym sady, gaje, winnice) – 1,54%;
- lasy iglaste – 12,7%;
- lasy mieszane – 55,17%;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,64%

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU ŻUŁAW GDAŃSKICH

Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich ustanowiony został na mocy Rozporządzenia Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego 1994 Nr 27 poz. 139). Obecnie dla OCHK obowiązuje uchwała nr 569/XLV/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2022 w. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2022 poz. 3207). OCHK zajmuje łącznie teren o powierzchni 24 530,79 ha, w tym na terenie Gminy Tczew. Głównym walorem krajobrazu jest tutaj rozbudowana sieć hydrograficzna oraz unikatowa w skali kraju powierzchnia budowana przez namuły Wisły. Celem ochrony jest tutaj zachowanie krajobrazu kulturowego i jego walorów historycznych, turystycznych i fizjonomicznych, ukształtowanym na obszarze aluwialnym Żuław Wiślanych.

⁵⁶ Materiał źródłowy: Dane ze Standardowego Formularza Danych Obszaru Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Przedstawiony opis dotyczy całego obszaru Natura 2000.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU MIĘDZYWAŁA WISŁY

Obszar Chronionego Krajobrazu Międzywała Wisły ustanowiony został Uchwałą Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego 1985 Nr 10 poz. 60 z późn. zm.).

Obecnie dla OCHK obowiązuje uchwała Nr 83/VII/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzywała Wisły (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2024 poz. 4335). OCHK zajmuje łącznie teren o powierzchni 6 187,50 ha, w tym na terenie gminy Tczew.

OCHK obejmuje tereny chronione ze względu na unikatowy, wyróżniający się krajobraz doliny Wisły, w obrębie międzywała, charakteryzujące się unikatowymi ekosystemami zalewowego dna koryta dużej rzeki o cechach naturalnych oraz walorami fizjonomicznymi ukształtowanymi systemem obwałowań. Dolina Wisły pełni jednocześnie funkcję krajowego korytarza ekologicznego oraz posiada bogate walory rekreacyjne. Celem ochrony jest zachowanie specyficznych ekosystemów zalewowego dna doliny dużej rzeki, pozostających w ekstensywnym użytkowaniu rolniczym oraz unikatowych w skali regionu walorów krajobrazowych.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytki ekologiczne stanowią formę ochrony przyrody ustanowioną z potrzeby zachowania naturalnych fragmentów przyrody lub cennych ekosystemów wraz z ich bioróżnorodnością. Zazwyczaj obejmują obszary, które z uwagi na niewielką powierzchnię lub niewielką rangę przyrodniczą nie mogą utworzyć rezerwatu przyrody. W granicach gminy ustanowione są obecnie:

Tab. 16 Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy

NAZWA	CEL OCHRONY	POWIERZCHNIA	OBOWIĄZUJĄCY AKT PRAWNY
Szczerbiecińskie Jezioro Strzebli	Ochrona zbiorowisk wodnych, nawodnych oraz łęgowych stanowiących siedliska zagrożonych i rzadkich gatunków fauny i flory, a w szczególności strzebli błotnej (przekopowej) <i>Eupallasea percnurus</i> (Pallas)	1,8265 ha	Uchwała nr XXXIII/282/2021 Rady Gminy Tczew z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego „Szczerbiecińskie Jezioro Strzebli”. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2021 poz. 1168)
Szczerbiecińskie mokradła	Ochrona zbiorowisk wodnych, nawodnych, torfowiskowych oraz łęgowych stanowiących siedliska zagrożonych i rzadkich gatunków fauny i flory	1,4537 ha	Uchwała nr XXXIII/283/2021 Rady Gminy Tczew z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego „Szczerbiecińskie mokradła” (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2021 poz. 1169)
Szczerbiecińskie sieweczki	Ochrona zbiorowisk wodnych, nawodnych, łąkowych oraz łęgowych stanowiących siedliska zagrożonych i rzadkich gatunków fauny i flory, w szczególności sieweczki rzecznej (<i>Charadrius dubius</i>)	0,0738 ha	Uchwała nr XXXIII/281/2021 Rady Gminy Tczew z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego „Szczerbiecińskie sieweczki” (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2021 poz. 1167)

Materiał źródłowy: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (GDOŚ).

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody stanowią twory przyrody ożywionej lub nieożywionej (albo ich skupiska), o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla

ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu. Na terenie kilkanaście okazów drzew objęte zostało ochroną pomnikową:

Tab. 17 Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Tczew

LP.	RODZAJ – NAZWA	WYMIARY GDOŚ	LOKALIZACJA	USTANAWIAJĄCY/OBOWIĄZUJĄCY AKT PRAWNY
1	Grupa 3 dębów szypułkowych <i>Quercus robur</i>	Wysokość: 14-25 m Obwód: 380-572 cm Pierśnica: 121-182 cm	L. Boroszewo, obr. Starogard, o. 22j	Orzeczenie nr 435 WKP w Gdańsku w sprawie uznania za pomnik przyrody (data publikacji: 30.09.1982 r.)
2	Buk pospolity (Buk zwyczajny) <i>Fagus sylvatica</i>	Wysokość: 28 m Obwód: 327 cm Pierśnica: 104 cm	Przy drodze do przysiółka Młynki, leśn. Swaróżyn oddz. 108 a	Uchwała Nr XLIII/372/2010 Rady Gminy Tczew z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2010 r. nr 126 poz. 2419)
3	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Wysokość: 26 m Obwód: 386 cm Pierśnica: 123 cm	Przy drodze do przysiółka Młynki, leśn. Swaróżyn oddz. 108 d	Uchwała Nr XLIII/372/2010 Rady Gminy Tczew z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2010 r. nr 126 poz. 2419)
4	Sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i>	Wysokość: 23 m Obwód: 276 cm Pierśnica: 88 cm	Leśn. Swaróżyn oddz. 50 c	Uchwała nr XLIII/372/2010 Rady Gminy Tczew z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2010 r. nr 126 poz. 2419)
5	Grupa 20 dębów szypułkowych <i>Quercus robur</i>	Wysokość: 22-25 m Obwód: 145-412 cm Pierśnica: 46-131 cm	Wokół stawu rybnego	Uchwała Nr XLIII/372/2010 Rady Gminy Tczew z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2010 r. nr 126 poz. 2419)
6	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Wysokość: 23 m Obwód: 430 cm Pierśnica: 137 cm	Las w pobliżu rzeczki Szpegawa	Brak danych (data publikacji: 01.01.1977 r.)
7	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Wysokość: 23 m Obwód: 537 cm Pierśnica: 171 cm	Las w pobliżu stacji PKP	Brak danych (data publikacji: 01.01.1977 r.)
8	Platan klonolistny <i>Platanus xacerifolia</i> (<i>Platanus xhispanica</i>)	Wysokość: 22 m Obwód: 380 cm Pierśnica: 121 cm	Park przy pałacu	Brak danych (data publikacji: 01.01.1977 r.)
9	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	Wysokość: 17 m Obwód: 449 cm Pierśnica: 143 cm	Tczew, Zajączkowo, park	Zarządzenie nr 42/86 Wojewody Gdańskiego z dnia 25 listopada 1986 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew i głązów w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 16 poz. 149 z dn. 28.11.1986)
10	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	Wysokość: 22 m Obwód: 342 cm Pierśnica: 109 cm	Bałdowo, część południowa	Zarządzenie nr 11/89 Wojewody Gdańskiego z dnia 29 marca 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew i głązów w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 13 poz. 97 z dn. 12.06.1989)
11	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia</i> (<i>Platanus xhispanica</i>)	Wysokość: 26 m Obwód: 374 cm Pierśnica: 119 cm	Turze, teren kościoła	Rozporządzenie nr 5/95 Wojewody Gdańskiego z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 33 poz. 144 z dn. 29.12.1995)
12	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	Wysokość: 14 m Obwód: 346 cm Pierśnica: 110 cm	Szczerbiecin, park podworski	Rozporządzenie nr 5/95 Wojewody Gdańskiego z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 33 poz. 144 z dn. 29.12.1995)
13	Buk pospolity (Buk zwyczajny) <i>Fagus sylvatica</i>	Wysokość: 23 m Obwód: 371 cm Pierśnica: 118 cm	Szczerbiecin, park podworski	Rozporządzenie nr 5/95 Wojewody Gdańskiego z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 33 poz. 144 z dn. 29.12.1995)

LP.	RODZAJ – NAZWA	WYMIARY GDOŚ	LOKALIZACJA	USTANAWIAJĄCY/OBOWIĄZUJĄCY AKT PRAWNY
14	Buk pospolity (Buk zwyczajny) <i>Fagus sylvatica</i>	Wysokość: 27 m Obwód: 346 cm Pierśnica: 110 cm	Szczerbiecin, park podworski	Rozporządzenie nr 5/95 Wojewody Gdańskiego z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew w województwie gdańskim (Dz. Urz. WG Nr 33 poz. 144 z dn. 29.12.1995)

Materiał źródłowy: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (GDOŚ).

5.3.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Biorąc pod uwagę ustalenia i wytyczne aktualnie obowiązujących krajowych oraz wojewódzkich dokumentów planistycznych i strategicznych, w tym m.in.:

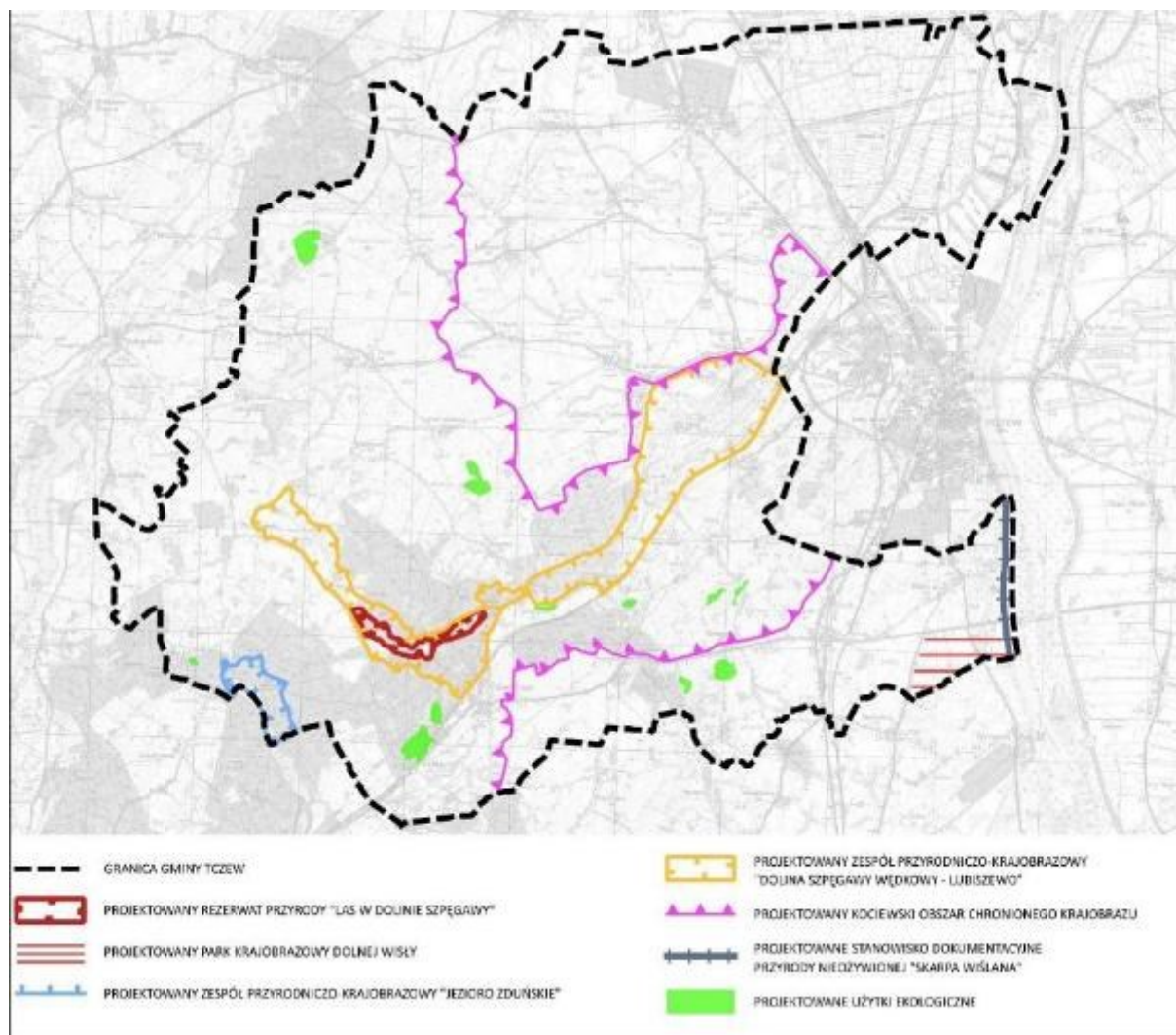
- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030;
- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030;
- Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030;
- Dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew.

Stwierdza się, że na terenie Gminy Tczew planowane do ustanowienia są następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody „Las w dolinie Szpęgawy”;
- Park krajobrazowy Dolnej Wisły;
- Kociewski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytki ekologiczne.

Zaznacza się, że użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne stanowią formę ochrony przyrody, którą może ustanowić Rada Gminy, zaś park krajobrazowy, rezerwat przyrody oraz obszar chronionego krajobrazu ustanawiane są na poziomie regionalnym.⁵⁷

⁵⁷ Rezerwat przyrody powołuje się w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, natomiast Park Krajobrazowy i Obszar Chronionego Krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa.

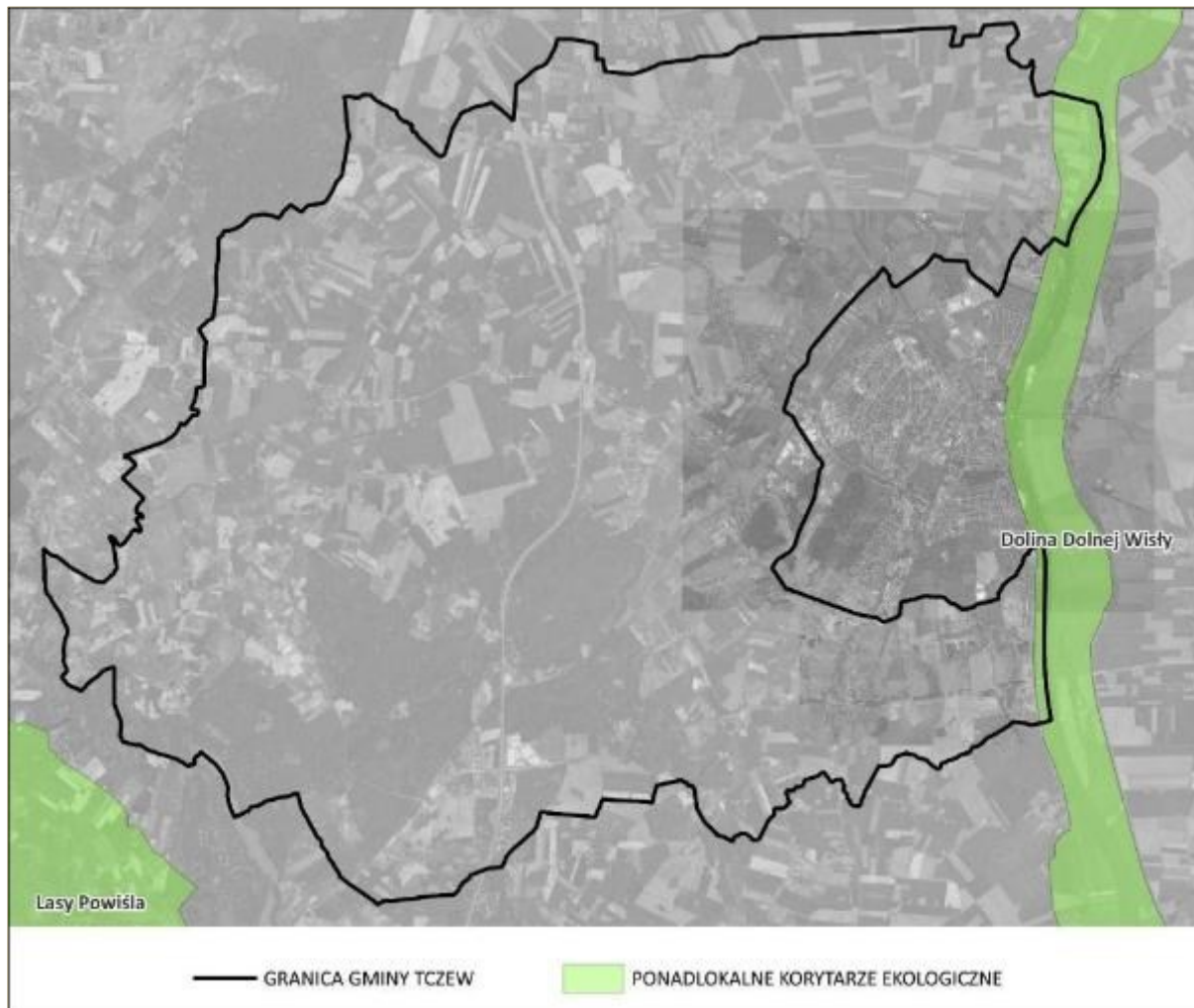
Ryc. 34 Planowane formy ochrony przyrody w Gminie Tczew

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew, 2024.

5.4. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG GENERALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

Według koncepcji korytarzy ekologicznych z 2012 roku Gmina Tczew zlokalizowana jest w zasięgu ponadlokalnego korytarza ekologicznego „Doliny Dolnej Wisły” (ryc. poniżej).

Ryc. 35 Gmina w odniesieniu do koncepcji korytarzy ekologicznych GDOŚ

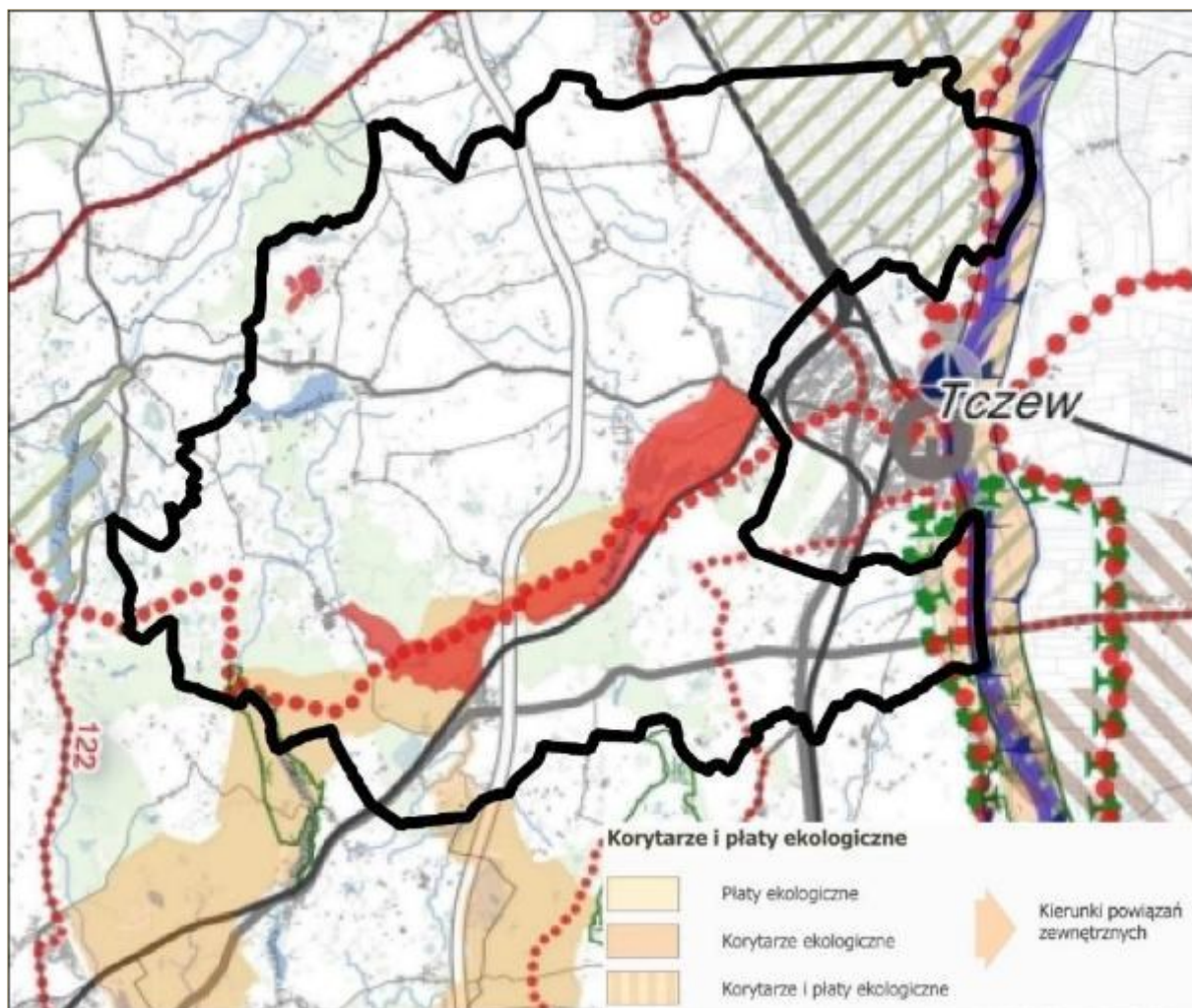
Materiał źródłowy: Opracowanie własne według danych GDOŚ.

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Jak wskazano w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego strukturalnymi elementami przestrzeni województwa, gwarantującymi zachowanie różnorodności biologicznej środowiska, są różnorodne siedliska, płaty i łączące je korytarze ekologiczne oraz obszary prawnie chronione, współtworzące sieć ekologiczną województwa.

Według założeń w/w Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, w granicach Gminy Tczew przebiega (patrz ryc. poniżej):

- korytarz ponadregionalny „Doliny Wisły”;
- korytarz subregionalny „Otoczenia Doliny Szpęgawy”.

Ryc. 36 Gmina na tle koncepcji sieci ekologicznej zawartej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa
 Materiał źródłowy: Rys. 9. Kierunki - Środowisko przyrodnicze, kulturowe i turystyka, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

DELIMITACJA SYSTEMU PRZYRODNICZEGO GMINY

Analiza krajowych i wojewódzkich koncepcji systemu przyrodniczego oraz lokalnej struktury środowiska i jego przekształceń, pozwala na wytypowanie następujących komponentów współtworzących ponadlokalny system przyrodniczy gminy:

- komponenty o znaczeniu ponadlokalnym (wojewódzkim i krajowym):
 - korytarz ekologiczny „Doliny Dolnej Wisły” – obejmuje swym zasięgiem dolinę Wisły wraz z najbliższym otoczeniem;
 - korytarz ekologiczny „Otoczenia Doliny Szpegawy” – obejmuje swym zasięgiem dolinę rzeki Szpegawa wraz z najbliższym otoczeniem leśnym oraz łąkowo-pastewnym;
- komponenty o znaczeniu lokalnym (gminnym i międzygminnym):
 - korytarze lokalne – obejmują doliny rzek i cieków (we fragmentach nie wchodzących w skład ponadlokalnego systemu przyrodniczego), wraz z najbliższym otoczeniem (mozaika terenów rolniczych, z lokalnymi podmokłościami);
 - płaty lokalne – stanowią pojedyncze enklawy terenów leśnych i zadrzewionych (we fragmentach nie wchodzących w skład ponadlokalnych korytarzy ekologicznych), w otoczeniu otwartych przestrzeni rolniczych;

Ponadto znajdują się tu również mikrokorytarze oraz mikropłaty ekologiczne, do których należą:

- mikrokorytarze ekologiczne drobnych cieków oraz sieci kanałów i rowów melioracyjnych;
- mikropłaty ekologiczne enklaw leśnych i semileśnych;
- mikrokorytarze ekologiczne pasmowych zadrzewień (ciągi zadrzewień przydrożnych i śródpolnych);
- mikropłaty ekologiczne drobnych zbiorników wodnych wraz z towarzyszącą im roślinnością.

Korytarze i płaty ekologiczne zasługują na zachowanie i ochronę w działaniach planistycznych gminy. Są to obszary, które należy chronić ze względu na spójność współżycia między środowiskiem przyrodniczym i potrzebą funkcjonowania człowieka jako ważnego elementu tego środowiska. Wskazane powyżej tereny tworzące system przyrodniczy gminy przedstawiają model teoretyczny powiązań sieci ekologicznej i nie zawsze będą tożsame z rzeczywistymi trasami migracji roślin i zwierząt. Stanowią natomiast cenne i powiązane ze sobą elementy systemu ekologicznego, przenikające się wzajemnie i stanowiące spójną całość.

5.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.5.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Na terenie Gminy Tczew „niespełna” wszyscy mieszkańcy podłączeni są do sieci wodociągowej, natomiast jej całkowita długość wynosi 222,7 km.⁵⁸

Tab. 18 Sieć wodociągowa w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	98,8%
Długość sieci wodociągowej	222,7 km
Liczba osób korzystających z sieci	16 255 os.
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych	534,7 dam3
Liczba przyłączy wodociągowych	3 408 szt.
Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca	33,2 m ³

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r. oraz dane Urzędu Gminy Tczew.

W granicach gminy zlokalizowane są następujące ujęcia wody przeznaczone do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę:

Tab. 19 Wykaz ujęć wody w gminie

LP.	NAZWA STACJI	LOKALIZACJA	WYDAJNOŚĆ		
			Q _{max}	Q _{dśr}	Q _{hmax}
1	Boroszewo	dz. 42/6, 42/16 obręb Boroszewo	132 500 m ³ /rok	330 m ³ /d	50 m ³ /h
2	Czarlin	dz. 167 obręb Czarlin	169 000 m ³ /rok	420 m ³ /d	60 m ³ /h
3	Lubiszewo	dz. 12, 13/1, 29/7 obręb Lubiszewo	140 500 m ³ /rok	350 m ³ /d	34 m ³ /h
4	Łukocin	dz. 93/1 obręb Łukocin	102 500 m ³ /rok	255 m ³ /d	24 m ³ /h
5	Rukosin	dz. 29 obręb Rukosin	48 200 m ³ /rok	120 m ³ /d	20 m ³ /h
6	Swarożyn	dz. 293/1, 293/10 obręb Swarożyn	125 000 m ³ /rok	310 m ³ /d	60 m ³ /h
7	Szczerbiecin	dz. 56/1, 57 obręb Szczerbiecin	80 000 m ³ /rok	200 m ³ /d	22,5 m ³ /h
8	Tczewskie Łąki	dz. 117/2 obręb Tczewskie Łąki	79 579 m ³ /rok	218 m ³ /d	27,0 m ³ /h

⁵⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok oraz dane Urzędu Gminy Tczew.

LP.	NAZWA STACJI	LOKALIZACJA	WYDAJNOŚĆ		
			Q_{max}	$Q_{dśr}$	Q_{hmax}
9	Turze	dz. 77, 78 obręb Turze	87 600 m ³ /rok	240 m ³ /d	45,0 m ³ /h
10	Turze Małe	dz. 25/4 obręb Turze	43 000 m ³ /rok	110 m ³ /d	20,0 m ³ /h
11	Waćmerek	dz. 315/35, 315/36 obręb Waćmerek	109 500 m ³ /rok	300 m ³ /d	21,6 m ³ /h
12	Zajączkowo	dz. 128 obręb Zajączkowo	60 000 m ³ /rok	150 m ³ /d	35,0 m ³ /h
13	Młynki	dz. 107/21 obręb Swaróżyn	2 555 m ³ /rok	7 m ³ /d	1,98 m ³ /h

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

5.5.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Na terenie Gminy Tczew odsetek ludności korzystającej z systemu sieci kanalizacyjnej wynosi 95,6%, natomiast jej łączna długość to 193,1 km, z której korzysta 15 540 osób.⁵⁹

Mieszkańcy nie podłączeni do sieci, przede wszystkim na obszarze zabudowy rozproszonej, korzystają z indywidualnych systemów ścieków sanitarnych, tj. z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb).

Tab. 20 Sieć kanalizacyjna w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	95,6 %
Długość sieci kanalizacyjnej	193,1 km
Liczba osób korzystających z sieci	15 540 os.
Liczba przyłączy do budynków	3 279 szt.
Ilość ścieków bytowych odprowadzona siecią kanalizacyjną	453,7 dam3
Liczba zbiorników bezodpływowych	500 szt.
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	205 szt.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12 2023 rok.

Na terenie gminy znajdują się następujące oczyszczalnie ścieków przeznaczone do oczyszczania ścieków bytowo-komunalnych:

Tab. 21 Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Tczew

LOKALIZACJA	WYDAJNOŚĆ		
	Q_{max}	$Q_{dśr}$	Q_{hmax}
dz. 170 obręb Turze	182 500 m ³ /rok	500 m ³ /d	64,8 m ³ /h
dz. 290/18, 290/30 obręb Swaróżyn	251 850 m ³ /rok	600 m ³ /d	58,0 m ³ /h
dz. 235/11 obręb Bałdowo	4380 m ³ /rok	12 m ³ /d	0,91 m ³ /h
dz. 44/56 obręb Miłobądz	3650 m ³ /rok	10 m ³ /d	1,58 m ³ /h

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

Gmina należy do aglomeracji ściekowej, która swoim zasięgiem obejmuje miasto Tczew oraz położone na terenie Gminy Tczew miejscowości lub ich części: Czarlin, Rokitki, Stanisławie, Lubiszewo, Dąbrówka, Szpęgawa, Malenin, Mieścín, Zajączkowo, Miłobądz, Rukosin, Tczewskie Łąki, Gniszewo, Czatkowy, Śliwiny, Bałdowo, Knybawa (wielkość aglomeracji – 76981 RLM).

Aglomeracja wyznaczona została na mocy stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Tczewie⁶⁰. Sieć kanalizacji sanitarnej obecnie funkcjonuje w oparciu o system grawitacyjny i tłoczny. Ustanowiona

⁵⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok.

⁶⁰ Aktualnie obowiązuje Uchwała Nr XXV/218/2020 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Tczew (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2021 poz. 177).

aglomeracja spełnia wymagania Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG).

Istotne jest zachowanie właściwego stanu jakości wód. W kontekście tym należy właściwie kształtować gospodarkę wodno-ściekową. W dalszym ciągu należy zwiększać odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej o ile jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione. W przypadku braku możliwości technicznych rekomenduje się o stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków, sukcesywnie zastępując tradycyjne zbiorniki na nieczystości (szamba).

5.5.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Na system elektroenergetyczny Gminy Tczew składają się:

- napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV relacji Pelplin–Gdańsk I;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Gdańsk Błonia - Swarżyn, Bystra – Czatkowy;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Gdańsk I – Miłobądz;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Tczew – Miłobądz;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Polmo – Subkowy;
- stacja elektroenergetyczna 110 kV „Miłobądz”;
- stacja elektroenergetyczna 110/15 kV „Swarżyn”;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV;
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców gminy w energię elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci, przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny. Przesyłanie energii elektrycznej do odbiorców umożliwia sieć napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych średniego oraz niskiego napięcia.

W przyszłości planowana jest budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV Choczewo – nacięcie linii Gdańsk Błonia – Grudziądz Węgrowo.

5.5.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

W miejscowości Rokitki znajduje się elektrociepłownia „GPEC” zaopatrująca w ciepło miasto Tczew, zabudowania Specjalnej Strefy Ekonomicznej Rokitki oraz nowe osiedle mieszkaniowe wsi Rokitki.⁶¹

Pozostali mieszkańcy korzystają ze źródeł rozproszonych, indywidualnych, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe, prąd elektryczny oraz paliwo gazowe. W coraz większym stopniu wykorzystywana jest energia cieplna pochodząca ze źródeł odnawialnych za pomocą mikroinstalacji OZE, jak kolektory słoneczne i pompy ciepła.

5.5.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Odnawialne Źródła Energii to źródła energii, które są naturalnie odnawialne, takie jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna, biomasa i geotermalna. Wykorzystanie OZE pomaga zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych, poprawia bezpieczeństwo energetyczne i sprzyja zrównoważonemu rozwojowi, jednocześnie ograniczając negatywny wpływ na środowisko.

Na terenie Gminy Tczew wydanych zostało kilkanaście decyzji o warunkach zabudowy na budowę wolnostojących farm fotowoltaicznych (stan na sierpień 2024 r.), natomiast instalacje

⁶¹ Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

funkcjonują na terenie miejscowości Łukocin, Małzewo, Swaróżyn, Wędkowy, Bałdowo, Miłobądz, Rokitki, Turze i Czarlin.

W odniesieniu do odnawialnych źródeł energii wykorzystywana jest ponadto energia pochodząca z mikroinstalacji OZE (m.in. panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, lampy solarne). Na podstawie deklaracji dotyczących źródeł ciepła na terenie gminy, 249 właścicieli budynków korzysta z pomp ciepła, natomiast 74 gospodarstwa domowe używa kolektorów słonecznych do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomaganie ogrzewania.⁶²

5.5.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA I NAFTOWA

Na terenie Gminy Tczew przebiegają równolegle trasy dwóch gazociągów wysokiego ciśnienia tj.:⁶³

- DN 400 MOP 5,5 MPa relacji Gustorzyn-Pruszcz Gdański;
- DN 500 MOP 8,4 MPa relacji Gustorzyn – Rzeszki.

W granicach gminy funkcjonuje zbiorczy system zaopatrzenia mieszkańców w gaz ziemny. Sieć gazowa obejmuje większość miejscowości, szczególnie tam, gdzie występuje zwarta zabudowa. Poziom zgazyfikowania gminy wynosi 66,3%.⁶⁴

Tab. 22 Sieć gazowa w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej	66,3%
Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe)	3 030 szt.
Długość sieci gazowej	205 247 m ²
Liczba osób korzystających z sieci	10 784 os.
Liczba przyłączy do budynków	2 370 szt.
Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe	33 111,9 MWh
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca	2 058,9 kWh

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

Obecnie realizowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 MOP 8,4 MPa relacji Gustoszyn-Wicko, odcinek Gardeja-Kolnik (stan na kwiecień 2025 r.).⁶⁵

W przypadku mieszkańców nie podłączonych do sieci gazowej potrzeby ciepłne w gospodarce komunalno-bytowej w gospodarstwach domowych są zaspokajane dostawą gazu płynnego, dostarczanego w butlach gazowych.

W granicach gminy przebiega „Pomorski” rurociąg przesyłowy ropy naftowej. Ropociąg łączy rafinerię w Płocku z rafinerią w Gdańsku, natomiast jego łączna długość to ok. 234 km. W przyszłości planowana jest budowa drugiej nitki rurociągu, która przebiegać ma w przeważającej części na zachód od istniejącego ropociągu.

5.5.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 2019 r. obowiązuje nowelizacja przepisów prawa z zakresu gospodarowania odpadami. Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiony został podział województw na regiony gospodarki odpadami. Ponadto zrezygnowano z regionalnych instalacji przetwarzania

⁶² Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

⁶³ Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

⁶⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

⁶⁵ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

odpadów komunalnych (RIPOK), które zaadaptowane zostały jako instalacje komunalne. Równolegle, wraz z przyjęciem nowelizacji, uchylone zostały uchwały w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Na podstawie zapisów w/w Ustawy oraz innych ustaw Marszałek Województwa w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów,
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Lista aktualizowana jest na bieżąco, natomiast wpisu dokonuje się na piśmie wniosek prowadzącego instalację komunalną. Bezpośrednio na terenie Gminy Tczew nie ma zlokalizowanych instalacji gospodarowania odpadami wymienionych na listach prowadzonych przez Marszałka Województwa. Odpady komunalne są zbierane w sposób zorganizowany oraz wywożone do Zakładu Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. w Tczewie.

Dane dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych w latach 2020-2023, z podziałem na odpady zebrane selektywnie oraz zmieszane, przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 23 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Odpady odebrane ogółem w ciągu roku (t)	5 071,33	5 410,12	5 497,94	5 194,13
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (t)	2 662,03	2 880,54	2 742,34	2 458,30
Zmieszane odpady odebrane w ciągu roku (t)	2 409,30	2 526,30	2 715,74	2 658,25
Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	52,5	53,3	50,6	48,8
Liczba koszy na śmieci	--	110	69	69

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na przestrzeni omawianego okresu nieznacznie wzrosła całkowita ilość odebranych odpadów komunalnych. Jednocześnie zaobserwowano stosunkowo niewielką zmienność dotyczącą udziału odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów. W 2020 r. udział ten wynosił 52,5%, natomiast w 2023 r. wartość ta wyniosła 48,8%.⁶⁶ W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań, mających na celu dalsze zwiększanie udziału selektywnie zebranych odpadów w kolejnych latach.

Ponadto w 2022 r. osiągnięto poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych na poziomie 34,12%.⁶⁷ Najbliższy punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (tzw. PSZOK) znajduje się na terenie miasta Tczew, przy ul. Rokickiej 5A. W celu usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest oraz likwidacji jego szkodliwego oddziaływania na środowisko przyjęto na mocy uchwały Rady Gminy⁶⁸ „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tczew”.

Szczegółowe zadania, obowiązki i wymagania z zakresu wykonywania gospodarki odpadami określa aktualnie obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku, przyjęty uchwałą Rady Gminy Tczew.⁶⁹

⁶⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS.

⁶⁷ Materiał źródłowy: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Tczew za 2022 r., 2023.

⁶⁸ Aktualnie obowiązuje: uchwała nr XXI/132/2012 Rady Gminy Tczew z dnia 21 listopada 2012 r.

⁶⁹ Aktualnie obowiązuje: uchwała Nr X/64/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Tczew (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2024 poz. 13).

W okresie od 1.01.2023 r. do 31.12.2024 r. odbiór odpadów komunalnych z terenu Gminy Tczew realizowany był przez firmę ALTVATER PIŁA Sp. z o. o., ul. Łączna 4A, 64-920 Piła, na podstawie umowy zawartej z gminą Tczew.

Na terenie Gminy Tczew w latach 2023-2024 prowadzono zbiórkę resztkowych odpadów komunalnych, odpadów selektywnie zebranych tj.: papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, popiół oraz odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady ulegające biodegradacji (odpady zielone).

W 2024 roku odnotowano wzrost całkowitej masy odpadów komunalnych zebranych z nieruchomości zamieszkałych w stosunku do roku poprzedniego. Łączna ilość odpadów w 2023 roku wyniosła 5030,38 Mg, natomiast w 2024 roku osiągnęła poziom 5453,83 Mg, co oznacza wzrost o 423,45 Mg.

Wśród poszczególnych frakcji odpadów zauważalne są istotne zmiany. Znaczący wzrost zaobserwowano w frakcji odpadów ulegających biodegradacji, która zwiększyła się z 965,72 Mg w 2023 roku do 1102,52 Mg w 2024 roku (+136,80 Mg). Pozytywnym trendem jest również większa ilość zebranych opakowań z papieru i tektury (wzrost z 182,34 Mg do 230,16 Mg) oraz opakowań ze szkła (343,40 Mg w 2023 r. vs. 402,68 Mg w 2024 r.). Z kolei opakowania z tworzyw sztucznych utrzymały się na podobnym poziomie – odnotowano niewielki wzrost z 599,10 Mg do 601,30 Mg. W kilku frakcjach zaobserwowano spadki. Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół) zmniejszyły się z 432,36 Mg do 369,73 Mg. Spadek ten może być efektem zmieniających się metod ogrzewania gospodarstw domowych lub poprawy efektywności energetycznej. W kategorii zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zawierającego niebezpieczne składniki zanotowano spadek z 9,12 Mg do 6,73 Mg, co może wynikać z ograniczonego cyklu wymiany tego typu urządzeń. Jednocześnie ilość pozostałych zużytych urządzeń elektronicznych nieznacznie wzrosła. Wśród pozostałych frakcji, takich jak farby, tusze, kleje, baterie czy leki, również odnotowano wzrosty, choć ich udział w ogólnej masie odpadów pozostaje znikomy.

Podsumowując, dane za rok 2024 wskazują na ogólny wzrost ilości odpadów, co stawia przed gminą dalsze wyzwania w zakresie skuteczniejszej segregacji u źródła, edukacji ekologicznej oraz planowania infrastruktury odpadowej. Jednocześnie wzrost w wybranych frakcjach selektywnie zbieranych świadczy o rosnącej świadomości mieszkańców, co należy uznać za pozytywny kierunek.⁷⁰

W Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych przy ul. Rokickiej 5a w Tczewie w roku 2024 zebrano łącznie 718,2100 Mg odpadów komunalnych, co oznacza wyraźny wzrost w porównaniu do roku 2023, w którym ilość ta wyniosła 518.783 Mg. Różnica wyniosła zatem 199.427 Mg. Wzrosty odnotowano niemal we wszystkich głównych frakcjach odpadów.

Największy przyrost wystąpił w kategorii zmieszanych odpadów z budowy, remontów i demontażu – z 96,73 Mg w 2023 roku do 170,40 Mg w 2024 roku. Równie istotnie wzrosła masa odpadów biodegradowalnych – z 134,56 Mg do 171,74 Mg, a także wielkogabarytowych – z 42,32 Mg do 52,57 Mg. Znaczący wzrost zaobserwowano również w przypadku opakowań z tworzyw sztucznych (z 14,62 Mg do 23,16 Mg), szkła (z 1,56 Mg do 7,58 Mg) oraz papieru i tektury (z 14,03 Mg do 20,09 Mg). Mniejsze wzrosty dotyczyły również tekstyliów, materiałów izolacyjnych oraz zużytych opon. W nielicznych przypadkach zanotowano spadki – przykładem są leki (0,036 Mg w 2023 roku wobec 0,029 Mg w 2024), czy lampy fluorescencyjne (0,080 Mg w 2023 r. wobec 0,079 Mg w 2024 r.).⁷¹

Zwiększenie ogólnej masy odpadów może być efektem rosnącej świadomości mieszkańców, zwiększonej liczby przyjęć do PSZOK, a także większej rotacji materiałów w gospodarstwach

⁷⁰ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

⁷¹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

domowych. Tczew kontynuuje rozwój systemu selektywnej zbiórki, a dane z ostatnich lat potwierdzają rosnącą skuteczność działań w tym zakresie.

Priorytetowymi wyzwaniami w zakresie gospodarki odpadami jest dalsze zwiększanie poziomów recyklingu oraz promocja i edukacja w kierunku traktowania odpadów jako surowców do ponownego wykorzystania. Na terenie Gminy Tczew prowadzone są działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów poprzez prowadzenie działań, które mają na celu zachęcenie mieszkańców do racjonalnego gospodarowania odpadami oraz minimalizowania powstawania odpadów: kampanie informacyjno-edukacyjne oraz szeroko pojęta edukacja ekologiczna.

Tab. 24 Zestawienie korzystnych i niekorzystnych tendencji w systemie gospodarki odpadami w gm. Tczew

TENDENCJE KORZYSTNE	TENDENCJE NIEKORZYSTNE
- wzrost udziału odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów; - zmniejszająca się ilość odpadów deponowanych na składowiskach; - prowadzenie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów; - prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych.	- niska efektywność selektywnego zbierania odpadów „u źródła”; - niewystarczający system selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji; - niska świadomość społeczeństwa w zakresie należytego postępowania z odpadami; - brak ogólnowojewódzkich badań morfologii odpadów komunalnych; - wytwarzanie, jako produkt końcowy, kompostu nieodpowiadającego wymaganiom (19 05 03).

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

Tab. 25 Analiza SWOT z zakresu systemu gospodarki odpadami gminy Tczew

MOCNE STRONY (CZYNNIKI WEWNĘTRZNE)	SŁABE STRONY (CZYNNIKI WEWNĘTRZNE)
- wzrastający odsetek odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów; - minimalizacja masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów.	nadal pojawiający się problem występowania „dzikich wysypisk”.
SZANSE (CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE)	ZAGROŻENIA (CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE)
- realizacja zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów; - rozwój systemu przetwarzania i odzysku odpadów; - prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych; - intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami; - promocja działań w kierunku rozwoju zagadnień zapobiegania powstawaniu odpadów; - wzrastająca masa odpadów zbieranych selektywnie.	- brak jednolitej bazy danych o odpadach, która zapewniałaby pełen monitoring systemu gospodarki odpadami; - częste zmiany przepisów prawa; - ograniczone środki finansowe na inwestycje w zakresie gospodarki odpadami; - zmiany prawne powodujące konieczność ciągłego dostosowywania się instalacji zagospodarowania odpadów oraz trudności organizacyjne i finansowe z tym związane; - nieosiąganie przez wszystkie gminy wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia.

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew

5.6. WNIOSKI

W większości korzystne warunki agroekologiczne do produkcji rolniczej.	W ujęciu generalnym rzeźba terenu nie stwarza w większości istotnych ograniczeń dla wdrażania procesów rozwojowych, a jednocześnie nie stanowi znaczącego potencjału prorozwojowego.	Obecność terenów o znaczących utrudnieniach geologiczno-inżynierskich (dolina rzeki Wisły, podmokłe tereny Żuław Wiślanych wraz z gruntami słabonośnymi).
Wartościowe walory przyrodnicze w części gminy (urozmaicony krajobraz, zasoby wodne, bogactwo fauny i flory).	Zły stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) lub brak prowadzonego regularnego monitoringu jakości wód (wymaga działań naprawczych).	Bardzo dobrze rozwinięty system wodno-kanalizacyjny.
Relatywnie wysoki potencjał zasobów wodnych (bezpośrednie położenie nad Wisłą, obecność jezior połodowcowych).	Obecność obszarowych form ochrony przyrody (Obszary Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu, użytki ekologiczne).	Ustanowiona ochrona pomnikowa dla wartościowych okazów drzew.
Niski wskaźnik lesistości w odniesieniu do średniej dla województwa i kraju.	Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów.	Obecność potencjału surowcowego (udokumentowane złoża kopalin).
Obecność sieci gazowej w większości miejscowości (gazu przewodowego).	Obecność sieci ciepłowniczej w obręb Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz os. mieszkaniowego Rokitki	Dostatecznie rozwinięty system przesyłu energii elektrycznej.
Wzrastający stopień rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii.	Obecność wyrobów zawierających azbest.	Dostosowany do wymogów i standardów wspólnotowych oraz krajowych system gospodarki odpadami.
Relatywnie wysoki udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do odpadów ogółem.		

6. KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią tzw. zasoby dziedzictwa kulturowego. Stanowią one istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Aktualnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

6.1.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW

Jedną ze sztandarowych i najbardziej powszechnych form ochrony zabytków jest rejestr zabytków. Rejestr prowadzony jest w podziale na odrębne księgi prowadzone i oznaczone wg następujących kategorii: A – zabytek nieruchomy; B – zabytek ruchomy; C – zabytek archeologiczny.

Na terenie Gminy Tczew znajduje się 11 obiektów – zabytków nieruchomych, wpisanych do Rejestru Zabytków.

Tab. 26 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

LP	NR REJESTRU	OBIEKT/OBECNA FUNKCJA	DATOWANIE	MIEJSCOWOŚĆ
1	A-1740 z dnia 18.02.2003	Kościół filialny pod wezwaniem Św. Mikołaja w Dalwinie, wraz z dawnym cmentarzem przykościelnym i grobowcem fundatorów kościoła otoczony jest szpalerem klonów	1818 r.	Dalwin
2	A-147 z dnia 18.01.1960	Kościół parafialny p.w. Macierzyństwa NMP z plebanią w Miłobądzu	1299-1320	Miłobądz
3	A-1308 z dnia 24.04.1991	Kościół p.w. Św. Andrzeja Boboli z plebanią w Swarzędzie	1894-1895	Swarzędzie
4	A-601 z dnia 30.05.1972	Kościół parafialny p.w. Trójcy Świętej w Lubiszewie	1348 r.	Lubiszewo
5	A-1189 z dnia 11.11.1987	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Turzu	1913-1918	Turze
6	A-1620 z dnia 17.02.1997	XIX wieczny dwór w Zajączkowie	XIX w.	Zajączkowo
7	A-1194 z dnia 21.11.1987	XVIII wieczny dwór w Stanisławiu	XVIII w.	Stanisławie
8	A-109 z dnia 12.07.1959	Park oraz relikty dworku w Szczerbiciu	--	Szczerbicie
9	A-1204 z dnia 15.02.1988	XVIII wieczny dwór w Łukocinie	XVIII w.	Łukocin
10	A-1189 z dnia 11.11.1987	Dwór w Turzu	1913-1918	Turze
11	A-1122 z dnia 21.06.1986	Zagroda w Lubiszewie	20-lecie międzywojenne	Lubiszewo

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

6.1.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW

W ewidencji zabytków ujmowane są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome, zabytki ruchome, wyznaczone przez Wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Tab. 27 Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w ewidencji zabytków (z wyłączeniem obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków)

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA OBIEKTÓW	NAZWA ULICY
1.	Bałdowo	Remiza, obecnie dom mieszkalny	Długa
2.	Bałdowo	Budynek inwentarski	Długa
3.	Bałdowo	Dwór w zespole dworsko-folwarcznym	Długa
4.	Bałdowo	Budynek inwentarski w zespole dworsko-parkowym	Długa
5.	Bałdowo	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Długa
6.	Bałdowo	kapliczka	--
7.	Boroszewo	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	--
8.	Boroszewo	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	--
9.	Boroszewo	Dwór, obecnie dom mieszkalny	--
9.1	Boroszewo	brama wjazdowa do dworu	--
10.	Boroszewo	Cmentarz ewangelicki	--
11.	Czarlin	Dom mieszkalny w zespole kolejowym	Dworcowa
12.	Czarlin	Budynek gospodarczy	Dworcowa
13.	Czarlin	Dom mieszkalny w zespole kolejowym	Dworcowa
14.	Czarlin	Budynek gospodarczy w zespole kolejowym	Dworcowa
15.	Czarlin	Dom mieszkalny w zespole kolejowym	Dworcowa
16.	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Klonowa
17.	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Klonowa
17.1	Czarlin	Stodoła w zagrodzie poniatówki	Klonowa
18.	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Klonowa
19.	Czarlin	Stodoła w zagrodzie tzw. poniatówki	Klonowa
19.1	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Lipowa
19.2	Czarlin	Stodoła w zagrodzie poniatówki	Lipowa
19.3	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Lipowa
19.4	Czarlin	Stodoła w zagrodzie poniatówki	Lipowa
20.	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Lipowa
21.	Czarlin	Stodoła w zagrodzie tzw. poniatówki	Lipowa
22.	Czarlin	kapliczka	Lipowa
23.	Czarlin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Spacerowa
24.	Czarlin	Szkoła	Szkolna
25.	Czatkowy	Dom mieszkalny	--
26.	Czatkowy	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	--
27.	Czatkowy	Dom mieszkalny	--
28.	Czatkowy	Dom mieszkalny	--
29.	Czatkowy	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	--
30.	Czatkowy	Strażnica wałowa, obecnie dom mieszkalny	--
31.	Czatkowy	transformator	--
32.	Dalwin	Kościół filialny p.w. św. Mikołaja	--
33.	Dalwin	Kaplica grobowa rodziny Plehn	--
34.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
35.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
36.	Dalwin	Budynek inwentarski w zagrodzie	--

37.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
38.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
39.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
40.	Dalwin	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	--
41.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
42.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
43.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
44.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
45.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
46.	Dalwin	Budynek inwentarski w zagrodzie	--
46.1	Dalwin	Dom z częścią gospodarczą	--
47.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
47.1	Dalwin	Dom mieszkalny	--
48.	Dalwin	Dom mieszkalny	--
49.	Dalwin	Budynek inwentarski w zagrodzie	--
50.	Dalwin	Krzyż przydrożny	--
51.	Dalwin	Krzyż przydrożny	--
52.	Dalwin	Transformator	--
52.1	Damaszka	Dom mieszkalny	--
53.	Dąbrówka	Mleczarnia, obecnie młyn	--
54.	Dąbrówka	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	--
54.1	Dąbrówka	Budynek gospodarczy szkoły	--
54.2	Dąbrówka	Dom mieszkalny	--
55.	Dąbrówka	Dom mieszkalny	--
55.1	Dąbrówka	Wozownia w zespole	--
55.2	Dąbrówka	Kuźnia, obecnie budynek gospodarczy	--
56.	Dąbrówka	Dom mieszkalny	--
57.	Dąbrówka	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	--
57.1	Dąbrówka	Budynek gospodarczy	--
58.	Dąbrówka	Spichlerz (obok rzeźni)	--
59.	Dąbrówka	Kapliczka przy drodze do Mieścina	--
60.	Dąbrówka	Kapliczka przy drodze do Tczewa	--
61.	Dąbrówka	transformator	--
62.	Gniszewo	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Jantarowa Jantarowa
63.	Gniszewo	Kapliczka przydrożna	--
64.	Gniszewo	Dwór, obecnie szkoła	Parkowa
65.	Goszyn	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
66.	Knybawa	Dwór w zespole dworsko-folwarcznym	Knybawska
67.	Knybawa	Kurnik – budynek gospodarczy w zespole dworsko folwarcznym	Knybawska
68.	Knybawa	Piwnica ziemna w zespole dworsko - folwarcznym	Knybawska
69.	Knybawa	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	Knybawska
70.	Liniewko	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
71.	Lubiszewo	Kościół parafialny p.w. św. Trójcy	Ks. Lubińskiego
71.1	Lubiszewo	Brama kościoła	Ks. Lubińskiego

72.	Lubiszewo	Plebania	Ks. Lubińskiego
73.	Lubiszewo	Budynek inwentarski-stodoła w zespole plebanii	Ks. Lubińskiego
74.	Lubiszewo	Dom mieszkalny	Sambora
75.	Lubiszewo	Dom mieszkalny	Sambora
76.	Lubiszewo	Kaplica cmentarna	Ks. Lubińskiego
77.	Lubiszewo	Kapliczka przy drodze do Stanisławia	--
78.	Łukocin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
79.	Łukocin	Pałac	--
80.	Łukocin	Dom mieszkalny	--
81.	Łukocin	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
82.	Malenin	Dom mieszkalny	Długa
83.	Malenin	Dom mieszkalny rodziny Woyke	Długa
83.1	Malenin	Budnek mieszkalny i spichlerz w zagrodzie	Długa
83.2	Malenin	Dom kowala	Długa
84.	Malenin	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Długa
84.1	Malenin	Dom mieszkalny	Długa
85.	Malenin	Krzyż przydrożny	--
86.	Malenin	Krzyż przydrożny	--
87.	Malenin	Dom mieszkalny	Nowa
87.1	Malenin	Obora i stajnia w zagrodzie	Nowa
87.2	Malenin	Budynek inwentarski i spichlerz w zagrodzie	Nowa
88.	Malenin	Dom mieszkalny	Nowa Nowa
89*. - Obiekt w najbliższym okresie zostanie wykreślony z wojewódzkiej ewidencji zabytków	Malenin	Dom mieszkalny	Nowa
90.	Mały Miłobądz	Dom mieszkalny	--
91.	Mały Miłobądz	Spichlerz w zagrodzie	--
92.	Mały Miłobądz	Transformator	--
93.	Mały Miłobądz	Dom mieszkalny dla pracowników kolei	--
93.1	Mały Miłobądz	Dom w zespole strażnicy kolejowej	--
94.	Mały Miłobądz	Dom mieszkalny kolejowy z częścią gospodarczą	--
94.1	Mały Miłobądz	Dom w zagrodzie	Kolonia Łądy
94.2	Mały Miłobądz	Budynek inwentarski w zagrodzie	Kolonia Łądy
95.	Mały Miłobądz	Transformator	--
96.	Małzewko	Dom dla pracowników folwarcznych tzw.czworak	--
97.	Małzewko	Budynek mieszkalny (dawny dwór)	--
98.	Małzewko	Transformator	--
99.	Małzewo	Dom mieszkalny	--
100.	Małzewo	Dom mieszkalny	--
100.1	Małzewo	Obora w zagrodzie	--
101.	Małzewo	Dom dla pracowników folwarcznych sześciórak	--
101.1	Małzewo	Dom mieszkalny	--
101.2	Małzewo	Obora i stodoła w zagrodzie	--
102.	Małzewo	Dom mieszkalny	--

103.	Małzewo	Dom mieszkalny	--
104.	Małzewo	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	--
105.	Małzewo	Dom mieszkalny	--
106.	Małzewo	Dom mieszkalny	--
107.	Mieścín	Dom mieszkalny	--
108.	Mieścín	Dom kowala	--
109.	Mieścín	Dom mieszkalny	--
110.	Mieścín	Dom mieszkalny	--
110.1	Mieścín	Dom z częścią gospodarczą	--
111.	Mieścín	Słupki bramne wjazdu na teren założenia dworsko-folwarcznego	--
112.	Mieścín	Krzyż przydrożny na drodze do Łukocina	--
113.	Mieścín	Krzyż przydrożny na drodze do Miłobądz	-
114.	Miłobądz	Budynek inwentarski w zagrodzie	Kolejowa
114.1	Miłobądz	Dom mieszkalny	Kolejowa
115.	Miłobądz	Dom mieszkalny tzw. trojak	Kolejowa
116.	Miłobądz	Obora w zespole folwarku domenalnego	Kolejowa
117.	Miłobądz	Stajnia w zespole folwarku domenalnego	Kolejowa
117.1	Miłobądz	Dom dla pracowników folwarcznych	Kolejowa
118.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Kolejowa
119.	Miłobądz	Kościół parafialny p.w.Św. Małgorzaty	Pamięci Narodowej
120.	Miłobądz	Brama i ogrodzenie kościoła	--
121.	Miłobądz	Cmentarz parafialny	Pamięci Narodowej
121.1	Miłobądz	Dom mieszkalny	Pamięci Narodowej
122.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Pamięci Narodowej
122.1	Miłobądz	Budynek inwentarski w zagrodzie	Pamięci Narodowej
123.	Miłobądz	Szpital parafialny, obecnie dom mieszkalny	Pamięci Narodowej
124.	Miłobądz	Dom parafialny	Pamięci Narodowej
125.	Miłobądz	Plebania	Pamięci Narodowej
126.	Miłobądz	Dom parafialny	Pamięci Narodowej
127.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Pamięci Narodowej
128.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Polna
129.	Miłobądz	Rządówka w zespole folwarcznym	Sadowa
130.	Miłobądz	Obora w zespole folwarcznym	Sadowa
131.	Miłobądz	Stajnia w zespole folwarcznym	Sadowa
132.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Szkolna
132.1	Miłobądz	Dom mieszkalny	Szkolna
132.2	Miłobądz	Budynek inwentarski w zagrodzie	Szkolna
132.3	Miłobądz	Dom mieszkalny tzw. dwojak	Szkolna
132.4	Miłobądz	Dom mieszkalny	Szkolna
133.	Miłobądz	Kapliczka przydrożna	Szkolna
134.	Miłobądz	Dom mieszkalny	Topolowa
135.	Miłobądz	Krzyż przydrożny	Topolowa
136.	Młynki	Dom młynarza	--
137.	Młynki	Przepust wodny	--
138.	Rokitki	Dom mieszkalny	Kasztanowa
139.	Rokitki	Dom mieszkalny	Kasztanowa
140.	Rokitki	Wiadukt kolejowy	--
141.	Rokitki	Kapliczka	--
142.	Rokitki	Dróżnicówka, obecnie dom mieszkalny	Kolejowa
143.	Rokitki	Dom mieszkalny	Tczewska

143.1	Rokitki	Stodoła i obora w zagrodzie	Tczewska
144.	Rokitki	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Tczewska
144.1	Rokitki	Dom mieszkalny tzw. czworak	Tczewska
145.	Rokitki	Dróżnicówka	--
146.	Rukosin	Dwór	--
146.1	Rukosin	Spichlerz w zespole dworsko-folwarczym	--
147.	Rukosin	Dom mieszkalny	--
148.	Rukosin	Dom mieszkalny tzw. dwojak	--
148.1	Rukosin	Dom mieszkalny	--
149.	Stanisławie	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
150.	Stanisławie	Dom dla robotników sezonowych	--
151.	Stanisławie	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
152.	Stanisławie	Budynek inwentarski w zagrodzie tzw. poniatówki	--
153.	Stanisławie	Stodoła w zagrodzie tzw. poniatówki	--
154.	Stanisławie	Kołodziejnia i kurnik w zespole dworsko-folwarczym	--
155.	Stanisławie	Dwór w zespole dworsko-folwarczo-parkowym	--
156.	Stanisławie	Bramy i ogrodzenie zespołu dworsko-folwarczo-parkowego	--
157.	Stanisławie	Rządcówka w zespole dworsko-folwarczym	--
158.	Stanisławie	Owczarnia w zespole dworsko-folwarczym	--
159.	Stanisławie	Stajnia-wozownia w zespole dworsko-folwarczym	--
160.	Stanisławie	Spichlerz w zespole dworsko-folwarczym	--
161.	Stanisławie	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
162.	Stanisławie	Stodoła w zagrodzie tzw. poniatówki	--
163.	Stanisławie	Kapliczka św. Marka Ewangelisty	--
164.	Swaróżyn	Dom mieszkalny	Kolejowa
165.	Swaróżyn	Pocztą	Kolejowa
166.	Swaróżyn	Dom dla pracowników kolei	Kolejowa
167.	Swaróżyn	Dom dla pracowników kolei	Kolejowa
168.	Swaróżyn	Dom dla pracowników kolei	Kolejowa
169.	Swaróżyn	Dom dla pracowników kolei	Kolejowa
170.	Swaróżyn	Dworzec kolejowy	Kolejowa
171.	Swaróżyn	Magazyn kolejowy	Kolejowa
172.	Swaróżyn	Dom kołodzieja w zespole dworsko-folwarczym	Szkolna
173.	Swaróżyn	Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki p.w. św. Andrzeja Boboli	Wyzwolenia
174.	Swaróżyn	Cmentarz ewangelicki	Wyzwolenia
175.	Swaróżyn	Cmentarz katolicki	Wyzwolenia
176.	Swaróżyn	Pałac	Wyzwolenia
177.	Swaróżyn	Budynek administracyjno-mieszkalny w zespole folwarczym	Wyzwolenia
178.	Swaróżyn	Budynek inwentarski w zespole folwarczym	Wyzwolenia
179.	Swaróżyn	Gorzelnia w zespole folwarczym	Wyzwolenia
180.	Swaróżyn	Spichlerz w zespole folwarczym	Wyzwolenia
182.	Swaróżyn	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	Wyzwolenia
183.	Swaróżyn	Nadleśnictwo, obecnie dom mieszkalny	Wyzwolenia
184.	Swaróżyn	Dom mieszkalny	Wyzwolenia

185.	Swaróżyn	Pastorówka, obecnie plebania	Wyzwolenia
185.1	Swaróżyn	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Wyzwolenia
185.2	Swarozyn	Dom mieszkalny	Wyzwolenia
186.	Swaróżyn	Transformator	Wyzwolenia
187.	Szczerbiecin	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	--
188.	Szczerbiecin	Oficina dworska	--
189.	Szczerbiecin	Lodownia w zespole dworsko-folwarcznym	--
190.	Szczerbiecin	Stajnia w zespole dworsko-folwarcznym	--
190.1	Szczerbiecin	Remiza strażacka	--
191.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
192.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
192.1	Szczerbiecin	Stodoła w zespole folwarcznym, obec. w zagrodzie 13	--
193.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
194.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
195.	Szczerbiecin	Budynek inwentarski w zagrodzie	--
196.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
197.	Szczerbiecin	Zabudowania gospodarcze w zagrodzie	--
198.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
199.	Szczerbiecin	Kuźnia	--
199.1	Szczerbiecin	Dom dla pracowników folwarcznych tzw. czworak	--
200.	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
200.1	Szczerbiecin	Dom mieszkalny	--
201.	Szczerbiecin	Cmentarz Ewangelicki	--
202.	Szpegawa	Karczma, obecnie dom mieszkalny	--
203.	Szpegawa	Dom mieszkalny dla pracowników folwarcznych tzw. czworak	--
204.	Śliwiny	Dom dla pracowników kolei	--
205.	Śliwiny	Dom mieszkalny	--
206.	Śliwiny	Stajnia w zagrodzie	--
207.	Śliwiny	Dom mieszkalny	--
208.	Śliwiny	Dom mieszkalny	--
209.	Śliwiny	Kapliczka w centrum wsi	--
210.	Śliwiny	Kapliczka przy drodze do Waćmierka	--
211.	Świelikowo	Dom mieszkalny	--
211.1	Świelikowo	Dom mieszkalny	--
211.2	Świelikowo	Dom mieszkalny	--
212.	Świelikowo	Dom mieszkalny	--
213.	Świelikowo	Budynek inwentarski w zagrodzie	--
214.	Świelikowo	Stodoła w zagrodzie	--
215.	Świelikowo	Dom kowala	--
216.	Świelikowo	Dom mieszkalny	--
217.	Świelikowo	Krzyż przydrożny	--
218.	Tczewskie Łąki	Dom mieszkalny	Długa
219.	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarski w zagrodzie	Długa
219.1	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarski w zagrodzie	Długa

220.	Tczewskie Łąki	Gospoda, obecnie dom mieszkalny	Długa
220.1	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarski w zagrodzie	Długa
221.	Tczewskie Łąki	Dom mieszkalny	Motławska
222.	Tczewskie Łąki	Dom mieszkalny	Motławska
223.	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarski w zagrodzie	Motławska
223.1	Tczewskie Łąki	Dom mieszkalny	Poprzeczna
223.2	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarki w zagrodzie	Poprzeczna
223.3	Tczewskie Łąki	Piwniczka w zagrodzie	Poprzeczna
224.	Tczewskie Łąki	Budynek inwentarski w zagrodzie	Poprzeczna
225.	Tczewskie Łąki	Szkoła, obecnie dom mieszkalny ze świetlicą	Szkolna
226.	Turze	Dom mieszkalny	Długa
227.	Turze	Dom mieszkalny	Długa
228.	Turze	Dom mieszkalny	Długa
229.	Turze	Budynek inwentarski w zagrodzie	Długa
230.	Turze	Mleczarnia, obecnie dom mieszkalny	Długa
231.	Turze	Dom mieszkalny	Długa
232.	Turze	Dom mieszkalny	Długa
233.	Turze	Budynek inwentarski w zespole folwarcznym	Długa
234.	Turze	Spichlerz w zespole folwarcznym	Długa
235.	Turze	kapliczka	--
236.	Turze	transformator	--
237.	Turze	Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy	Kościelna
238.	Turze	Dwór, obecnie szkoła	Kościelna
239.	Turze	Dom dla pracowników folwarcznych tzw. czworak	Długa
240.	Turze	Dom mieszkalny	Pocztowa
241.	Turze	Budynek inwentarski w zagrodzie	Pocztowa
242.	Turze	Stodoła w zagrodzie	Pocztowa
243.	Waćmierek	Dwór, obecnie budynek mieszkalny	--
244.	Waćmierek	Cmenatrz rodziny von Kries	--
245.	Wędkowy	Rządcówka, obecnie dom mieszkalny	--
245.1	Wędkowy	Budynek inwentarski w zagrodzie	--
246.	Wędkowy	Młyn wodny	--
247.	Wędkowy	Leśniczówka „Teresenhain”	--
248.	Zabagno	Dom mieszkalny	--
249.	Zabagno	Dom mieszkalny	--
250.	Zabagno	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
251.	Zabagno	Krzyż przydrożny	--
252.	Zająchkowo	Dwór w zespole dworsko-folwarczno- parkowym	--
253.	Zająchkowo	Transformator w zespole dworsko- folwarczno-parkowym	--
254.	Zająchkowo	Dom pracowników kolei	Dworzec
255.	Zająchkowo	Dom pracowników kolei	Dworzec
256.	Zająchkowo	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
257.	Zająchkowo	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
258.	Zająchkowo	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
259.	Zająchkowo	Nastawnia kolejowa ZTA w zespole stacji rozrządowo-towarowej	--
260.	Zająchkowo	Nastawnia kolejowa ZTB w zespole stacji rozrządowo-towarowej	--

261.	Zajączkowo	Nastawnia kolejowa ZTC w zespole stacji rozrządowo-towarowej	--
262.	Zajączkowo	Nastawnia kolejowa ZT 11 w zespole stacji rozrządowo-towarowej	--
263.	Zajączkowo	Strażnica kolejowa w zespole stacji rozrządowo- towarowej	--
265.	Zajączkowo	transformator	--
266.	Zwierzynek	Dom mieszkalny tzw. poniatówka	--
267.	Zwierzynek	Dróżnicówka, obecnie dom mieszkalny	--
268.	Zwierzynek	Dom dla pracowników folwarcznych tzw. czworak	--

* Konserwator wyraził zgodę na wyłączenie z wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zostanie to sformalizowane w drodze stosownego Zarządzenia (Informacja Urzędu Gminy Tczew).

Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (2024) oraz Urząd Gminy Tczew.

6.1.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach regionu. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze. Stanowiska archeologiczne są jednym z najbardziej narażonych elementów środowiska, dla których zagrożenie stanowi wszelka działalność człowieka naruszająca powierzchnię ziemi.

Łącznie na terenie Gminy Tczew zidentyfikowano blisko 400 stanowisk archeologicznych. Zostały one ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Jednocześnie 10 stanowisk archeologicznych, objęte zostały wpisem do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego:⁷²

- Grodzisko w Lubiszewie, datowane na okres średniowieczny, na niezalesionym cyplu otoczonym stawami rybnymi; ustanowione na mocy Decyzji nr 109/Archeol. z dnia 27.11.1970 r.;
- Grodzisko w Śliwinach z okresu wczesnośredniowiecznego, zalesione przecięte linią kolejową; ustanowione na mocy Decyzji nr 26/Archeol. z dnia 26.11.1968 r.;
- Grodzisko w Miłobądku z okresu wczesnej epoki żelaza wraz z podgrodzem; ustanowione na mocy Decyzji nr 248/Archeol. z dnia 08.12.1972 r.;
- Grodzisko w Swarżynie (Waćmierku) z okresu wczesnego średniowiecza; ustanowione na mocy Decyzji nr 25/Archeol. z dnia 25.11.1968 r.;
- Osada w Rokitkach, datowana na okres wcześniejszej epoki żelaza; ustanowiona na mocy Decyzji nr 129/Archeol. z dnia 13.03.1971 r.;
- Osada w Śliwinach, datowane na okres epoki kamienia; ustanowiona na mocy Decyzji nr 173/Archeol. z dnia 22.11.1971 r.;
- Osada w Boroszewie, datowana na okres późno-średniowieczny; ustanowiona na mocy Decyzji nr 244/Archeol. z dnia 07.12.1972 r.;
- Osady w Turzu, datowane na okres wpływów rzymskich; ustanowiona na mocy Decyzji nr 247/Archeol. z dnia 08.12.1972 r.;
- Cmentarzysko płaskie w Rukosinie, datowane na okres wczesnej epoki żelaza; ustanowione na mocy Decyzji nr 245/Archeol. z dnia 07.12.1972 r.;
- Cmentarzysko płaskie w Miłobądku, datowane na okres wpływów rzymskich; ustanowione na mocy Decyzji nr 310/Archeol. z dnia 06.12.1976 r.

⁷² Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

6.1.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia zasób dziedzictwa kulturowego może doprowadzić szereg przyczyn wewnętrznych, zewnętrznych i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- nadmierna intensywność użytkowania lub wadliwa gospodarka;
- kradzież, zaginięcie lub nielegalny wywóz;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane);
- niewłaściwa eksploatacja (użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Najważniejsze są:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Przyczyny ogólne, powodujące uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych to m.in.:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku.

6.2. INSTYTUCJE KULTURY

GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SWAROŻYNIE

Na terenie gminy w Swarożynie przy ul. Piastowskiej 25 funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna. Podmiot ten ma celu rozwijanie i zaspokajanie potrzeb oświatowych, informacyjnych oraz kulturalnych ogółu społeczeństwa. Całkowity księgozbiór biblioteki w 2023 r. wyniósł ok. 8,9 tys. wolumenów, z której wypożyczono łącznie 1 771 książek, natomiast z samej biblioteki korzystało 179 czytelników.⁷³ Ponadto planowane jest w przyszłości otworzenie nowego oddziału bibliotecznego⁷⁴.

Do głównych zadań Gminnej Biblioteki Publicznej należy:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej na terenie gminy;
- popularyzacja wiedzy, kultury i czytelnictwa;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem poszczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz ludzi chorych i niepełnosprawnych;

⁷³ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

⁷⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, z instytucjami upowszechnienia kultury, organizacjami i stowarzyszeniami w zakresie rozwijania i zaspokajania kulturalnych i oświatowych potrzeb społeczeństwa gminy.

Warto nadmienić, iż w bibliotece organizowane są regularnie spotkania autorskie pisarzy oraz odbywają się wydarzenia i warsztaty dla dzieci i młodzieży, w tym „Narodowe Czytanie”.⁷⁵

ŚWIETLICE WIEJSKIE

W granicach Gminy Tczew funkcjonują świetlice wiejskie tj.:⁷⁶

- w Bałdowie, ul. Piękna 1;
- w Boroszewie, Boroszewo 34;
- w Czarlinie, ul. Szkolna 11;
- w Czatkowach, Czatkowy 33;
- w Dalwinie, Dalwin 22;
- w Dąbrówce Tczewskiej, ul. Długa 36;
- w Gniszewie, ul. Bursztynowa 11;
- w Lubiszewie Tczewskim, ul. Sportowa 10;
- w Łukocinie, Łukocin 17;
- w Maleninie, ul. Nowa 4;
- w Małżewie, Małżewo 5;
- w Mieściecinie, Mieściecin 36;
- w Miłobądzu, ul. Pamięci Narodowej 9;
- w Rokitkach, ul. Kasztanowa 24;
- w Rukosinie, Rukosin 13c;
- w Swarżynie, ul. Piastowska 25;
- w Szczerbięcinie, Szczerbięcin 4;
- w Szpegawie, ul. Parkowa;
- w Śliwinach, Śliwiny 27a;
- w Tczewskich Łąkach, ul. Szkolna 2a;
- w Turzy, ul. Parkowa 13;
- w Wędkowach, Wędkowy 19b.

W świetlicach organizowane są regularne spotkania, wydarzenia dla mieszkańców poszczególnych miejscowości, których celem jest m.in. integracja lokalnej społeczności i ich aktywizacja.

6.3. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

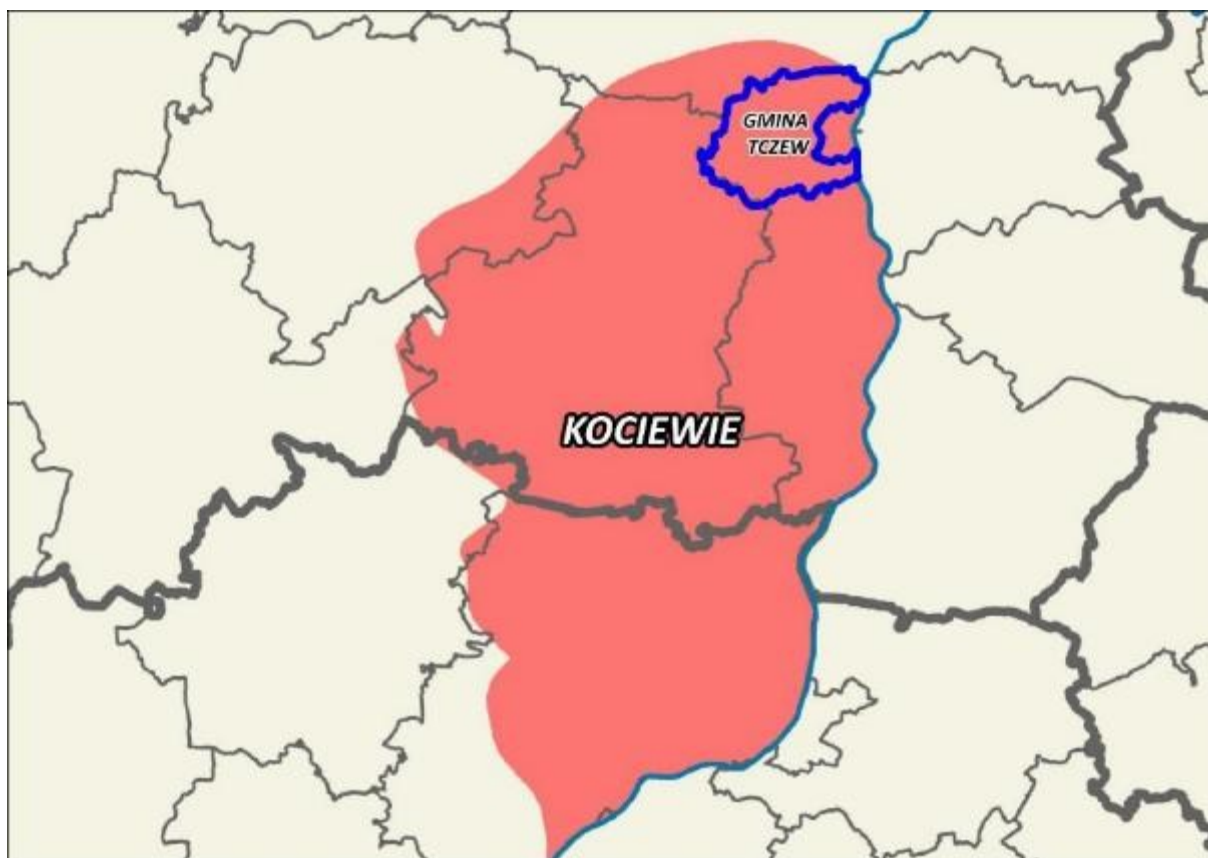
KOCIEWIE

Gmina Tczew położona jest w północno-wschodniej części regionu etniczno-kulturowego „Kociewie”. Region ten znajduje się na zachód od Doliny Dolnej Wisły między Tczewem, Skarszewami, Starą Kiszewą, Czarną Wodą a Świeciem. Łącznie obszar zajmuje powierzchnię ok. 3100 km² i jest zamieszkiwany przez ok. 250 tys. osób.⁷⁷

⁷⁵ Materiał źródłowy: <http://www.swarozyn.naszabiblioteka.com/>

⁷⁶ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

⁷⁷ Materiał źródłowy: <https://starogard.pl/kociewie/>

Ryc. 37 Lokalizacja Gminy Tczew na tle regionu Kociewia

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie <https://starogard.pl/kociewie/>

Warto zaznaczyć, że w regionie zachowana została gwara kociewska. Pomimo, iż obecnie coraz rzadziej używana, w dalszym ciągu stanowi ważny element lokalnej tożsamości. Kulturowany przede wszystkim w pieśniach ludowych, opowieściach oraz w kontekście wypowiedziania niektórych słów. Do najpopularniejszych i najczęściej używanych słów w gwarze zaliczyć można m.in.:

- „jo” – czyli „tak”;
- „bałamucić” – czyli „tracić czas na rzeczy niepotrzebne”;
- „bebrać” – czyli „mieszać, grzebać”;
- „breja” – czyli „błoto”;
- „buksy” – czyli „spodnie”;
- „bulwy” – czyli „ziemniaki”;
- „rajtuzy” – czyli „rajstopy”;
- „pludry” – czyli „pościele”;
- „wyro” – czyli „tóżko”.

10 lutego to wyjątkowy dzień dla wszystkich Kociewiaków – obchodzony jest Światowy Dzień Kociewia. Święto to upamiętnia pierwszą pisemną wzmiankę o regionie, która pojawiła się w 1807 roku w meldunku ppłk. Józefa Hurtiga do generała Jana Henryka Dąbrowskiego. W związku z obchodami Światowego Dnia Kociewia w Zespole Kształcenia i Wychowania w Swarzędzie organizowany jest co roku Gminny Przegląd Kultury Kociewskiej, który ma na celu promowanie bogactwa i piękna lokalnej tradycji ludowej.

Istotnym elementem kultury kociewskiej jest charakterystyczny dla regionu ludowy strój kociewski oraz haft. Ponadto w 2003 roku ustanowiono herb i hymn Kociewia, autorstwa ks. Bernarda Sychty:

*„Pytasz sia, gdzie Kociewiaki Majó swoje dómi, Swe pachnące chlebom pola, Swoje sochy, broni?
Gdzie Wierzyca, Wda Przy śrebnym fal śpsiwie Nieso woda w dal, Tam nasze Kociewie. Czy to my tu na
Kociewiu, Czy Borusy w borach, Czy Lasaki, czy Kaszuby Na morzu, jeziorach. Jedna Matka nas,
Wszystkich kolybała, Poktórńma sie w pas: Tobie, Polsko, chwata”.*

Ryc. 38 Herb Kociewia

Materiał źródłowy: <https://starogard.pl/kociewie/>

WYDARZENIA KULTURALNE

Gmina Tczew aktywnie promuje kulturę poprzez organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych i sportowych, tj. Powitanie Lata w Turzu, koncerty z okazji Dnia Kobiet, czy Dnia Matki, Gminną Galę Wolontariatu, jak również gminne turnieje i zawody sportowe (Gminna Olimpiada Przedszkolaka, Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, zawody jeździeckie, tenis stołowy, siatkówka, piłka nożna i inne).

Rok 2023 był szczególny dla Gminy Tczew, obchodzącej 50-lecie swojego istnienia. Z tej okazji odbyły się liczne atrakcje i wydarzenia, począwszy od marcowej inauguracji podczas Uroczystej Sesji Rady Gminy Tczew. Kulminacyjnym punktem obchodów było połączenie jubileuszu z tradycyjnymi dożynkami gminnymi, które odbyły się 27 sierpnia w Szpęgawie. Gwiazdą wieczoru była Agnieszka Chylińska. Z okazji jubileuszu zasadzono również 50 drzew, symbolizujących 50-lecie istnienia gminy. Inicjatywa miała na celu poprawę jakości środowiska oraz edukację ekologiczną mieszkańców.

W gminie odbywają się również lokalne festyny, kiermasze i odpusty, które integrują społeczność oraz promują lokalną kulturę i tradycję. Ponadto działające na terenie gminy Koła Gospodyń Wiejskich uczestniczą w realizacji zadań związanych z pielęgnacją lokalnej kultury i tradycji, a także w podtrzymaniu tożsamości narodowej. Samorząd organizuje także wydarzenia o charakterze patriotycznym, które mają na celu uczczenie ważnych rocznic i pamięci narodowej.⁷⁸

⁷⁸ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

6.4. WNIOSKI

Obecność obiektów zabytkowych (m.in. obiekty wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków).

Obecność instytucji kultury na terenie gminy.

Zły stan techniczny niektórych obiektów ujętych w ewidencji zabytków, powodujący stopniowe niszczenie obiektów tradycyjnej zabudowy.

Położenie gminy na terenie Kociewia, regionu etniczno-kulturowego, gdzie zachowała się regionalna tradycja, obyczaje i język.

Licznie organizowane wydarzenia i imprezy kulturalne, realizowane w ramach promowania i upowszechniania kultury kociewskiej oraz integracji lokalnej społeczności.

7. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE

Do obiektów zaplecza sportowo-rekreacyjnego w Gminie Tczew zalicza się⁷⁹:

- boiska szkolne:
 - przy Szkole Podstawowej w Dąbrówce Tczewskiej (infrastrukturalne);
 - przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Swarzędzie (trawiaste);
 - przy Szkole Podstawowej w Lubiszewie Tczewskim (infrastrukturalne);
 - przy Szkole Podstawowej im. Obrońców Pomorza Gdańskiego w Miłobądku (infrastrukturalne);
 - przy Zespole Kształcenia i Wychowania w Swarzędzie (infrastrukturalne);
 - przy Zespole Kształcenia i Wychowania w Turzu (infrastrukturalne);
- boiska gminne:
 - w miejscowości Bałdowo (trawiaste);
 - w miejscowości Boroszewo (trawiaste);
 - w miejscowości Czarlin (trawiaste);
 - w miejscowości Czatkowy (trawiaste);
 - w miejscowości Dalwin (trawiaste);
 - w miejscowości Dąbrówka Tczewska (trawiaste);
 - w miejscowości Gnieszewo (infrastrukturalne);
 - w miejscowości Goszyn (trawiaste);
 - w miejscowości Łukocin (trawiaste);
 - w miejscowości Malenin (trawiaste);
 - w miejscowości Małzewo (trawiaste);
 - w miejscowości Małzewko (trawiaste);
 - w miejscowości Mały Miłobądek (trawiaste);
 - w miejscowości Rokitki (trawiaste);
 - w miejscowości Szpęgawa (trawiaste);
 - w miejscowości Szczerbiecin (infrastrukturalne);
 - w miejscowości Turze (infrastrukturalne);
- place zabaw:
 - w miejscowości Bałdowo;
 - w miejscowości Boroszewo;
 - w miejscowości Czarlin;
 - w miejscowości Czatkowy;
 - w miejscowości Dalwin;
 - w miejscowości Dąbrówka Tczewska;
 - w miejscowości Gnieszewo;
 - w miejscowości Goszyn;
 - w miejscowości Lubiszewo Tczewskie;
 - w miejscowości Łukocin;
 - w miejscowości Malenin;

⁷⁹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

- w miejscowości Mieściny;
- w miejscowości Małzewko;
- w miejscowości Małzewo;
- w miejscowości Mały Miłobądz;
- w miejscowości Rukosin;
- w miejscowości Rokitki;
- w miejscowości Swarżyn;
- w miejscowości Szczerbiecin;
- w miejscowości Szpęgawa;
- w miejscowości Turze;
- w miejscowości Wędkowy;
- w miejscowości Waćmierek;
- w miejscowości Zabagno;
- w miejscowości Zajączkowo.

Ponadto w miejscowości Rokitki znajduje się kompleks sportowo-rekreacyjny „Rokitki Park”. Na terenie obiektu znajduje się profesjonalna sala fitness z możliwością zapisania się na zajęcia m.in. z jogi oraz zajęć ogólnorozwojowych. Na terenie kompleksu znajduje się zewnętrzny i wewnętrzny kort tenisowy oraz istnieje możliwość gry w Squasha. Dodatkowo oferowane są tutaj również zajęcia z fizjoterapii, a na terenie obiektu znajdują się również sauny, łaźnie oraz baseny relaksacyjne.⁸⁰

Gminna baza sportowo-rekreacyjna służy rozwojowi aktywności fizycznej, ruchowej i psychicznej, nauki współpracy i współzawodnictwa mieszkańców, którzy mogą korzystać z infrastruktury sportowej w sposób indywidualny lub zorganizowany. Warty podkreślenia jest także rola placów zabaw i siłowni zewnętrznych, jako czynników korzystnych dla najmłodszych mieszkańców oraz całych rodzin.

W 2023 r. na terenie Gminy Tczew nie funkcjonował żaden gminny klub sportowy.⁸¹

7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE

Wśród walorów przyrodniczych na terenie Gminy Tczew wyróżnia się:

- walory wód powierzchniowych:
 - Wisła (najdłuższa rzeka w Polsce) oraz jeziora polodowcowe (Damaszka, Rokickie, Zduńskie), wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (szlaki turystyki wodnej, z możliwością realizacji szlaków turystyki pieszo-rowerowej, a także wędkarstwo) oraz turystyki wypoczynkowej (urządzone miejsca rekreacji i wypoczynku);
- ogólnie dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym sprzyjające warunki bioklimatyczne, właściwy stan powietrza atmosferycznego (poza okresowo występującą niską emisją), a także rolniczo-leśny charakter gminy, wpływający pozytywnie na potencjał w zakresie turystyki wypoczynkowej i kwalifikowanej (krajoznawczej, pieszo-rowerowej);
- unikatowe zbiorowiska roślinne, w tym przestrzenie leśne o zróżnicowanym drzewostanie (w tym lasy iglaste, pomnikowe dęby, sprzyjające pobytowi ludzi), osobliwości flory i fauny (wartościowe torfowiska, tereny zalewowe Wisły, bogactwo ssaków leśnych i ptactwa wodnego), sprzyjające potencjalnemu rozwojowi turystyki kwalifikowanej (przyrodniczej, pieszo-rowerowej);

⁸⁰ Materiał źródłowy: <https://rokitkipark.pl/>

⁸¹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

- zwarte zbiorowiska leśne i otwarte przestrzenie łąkowo-pastwiskowe, z bogactwem zwierząt łownych, wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (łowiectwo).

Warto zaznaczyć, iż część miejscowości gminnych cechuje niewielka gęstość zaludnienia, co jest niewątpliwym atutem dla osób szukających wyciszenia i spokoju. Ponadto atrakcyjność turystyczną regionu podwyższa stosunkowo urozmaicona rzeźba terenu, zwłaszcza w obrębie pojezierzy oraz w pobliżu doliny Wisły.

7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE

Wśród walorów antropogenicznych, na terenie gminy wyróżnia się zabytki architektury i budownictwa, w tym zwłaszcza:

- Neogotycki Kościół filialny pw. św. Mikołaja w Dalwinie wraz z dawnym cmentarzem przykościelnym i grobowcem fundatorów kościoła z 1818 r.;
- Kościół parafialny p.w. Macierzyństwa NMP w Miłobądku z I poł. XIV w.;
- Neogotycki Kościół p.w. św. Andrzeja Boboli w Swarzędzie z końca XIX w.;
- Gotycki Kościół parafialny p.w. Trójcy Świętej w Lubiszewie z 1348 r.;
- Neogotycki Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Turzu z I poł. XX w.;
- XIX wieczny dwór w Zajączkowie, otoczony szpalerem drzew;
- XVIII wieczny dwór w Stanisławiu wraz z zespołem parkowym;
- Dwór w Turzu z I poł. XX w.

Za gminne atrakcje turystyczne można uznać szlaki pieszo-rowerowe przebiegające przez teren gminy (opisane szczegółowo w rozdz. 2.3.3):⁸²

- Szlak Kociewski;
- Szlak Ziemi Tczewskiej im. Romana Klima;
- Szlak Dolnej Wisły;
- Szlak Grzymisława;
- Szlak Joannitów;
- Szlak Tczewski;
- Międzynarodowa trasa rowerowa R-9 "Wiśłana Trasa Rowerowa".

Ponadto na terenie gminy rozwinięte jest zaplecze związane ze sportami jeździeckimi. W pobliżu miejscowości Boroszewo, Turze, Łukocin i Damaszków znajduje się kilka ośrodków komercyjnych. W ramach aktywniejszego rozwijania turystyki jeździeckiej pożądane byłoby wyznaczenie na obszarze gminy szlaków jeździeckich.

Gmina Tczew w 2021 roku otworzyła własną pasiekę, dzięki czemu powstały warunki do edukacji ekologicznej dla dzieci w terenie, które odbywają się regularnie od kilku lat. Na terenie pasieki znajdują się 3 ozdobne ule bartne, wykonane na zamówienie przez rzeźbiarza artystę prosto z Beskidu Sądeckiego spod Góry Radziejowej. Pasieka wyposażona jest w kolorowy ul edukacyjny i ul pokazowy - z przezroczystych komponentów, tak aby odwiedzające pasiekę dzieci i młodzież w ramach zajęć edukacyjnych mogły obserwować pracę pszczół w ulu. Dookoła pasieki występują nasadzenia roślin miododajnych, posadzona jest łąka kwietna i trawa jako baza środowiskowa dla pszczół, jak również kilkadziesiąt nowych drzew lipy. Na terenie pasieki znajduje się także okazały hotel dla owadów oraz tablice informacyjno – edukacyjne. Projekt kontynuowany jest wzdłuż całego wąwozu łączącego Stanisławie z Lubiszewem Tczewskim, który docelowo utworzy ścieżkę turystyczno – edukacyjną. Teren wyposażony jest w ławki i kolejne tablice informacyjne.⁸³

⁸² Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew, 2024.

⁸³ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI

Gminną bazę noclegową tworzą wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające nocleg poza miejscem zamieszkania, do których należą m.in. hotel, miejsca noclegowe w zajazdach gastronomicznych, miejsca noclegowe prywatne, gospodarstwa agroturystyczne oraz kamping i pole namiotowe.

Na terenie Gminy Tczew w miejscowości Knybawa, w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły znajduje się hotel wraz z restauracją, gdzie organizowane są liczne imprezy okolicznościowe. Ważnym obiektem hotelowym jest również „Leśne Ustronie” w Lubiszewie Tczewskim. Na terenie kompleksu istnieje m.in. możliwość gry w siatkówkę, tenis stołowy oraz znajduje się strefa relaksu dla gości. W miejscowości Waćmierki funkcjonuje zajazd „Woda na Młyn”, w obrębie którego możliwe jest zorganizowanie imprez, przyjęć weselnych, komunijnych a także wynajęcia pokoi. Usługi hotelarskie świadczy również pensjonat w Maleninie oraz zajazdy w Czarlinie i Zabagnie. Ponadto w niektórych miejscowościach znajduje się kilka gospodarstw agroturystycznych oraz funkcjonują pojedyncze zabudowania indywidualne tzw. domki letniskowe.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów, takie jak restauracje, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg i szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze Gminy przez potencjalnych turystów.

Do bazy komunikacyjnej Gminy Tczew w szczególności zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym autostrada A1, drogi krajowe nr 22 i 91, droga wojewódzka nr 224 oraz drogi powiatowe i gminne;
- linie kolejowe wraz ze stacjami i przystankami kolejowymi;
- przystanki autobusowe.

Do bazy towarzyszącej zalicza się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opisano we wcześniejszej części (rozdz. 7.1.). Ponadto w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieć energetyczna) oraz społeczna (przychodnia, apteka, biblioteka, poczta).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego.

7.3. WNIOSKI

Stosunkowo liczne obiekty sportowo-rekreacyjne (kompleks sportowo-rekreacyjny, boiska gminne i szkolne, place zabaw).

Brak funkcjonujących na terenie gminy klubów sportowych.

W dalszym ciągu niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny (brak rozbudowanej oferty turystycznej, zwłaszcza poza okresem wakacyjnym).

W dalszym ciągu niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa na terenie gminy.

Sprzyjające walory przyrodnicze, wykazujące potencjał do rozwoju funkcji sportowej i turystyczno-rekreacyjnej.

Walory antropogeniczne, zwłaszcza kulturowe (obecność obiektów i obszarów zabytkowych, zachowana kultura i tradycja kociewska).

Niski udział wydatków z budżetu gminy na rozwój turystyki.

8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

8.1.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadza nowe przepisy dotyczące hierarchii dokumentów planistycznych w gminach w Polsce. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zastąpione zostaną przez plany ogólne gmin (które stanowić będą, w odróżnieniu od studiów, akty prawa miejscowego) oraz przez strategie rozwoju (zwłaszcza w zakresie ustaleń dotyczących polityki rozwoju).

W chwili obecnej obowiązującym, nadrzędnym dokumentem planistycznym pozostaje nadal Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew, przyjęte uchwałą nr XLII/367/2010 Rady Gminy Tczew z dnia 28 czerwca 2010 r., a następnie dwukrotnie zmienione:

- Uchwałą Nr XXX/188/2016 Rady Gminy Tczew z dnia 30 listopada 2016 r. dla obszaru obrębów: Rokitki, Śliwiny, Gnieszewo, Czarlin, Bałdowo;
- Uchwałą Nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.

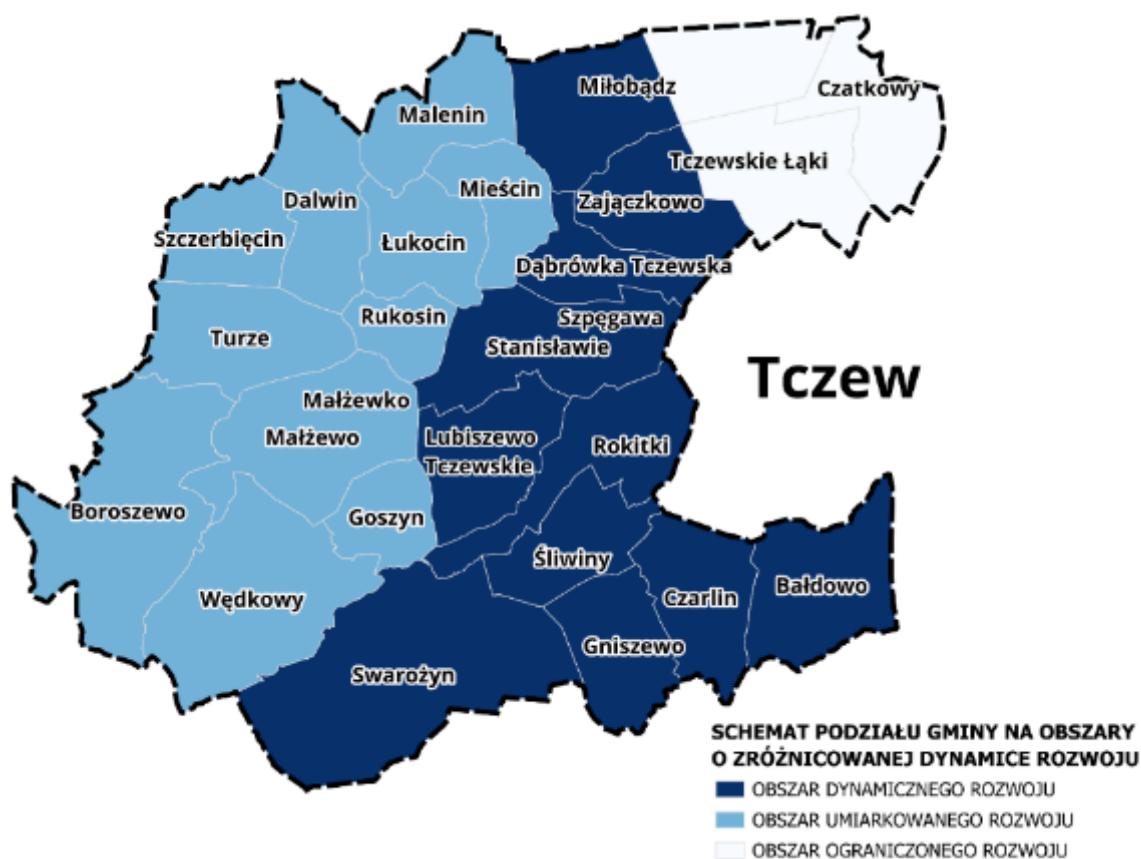
Dokument zawiera generalne zasady zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się w kreowaniu polityki przestrzennej. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi natomiast wiążącą wytyczną (podstawę) do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium, co do zasady, definiuje kierunki polityki przestrzennej gminy w zakresie:

- celów rozwoju społeczno-gospodarczych gminy;
- priorytetów rozwojowych gminy;
- funkcji gminy;
- hierarchii sieci osadniczej;
- struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- ochrony środowiska, w tym w aspekcie uwarunkowań prawnych i Przyrodniczego Systemu gminy;
- kierunków zagospodarowania przestrzennego przyrodniczego systemu gminy (wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego);
- kierunków działań w strefach funkcjonalnych;
- kierunków i zasad ochrony dóbr kultury (wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania)
- stref ochrony konserwatorskiej;
- ochrony krajobrazu kulturowego;
- kierunków działań w zakresie dóbr kultury;
- kierunków i zadań rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb;
- kierunków rozwoju komunikacji;
- kierunków działań w dziedzinie gospodarki odpadami;
- kierunków rozwoju elektroenergetyki, zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, ciepłownictwa, gazownictwa i telekomunikacji;
- obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej;
- kierunków działań i zadań władz samorządowych w celu realizacji polityki.

W obowiązującym Studium dokonano podziału obszaru gminy na trzy główne strefy rozwoju w zależności od lokalnych i ponadlokalnych uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych:

- obszar dynamicznego rozwoju – obejmuje miejscowości położone w bezpośrednim sąsiedztwie Tczewa oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Na terenach tych obserwuje się stały rozwój zabudowy mieszkaniowej oraz produkcyjno-usługowej;
- obszar umiarkowanego rozwoju – obejmuje miejscowości zlokalizowane w zachodniej części gminy, które są oddalone od głównych ciągów komunikacyjnych i miasta Tczewa. Na terenach tych dominuje gospodarka rolna i leśna oraz lokalnie produkcyjna. Ponadto na obszarze realizowana jest funkcja indywidualnej rekreacji wypoczynkowej, zwłaszcza wokół jeziora Damaszką;
- obszar ograniczonego rozwoju – miejscowości położone w północno-wschodniej części gminy. Są to tereny zalewowe Wisły i rejon Żuław Wiślanych, gdzie dominującą funkcją jest gospodarka rolna. Ponadto od lat obserwowany jest tutaj proces niekontrolowanego rozwoju zabudowy.

Ryc. 39 Podział Gminy Tczew na sołectwa o zróżnicowanej dynamice rozwoju

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

Nowo formułowana Strategia Rozwoju stanowić będzie kontynuację i rozwinięcie dotychczas podejmowanych inicjatyw i aktywności na rzecz dalszego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego Gminy Tczew.

8.1.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Uregulowane zasady zagospodarowania przestrzennego posiadają niektóre fragmenty miejscowości, które obejmują obszar 1 753,0 ha, co stanowi 10,3% całkowitej powierzchni gminy.⁸⁴

Na terenie gminy obowiązują aktualnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjęte lub zmienione następującymi uchwałami:

Tab. 28 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Tczew

LP.	DATA UCHWAŁY	UCHWAŁA	DZIENNIK URZĘDOWY	NAZWA
1	19.06.1996	XVI/159/96	Województwa Pomorskiego nr 25, poz. 73 z 1997-06-27	w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew dotyczącej działek nr 181/2, 182/3, 182/4 położonej we wsi Czarlin, Gmina Tczew
2	19.06.1996	XVI/160/96	Województwa Gdańskiego nr 25, poz. 74 z 1997-06-27	w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew dotyczącej działek nr 157 położonej we wsi Czarlin Gmina Tczew
3	19.06.1996	XVI/161/96	Województwa Gdańskiego nr 6, poz. 20 z 1997-02-28	w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew dotyczącej działki nr 69 położonej we wsi Gnieszewo Gmina Tczew
4	19.06.1996	XVI/163/96	Województwa Gdańskiego nr 25, poz. 75 z 1997-06-27	w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew dotyczącej działek nr 16/1 i 18/1 położonych we wsi Zajączkowo Gmina Tczew.
5	19.06.1998	XXX/297/98	Województwa Pomorskiego nr 72, poz. 369 z 1998-10-26	w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew dotyczącej działki nr 157 we wsi Czarlin, działki nr 237/3 we wsi Miłobądz, działki nr 189/1, 190/1, 36/8, 162, 92/1 we wsi Bałdowo, działki nr 77 we wsi Rokitki, działki nr 3 we wsi Stanisławie
6	19.06.1998	XXX/320/98	Województwa Gdańskiego nr 72, poz. 368 z 1998-10-26	w sprawie: uchwalenia ZMIANY do miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego wsi SWAROŻYN dotyczącej, działki 203 we wsi Swaróżyn
7	30.06.1999	VIII/89/99	Województwa Pomorskiego nr 115, poz. 1041 z 1999-11-05	w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących fragmentów wsi: Bałdowo, Stanisławie i Goszyny Gminy Tczew
8	27.08.1999	IX/97/99	Województwa Pomorskiego nr 144, poz. 1037 z 1999-11-03	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącej obszaru działek geodezyjnych nr 266, 267/1, 267/3 i 267/5 i część działek nr 214 i oraz 265 we wsi Bałdowo, gm. Tczew
9	06.12.1999	XI/112/99	Województwa Pomorskiego nr 140, poz. 1167 z 1999-12-31	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Turze i Boroszewo gm. Tczew
10	06.12.1999	XI/114/99	Województwa Pomorskiego nr 140, poz. 1169 z 1999-12-31	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Miłobądz w Gminie Tczew
11	21.08.2002	XXXV/370/2002	Województwa Pomorskiego nr 65, poz. 1490 z 2002-09-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
12	21.08.2002	XXXV/371/2002	Województwa Pomorskiego nr 65, poz. 1491 z 2002-09-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew.

⁸⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

13	21.08.2002	XXXV/372/2002	Województwa Pomorskiego nr 65, poz. 1492 z 2002-09-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
14	21.08.2002	XXXV/373/2002	Województwa Pomorskiego nr 65, poz. 1493 z 2002-09-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
15	21.08.2002	XXXV/374/2002	Województwa Pomorskiego nr 73, poz. 1611 z 2002-11-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
16	21.08.2002	XXXV/375/2002	Województwa Pomorskiego nr 73, poz. 1612 z 2002-11-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
17	21.08.2002	XXXV/376/2002	Województwa Pomorskiego nr 73, poz. 1613 z 2002-11-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
18	21.08.2002	XXXV/377/2002	Województwa Pomorskiego nr 80, poz. 1731 z 2002-11-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
19	21.08.2002	XXXV/378/2002	Województwa Pomorskiego nr 75, poz. 1653 z 2002-11-12	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
20	21.08.2002	XXXV/379/2002	Województwa Pomorskiego nr 75, poz. 1651 z 2002-11-12	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
21	21.08.2002	XXV/380/2002	Województwa Pomorskiego nr 75, poz. 1652 z 2002-11-12	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
22	21.08.2002	XXXV/381/2002	Województwa Pomorskiego nr 79, poz. 1712 z 2002-11-27	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Gminy Tczew
23	21.08.2002	XXXV/382/2002	Województwa Pomorskiego nr 29, poz. 327 z 2003-02-26	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
24	21.08.2002	XXXV/385/2002	Województwa Pomorskiego nr 80, poz. 1732 z 2002-11-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
25	21.08.2002	XXXV/386/2002	Województwa Pomorskiego nr 80, poz. 1733 z 2002-11-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
26	21.08.2002	XXXV/387/2002	Województwa Pomorskiego nr 62, poz. 1432 z 2002-09-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
27	21.08.2002	XXXV/388/2002	Województwa Pomorskiego nr 62, poz. 1433 z 2002-09-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Gminy Tczew
28	21.08.2002	XXXV/389/2002	Województwa Pomorskiego nr 62, poz. 1434 z 2002-09-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
29	21.08.2002	XXXV/390/2002	Województwa Pomorskiego nr 62, poz. 1435 z 2002-09-18	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
30	21.08.2002	XXXV/391/2002	Województwa Pomorskiego nr 62, poz. 1436 z 2002-09-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
31	26.03.2003	VI/80/2003	Województwa Pomorskiego nr 79, poz. 1280 z 2003-06-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu Gminy Tczew
32	26.03.2003	VI/82/2003	Województwa Pomorskiego nr 79, poz. 1282 z 2003-06-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
33	26.03.2003	VI/83/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1851 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew

34	26.03.2003	VI/84/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1852 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
35	26.03.2003	VI/85/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1853 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
36	26.03.2003	VI/86/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1854 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
37	26.03.2003	VI/87/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1855 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Tczew
38	26.03.2003	VI/88/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1856 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
39	26.03.2003	VI/89/2003	Województwa Pomorskiego nr 104, poz. 1857 z 2003-09-05	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
40	26.03.2003	VI/90/2003	Województwa Pomorskiego nr 95, poz. 1669 z 2003-08-12	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew.
41	26.03.2003	VI/91/2003	Województwa Pomorskiego nr 95, poz. 1669 z 2003-08-12	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
42	26.02.2003	VI/92/2003	Województwa Pomorskiego nr 79, poz. 1283 z 2003-06-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
43	26.03.2003	VI/93/2003	Województwa Pomorskiego nr 79, poz. 1284 z 2003-06-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
44	26.03.2003	VI/94/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1957 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
45	26.03.2003	VI/95/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1958 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
46	26.03.2003	VI/96/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1959 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
47	26.03.2003	VI/97/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1960 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
48	26.03.2003	VI/98/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1961 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
49	26.03.2003	VI/99/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1962 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
50	26.03.2003	VI/100/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1963 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
51	26.03.2003	VI/101/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1964 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
52	26.03.2003	VI/102/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1965 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
53	26.03.2003	VI/103/2003	Województwa Pomorskiego nr 109, poz. 1966 z 2003-09-19	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
54	17.06.2003	VIII/198/2003	Województwa Pomorskiego nr 147, poz. 2606 z 2003-11-24	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew.

55	29.10.2003	XIII/237/2003	Województwa Pomorskiego nr 18, poz. 392 z 2004-02-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
56	12.10.2004	XXIII/397/2004	Województwa Pomorskiego nr 145, poz. 2578 z 2004-12-01	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
57	20.05.2005	XXX/475/05	Województwa Pomorskiego nr 69, poz. 1311 z 2005-07-16	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Gnieszewo, Gmina Tczew
58	20.05.2005	XXX/477/05	Województwa Pomorskiego nr 73, poz. 1438 z 2005-07-28	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Swarozyn, Gmina Tczew oznaczonego Nr 14.1
59	20.05.2005	XXX/478/05	Województwa Pomorskiego nr 58, poz. 1094 z 2005-06-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Wędkowy, Gmina Tczew oznaczonego Nr 18.1.
60	31.08.2005	XXXIII/498/05	Województwa Pomorskiego nr 8, poz. 122 z 2006-01-23	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.1
61	31.08.2005	XXXIII/499/05	Województwa Pomorskiego nr 8, poz. 121 z 2006-01-23	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.2
62	31.08.2005	XXXIII/500/05	Województwa Pomorskiego nr 8, poz. 120 z 2006-01-23	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Boroszewo, Gmina Tczew
63	31.08.2005	XXXIII/501/05	Województwa Pomorskiego nr 6, poz. 83 z 2006-01-16	w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Czarlin, Gmina Tczew oznaczonego Nr 5.2
64	31.08.2005	XXXIII/502/05	Województwa Pomorskiego nr 103, poz. 2096 z 2005-10-26	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Lubiszewo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 10.1 i 10.2
65	31.08.2005	XXXIII/503/05	Województwa Pomorskiego nr 103, poz. 2097 z 2005-10-26	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Rokitki, Gmina Tczew oznaczonego nr 12.2
66	31.08.2005	XXXIII/504/05	Województwa Pomorskiego nr 6, poz. 84 z 2006-01-16	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Turze, Gmina Tczew oznaczonego nr 17.1
67	31.08.2005	XXXIII/505/05	Województwa Pomorskiego nr 6, poz. 85 z 2006-01-16	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Turze Gmina Tczew oznaczonego Nr 17.2
68	12.10.2005	XXXIV/512/05	Województwa Pomorskiego nr 12, poz. 219 z 2006-02-06	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Waćmirek, Gmina Tczew oznaczonego Nr 14.2
69	12.10.2005	XXXIV/513/05	Województwa Pomorskiego nr 12, poz. 220 z 2006-02-06	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Miłobądz, Gmina Tczew oznaczonego Nr 11.1
70	12.10.2005	XXXIV/514/05	Województwa Pomorskiego nr 12, poz. 222 z 2006-02-06	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Lubiszewo, Gmina Tczew
71	12.10.2005	XXXIV/515/05	Województwa Pomorskiego nr 12, poz. 222 z 2006-02-06	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Boroszewo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 4.1
72	16.11.2005	XXXV/524/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 305 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.3
73	16.11.2005	XXXV/525/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 306 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.4

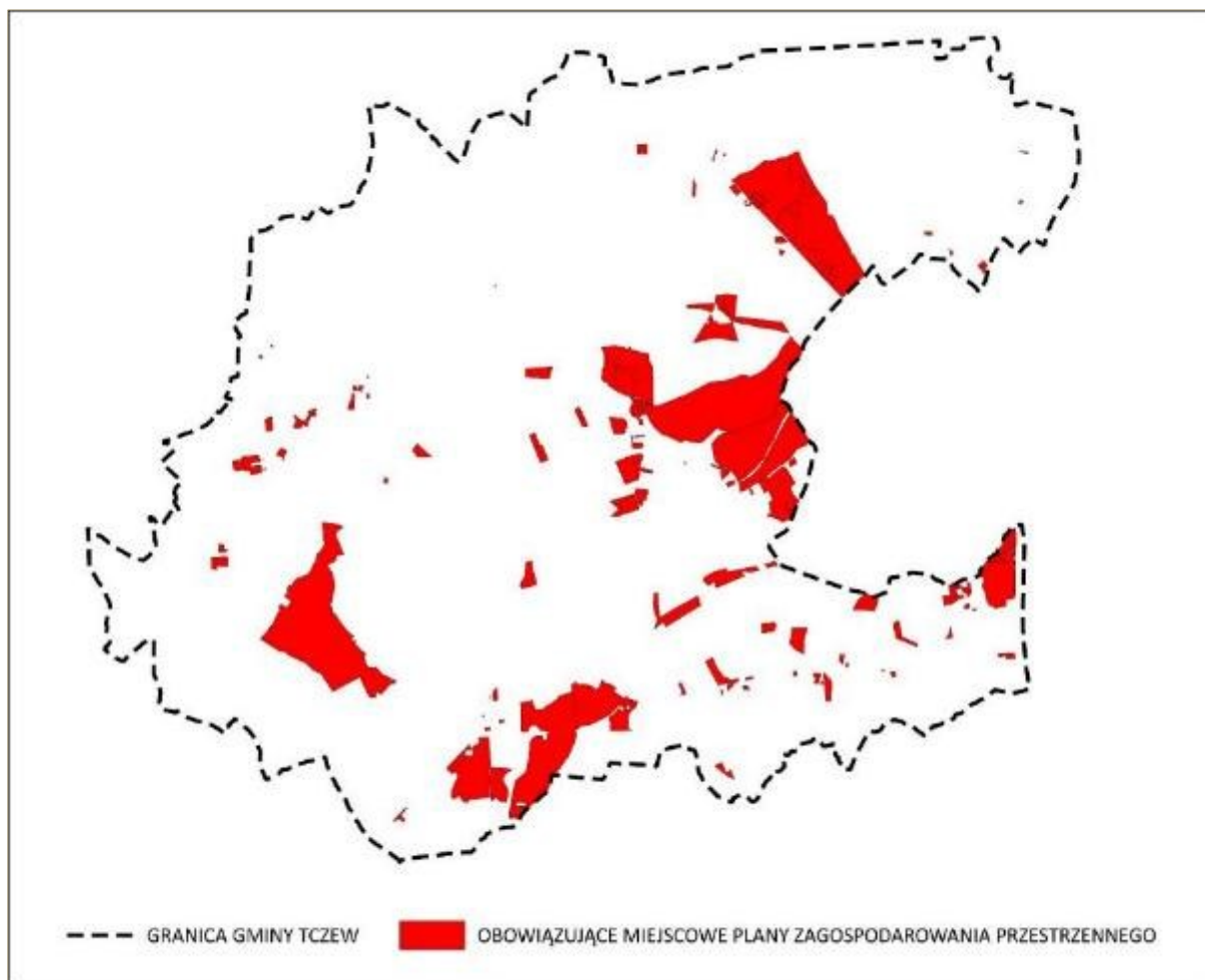
74	16.11.2005	XXXV/526/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 307 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.5
75	16.11.2005	XXXV/527/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 314 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 3.6 i 3.7
76	16.11.2005	XXXV/528/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 308 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Czarlin, Gmina Tczew oznaczonego Nr 5.1
77	16.11.2005	XXXV/529/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 309 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Czarlin, Gmina Tczew oznaczonego Nr 5.3
78	16.11.2005	XXXV/531/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 310 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew, oznaczonego Nr 6.1.
79	16.11.2005	XXXV/532/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 311 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 6.2.
80	16.11.2005	XXXV/533/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 312 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 6.4.
81	16.11.2005	XXXV/534/05	Województwa Pomorskiego nr 24, poz. 481 z 2006-03-03	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Dąbrówka, Gmina Tczew oznaczonego Nr 8.1
82	16.11.2005	XXXV/535/05	Województwa Pomorskiego nr 24, poz. 480 z 2006-03-03	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Dąbrówka, Gmina Tczew oznaczonego Nr 8.2
83	16.11.2005	XXXV/536/05	Województwa Pomorskiego nr 24, poz. 479 z 2006-03-03	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Rokitki, Gmina Tczew oznaczonego Nr 12.1
84	16.11.2005	XXXV/537/05	Województwa Pomorskiego nr 24, poz. 482 z 2006-03-03	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew oznaczonego Nr 13.1
85	16.11.2005	XXXV/538/05	Województwa Pomorskiego nr 36, poz. 723 z 2006-04-03	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew oznaczonego Nr 13.2
86	16.11.2005	XXXV/539/05	Województwa Pomorskiego nr 36, poz. 724 z 2006-04-03	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew oznaczonego Nr 13.4
87	16.11.2005	XXXV/540/05	Województwa Pomorskiego nr 38, poz. 762 z 2006-04-10	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie i Lubiszewo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 13.6
88	16.11.2005	XXXV/541/05	Województwa Pomorskiego nr 38, poz. 763 z 2006-04-10	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Śliwiny, Gmina Tczew oznaczonego Nr 15.1
89	16.11.2005	XXXV/542/05	Województwa Pomorskiego nr 38, poz. 764 z 2006-04-10	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Śliwiny, Gmina Tczew, oznaczonego Nr 15.2
90	16.11.2005	XXXV/543/05	Województwa Pomorskiego nr 16, poz. 313 z 2006-02-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Tczewskie Łąki, Gmina Tczew oznaczonego Nr 16.1
91	22.03.2006	XXXIX/578/06	Województwa Pomorskiego nr 110, poz. 2270 z 2006-11-03	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na

				terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew oznaczonego Nr 6.3
92	21.03.2007	V/55/2007	Województwa Pomorskiego nr 110, poz. 1793 z 2007-06-20	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Czarlin, Gmina Tczew oznaczonego Nr 5.4
93	07.11.2007	XII/116/2007	Województwa Pomorskiego nr 18, poz. 446 z 2008-03-07	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
94	07.11.2007	XII/117/07	Województwa Pomorskiego nr 18, poz. 447 z 2008-03-07	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Tczew
95	26.06.2008	XX/185/2008	Województwa Pomorskiego nr 90, poz. 2327 z 2008-08-13	w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów gm. Tczew, obejmującego cz. dz. geod. 223/27 w m. Rokitki oraz cz. dz. geod. 89/1 w m. Stanisławie w związku z przebiegiem trasy gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 500 relacji Włocławek-Gdynia (odcinek VII w Gminie Tczew)
96	10.12.2008	XXIV/232/2008	Województwa Pomorskiego nr 51, poz. 995 z 2009-04-07	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Dąbrówka, Gmina Tczew, oznaczonego jako plan 8.1 uchwalonego uchwałą Nr XXXV/534/05 Rady Gminy Tczew z dnia 16 listopada 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 24/06, poz. 481)
97	30.09.2009	XXXII/294/2009	Województwa Pomorskiego nr 161, poz. 3033 z 2009-11-30	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew, oznaczonego jako plan Nr 3.6 i 3.7 uchwalonego uchwałą Nr XXXV/527/05 Rady Gminy Tczew z dnia 16 listopada 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 16/06, poz. 314)
98	30.09.2009	XXXII/295/2009	Województwa Pomorskiego nr 166, poz. 3200 z 2009-12-08	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru oznaczonego symbolem 1.U,P,KS na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew oznaczonego jako plan 6.4., uchwalonego uchwałą Nr XXXV/533/05 Rady Gminy Tczew z dnia 16 listopada 2005 r.
99	28.10.2009	XXXIII/309/2009	Województwa Pomorskiego nr 166, poz. 3201 z 2009-12-08	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew, uchwalonego uchwałą Nr XXX/297/98 Rady Gminy Tczew z dnia 19 czerwca 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 72, poz. 369)
100	28.10.2009	XXXIII/310/2009	Województwa Pomorskiego nr 166, poz. 3202 z 2009-12-09	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Gnieszewo, Gmina Tczew.
101	28.10.2009	XXXIII/311/2009	Województwa Pomorskiego nr 166, poz. 3203 z 2009-12-08	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu obrębu geodezyjnego Boroszewo, Gmina Tczew
102	03.03.2010	XXXVIII/333/2010	Województwa Pomorskiego nr 64, poz. 1077 z 2010-04-30	w sprawie uchwalenia: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Swarozyn "dla obszaru obejmującego strefy 22.NO,Zi i 30EEt", Gmina Tczew uchwalonego uchwałą Nr VI/80/2003 Rady Gminy Tczew z dnia 26 marca 2003r.
103	03.03.2010	XXXVIII/334/2010	Województwa Pomorskiego nr 64, poz. 1078 z 2010-04-30	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew
104	28.06.2010	XLII/366/2010	Województwa Pomorskiego nr 108, poz. 2085 z 2010-08-30	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Stanisławie, Gmina Tczew
105	10.11.2010	XLVI/404/2010	Województwa Pomorskiego nr 159, poz. 3243 z 2010-12-16	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew uchwalonego uchwałą Nr XI/113/99 Rady Gminy Tczew z dnia 6 grudnia 1999r.
106	26.10.2011	XI/58/2011	Województwa Pomorskiego nr 172, poz. 4014 z 2011-12-21	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Rukosin, Gmina Tczew

107	07.03.2012	XV/91/2012	Województwa Pomorskiego, poz. 2322 z 2012-07-06	w sprawie zmiany w części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Dąbrówka, Gmina Tczew uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Tczew Nr XXXV/534/05 z dnia 16 listopada 2005r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 24 z dnia 3 marca 2006r., poz.481) zmienionego Uchwałą Rady Gminy Tczew Nr XXIV/232/2008 z dnia 10 grudnia 2008r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 51 z dnia 7 kwietnia 2009r., poz.995
108	26.09.2012	XIX/121/2012	Województwa Pomorskiego, poz. 3715 z 2012-11-20	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Rokitti, Gmina Tczew
109	17.04.2013	XXVI/170/2013	Województwa Pomorskiego, poz. 2555 z 2013-06-18	w sprawie uchwalenia: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Gnieszewo oraz zmiany w części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Gnieszewo uchwalonego uchwałą Nr XXX/476/05 Rady Gminy Tczew z dnia 20 maja 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2005 r. Nr 73 poz. 1439), Gmina Tczew
110	05.12.2013	XXXII/205/2013	Województwa Pomorskiego, poz. 275 z 2014-01-24	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Zajączkowo i fragmentu wsi Tczewskie Łąki oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo uchwalonego uchwałą Nr XXXIX/578/06 Rady Gminy Tczew z dnia 22 marca 2006r., Gmina Tczew
111	30.06.2015	XIV/67/2015	Województwa Pomorskiego, poz. 2340 z 2015-07-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania dla obszaru na terenie wsi Swarżyn, Gmina Tczew
112	28.10.2015	XVIII/87/2015	Województwa Pomorskiego, poz. 4351 z 2015-12-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Stanisławie, Gmina Tczew
113	26.02.2016	XXIV/121/2016	Województwa Pomorskiego, poz. 1382 z 2016-04-08	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo, Gmina Tczew
114	26.02.2016	XXIV/123/2016	Województwa Pomorskiego, poz. 1301 z 2016-03-31	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wsi Zajączkowo, Gmina Tczew
115	26.10.2016	XXIX/176/2016	Województwa Pomorskiego, poz. 3958 z 2016-11-25	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew
116	29.12.2016	XXXII/198/2016	Województwa Pomorskiego, poz. 674 z 2017-02-17	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu obrębu geodezyjnego Boroszewo, Gmina Tczew
117	30.03.2017	XXXV/220/2017	Województwa Pomorskiego, poz. 1521 z 2017-04-28	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Zajączkowo Gmina Tczew
118	28.03.2018	XLV/333/2018	Województwa Pomorskiego, poz. 1979 z 2018-05-15	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew
119	28.03.2018	XLV/334/2018	Województwa Pomorskiego, poz. 1977 z 2018-05-15	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Bałdowo, Gmina Tczew
120	28.03.2018	XLV/335/2018	Województwa Pomorskiego, poz. 1978 z 2018-05-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Czarlin, Gmina Tczew
121	12.09.2018	L/377/2018	Województwa Pomorskiego, poz. 4036 z 2018-10-25	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Turze, Gmina Tczew
122	19.07.2019	XII/93/2019	Województwa Pomorskiego, poz. 3934 z 2019-09-11	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Swarżyn, Gmina Tczew

123	18.10.2019	XVI/123/2019	Województwa Pomorskiego, poz. 5720 z 2019-12-10	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Stanisławie, Gmina Tczew
124	04.03.2020	XXII/167/2020	Województwa Pomorskiego, poz. 2312 z 2020-05-11	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Swaróżyn, Gmina Tczew
125	30.01.2024	LXIX/589/2024	Województwa Pomorskiego, poz. 1021 z 2024-02-27	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 191/3 obręb Stanisławie na terenie Gminy Tczew
126	15.03.2024	LXX/604/2024	Województwa Pomorskiego, poz. 1778 z 2024-04-08	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Swaróżyn, Gmina Tczew
127	30.11.2022	LIV/465/2022	Województwa Pomorskiego nr LIV/465/2022, poz. 4957 z 2022-12-09	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru na terenie wsi Turze, Gmina Tczew

Materiał źródłowy: <https://tczew.e-mapa.net/wykazplanow/>

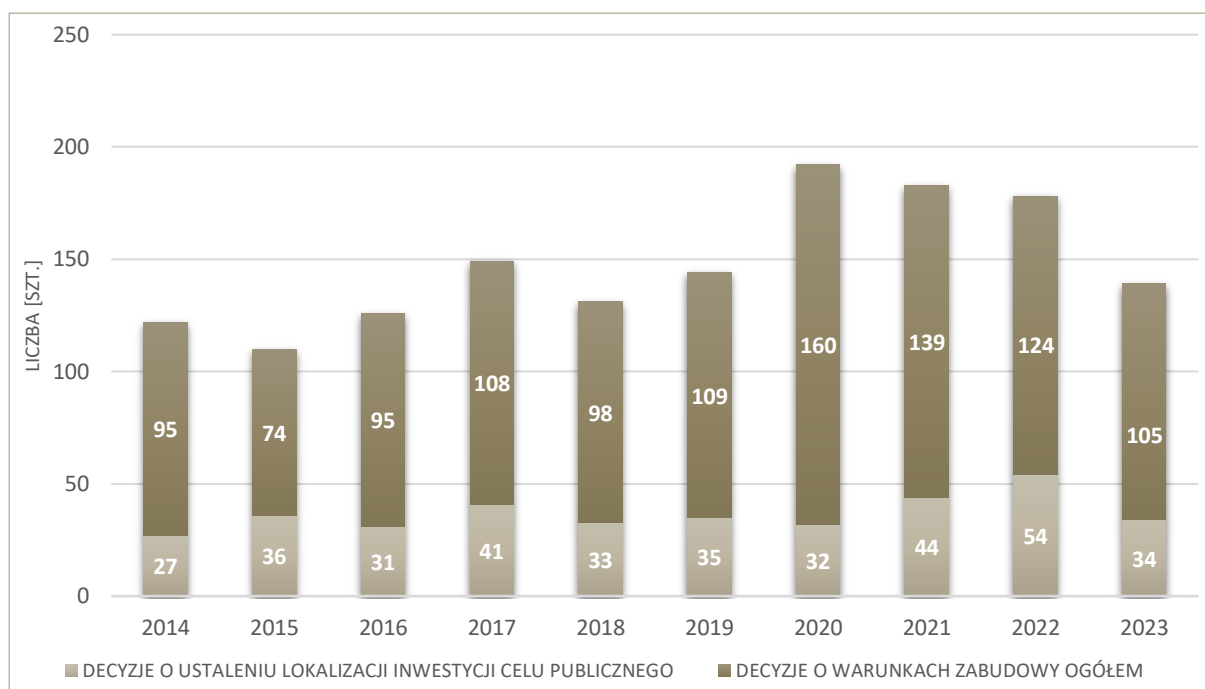

Ryc. 40 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze wskazaniem aktualności na terenie gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie <https://tczew.e-mapa.net/wykazplanow/>

8.1.3. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

W obszarach nie objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego realizacja inwestycji możliwa jest po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dynamika liczby wydawanych decyzji na przestrzeni lat przedstawia się następująco:

Ryc. 41 Wydane w gminie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r

Średnio w analizowanych latach wydanych zostało ok. 148 decyzji/rok, z czego ok. 111 decyzji wz/rok i 37 decyzji icp/rok. W odniesieniu do decyzji ustalenia warunków zabudowy na przestrzeni omawianego okresu średnio 71 decyzji rocznie dotyczyły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla inwestycji usługowych było to średnio 5 decyzji rocznie, zaś dla innej zabudowy średnio ok. 33 decyzji na rok⁸⁵.

8.2. STRUKTURA OSADNICZA

W skład Gminy Tczew wchodzi w sumie kilkadziesiąt miejscowości spośród których wyodrębniono najważniejsze ośrodki funkcjonalne: tj. Rokitki, Swaróżyn.

Rokitki stanowią centrum funkcjonalne w obrębie którego następuje szeroko rozumiane zaspokajanie potrzeb życiowych. Miejscowość ta stanowi główną strefę rozwoju zainwestowania mieszkaniowego i usług oraz ważną strefę aktywności gospodarczej. W obrębie Rokitek na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej (głównie osiedla zabudowy wielorodzinnej). Związane jest to przede wszystkim z dogodnym położeniem komunikacyjnym, a także usytuowaniem w strefie podmiejskiej Tczewa. Ponadto miejscowość ta znajduje się częściowo w obrębie Pomorskiej Strefy Ekonomicznej, która funkcjonuje pn. „Podstrefa Rokitki”.

Swaróżyn stanowi centrum osadnicze z relatywnie dobrze rozwiniętą ofertą usług dla mieszkańców. W obrębie wsi skupiają się funkcje edukacyjne, kulturowe, handlowo-gospodarcze oraz mieszkaniowe i rolnicze. Ponadto świadczone są usługi medyczne i ochrony zdrowia, a także znajdują się obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Na terenie miejscowości w pobliżu węzła drogowego przy autostradzie A1 znajduje się centrum logistyczne z licznymi halami produkcyjnymi i magazynami. Miejscowość ta jest bardzo dobrze skomunikowana, z uwagi na przebieg ponadlokalnych ciągów komunikacyjnych (autostrada A1 wraz z węzłem drogowym, droga krajowa nr 22) oraz linii kolejowej wraz ze stacją dla pasażerów.

Za „ośrodki wspomagające” uznano miejscowości odznaczające się wysokim zaludnieniem oraz miejscowości wspomagające „centra funkcjonalne” na tle turystyczno-wypoczynkowym,

⁸⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS.

kulturowym, religijnym, edukacyjnym, handlowo-gospodarczym i ochrony zdrowia tj.: Miłobądz, Lubiszewo Tczewskie, Turze, Stanisławie, Wędkowy, Czarlin.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze i mieszkalne oraz odznaczają się niskim lub bardzo niskim stopniem zaludnienia i przeważnie rozproszoną zabudową.

Gmina Tczew od strony wschodniej graniczy z Tczewem, z którym jest związana funkcjonalnie i przestrzennie. Miasto stanowi siedzibę administracyjną gminy, a w jego obrębie znajduje się Urząd Gminy. Na terenie Gminy Tczew następuje proces suburbanizacji. Mieszkańcy koncentrują się głównie w miejscowościach bezpośrednio sąsiadujących z miastem, co może być związane z malejącą powierzchnią terenów inwestycyjnych w mieście, zwłaszcza mieszkaniowych. W sposób szczególny problem ten występuje w północno-wschodniej części gminy, na terenie Żuław Wiślanych.

8.3. REWITALIZACJA

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Gmina Tczew aktualnie nie posiada Gminnego Programu Rewitalizacji, jednakże sugerowane jest podjęcie działań mających na celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego.

8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) stanowią formę współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Ponadto celem wdrażania instrumentu ZIT jest również budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Związkami ZIT zarówno w poszczególnych województwach, jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Istotne jest także wspieranie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego.

W ramach ZIT możliwe są następujące formy partnerstwa⁸⁶:

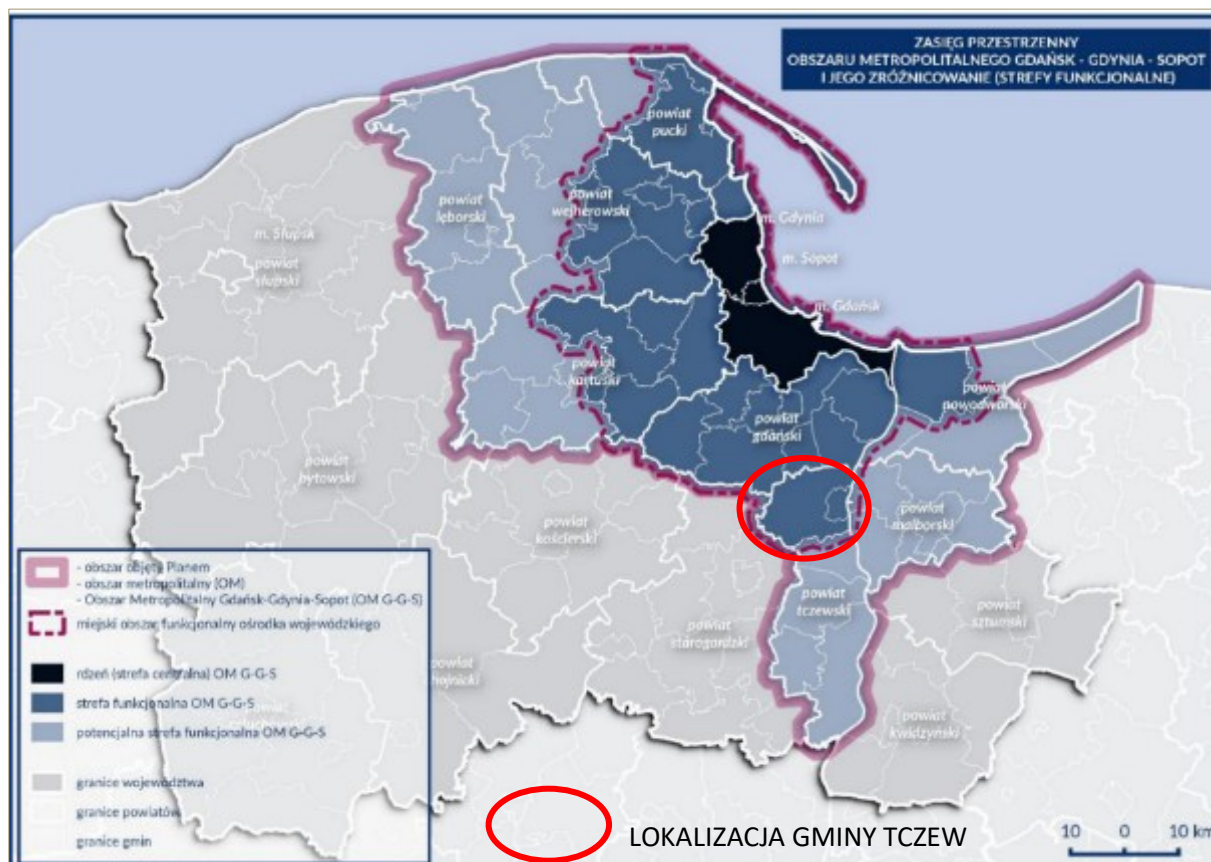
- stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego;
- porozumienie międzygminne;
- związek międzygminny, powiatowy lub powiatowo-gminny;
- związek metropolitalny województwa.

Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT) stanowią element wdrażania funduszy europejskich, dzięki którym część środków pozostawiona jest w zarządzaniu związków lokalnych samorządów.

Jak wskazano w rozdz. 1.4. Gmina Tczew znajduje się w zasięgu Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot, gdzie opisano szczegółowo główne założenia, cele i wnioski w związku z

⁸⁶ Materiał źródłowy: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;

położeniem obszaru na terenie MOF OW. Obszar Gminy Tczew położony jest w zasięgu strefy funkcjonalnej Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia Sopot (ryc. poniżej).

Ryc. 42 Położenie Gminy Tczew w stosunku do zasięgu przestrzennego obszaru metropolitalnego Gdańsk – Gdynia - Sopot

Materiał źródłowy: Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030, 2016.

8.5. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z ustaleniami obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego na terenie Gminy Tczew, planowane są następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym⁸⁷:

- inwestycje celu publicznego w zakresie infrastruktury kolejowej:
 - budowa dodatkowego toru kolejowego na trasie Gdańsk – Tczew (linia kolejowa nr 9) [odstąpiono od projektu];
 - modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego;
 - przebudowa linii kolejowej nr 203 (na odcinku Tczew - Łąg Wschód) wraz z elektryfikacją i budową łącznicy z linią kolejową nr 201 [prace projektowe w trakcie realizacji];
 - rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej w kierunku Tczewa [odstąpiono od projektu];
 - rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory - Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna – Tczew [prace projektowe w realizacji];
- inwestycje celu publicznego w zakresie infrastruktury drogowej:

⁸⁷ Część inwestycji została zrealizowana lub odstąpiono od projektu

- dostosowanie drogi krajowej nr 22 (na odcinku Swaróżyn - Tczew) co najmniej do klasy drogi głównej o ruchu przyspieszonym (GP) [przedsięwzięcie zrealizowane];
- rozbudowa DW nr 224 na odcinku węzeł Stanisławie autostrady A1 – Godziszewo [przedsięwzięcie zrealizowane];
- inwestycje celu publicznego w zakresie kształtowania struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy;
 - budowa terminalu intermodalnego w obrębie geodezyjnym Zajączkowo w Gminie Tczew, w obszarze pomiędzy drogą nr 91 a istniejącą linią kolejową nr 9 (Gdańsk Główny - Warszawa Wschodnia), wraz z budową powiązania drogowego między terminalem a węzłem autostrady A1 Tczew;
 - modernizacja istniejącej i budowa nowej infrastruktury przeładunkowo-logistycznej śródlądowych portów handlowych na polskim odcinku MDW E-70, np. infrastruktury portowej śródlądowej na wysokości Zajączkowa, powiązane z terminalem intermodalnym w Zajączkowie;
 - rozpoznanie możliwości budowy przeładowni zlokalizowanej nad rzeką Wisłą i jej powiązanie z terminalem intermodalnym w Zajączkowie;
- inwestycje celu publicznego w zakresie rozbudowy, przebudowy i budowy sieci przesyłowych, dystrybucyjnych oraz stacji energetycznych dla wyprowadzenia mocy z nowych systemowych:
 - budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV Choczewo – nacięcie linii Gdańsk Błonia – Grudziądz Węgrowo;
 - budowa stacji elektroenergetycznych 110/SN kV na potrzeby farm wiatrowych i fotowoltaicznych: FW Miłobądz – Tczew;
- inwestycje celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej:
 - budowa rurociągu ropy naftowej Gdańsk – Płock stanowiącego II nitkę Rurociągu Pomorskiego,
 - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 MOP 8,4 MPa Gustoszyn – Wicko, odcinek Gardeja-Kolnik [w trakcie realizacji];
 - budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłoczonych i modernizacją przepompowni ścieków powyżej 2.000 RLM, w tym aglomeracja Tczew;
- inwestycje celu publicznego w zakresie budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury dróg wodnych:
 - odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle.
- inwestycje celu publicznego w zakresie ochrony przyrody;
 - utworzenie Parku Krajobrazowego Dolnej Wisły;
 - utworzenie rezerwatu przyrody „Las w dolinie Szpęgawy”;
 - utworzenie Kocińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- inwestycje celu publicznego w zakresie rozwoju spójnego systemu tras rowerowych oraz infrastruktury związanej z obsługą żeglarstwa (międzynarodowy szlak wodny wybrzeża Bałtyku i Zalewu Wiślanego) i kajakarstwa;
 - Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki.

8.6. WNIOSKI

Postępujący proces suburbanizacji, zwłaszcza w miejscowościach bezpośrednio sąsiadujących z Tczewem.

Zwarta struktura zabudowy znacznej części miejscowości.

W dalszym ciągu niewystarczający stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (10,3%), przy jednoczesnej bardzo dużej liczbie obowiązujących uchwał ws. planów miejscowych (rozdrobnienie planów).

Obecność obiektów i obszarów wymagających poprawy estetyki zainwestowania.

9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

9.1. OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA

Kryzys migracyjny na granicy polsko-białoruskiej zapoczątkowany latem 2021 r., a następnie pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę od 24 lutego 2022 r. stanowią argumenty wobec których poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, w tym społeczności lokalne powinny być zaangażowane w proces nauki i przygotowania się na sytuacje kryzysowe. W obliczu rosnącej niestabilności geopolitycznej w regionie Europy Środkowo-Wschodniej szczególnie istotne jest zagadnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, ochrony ludności oraz obrony cywilnej.⁸⁸

W kontekście samorządów gminnych ważne jest wdrażanie mechanizmów związanych z:

- przygotowaniem ludności do właściwego zachowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia przez zwiększenie świadomości zagrożeń i społecznej odporności;
- działaniami związanymi z możliwością wystąpienia zagrożenia;
- działaniami związanymi z wystąpieniem zagrożenia.

Istotnym elementem ochrony życia i zdrowia ludzi jest opracowanie skutecznego planu ewakuacji w przypadku wystąpienia zagrożenia. W tym kontekście ważne jest, aby w planie zawarta została liczba osób przewidzianych działaniami ewakuacyjnymi oraz jej efektywna organizacja. Niezbędne jest określenie sposobu powiadamiania ludności o potrzebie ewakuacji, jak również wskazanie środków transportowych i miejsc zakwaterowania. Szczególnie ważna jest również skuteczna i przejrzysta komunikacja, w tym ostrzeganie i alarmowanie lokalnej społeczności o możliwych zagrożeniach na obszarze gminy. Realizacja zadań związanych z ochroną ludności i obroną cywilną wymaga dobrze funkcjonującej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, która w szczególności powinna zapewnić m.in.: schronienie, zaopatrzenie w wodę, żywność, produkty lecznicze, paliwo, energię elektryczną, usługi telekomunikacyjne, transport, realizacja działań ratowniczych czy pierwszej pomocy. Nie mniej istotne są również działania edukacyjne podnoszące świadomość społeczną o ryzyku wystąpienia zagrożeń oraz konieczny jest stały dialog z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi.

W przypadku Gminy Tczew za zadania związane z realizacją ochrony ludności i obrony cywilnej odpowiada Wójt (zadania szczegółowo definiuje art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r.).

9.2. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Zadania własne gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpożarowej wskazane są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych.

⁸⁸ Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej:

Art. 2. ust. 1. *Ochrona ludności to system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej „organami ochrony ludności”, podmiotów wykonujących te zadania, zwanych dalej „podmiotami ochrony ludności”, oraz zasobów ochrony ludności.*

ust. 2. *Obrona cywilna to realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu dodatkowego do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. poz. 1056), zwanego dalej „Pierwszym Protokołem dodatkowym do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r.”, mająca na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.*

Podmioty które są odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy to Wójt, Policja, Państwowa Straż Pożarna i Ochotnicza Straż Pożarna (9 jednostek OSP na terenie Gminy Tczew). W Tczewie przy ul. Kasprowicz 2 znajduje się natomiast Komenda Powiatowa Policji.⁸⁹

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, porządku i opieki nad bezpieczeństwem ludzi i ich mienia sprawują dzielnicowi Gminy Tczew. Zawarto ponadto porozumienie między Wójtem Gminy Tczew a Komendantem Wojewódzkim Policji w Gdańsku w sprawie zorganizowania w Komendzie Powiatowej Policji w Tczewie dodatkowych służb prewencyjnych, w czasie ponadnormatywnym ze środków stanowiących dochody własne Gminy Tczew. Na mocy porozumienia gmina realizuje patrole ponadnormatywne, które wpłynęły na poprawę bezpieczeństwa.⁹⁰

Na terenie Gminy Tczew, zadania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, wyposażone są w podstawowy sprzęt ratownictwa przeciwpożarowego, w tym:⁹¹

- OSP Swaróżyn;
- OSP Turze;
- OSP Miłobądz;
- OSP Gnieszewo;
- OSP Dalwin;
- OSP Boroszewo;
- OSP Rokitki;
- OSP Dąbrówka Tczewska;
- OSP Małzewo.

Wszystkie jednostki OSP posiadają podstawowy sprzęt gaśniczy, wyposażenie, umundurowanie oraz wyszkolenie. Cztery jednostki tj. OSP Gnieszewo, OSP Miłobądz, OSP Swaróżyn i OSP Turze funkcjonują w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Z tego powodu są to najlepiej wyposażone jednostki. Z racji przynależności do OSP odnotowują największą liczbę interwencji w ciągu roku. W swojej bazie Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Tczew posiadają łącznie 13 samochodów. Gmina Tczew dofinansowuje w ramach dotacji zakup nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek OSP z Gminy Tczew. W ostatnich latach dofinansowano zakup nowych ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek: OSP Swaróżyn, OSP Turze i OSP Miłobądz.⁹²

9.3. PRZESTĘPCZOŚĆ

Na terenie Gminy Tczew utrzymuje się poziom przestępczości na przestrzeni ostatnich lat (zob. tabela poniżej). Biorąc pod uwagę charakter popełnianych przestępstw wynika, iż przeważają przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz w dalszej kolejności przeciwko mieniu.

Tab. 29 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie Gminy Tczew w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
LICZBA PRZESTĘPSTW	357	338	271	258	267	302	268	300	312	331

Materiał źródłowy: www.polskawliczbach.pl/

W roku 2023 r. stwierdzono 331 przestępstw, co oznacza, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano średnio 20,54 przestępstw. Wskaźnik ten jest nieco niższy niż średnia dla kraju (21,01) oraz województwa pomorskiego (22,67).

⁸⁹ Materiał źródłowy: <https://tczew.policja.gov.pl/>

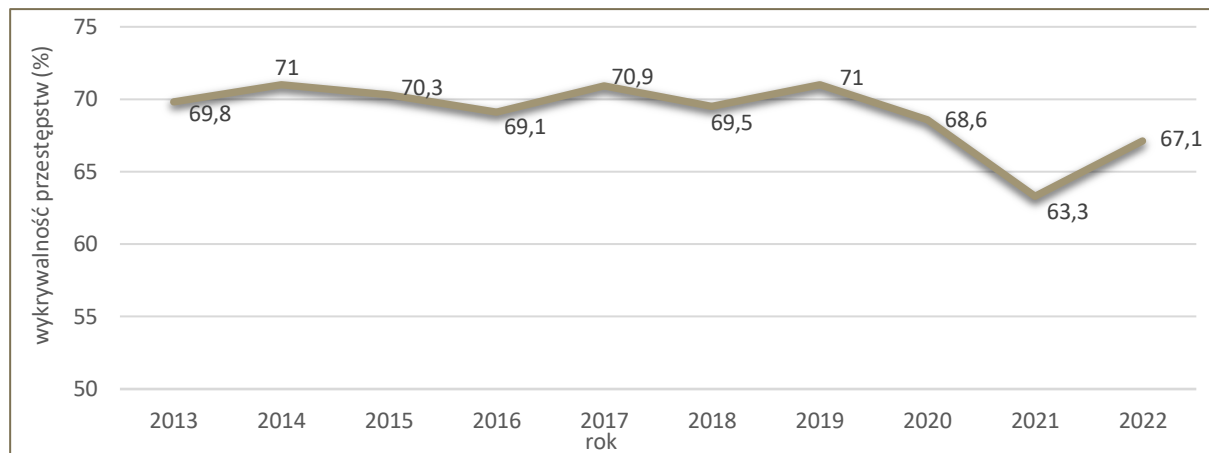
⁹⁰ OSP Swaróżyn, Turze, Miłobądz i Gnieszewo należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG).

⁹¹ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

⁹² Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie wynosi ok. 67,1%, co jest wartością niższą w stosunku do średniej dla kraju (ok. 71%) i nieco wyższą od województwa pomorskiego (65%).

93

Ryc. 43 Wykrywalność sprawców popełnionych przestępstw w gminie w Tczew w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Powyższe dane świadczą o stosunkowo wysokim poziomie bezpieczeństwa na terenie gminy.

9.4. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, wynikające z położenia geograficznego, dotyczyć mogą przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka, a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

9.4.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Gminie Tczew jest tzw. emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana jest spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach oraz nierzadko, spalaniem odpadów. Zagrożenie dodatkowo potęgują okresy niekorzystnych warunków klimatycznych w okresie zimowym (długotrwałe okresy chłodu lub ekstremalnie niskie temperatury).

Zagrożeniem dla powietrza atmosferycznego jest także tzw. emisja liniowa, związana z transportem samochodowym i emisją spalin. Zagrożenie to uzależnione jest od charakterystyki ruchu, rodzaju pojazdów i stosowanego w nich paliwa oraz rodzaju i jakości nawierzchni tras. Na terenie Gminy Tczew najbardziej zagrożone emisją liniową są tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają drogi o relatywnie największym nasileniu ruchu pojazdów silnikowych, tzn. dróg krajowych i drogi wojewódzkiej. W przypadku odcinka autostrady A1 zagrożenie emisją liniową dla mieszkańców jest stosunkowo niewielkie, z uwagi na znaczne oddalenie od zwartych struktur zabudowy poszczególnych miejscowości (droga przebiega w większości przez otwarte przestrzenie rolnicze i zwarty kompleks leśny). Zagrożenie w wyraźnie mniejszym stopniu dotyczy także dróg powiatowych i gminnych.

Relatywnie niewielkie jest zagrożenie tzw. emisją punktową. Ten rodzaj emisji związany jest z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi (odprowadzającymi substancje do powietrza za pośrednictwem emitatorów w sposób zorganizowany). Na terenie Gminy Tczew w miejscowości Rokitki znajduje się elektrociepłownia, nie mniej jej negatywny wpływ na środowisko jest ograniczony, z uwagi na wyposażenie obiektu w urządzenia odpylające i odsiarczające. Lokalnie

⁹³ Materiał źródłowy: <https://www.polskawliczbach.pl/>

i okresowo pewne uciążliwości zapachowe związane są z obecnością składowiska odpadów komunalnych w Tczewie (przy granicy z Rokitkami).

Ponadto jako potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza można wskazać zagrożenia naturalne, związane z procesami i zagrożeniami przyrodniczymi takimi jak np. pożary lasów, erozja gleb, pylenie z terenów zielonych.

9.4.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU

Problematyka zmian klimatu stanowi jeden z kluczowych aspektów politycznych, społecznych i gospodarczych. Klimat na Ziemi zmieniał się wielokrotnie, przechodząc długie okresy zlodowacenia i wyższych temperatur. Od początku XX wieku temperatura na Ziemi zaczęła stopniowo wzrastać, a trend ten utrzymuje się do dzisiaj. Prognozuje się dalszy wzrost średniej temperatury, który z największą intensywnością wystąpi na półkuli północnej, zwłaszcza na obszarach polarnych.

Globalne zmiany klimatyczne zauważalne są także w Gminie Tczew. Analizując wybrane lata (2014 r., 2017 r., 2019 r.) można zauważyć, że w porównaniu do okresu wielolecia 1971-2000, w rejonie gminy wystąpiło:

- ocieplenie (wzrostem średniej rocznej temperatury powietrza),
- okresowe zmniejszenie ilości opadów, w tym wydłużenie okresów suchych,
- coraz częstsze występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w postaci:
 - intensywnych burz i nawałnic,
 - gradobić,
 - huraganowych wiatrów i trąb powietrznych,
- zwiększenie średniego, rocznego usłonecznienia.

Prognozuje się, że postępujące zmiany klimatu będą miały zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki, przy czym dominować będą konsekwencje negatywne⁹⁴:

- do najważniejszych skutków pozytywnych należeć będą m.in.:
 - wydłużenie okresu wegetacyjnego,
 - skrócenie okresu grzewczego,
 - wydłużenie sezonu turystycznego,
- do najważniejszych skutków negatywnych należeć będą m.in.:
 - niekorzystne zmiany hydrologiczne (a co za tym idzie niekorzystny wpływ na różnorodność biologiczną i siedliska przyrodnicze),
 - zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof;
 - nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód,
 - zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza,
 - większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, czy też zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej.

9.4.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM POWODZI

Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się tereny:

- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,

⁹⁴ Materiał źródłowy: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

- między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 244 (w/w Ustawy), stanowiące działki ewidencyjne,
- pasa technicznego.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej sporządza tzw. plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) oraz map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP). Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych. Obowiązek sporządzenia planów wynika z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tzw. Dyrektywy Powodziowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne za opracowanie planów odpowiedzialny jest prezes KZGW na poziomie obszarów dorzeczy oraz dyrektorzy poszczególnych RZGW dla regionów wodnych⁹⁵.

We wschodniej części Gminy Tczew, w dolinie Wisły, a także wzdłuż Motławy, Dryboku i Młyńskiego Rowu wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Jego zasięg zidentyfikowany został na podstawie map zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanych przez RZGW. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w granicach gminy obejmuje obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (raz na 100 lat) oraz obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat)⁹⁶.

Aby przeciwdziałać zagrożeniu bezpieczeństwa ludności i jej mienia w obszarze szczególnie zagrożonym powodzią nie powinno lokalizować się nowej zabudowy stale związanej z gruntem, a ewentualne odstępstwo od zakazu zabudowy w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w terenach istniejącej zabudowy lub dla obiektów niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, może nastąpić za zgodą właściwych organów, stosownie do przepisów prawa.

W stosunku do obszaru szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Ponadto obowiązują ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r., Dz.U.2023 poz. 300) oraz ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., Dz.U.2022 poz. 2379).

Główne, naturalne przyczyny powodzi to:

- długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtowne topnienie śniegu.

Przyczyny wywołane działalnością człowieka to przede wszystkim:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

⁹⁵ Materiał źródłowy: Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

⁹⁶ Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie zawierają się wewnątrz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie. Zatem zewnętrzną granicą obszaru szczególnego zagrożenia powodzią są obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

Powodzie mogą powodować duże straty materialne (zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin). W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych w zasięgu wód powodziowych, zagrożone jest również bezpieczeństwo i mienie zamieszkałej tam ludności.

Istotne znaczenie w kontekście zapobiegania lub minimalizacji skutków powodzi mają natomiast tereny rolnicze w dolinie Wisły, zwłaszcza na terenie Żuław Wiślanych. Pełnią one rolę naturalnego rozlewiska rzeki i należy pozostawić je wolnymi od zabudowy.

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM PODTAPIANIA

Poza zagrożeniem powodziowym, w granicach Gminy Tczew może dochodzić do zjawiska podtapiania terenu, na które potencjalnie narażone są tereny z płytko zalegającą wodą gruntową, zagłębienia terenu oraz obszary położone w dolinie Wisły (głównie teren Żuław Wiślanych). Zjawisko to może być spowodowane przede wszystkim przez opady atmosferyczne lub gwałtowne topnienie dużej ilości pokrywy śnieżnej. Podtopienia mogą również wystąpić na skutek wahań poziomu wody gruntowej. W większości przypadków cykliczne, najczęściej wiosenne, podwyższone stany wód nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone. Najbardziej narażone na zjawisko podtopień (od wód gruntowych) są obszary zalewowe Wisły i Motławy, co uwarunkowane jest ukształtowaniem terenu, warunkami podłoża i płytkim zaleganiem zwierciadła wody podziemnej.

9.4.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Zjawisko ruchów masowych związane jest przede wszystkim z budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi. Na ich rozwój wpływ mają intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin i wąwozów, a także działalność antropogeniczna. Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest zazwyczaj obszar, w którym uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości.⁹⁷

Z uwagi na charakter rzeźby terenu, w tym stosunkowo duże zróżnicowanie form geomorfologicznych w granicach Gminy Tczew występują różne klasy spadków terenowych (rozd. 5.1.1.).

Występują zarówno powierzchnie płaskie lub lekko faliste (wierzchowiny wysoczyzn morenowych, dolina rzeki Wisły, w tym obszar Żuław Wiślanych), jak i powierzchnie urozmaicone, o spadkach przekraczających 15° (strome skarpy doliny Wisły, strefy marginalne wysoczyzn, wyrobiska poźwirowe). Nie mniej należy zaznaczyć, iż w ujęciu generalnym na terenie gminy dominują obszary, na których nachylenie stoków nie przekracza 5-10°.

Na obszarze Gminy Tczew nie znajdują się zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.⁹⁸ Jednocześnie wskazuje się, że strome zbocza skarpy wiślanej (o nachyleniu przekraczającym 15-20°) zagrożone są osuwaniem się mas ziemi. Skarpa ta pełni rolę przeciwpowodziową, wobec których prowadzone są działania prewencyjne zabezpieczające zbocza przed osuwaniem.⁹⁹

Ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych może wzrosnąć, gdy stoki te nie będą porośnięte roślinnością w wystarczającym stopniu. Korzenie drzew przytrzymują bowiem zwietrzeliny skalne, uniemożliwiając tym samym ich zsuniecie ze skarp. Istotny wpływ na ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych posiada również budowa geologiczna stoków.

⁹⁷ Za publikacjami Państwowego Instytutu Geologicznego.

⁹⁸ Materiał źródłowy: <https://www.pgi.gov.pl/osuwiska/>

⁹⁹ Materiał źródłowy: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew (Uchwała nr LXX/605/2024 Rady Gminy Tczew z dnia 15 marca 2024 r.).

Należy przy tym podkreślić, że tereny o wyższych nachyleniach obejmują w większości rejony w znacznym stopniu zajęte przez drzewostan leśny oraz tereny niezagospodarowane. Z uwagi na powyższe należy uznać, że uwarunkowanie to nie będzie w sposób szczególnie znaczący oddziaływać na rozwój zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew.

9.4.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Gmina Tczew w przeważającej części w stopniu silnym zagrożona jest na ryzyko wystąpienia suszy. Obszary te obejmują przede wszystkim tereny rolnicze, gdzie pierwszy poziom wodonośny znajduje się stosunkowo głęboko. Niższe ryzyko wystąpienia suszy występuje we wschodniej części gminy, w rejonie doliny rzeki Wisły oraz w pobliżu jezior polodowcowych. Obszary umiarkowanie zagrożone suszą obejmują również tereny zajęte przez zwarte kompleksy leśne. Należy nadmienić, iż są to jednocześnie rejony, w których istnieje realne niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru. W przypadku niekorzystnych warunków wietrznych oraz upalnej i bezdeszczowej pogody może dojść do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się ognia na większe pałacie lasów.¹⁰⁰

W celu przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie krajowym uchwalony został *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS). Dokument ten sporządzony został na okres 6 lat (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Z uwagi na wyżej opisane zagrożenie, obowiązują stosowne plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach.

Panujące długotrwałe susze przyczynić się mogą do przesuszenia runa leśnego oraz ściółki, czego przejawem może być wystąpienie pożaru. Pożary lasów niosą za sobą szereg negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka (m.in. zniszczenie szaty roślinnej, w tym utrata siedlisk dla wielu gatunków zwierząt, degradacja naturalnego profilu glebowego, emisja dwutlenku węgla). Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia pożaru są kompleksy leśne zlokalizowane na terenach z głęboko zalegającą warstwą wodonośną.

Obszar Gminy Tczew w kilkunastu procentach pokryty jest gruntami leśnymi. W związku z powyższym istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów leśnych. Do głównych, potencjalnych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki;
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych i instalacji;
- wady środków transportu oraz niezachowanie zasad bezpieczeństwa środków transportu;
- wyładowania atmosferyczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe jak huragany i silne wiatry;
- podpalenia;
- wypalanie traw.

¹⁰⁰ Materiał źródłowy: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Na podstawie danych GUS w 2023 roku na terenie Gminy Tczew odnotowano łącznie 52 pożary, z czego 50 sklasyfikowanych zostało jako „małe”, natomiast 2 jako „średnie”. Wśród miejscowych zagrożeń wytypowano łącznie 154 zdarzenia, z czego: 56 dotyczyły silnego wiatru, 31 zdarzeń medycznych, 51 zdarzeń w komunikacji oraz 7 zdarzeń związanych z opadem deszczu lub śniegu.¹⁰¹

9.4.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ

Na terenie Gminy Tczew nie znajdują się zakłady zakwalifikowane jako potencjalni sprawcy poważnych awarii przemysłowych (zakłady o dużym ryzyku ZDR, zakłady o zwiększonym ryzyku ZZR, zakłady pozostałe PSPA).¹⁰²

Na terenie Gminy Tczew możliwe jest wystąpienie awarii przemysłowej, z uwagi na obecność dużych i średnich zakładów produkcyjnych. Funkcjonują tutaj przedsiębiorstwa zajmujące się m.in. produkcją szyb i okien zespolonych oraz urządzeń elektrycznych. Ponadto na terenie jednego z zakładów funkcjonuje tzw. malarnia proszkowa - jeden z najnowocześniejszych tego typu obiektów w Europie. W przypadku awarii sprzętu lub wystąpienia innych zdarzeń losowych należy przestrzegać obowiązujących przepisów prawa, w tym regulaminów, a także powiadomić odpowiednie służby bezpieczeństwa.

Do ewentualnych zagrożeń zaliczyć można również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym (substancje ropopochodne, gazy płynne). Przebieg przez teren gminy ważnych szlaków komunikacyjnych (autostrada A1, drogi krajowe nr 22 i 91, droga wojewódzka nr 224) stanowi nie tylko potencjał rozwojowy, ale także zwiększają możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

¹⁰¹ Materiał źródłowy: Dane GUS: Organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości: Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan na 31.12.2023 r.

¹⁰² Materiał źródłowy: www.gios.gov.pl/

9.5. WNIOSKI

Funkcjonujące na terenie gminy podmioty i instytucje zaangażowane w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zwłaszcza straż pożarna i policja).

Porównywalny wskaźnik popełnianych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w stosunku do średniej dla województwa i kraju.

Występujące okresowo zjawisko niskiej emisji w obszarach zwartej zabudowy i związane z tym okresowe pogarszanie stanu sanitarnego powietrza (w sezonie grzewczym).

Relatywnie czyste powietrze w skali roku, w tym brak dużych, punktowych emitorów zanieczyszczeń.

Występowanie obszarów zagrożonych powodzią oraz możliwość wystąpienia podtopień od wód gruntowych na terenie Żuław Wiślanych.

Obecność sieci melioracyjnej, jako obiekty służące przeciwdziałaniu skutkom potencjalnej powodzi.

Wystąpienie na odcinku autostrady A1, dróg krajowych nr 22 i 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 224 zagrożeń związanych z zwiększonym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza oraz możliwością wystąpienia awarii (transport substancji niebezpiecznych).

Relatywnie niewielka w skali gminy powierzchnia terenów o znacznych nachyleniach.

Zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej w istniejących zakładach produkcyjnych.

Znaczne zagrożenie suszą i związane z nią zagrożenia pożarowe.

10. POLITYKA SPOŁECZNA

10.1. OCHRONA ZDROWIA

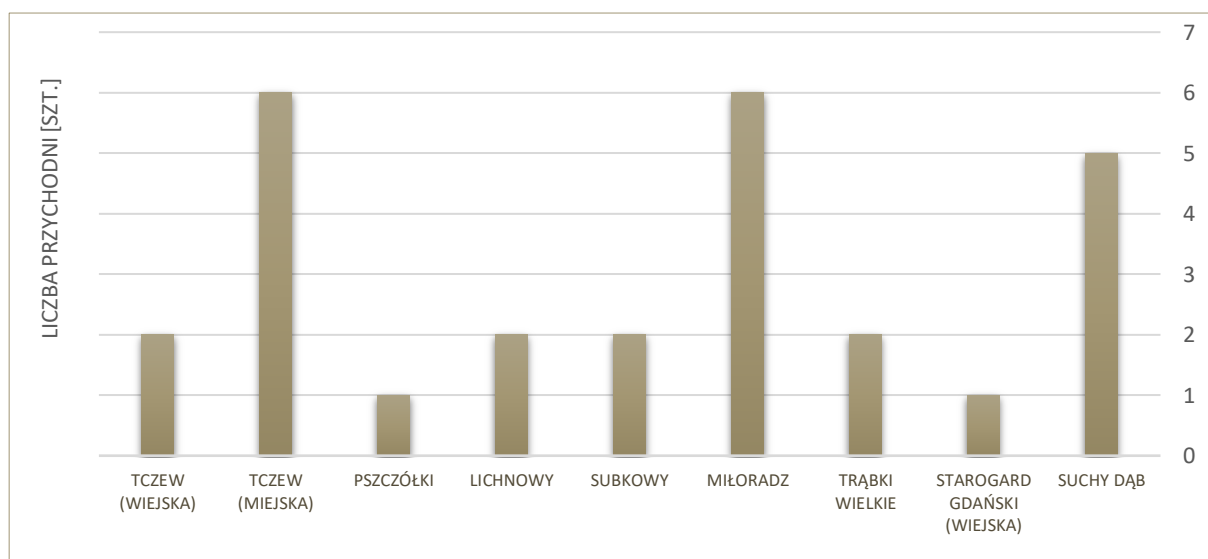
Na terenie gminy funkcjonują następujące obiekty związane z ochroną zdrowia¹⁰³:

- Ośrodek Zdrowia „ZOZ MEDICAL” Medycyna w Miłobądzu;
- Ośrodek Zdrowia „ZOZ MEDICAL” Medycyna w Swarzędzie;
- Ośrodek Zdrowia „ZOZ MEDICAL” Medycyna w Turzu;
- 2 punkty apteczne.

Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się w sąsiednim Tczewie. W przypadku specjalistycznych świadczeń zdrowotnych mieszkańcy gminy muszą korzystać ze szpitala powiatowego w Tczewie lub placówek zdrowia znajdujących się w Gdańsku lub Starogardzie Gdańskim.

W granicach Gminy Tczew nie znajdują się apteki ogólnodostępne, funkcjonują tutaj natomiast 2 punkty apteczne.¹⁰⁴

Wskaźnik zasobności w przychodnie lekarskie wynosi 2 obiekty na 10 tys. osób i jest on wyraźnie niższy od średniej dla powiatu tczewskiego (5 obiektów/10 tys. osób) oraz województwa pomorskiego (5 obiektów/10 tys. osób). W odniesieniu do gmin ościennych jest to wynik przeciętny, zaś w zestawieniu tym przoduje miasto Tczew oraz gmina Miłoradz (6 obiektów/10 tys. osób). Zaznacza się przy tym, że gmina sąsiaduje bezpośrednio z Tczewem (siedzibą powiatu), a zatem występują tam koncentracja obiektów związanych z ochroną zdrowia.

Ryc. 44 Liczba przychodni na 10 tys. ludności w Gminie Tczew i gminach ościennych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

Z uwagi na powyższe można uznać, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Tczew jest przeciętny. Ponadto w dalszym ciągu niedostateczna jest również dostępność lekarzy specjalistów i rehabilitacji.

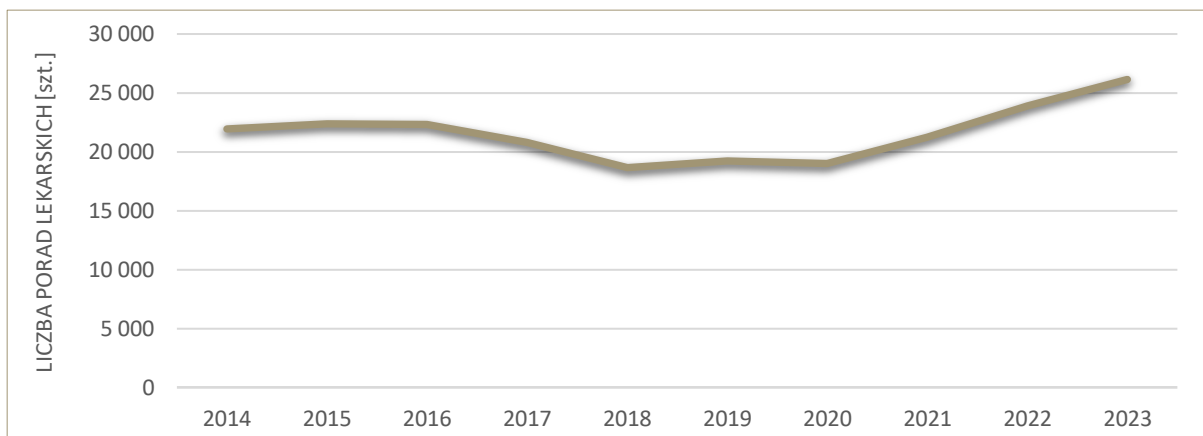
Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat udzielono rokrocznie od ok. 18,7 tys. do ok. 26,1 tys. porad lekarskich (patrz ryc. poniżej).

¹⁰³ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

¹⁰⁴ Zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne:

1. Poza aptekami obrót detaliczny produktami leczniczymi, z uwzględnieniem art. 71 ust. 1 i 3 pkt 2, mogą prowadzić punkty apteczne (...).

3. Punkty apteczne tworzone po dniu wejścia w życie ustawy mogą być usytuowane jedynie na terenach wiejskich, jeżeli na terenie danej wsi nie jest prowadzona apteka ogólnodostępna.

Ryc. 45 Liczba udzielanych porad lekarskich w gminie w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

10.2. POMOC SPOŁECZNA

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż Gmina Tczew podejmuje szereg działań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych, których wymiar strategiczny znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tczew na lata 2023-2028, przyjętej uchwałą nr LVII/492/2023 Rady Gminy Tczew z dnia 27 stycznia 2023 r., a także bieżąco aktualizowanych programach:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Tczew (uchwała nr LIII/455/2022 Rady Gminy Tczew z dnia 21 października 2022 r.);
- Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 w Gminie Tczew (uchwała nr LXVIII/575/2023 Rady Gminy Tczew z dnia 28 grudnia 2023 r.);
- Program „Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tczew na lata 2024-2028” (uchwała nr LXVIII/576/2023 Rady Gminy Tczew z dnia 28 grudnia 2023 r.);
- Program „Strategii Polityki Senioralnej na terenie Gminy Tczew na lata 2024 – 2030” (uchwała nr LXVIII/577/2023 Rady Gminy Tczew z dnia 28 grudnia 2023 r.).

Początkowo w okresie lipiec 2021 – czerwiec 2023 Gmina Tczew przystąpiła do realizacji projektu nr RPPM.06.06.02-22-0029/208; pn. „Rozwój usług społecznych na terenie Gminy Tczew, Skarszewy oraz Zblewo” zgodnie z umową partnerską. Wówczas powstały 4 kluby Seniora zlokalizowane w Czarlinie, w Swarzędzie, w Szpęgawie i w Tczewskich Łąkach. Program ten współfinansowany był ze środków unijnych. Po zakończeniu projektu, z inicjatywy Wójta Gminy Tczew w sierpniu 2023 r. zostały utworzone Gminne Przystanki Seniora, początkowo w tych samych lokalizacjach, finansowane już w całości ze środków własnych gminy. Jednakże z upływem czasu, wzrostem zainteresowania i chęci uczestnictwa w tej formie wsparcia seniorów, na chwilę obecną na terenie Gminy Tczew funkcjonuje 7 Przystanki Seniora. Dodatkowo zostały utworzone w Maleninie, w Rokitkach i w Dąbrówce Tczewskiej. Gminne Przystanki Seniora zostały utworzone z myślą o integracji lokalnej społeczności i aktywności osób starszych, to przestrzenie, które umożliwiają starszym mieszkańcom gminy aktywne i pełne radości spędzanie czasu. Uczestnicy spotkań mają okazję do towarzyskich spotkań, wyjść kulturalnych, jak chociażby do kina czy teatru, uczestnictwa w ciekawych warsztatach, wyjazdach turystycznych czy aktywności sportowej, w tym tanecznej.¹⁰⁵

Instytucją pomocy społecznej finansowaną z budżetu gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Tczewie z siedzibą w Gniszewie, który aktywnie przeciwdziała wykluczeniu społecznemu. Jednym z najważniejszych celów w/w podmiotu jest pomoc osobom i rodzinom

¹⁰⁵ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz wsparcie w odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. GOPS udziela ponadto pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Tab. 30 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2022

ROK	2020	2021	2022	2023
LICZBA OSÓB (OS.)	930	831	788	789
ODSETEK MIESZKAŃCÓW (%)	6,0	5,3	5,0	4,9

Materiał źródłowy: Dane GUS.

W gminie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2023 roku z opieki społecznej skorzystało 789 osób, czyli o 141 osób mniej niż w 2020 roku. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną są¹⁰⁶:

- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezrobocie,
- ubóstwo,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-
- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- alkoholizm lub narkomania,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- bezdomność,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- przemoc domowa,
- zdarzenia losowe,
- sytuacja kryzysowa.

W 2023 r. realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym obejmującej udzielanie świadczeń pieniężnych, pomocy usługowej, pomocy rzeczowej i innego rodzaju wsparcia przedstawiało się następująco:

Tab. 31 Świadczenia oraz formy pomocy realizowane w ramach pomocy społecznej w gminie

FORMA POMOCY	PONIESIONE KOSZTY	LICZBA ŚWIADCZEŃ
Zasiłek stały	715 199 zł	1175 szt.
Zasiłek celowy	103 300 zł	--
Pobyt w domu opieki społecznej	1 543 223 zł	318 szt.
Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne	47 386 zł	18 szt.
Program „500+”	35 677 zł	117 szt.
Karta Dużej Rodziny	3 835,87 zł	347 szt.
Dożywianie	229 340 zł	19 275 szt.
Dodatki mieszkaniowe	33 221,81 zł	116 szt.
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 450 zł	4 szt.
Program „Asystent rodziny”	37 187 zł	12 szt.
Pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych	562 258,83 zł	312 szt.
Fundusz Alimentacyjny	436 569 zł	953 szt.
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	1 154 606 zł	10 138 szt.
Świadczenia rodzicielskie	276 808 zł	301 szt.

Materiał źródłowy: Raport o stanie Gminy Tczew za rok 2023, 2024.

¹⁰⁶ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

10.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie gminy znajduje się ok. 3,5 tys. budynków mieszkalnych, sama liczba mieszkań wynosi ok. 5,2 tys. Sumaryczna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie to 518 444 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to 100,5 m², co jest wartością wyraźnie wyższą od średniej dla powiatu tczewskiego (69,5m²).¹⁰⁷

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy, na tle powiatu przedstawiono poniżej:

Tab. 32 Gospodarka mieszkaniowa gminy na tle powiatu tczewskiego w latach 2015-2023

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba budynków mieszkalnych										
Gmina Tczew	2 636	2 699	2 751	2 820	3 016	3 179	3 321	3 381	3 459	3519
powiat tczewski	12 351	12 495	12 606	12 753	13 152	13 414	13 761	13 935	14 116	14 228
liczba mieszkań										
Gmina Tczew	3 481	3 623	3 754	3 885	3 957	4 469	4 657	4 811	4 982	5 158
powiat tczewski	36 994	37 420	37 677	38 118	38 419	39 783	40 359	40 755	41 430	41 831
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²										
Gmina Tczew	101,9	101,5	100,6	100,4	101,5	103,0	102,1	101,6	101,1	100,5
powiat tczewski	67,9	68,1	68,2	68,3	68,6	69,3	69,3	69,5	69,5	69,5
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m² na 1 osobę										
Gmina Tczew	25,4	26,0	26,2	26,7	26,7	29,6	30,3	30,6	31,0	31,6
powiat tczewski	21,7	22,0	22,2	22,5	22,8	24,4	24,9	25,3	25,9	26,3
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m²										
Gmina Tczew	354 697	367 577	377 833	390 157	401 636	460 292	475 709	489 008	503 686	518 444
powiat tczewski	2 511 238	2 546 450	2 567 976	2 604 390	2 633 923	2 756 125	2 798 730	2 832 729	2 879 371	2 908 709

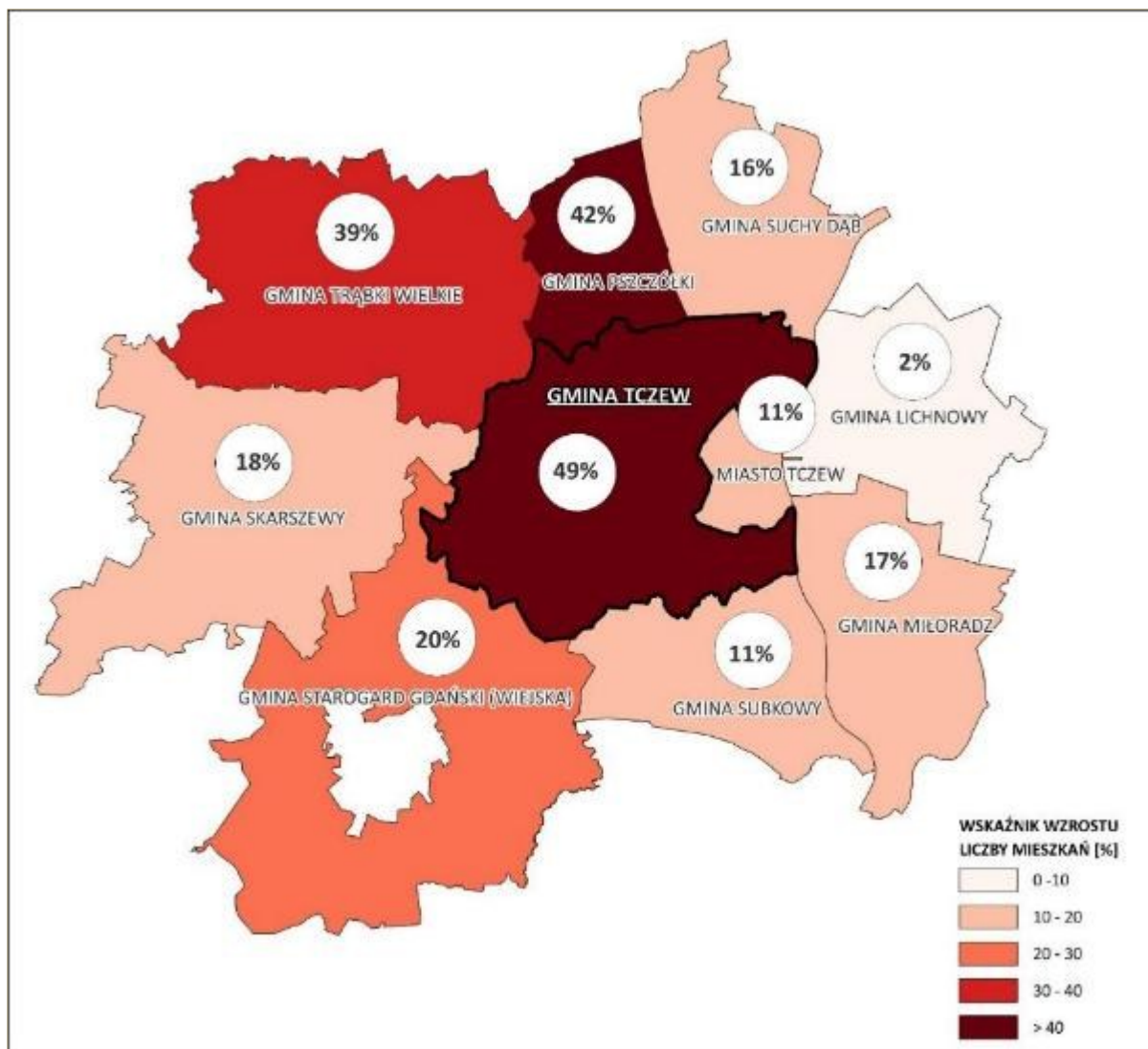
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Gminy Tczew:

- dynamicznie wzrasta liczba mieszkań i budynków mieszkalnych;
- sukcesywnie wzrastają przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań w przeliczeniu na 1 osobę;
- przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań utrzymują się na zbliżonym poziomie;
- na przestrzeni okresu 2015-2024 nastąpił wzrost powierzchni użytkowej mieszkań ogółem o ponad 163 tys. m² (ok. 16,4 tys. m²/rocznie).

Na przestrzeni lat 2014-2023 o ok. 49% wzrosła liczba mieszkań. Był to najwyższy wynik spośród wszystkich gmin sąsiadujących. Najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się natomiast w gm. Lichnowy, gdzie zasoby mieszkaniowe utrzymują się na relatywnie zbliżonym poziomie.

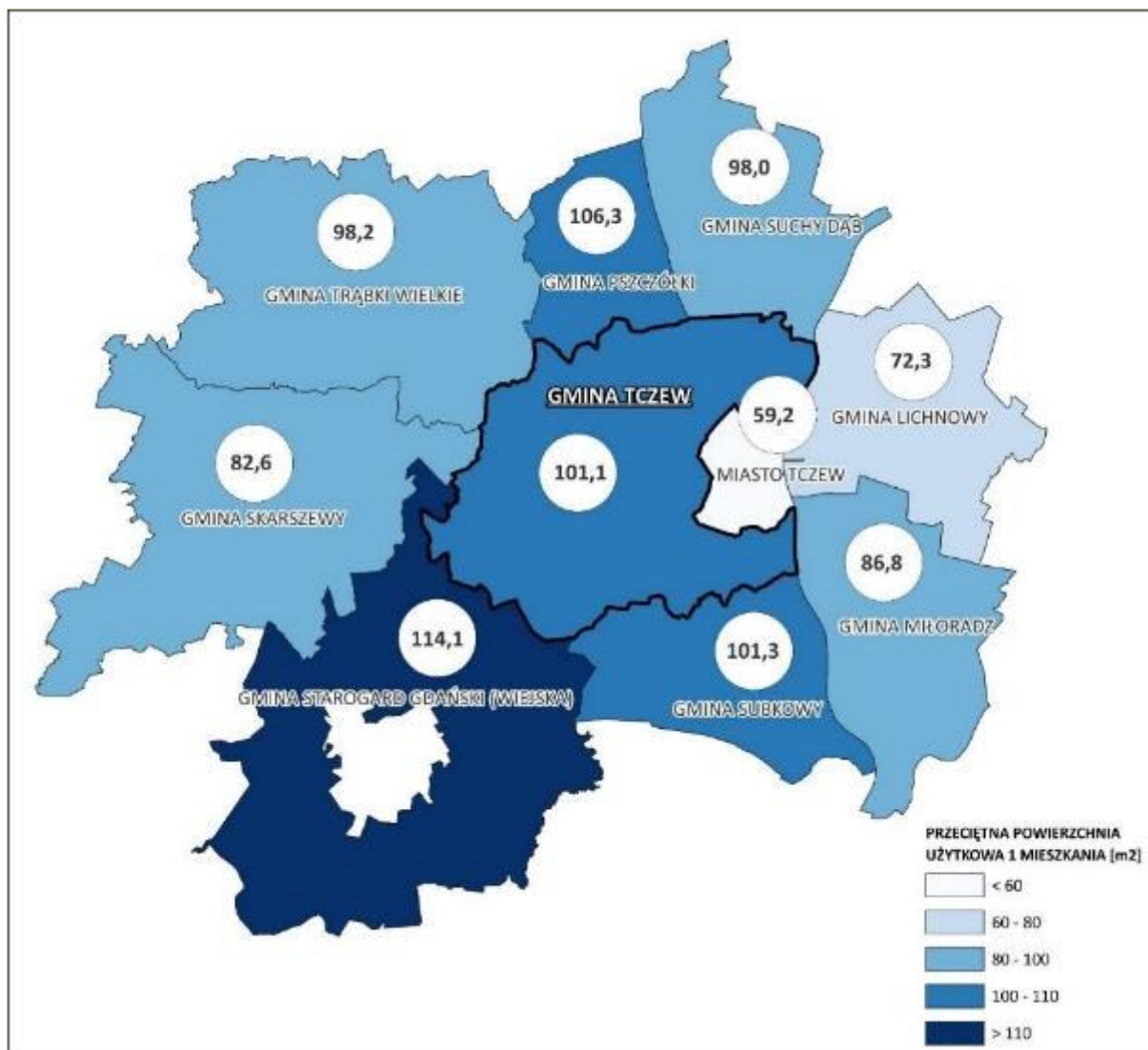
¹⁰⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2024 r.

Ryc. 46 Wskaźnik wzrostu liczby mieszkań w Gminie Tczew i gminach ościennych w okresie 2014-2023

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W porównaniu do gmin ościennych przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie Gminy Tczew jest stosunkowo wysoka. W 2023 roku wartość ta wynosiła 101,1 m², co było czwartym najwyższym wskaźnikiem. W niniejszym zestawieniu zdecydowanie przoduje gmina wiejska Starogard Gdański, gdzie przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 114,1 m². Najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w mieście Tczew (59,2 m²), przy czym podkreśla się że na terenie miasta znaczną część zasobu mieszkaniowego stanowią budynki wielorodzinne, a zatem uzyskane wyniki nie można przyjąć jako w pełni reprezentatywne.

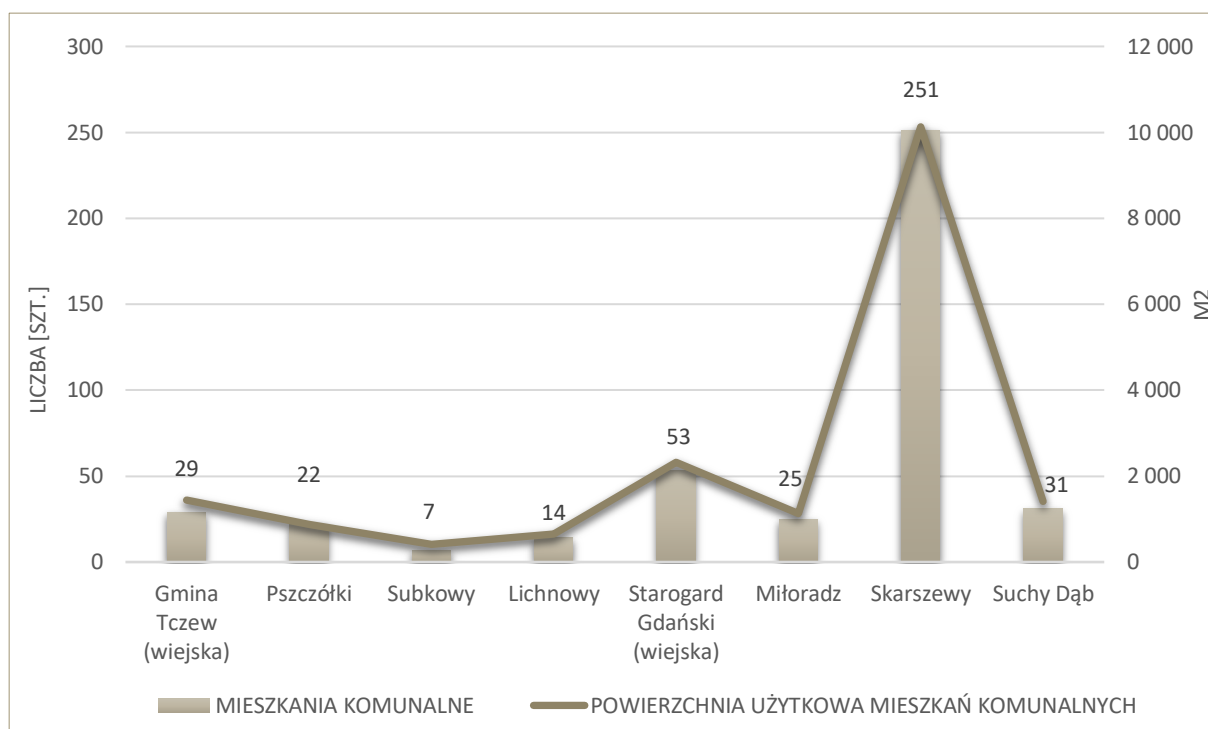
Ryc. 47 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie Tczew oraz gminach ościennych w 2023 roku

Material źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

Gmina Tczew posiada zasoby komunalne w liczbie 29 lokali, z czego 17 to lokale socjalne a ich łączna powierzchnia to ponad 1,4 tys. m². Stan techniczny mieszkań należy uznać jako dostateczny.¹⁰⁸

W zestawieniu do gmin ościennych sytuacja kształtuje się przeciętnie. Zdecydowanie najkorzystniejszej sytuacja kształtuje się w Tczewie oraz w dalszej kolejności w gm. Skarszewy. Warto przy tym zaznaczyć, iż w przypadku miast znaczną część zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wielorodzinne, a zatem uzyskane wyniki nie można przyjąć w pełni za reprezentatywne. Najmniejsze zasoby komunalne (7 lokali) występują na terenie gminy Subkowy.

¹⁰⁸ Material źródłowy: Urząd Gminy Tczew i dane GUS.

Ryc. 48 Mieszkania komunalne w Gminie Tczew i gminach sąsiednich

* Ze względu na istotne różnice w wartościach, wartości dla miasta Tczew nie zostały uwzględnione na wykresie. W Tczewie znajduje się łącznie 1 731 mieszkań komunalnych i całkowitej powierzchni ponad 75 tys. m².

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Tczew oraz dane GUS, stan na 2022 r. (brak nowszych danych).

Na terenie Gminy Tczew nie ma obecnie tzw. mieszkań treningowych lub wspomaganych. Stanowią one formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego.

10.4. WNIOSKI

Obecność placówek podstawowej opieki zdrowotnej.

Niski udział wydatków na ochronę zdrowia.

W dalszym ciągu ograniczony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach.

Realizacja szeregu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomani oraz wspierania rodziny.

Występowanie problemów społecznych wśród mieszkańców (ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, niepełna rodzina lub wielodzietność).

Funkcjonujące instytucje pomocy społecznej.

Wysoki wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań w stosunku do większości gmin sąsiednich.

Dynamiczny wzrost liczby budynków i mieszkań komunalnych na terenie gminy.

Przeciętne gminne zasoby komunalne na tle gmin ościennych.

Brak mieszkań treningowych i wspomaganych.

11. EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

Na terenie Gminy Tczew funkcjonują następujące placówki oświatowe¹⁰⁹:

- Niepubliczne Przedszkole „Leśna Chatka”;
- Szkoła Podstawowa w Dąbrówce;
- Szkoła Podstawowa w Lubiszewie;
- Szkoła Podstawowa im. Obrońców Pomorza Gdańskiego w Miłobądku;
- Zespół Kształcenia i Wychowania w Swarzędzie;
- Zespół Kształcenia i Wychowania w Turzu;
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Stanisława Staszica w Swarzędzie.

11.2. LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI

Na przestrzeni ostatnich lat liczba uczęszczających do placówek oświatowych w Gminie Tczew kształtowała się następująco:

Tab. 33 Osoby uczęszczające do placówek oświatowych w Gminie Tczew w latach 2015-2023

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE									
Dzieci	292	324	403	444	594	502	520	525	515
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE (WRAZ Z GIMNAZJAMI*)									
Uczniowie	744	702	817	919	906	960	1 025	1 097	1 074
Absolwenci	94	97	-	-	127	107	95	117	156

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r. oraz dane Urzędu Gminy Tczew.

* dotyczy lat 2013-2018. Wraz z końcem roku szkolnego 2018/2019 zlikwidowano wszystkie oddziały gimnazjalne.

W Gminie Tczew obserwowany jest od kilku lat wzrost liczby uczniów. Na przestrzeni omawianego okresu liczba ta wzrosła o ok. 44%, a zatem średniorocznie przybywało ok. 37 uczniów.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż skokowy wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w 2017 oraz 2018 roku wynikał bezpośrednio z przeprowadzonej reformy szkolnictwa, zgodnie z którą wraz z początkiem roku szkolnego 2019/2020 przestały istnieć oddziały gimnazjalne¹¹⁰ (do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszczało 9 roczników, zaś do szkół podstawowych po reformie jest to 8 roczników).

Obserwuje się również korzystną tendencję w odniesieniu do wychowania przedszkolnego. Na przestrzeni ostatnich lat (2015-2024) liczba dzieci uczęszczająca do placówek przedszkolnych wzrosła o 223 os., czyli o ok. 76%. Należy zaznaczyć, że część dzieci z terenów gminy uczęszcza do przedszkoli zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Tczewie.

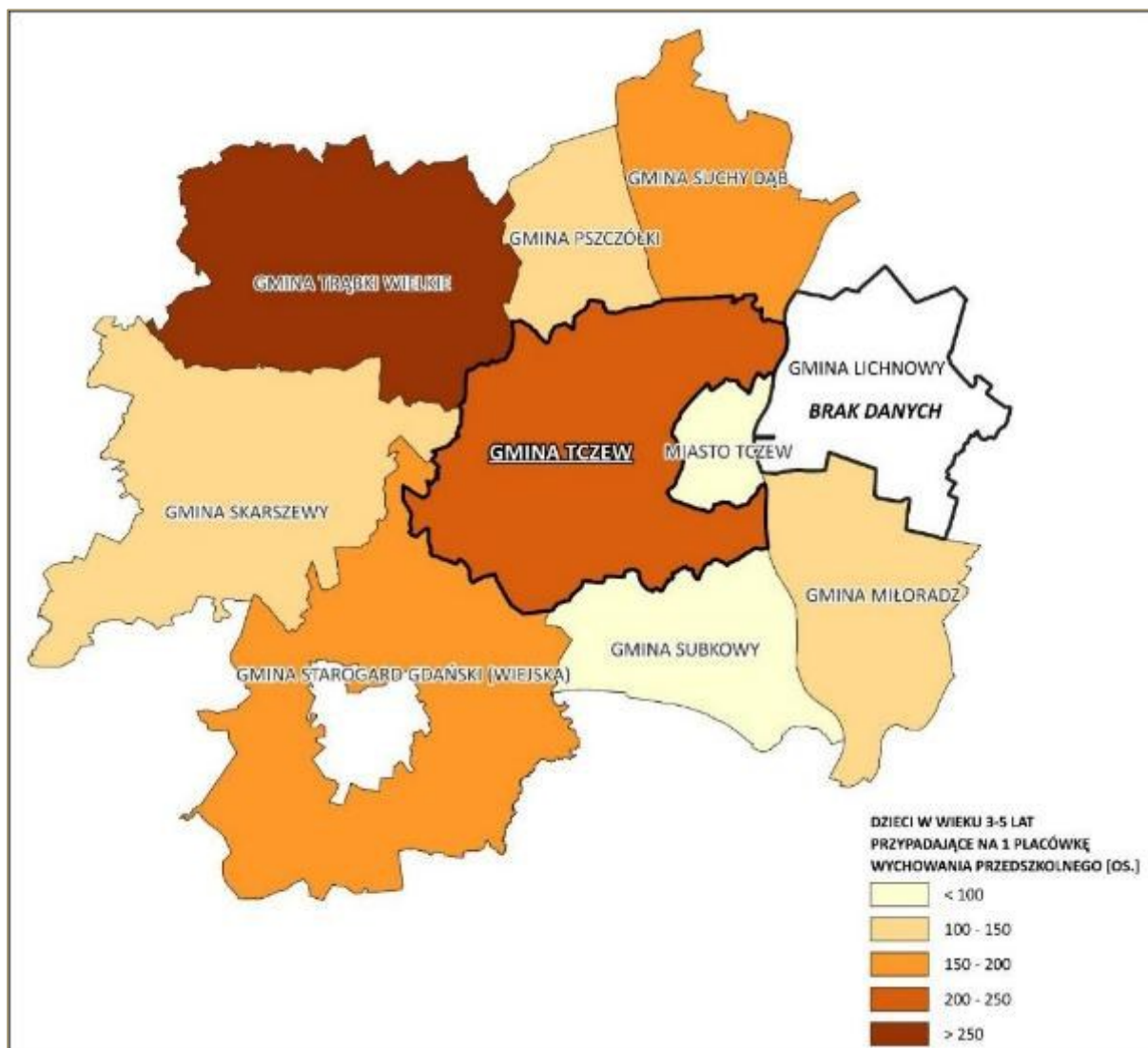
W Gminie Tczew na 1 placówkę wychowania przedszkolnego przypada w przybliżeniu 221 dzieci w wieku 3-5 lat. Jest to jeden z najmniej korzystnych wyników na tle gmin sąsiednich (zaraz po gm. Trąbki Wielkie). Z dużym prawdopodobieństwem jest to związane z dynamicznie wzrastającą liczbą dzieci uczęszczającą do przedszkoli w ostatnich latach. W niniejszym zestawieniu wyraźnie wyróżnia się natomiast miasto Tczew, w którym na 1 placówkę przypada mniej niż 60 dzieci. Zaznacza się przy

¹⁰⁹ Materiał źródłowy: Raport o stanie Gminy Tczew za rok 2023, 2024.

¹¹⁰ Reforma szkolnictwa z 2017 roku zakładała m.in.:

- likwidację gimnazjów;
- wprowadzenie ośmioletniego roku nauczania w szkołach podstawowych;
- wprowadzenie czteroletniego toku nauczania w liceach ogólnokształcących;
- wprowadzenie pięcioletniego roku nauczania w technikum.

tym, że jest to charakterystyczne dla gmin miejskich, z uwagi na koncentrację obiektów oświatowych. W przypadku gmin wiejskich pozytywnie sytuacja kształtuje się w gm. Subkowy.

Ryc. 49 Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w Gminie Tczew na tle gmin ościennych

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.¹¹¹

Zgodnie z danymi GUS za 2023 rok stwierdza się, iż współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych w Gminie Tczew (55,30% brutto; 54,90% netto) są zdecydowanie niższe w stosunku do całego powiatu tczewskiego (92,10% brutto; 90,60% netto).

Należy zaznaczyć, że na terenie gminy w Swarzędzie funkcjonuje Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolnicze im. Stanisława Staszica, gdzie znajduje się Szkoła Branżowa I i II stopnia oraz Technikum. Obecnie (stan na marzec 2025 r.) młodzież kształci się w następujących kierunkach¹¹²:

¹¹¹ Definicje Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

¹¹² Materiał źródłowy: <https://zsckrswarozyn.pl/>

- w technikum:
 - technik rolnik;
 - technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej;
 - technik żywienia i usług gastronomicznych;
 - technik inżynierii środowiska i melioracji;
 - technik architektury krajobrazu;
- w Branżowej Szkole I Stopnia:
 - kucharz;
 - mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- w Branżowej Szkole II Stopnia:
 - mechanizacja rolnictwa i agrotechnika.

11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

W Gminie Tczew funkcjonują obecnie 38 zarejestrowanych stowarzyszeń pozarządowych, co oznacza 2,3 organizacji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.¹¹³

Na terenie Gminy Tczew funkcjonują następujące organizacje i stowarzyszenia:

- Fundacja Wartości;
- Fundacja Wieloprofilowego Usprawniania od Nowa;
- Stowarzyszenie Pralnia Kultury Tczew;
- Fundacja Mustang;
- Fundacja Alga;
- Fundacja Bank Żywności w Tczewie;
- Fundacja Czysta Polska;
- Fundacja Esysfloresy;
- Fundacja Kociewie;
- Fundacja Promises;
- Gdańskie Stowarzyszenie Sadowników;
- Gold Club Malenin;
- Klub Jeździecki Turze;
- Kółko Rolnicze w Stanisławiu;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich „Rokicianki”;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Czarlinie;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Czatkowach;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Goszynie;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Swarzędzie;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Śliwinach;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Tczewskich Łąkach;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Turze;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Wędkowach;
- Kółko Rolnicze Koło Gospodyń Wiejskich Zajęczkowo „Zaradne Babki”;
- Kółko Rolnicze Bałdowo;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Mieście;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Miłobądku;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Szczurkowie;

¹¹³ Materiał źródłowy: Krajowy Rejestr Sądowy, www.ekrs.ms.gov.pl.

- Kółko Rolnicze w Dalwinie;
- Kółko Rolnicze w Gniszewie;
- Kółko Rolnicze w Maleninie;
- Kółko Rolnicze w Małzewie;
- Kółko Rolnicze w Rukosinie;
- Kółko Rolnicze w Zajączkowie;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Boroszewie;
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Łukocinie;
- Stowarzyszenie KGW Aktywni Dąbrówka Tczewska;
- Stowarzyszenie KGW Wspólna Szpęgawa.

Ponadto Gmina Tczew należy do Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia -Sopot, Związku Gmin Pomorskich, Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Wstęga Kociewie” oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej „Kociewie”.¹¹⁴

11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH

Uczestnictwo w wyborach powszechnych jest jednym z najważniejszych przejawów aktywności obywatelskiej. Społeczeństwo w sposób realny wywiera bowiem wpływ na sprawy bieżące Kraju oraz mniejsze jednostki samorządu. Dane dotyczące frekwencji wyborczej w Gminie Tczew w latach 2015-2024 przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 34 Frekwencja wyborcza w gminie podczas Wyborów Powszechnych oraz Referendum Ogólnokrajowym w latach 2015-2024

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	46,6	48,9
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	53,1	55,3
2015	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	13,9	50,9
2018	Wybory Samorządowe	44,1	48,8
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	41,0	45,6
2019	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	57,9	61,7
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	62,0	64,5
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	65,9	68,1
2023	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	74,1	74,4
2023	Referendum Ogólnokrajowe	36,8	40,9
2024	Wybory Samorządowe	55,6	51,9
2024	Wybory do Parlamentu Europejskiego	37,5	40,6

Materiał źródłowy: <https://wybory.gov.pl/>.

Aktywność obywatelska mieszkańców Gminy Tczew w zakresie partycypacji podczas wyborów powszechnych w okresie 2015-2024 jest zróżnicowana. Frekwencja w poszczególnych wyborach w gminie jest zazwyczaj niższa niż średnia dla Polski. Jedynie podczas wyborów samorządowych w 2024 roku wskaźnik ten był wyższy niż średnia ogólnokrajowa.¹¹⁵

¹¹⁴ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Tczew.

¹¹⁵ Materiał źródłowy: www.wybory.gov.pl.

11.4. WNIOSKI

Zadawalający poziom dostępności do usług oświatowych na poziomie wczesnoszkolnym.

Niski wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w stosunku do gmin sąsiednich oraz brak żłobka lub klubu dziecięcego

Dynamiczny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych.

Dynamiczny wzrost liczby dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego.

Niski na tle powiatu współczynnik skolaryzacji.

Obecność placówki ponadpodstawowej (technikum, szkoły branżowe).

W dalszym ciągu mało aktywnie działające organizacje i stowarzyszenia lokalne.

Przeważnie niższa frekwencja wyborcza w stosunku do średniej ogólnokrajowej.

Niedostateczne wyposażenie szkół i bibliotek, szczególnie w nowoczesny sprzęt edukacyjny”.

12. FINANSE SAMORZĄDOWE

Podstawowym celem działalności samorządu gminnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym.

W procesie strategicznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego zasadniczą rolę odgrywa możliwość finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Możliwości finansowe, w powiązaniu z jakością zarządzania, stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w pożądanym kierunku, akceptowanym społecznie, ekonomicznie i środowiskowo, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania, gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Istotnym elementem w kształtowaniu polityki rozwoju danej jednostki administracyjnej jest Budżet Gminy, będący głównym źródłem finansowania usług publicznych i inwestycji związanych z realizacją zadań infrastrukturalnych. Działania te stwarzają warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i poprawy standardów życia mieszkańców.

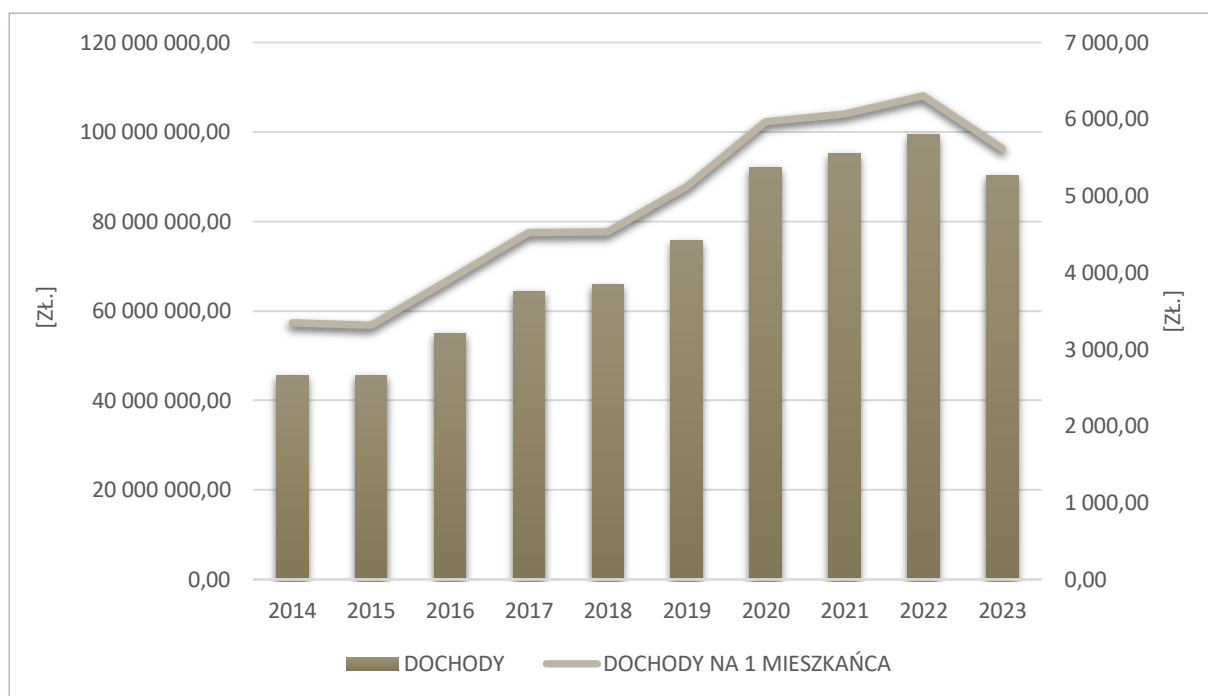
12.1. DOCHODY GMINY

Dochody ogółem Gminy Tczew na przestrzeni lat 2014-2023 wzrosły dwukrotnie (z ok. 45,5 mln zł w 2014 r. do ok. 90,3 mln zł w 2023 r.). Ma to również przełożenie na dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 3 348 zł/os. w 2014 r. do ok. 5 615 zł/os. w 2023 r.). Jednocześnie wskazuje się, że w 2023 r. zanotowano spadek dochodów w stosunku do roku poprzedniego. Dotyczyło to w szczególności dotacji zewnętrznych, których suma zmalała blisko dwukrotnie. Było to spowodowane m.in. zmniejszeniem wpływów z Funduszu przeciwdziałania COVID-19, Funduszu Pomocy utworzonego w celu realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, zmianami w finansowaniu zadań zleconych z budżetu Państwa, czy zmianami w samym budżecie UE.

Tab. 35 Dochody ogółem gminy w latach 2014-2023

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHÓD GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2014	45 487 603,76	3 348,37
2015	45 542 890,86	3 313,66
2016	54 989 029,78	3 910,75
2017	64 460 543,31	4 524,18
2018	65 978 034,03	4 528,66
2019	75 847 942,18	5 125,55
2020	92 046 437,67	5 968,90
2021	95 147 456,64	6 069,63
2022	99 425 623,14	6 304,73
2023	90 306 107,92	5 615,35

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

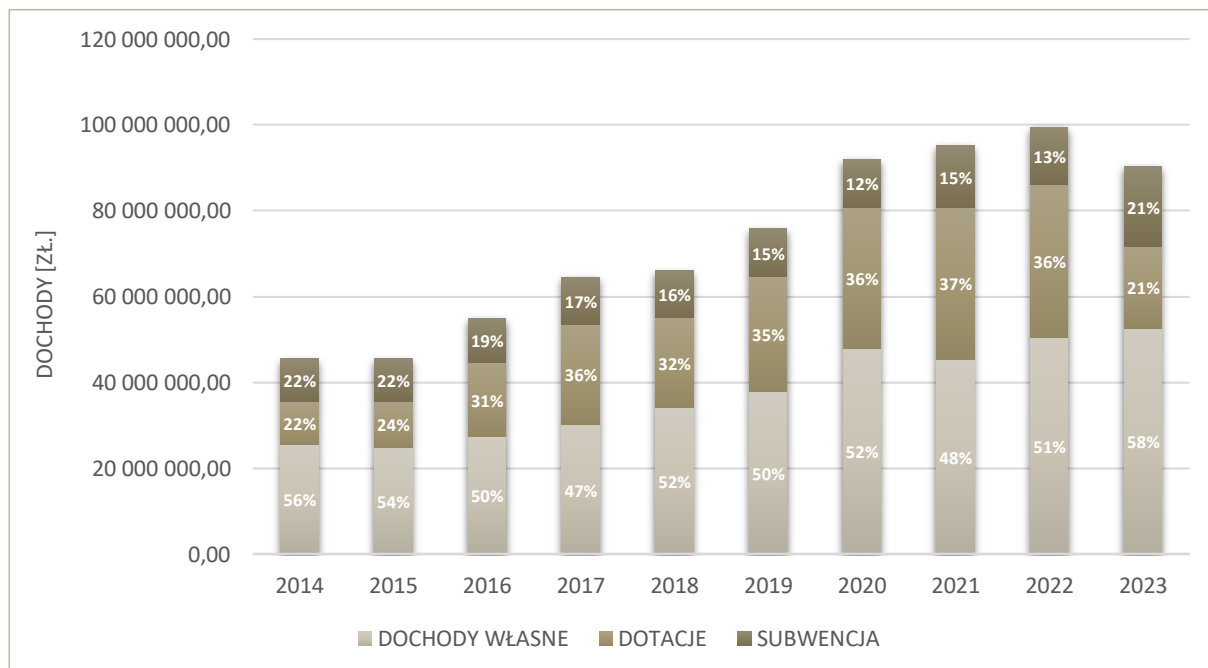

Ryc. 50 Dochody ogółem gminy w latach 2014-2023 wraz z przeliczeniem na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczny dochód ogółem w dalszym ciągu będzie sukcesywnie wzrastać. Należy przy tym podkreślić, że są to wartości pieniężne nominalne. Realna wartość nabywczą pieniądza uzależniona jest od różnych czynników, a wpływa na nią m.in. inflacja.

Strukturę dochodów Gminy Tczew tworzą kolejno: dochody własne, dotacje oraz subwencje ogólne. W okresie 2014-2023 całkowita suma dochodów własnych wzrosła ponad dwukrotnie (z ok. 25,5 mln zł w 2014 r. do ok. 52,6 mln zł w 2023 r.). W 2023 roku udział dochodów własnych w dochodach ogółem wyniósł ok. 58%, a zatem było to główne źródło dochodów.¹¹⁶

Ryc. 51 Struktura dochodów w gminie w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

¹¹⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

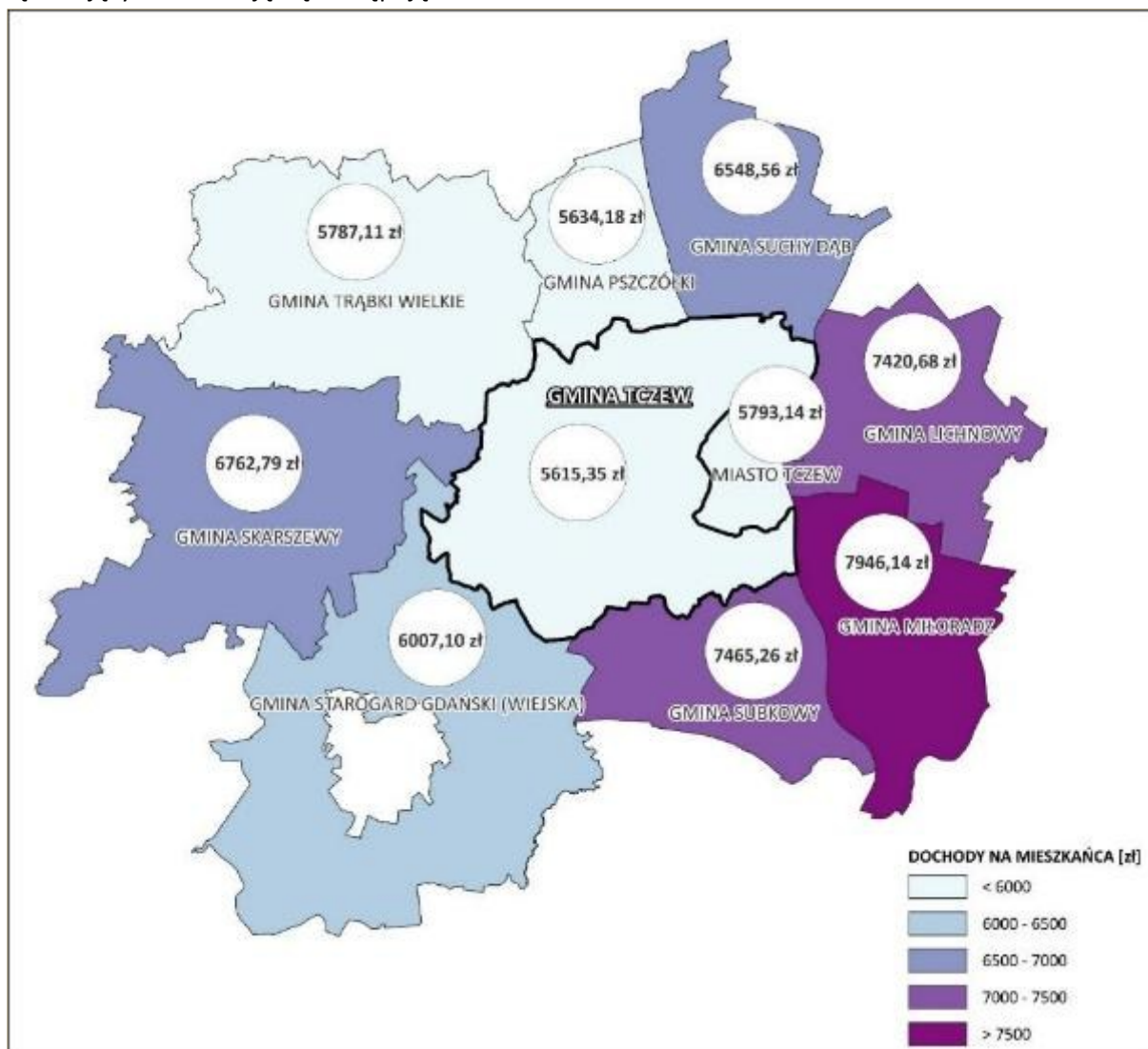
Dochody własne pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój udział mają:¹¹⁷

- dochody z tytułu dochodów podatkowych, ustalanych na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku od nieruchomości;
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób fizycznych (PIT);
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób prawnych (CIT);
- dochody z tytułu wpływu z lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku rolnego;
- dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych.

Subwencja ogólna składa się natomiast z części:

- oświatowej;
- wyrównawczej;
- równoważącej.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Tczew w odniesieniu do gmin sąsiadujących kształtują się następująco:

Ryc. 52 Wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Tczew i w gminach sąsiadnych w 2023 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

¹¹⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

W 2023 r. poziom dochodów na mieszkańca w Gminie Tczew był najniższy w stosunku do wszystkich gmin ościennych. Porównywalnie niskie wyniki zanotowano również w gm. Pszczółki, natomiast w niniejszym zestawieniu najkorzystniejsza sytuacja kształtuje w gm. Miłoradz, gdzie dochody na 1 mieszkańca wyniosły 7 946,14 zł.

Pewną niewiadomą jest jak będzie wyglądało kształtowanie się dochodów budżetu gminy w latach przyszłych. Jest to wynikiem wejścia w życie 1 stycznia 2025 r. nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (ustawa z dnia 1 października 2024 r. Dz.U. 2024 poz.1572). Celem nowej ustawy jest m.in. unowocześnienie, usprawnienie i ustabilizowanie finansów samorządów, zwiększenie dochodów własnych, oparcie finansowania na dochodach wynikających z lokalnej bazy podatku dochodowego od osób fizycznych PIT i podatku dochodowego od osób prawnych CIT, obiektywne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdego samorządu poprzez uwzględnienie ich zróżnicowanych potrzeb wydatkowych odzwierciedlające rzeczywiste wydatki JST związane z realizacją swoich zadań.

Nowy system dochodów jest oparty na obiektywnych wskaźnikach, które są mierzalne i trudne do manipulowania, co ma zapewnić adekwatność kryteriów podziału środków publicznych. Ustawa zastąpiła dotychczasowe części subwencji ogólnej pojęciem potrzeb finansowych JST. Te potrzeby będą finansowane głównie ze zwiększonych dochodów JST z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT. W sytuacji, gdy środki te okażą się niewystarczające, zostanie przyznana subwencja ogólna z budżetu państwa. Potrzeby finansowe będą elementem kalkulacyjnym do ustalenia subwencji ogólnej.

Zgodnie z art. 23 ustawy potrzeby finansowe, podlegające sfinansowaniu to suma potrzeb:

1. wyrównawczych;
2. oświatowych;
3. rozwojowych;
4. ekologicznych;
5. uzupełniających.

Jednak czy sposób ich wyliczania z uwzględnieniem wymienionych w ustawie determinant i danych historycznych będzie dla samorządów korzystny i pozwoli na swobodne finansowanie nałożonych na nie zadań będzie można ocenić za kilka lat.

12.2. WYDATKI GMINY

Konsekwencją wzrostu dochodów gminy był sukcesywny wzrost wydatków ogółem. Na przestrzeni analizowanych lat wydatki wzrosły ponad dwukrotnie, z poziomu ok. 45,0 mln zł w 2014 r. do ok. 97,1 mln zł w 2023 r. Ma to również przełożenie na wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 3 315 zł/os. w 2014 r. do ok. 6 037 zł/os. w 2023 r.). Jednocześnie wskazuje się, że w 2023 r. zanotowano spadek wydatków w stosunku do roku poprzedniego oraz wystąpiło zjawisko deficytu budżetowego.¹¹⁸

Tab. 36 Wydatki ogółem gminy w latach 2014-2023

ROK	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2014	45 039 856,97	3 315,41
2015	47 384 692,50	3 447,66
2016	54 530 466,54	3 878,14
2017	65 724 962,97	4 612,93

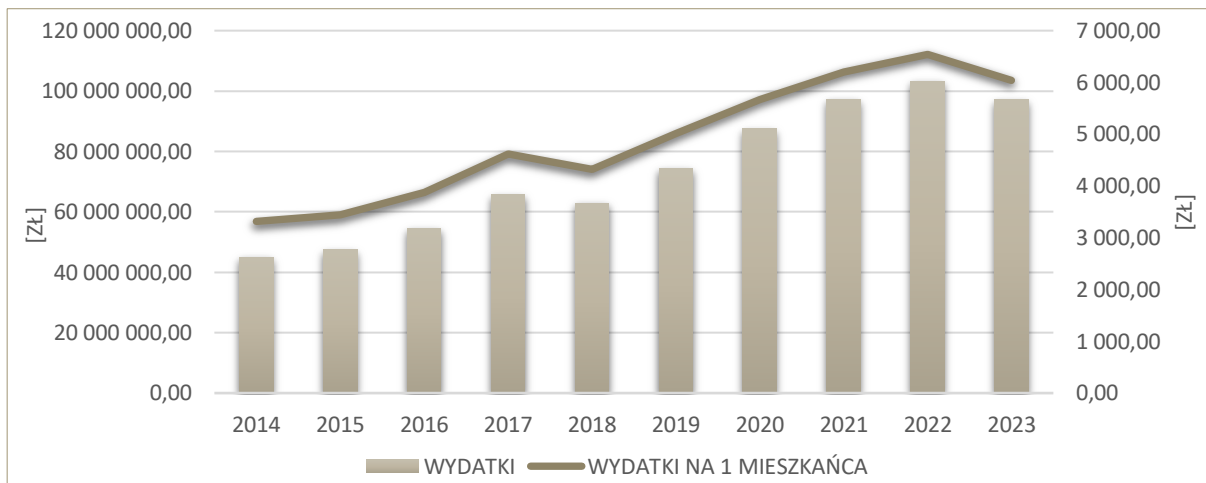
¹¹⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

- w 2023 r. różnica dochodów i wydatków budżetowych gminy wyniosła (- 6 775 296,53 zł).

2018	62 922 458,94	4 318,93
2019	74 249 253,94	5 017,52
2020	87 466 570,42	5 671,91
2021	97 128 688,58	6 196,01
2022	103 148 403,47	6 540,80
2023	97 081 404,45	6 036,65

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczne wydatki ogółem w gminie w dalszym ciągu będą wzrastać.

Ryc. 53 Wydatki ogółem gminy w latach 2014-2023 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Wydatki budżetów gminy dzielą się na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W 2023 r. udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wynosił 82,0% (ok. 79,6 mln zł), natomiast udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) wynosił 18,0% (ok. 17,5 mln zł).

Realizacja wydatków budżetu gminy w 2023 r. w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem struktury procentowej prezentuje się następująco:

Tab. 37 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w gminie w 2023 r.

NR DZIAŁU	SEKTOR	IŁOŚĆ WYDATKÓW [ZŁ.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	10 568 608,17	10,89
Dział 400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4 364 630,70	4,50
Dział 600	Transport i łączność	10 708 900,68	11,03
Dział 630	Turystyka	13 464,20	0,01
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	992 732,42	1,02
Dział 710	Działalność usługowa	189 745,14	0,20
Dział 750	Administracja publiczna	12 156 567,50	12,52
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	144 628,54	0,15
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	918 604,77	0,95
Dział 757	Obsługa długu publicznego	516 285,67	0,53
Dział 801	Oświata i wychowanie	28 564 602,27	29,42
Dział 851	Ochrona zdrowia	323 282,41	0,33
Dział 852	Pomoc społeczna	5 163 303,28	5,32

NR DZIAŁU	SEKTOR	IŁOŚĆ WYDATKÓW [ZŁ.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 048 180,10	1,08
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	238 107,77	0,25
Dział 855	Rodzina	9 509 585,88	9,80
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 535 631,61	8,79
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 938 854,62	2,00
Dział 926	Kultura fizyczna	1 185 688,72	1,22
OGÓŁEM		97 081 404,45 zł	100,00%

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Największy udział wydatków gminy w 2023 r. przypadł na Dział 801 – Oświata i wychowanie (ok. 29,42%), Dział 750 – administracja publiczna (ok. 12,52%) oraz Dział 600 – transport i łączność (ok. 11,03%).

Najmniej środków przeznaczono natomiast kolejno na turystykę (ok. 13,5 tys. zł), urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa (ok. 144,6 tys. zł) oraz działalność usługową (ok. 189,7 tys. zł).

12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Sukcesywny wzrost wydatków odgrywa szczególną rolę w zakresie obsługi w zakresie zadań własnych gminy. Ponadto wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym w wymiarze przestrzennym (m.in. budowa i modernizacja infrastruktury oraz obiektów i urządzeń publicznych, wytypowanie i uzbrajanie nowych terenów rozwojowych), może podnieść atrakcyjność gminy jako miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Tab. 38 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gminy w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
UDZIAŁ %	24,3	27,5	17,4	17,6	13,8	15,3	13,8	15,7	15,6	18,0

Materiał źródłowy: Dane GUS: Finanse publiczne - wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu - Wydatki z budżetu ogółem, stan na 31.12.2023 r.

Jak wykazano wcześniej, zdecydowanie największy udział w strukturze dochodów gminy stanowiły głównie dochody własne. Mimo to, kluczowe znaczenie dla zdolności inwestycyjnej samorządów gminnych mają również finanse zewnętrzne (dochody o charakterze celowym).

12.4. WNIOSKI

Sukcesywny wzrost dochodów ogółem, w tym dochodów własnych.

Wysoki udział dochodów własnych, w porównaniu do pozostałych źródeł dochodów.

Sukcesywny wzrost wydatków ogółem, w tym wystąpienie deficytu budżetowego.

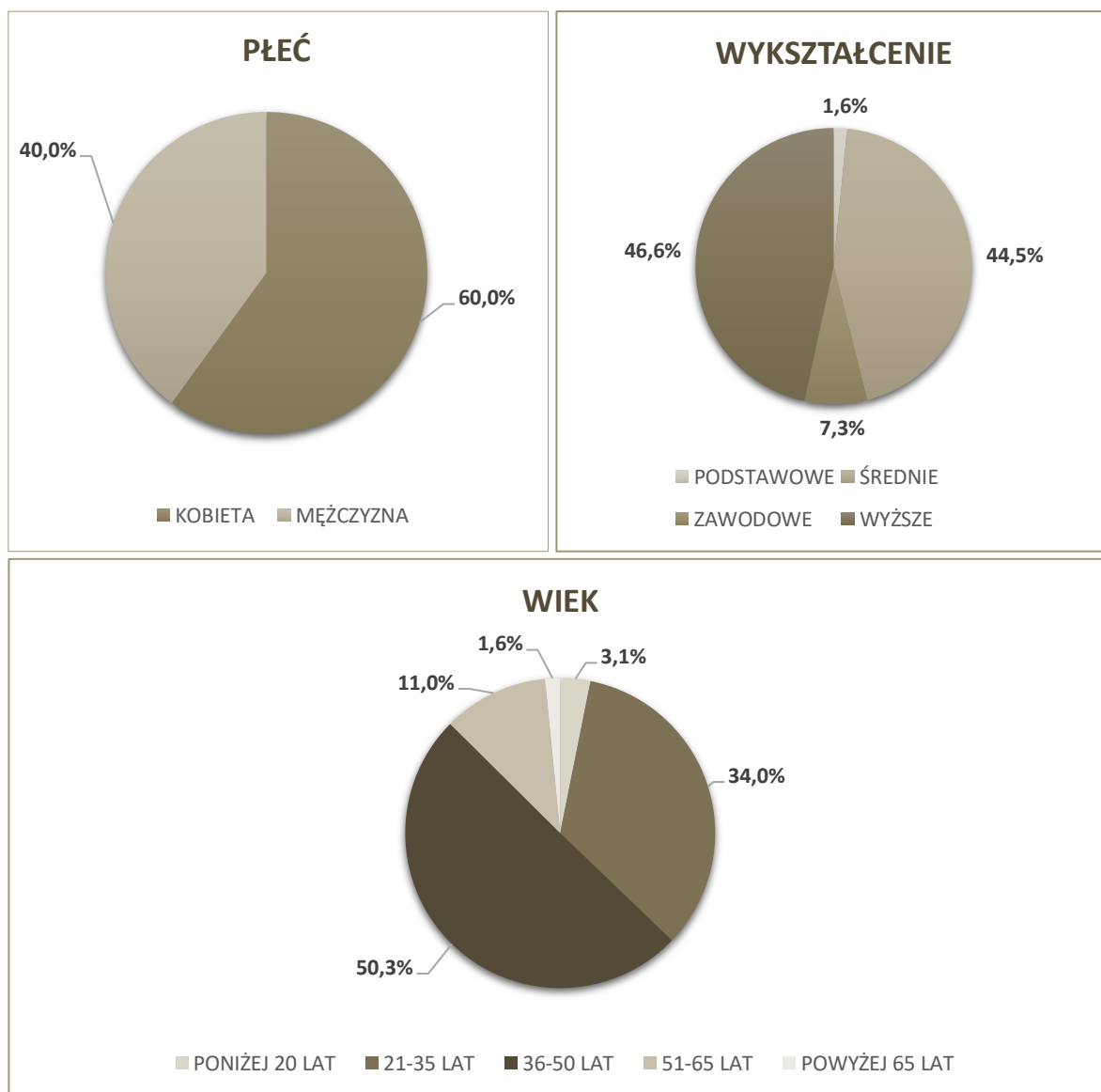
Znaczne uzależnienie działań proinwestycyjnych od możliwości finansowania zewnętrznego.

Najniższy poziom dochodów na mieszkańca w stosunku do wszystkich gmin ościennych.

13. PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

Jednym z elementów partycypacji społecznej przy tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy, obok tradycyjnych konsultacji (w postaci wyłożenia do publicznego wglądu dokumentu, dyskusji publicznej/warsztatu, z dopuszczeniem możliwości składania sugestii i propozycji w formie wniosków), jest badanie ankietowe. Pozwala ono na zdobycie wiedzy nt. odczuć społeczności lokalnej dotyczących aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy i sposobu jej funkcjonowania oraz stanowi narzędzie poznawcze potrzeb społeczności gminy.

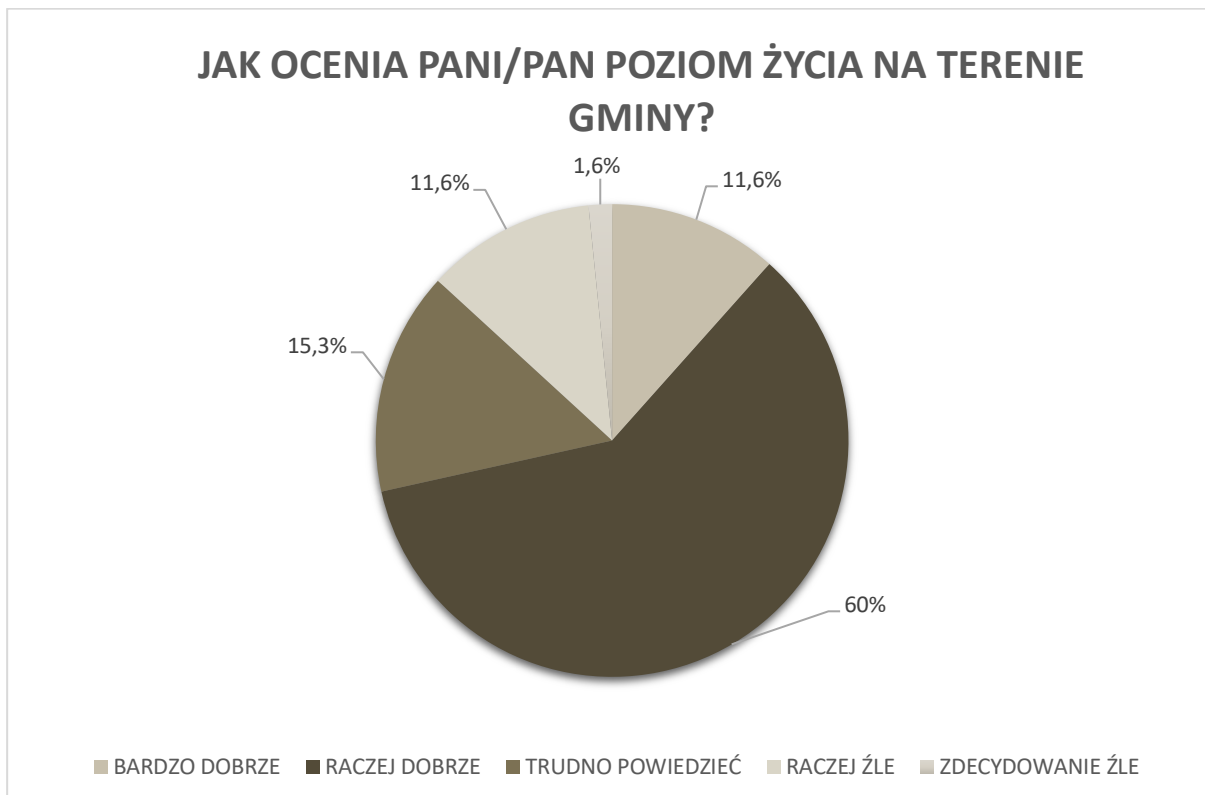
Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego, dokonano charakterystyki najistotniejszych problemów i największych potencjałów Gminy Tczew. W badaniu 60% stanowiły kobiety, natomiast 40% to mężczyźni. Wśród uczestników badania dominowały osoby w wieku w przedziale 36-50 lat (50,3%) oraz w dalszej kolejności 21-35 lat (34%). Respondenci posiadają w większości wykształcenie wyższe (46,6%) oraz średnie (44,5%). Niewielki odsetek uczestników badania posiada natomiast wykształcenie podstawowe oraz zawodowe.

Ryc. 54 Profil uczestnika ankiety (tzn. płeć, wiek, wykształcenie)

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

Ankietę rozpoczynało pytanie dotyczące ogólnego poziomu życia na terenie gminy. Wyniki wskazują, iż większość uczestników badania ocenia standard życia „raczej dobrze” (60%). Statystycznie co siódmy mieszkaniec nie był w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć”, natomiast najrzadziej respondenci wskazywali na odpowiedź „zdecydowanie źle” (2%).

Ryc. 55 Ocena poziomu życia na terenie gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

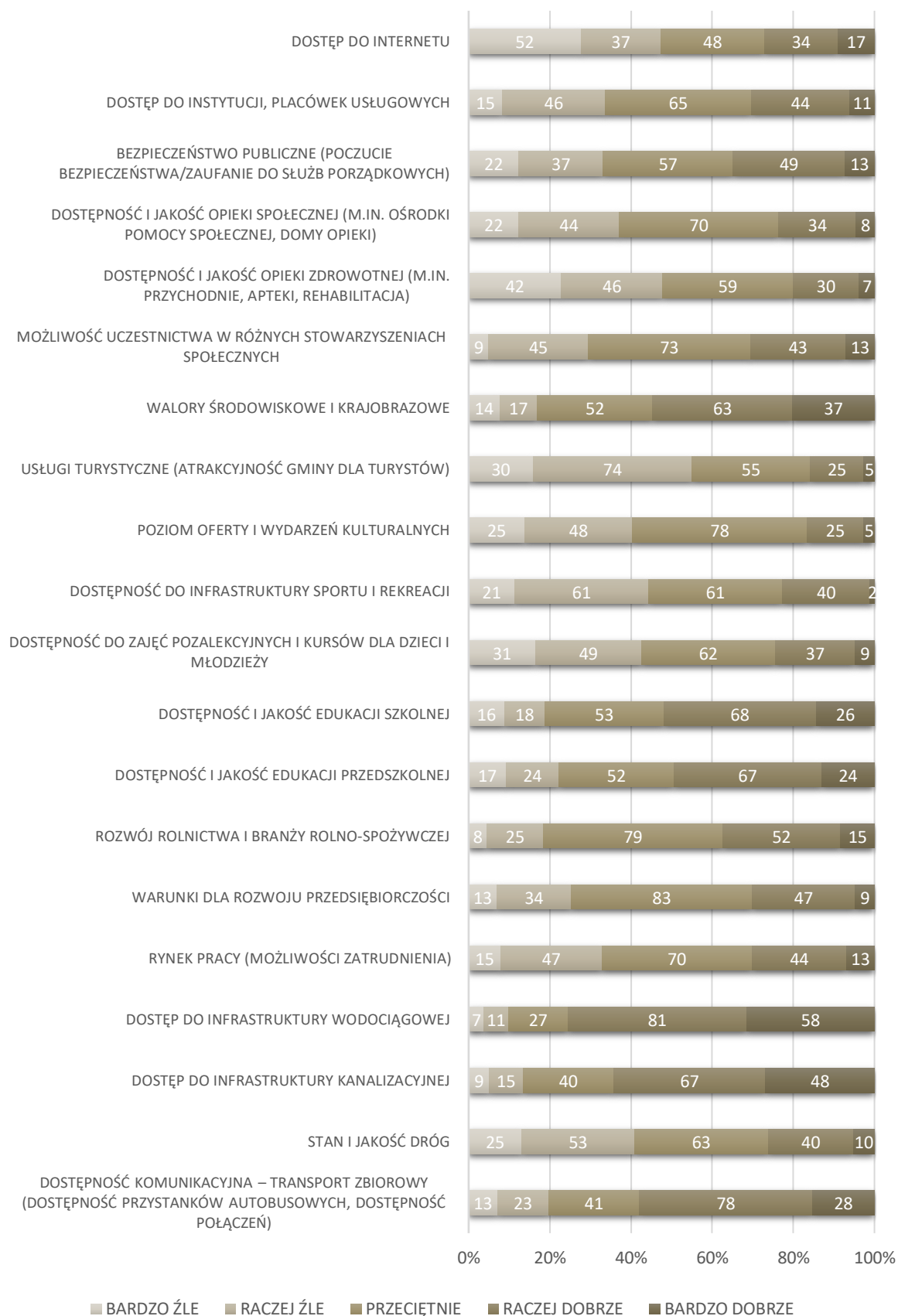
Następne pytanie stanowiło dokładną ocenę warunków życia ludzi w różnych aspektach. Dotyczyło to zagadnień zarówno społecznych, jak również ekonomicznych i środowiskowo-przestrzennych.

Spośród uzyskanych odpowiedzi na przedstawione zagadnienia uczestnicy badania najczęściej wskazywali odpowiedź „przeciętnie” (ok. 32,3%) oraz „raczej dobrze” (ok. 26,3%), natomiast najrzadziej wybieraną odpowiedzią było „bardzo dobrze” (ok. 9,7%).

Najmniej korzystnie ankietowani oceniają usługi turystyczne (atrakcyjność gminy dla turystów, dostępność i jakość opieki zdrowotnej oraz dostęp do Internetu. Ponadto w opinii większości respondentów dostępność infrastruktury sportu i rekreacji, dostępność do zajęć pozalekcyjnych i kursów dla dzieci i młodzieży oraz stan i jakość dróg są niewystarczające. W przeprowadzonym badaniu wśród mieszkańców poziom oferty i wydarzeń kulturalnych został zidentyfikowany jako istotny problem, co znalazło odzwierciedlenie zarówno w odpowiedziach na pytania zamknięte jak i otwarte.

Pozytywnie uczestnicy badania oceniają natomiast dostęp do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, gdzie zdecydowana większość badanych zaznaczyło odpowiedzi „bardzo dobrze” lub „raczej dobrze”. Mieszkańcy wyrażają również stosunkowo pozytywną opinie na temat walorów środowiskowych i krajobrazowych oraz dostępności i jakości edukacji szkolnej i przedszkolnej.

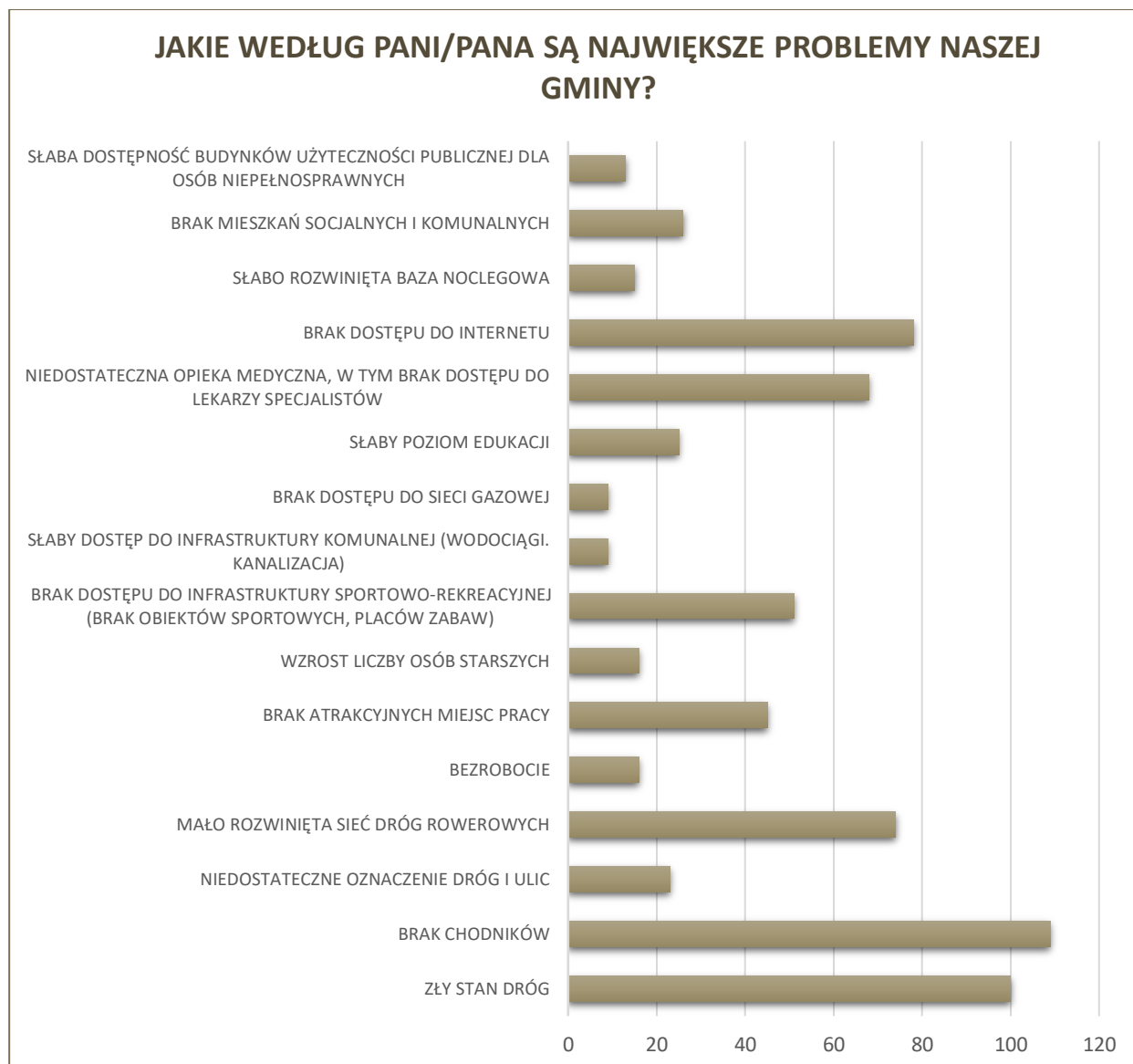
JAK PANI/PAN OCENIA WARUNKI ŻYCIA W GMINIE W WYMIENIONYCH ASPEKTACH?

Ryc. 56 Ocena warunków życia w gminie

Material źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

Kolejne pytanie w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło wskazania największych problemów, z którymi zmagają się Gmina Tczew. Odpowiedzi dotyczyły zarówno infrastruktury technicznej w gminie, jak i życia społecznego mieszkańców.

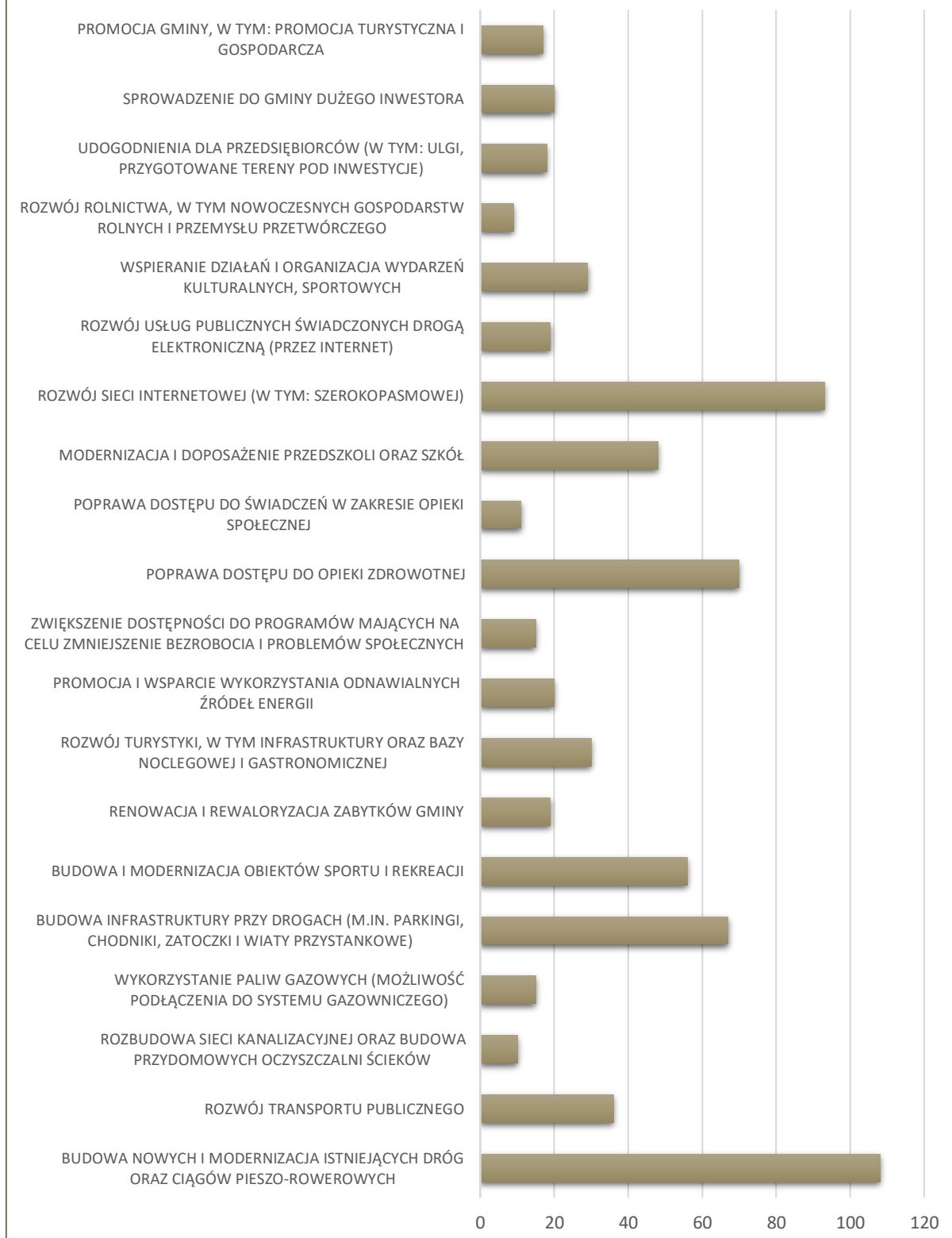
Ryc. 57 Określenie najważniejszych problemów w gminie

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i uzyskanych odpowiedziach wynika, iż głównym problemem gminy jest brak chodników oraz zły stan dróg. Ponadto znaczna część respondentów jako istotny problem wskazało brak dostępu do Internetu oraz mało rozwiniętą sieć dróg rowerowych. Zwrócono także uwagę na niedostateczną opiekę medyczną, w tym brak dostępu do lekarzy specjalistów, brak dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz brak atrakcyjnych miejsc pracy. Pozostałe zagadnienia były rzadziej poruszane.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wybranie priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy w najbliższych latach:

**PROSZĘ O WYBRANIE PRIORYTETÓW, KTÓRE MAJĄ LUB
MOGŁYBY MIEĆ NAJWIĘKSZY WPŁYW NA ROZWÓJ GMINY
W NAJBLIŻSZYCH LATACH**

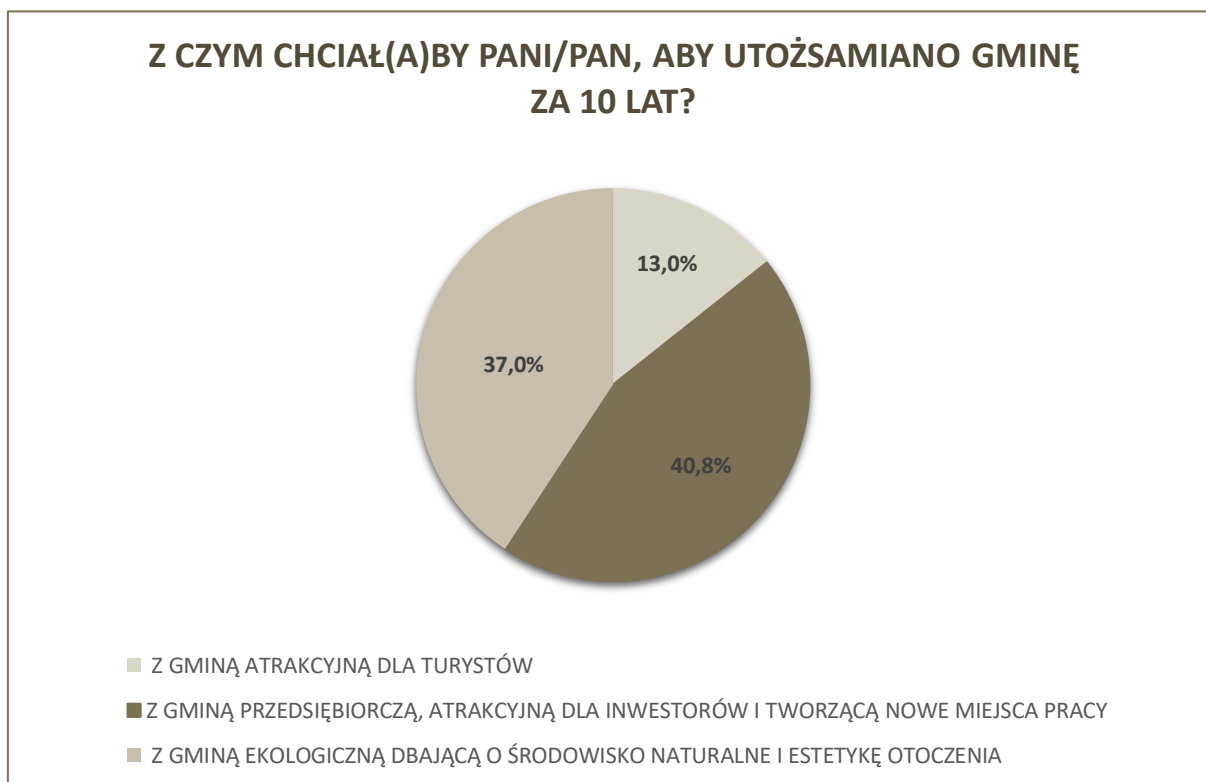

Ryc. 58 Ustalenie głównych priorytetów mających wpływ na rozwój gminy

Material źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

Spśród wyżej wymienionych zagadnień respondenci badania jako priorytety mogące mieć realny wpływ na rozwój Gminy Tczew najczęściej wskazywali budowę nowych i modernizację istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych. Stosunkowo często wskazywano również rozwój sieci internetowej (w tym szerokopasmowej), poprawę dostępu do opieki zdrowotnej, budowę infrastruktury przy drogach (m.in. parkingi, chodniki, zatoczki i wiaty przystankowe) oraz budowę i modernizację obiektów sportu i rekreacji. Respondenci, którzy skorzystali z możliwości udzielenia odpowiedzi otwartej najczęściej wskazywali doposażenie i modernizację szkół i przedszkoli, budowę żłobka, budowę obiektów handlowo-usługowych oraz rozwój i promocję gminy pod względem turystycznym jako działania priorytetowe, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy w najbliższych latach.

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło przyszłego wizerunku gminy, Na pytanie: „Z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby utożsamiano gminę za 10 lat ?” Mieszkańcy odpowiedzieli następująco:

Ryc. 59 Tożsamość gminy w perspektywie najbliższych 10 lat na podstawie opinii mieszkańców

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Tczew na lata 2025-2035.

Zdecydowana większość mieszkańców utożsamia gminę za 10 lat z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy. Mieszkańcy, w ramach odpowiedzi swobodnych wskazali, że za 10 lat chcieliby utożsamiać gminę z miejscem dbającym o mieszkańców, zapewniającym bezpieczeństwo, atrakcyjnym do zamieszkania, inwestującym w infrastrukturę publiczną. Podkreślali również potrzebę lepszej komunikacji i infrastruktury drogowej.

13. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

SPIS RYCIN

RYC. 1 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE GMINY – TŁO KRAJOWE	28
RYC. 2 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE GMINY – TŁO PONADLOKALNE	29
RYC. 3 STRUKTURA JEDNOSTEK PODZIAŁU TERYTORIALNEGO	30
RYC. 4 POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE GMINY	31
RYC. 5 UKŁAD KOMUNIKACYJNY NADRZĘDNY I PODSTAWOWY GMINY	34
RYC. 6 DŁUGOŚĆ DRÓG [KM] NA TERENIE GMINY W PODZIALE NA DROGI O NAWIERZCHNI UTWARDZONEJ I NIEUTWARDZONEJ	35
RYC. 7 ŚREDNI DOBOWY RUCH ROCZNY POJAZDÓW SILNIKOWYCH NA DROGACH KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH	36
RYC. 8 LOKALIZACJA GMINY W STOSUNKU DO OŚRODKÓW MIEJSKICH ORAZ SZACUNKOWY CZAS PODRÓŻY TRANSPORTEM INDYWIDUALNYM	40
RYC. 9 WSKAŹNIK MIĘDZYGAŁĘZIOWEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ W ODNIESIENIU DO GMIN W POLSCE, STAN NA 2017 R.	41
RYC. 10 DOCEŁOWY PRZEBIEG SIECI DRÓG EKSPRESOWYCH I AUTOSTRAD W POLSCE	42
RYC. 11 MAPA ZASIĘGU SIECI TELEFONII KOMÓRKOWEJ (NA PRZYKŁADZIE JEDNEGO Z OPERATORÓW) W LUTYM 2025 R.	44
RYC. 12 GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA GMINY NA TŁE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU	48
RYC. 13 GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA W GMINIE TCZEW W 2011 ROKU	49
RYC. 14 GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA W GMINIE TCZEW W 2021 ROKU	49
RYC. 15 PIRAMIDA WIEKU I PŁCI W GMINIE TCZEW	50
RYC. 16 UDZIAŁ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W GMINIE NA TŁE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU	51
RYC. 17 PRZYRÓST NATURALNY W GMINIE W LATACH 2014-2023	52
RYC. 18 SALDO MIGRACJI W GMINIE W LATACH 2014-2023	53
RYC. 19 RUCH RZECZYWISTY W GMINIE TCZEW I W GMINACH SĄSIEDNICH W LATACH 2014-2023	54
RYC. 20 PROGNOZA TENDENCJI ZMIAN LICZBY LUDNOŚCI DO 2060 R., W STOSUNKU DO 2023 R. (2023=100%) DLA POLSKI, WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO, POWIATU TCZEWSKIEGO I GMINY TCZEW	55
RYC. 21 UDZIAŁ GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	57
RYC. 22 PROCENTOWY WZROST LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W GMINIE TCZEW I W GMINACH SĄSIEDNICH W LATACH 2014-2023	60
RYC. 23 PODMIOTY GOSPODARCZE W PRZELICZENIU 10 TYS. OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE NA TŁE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU W LATACH 2014-2023	61
RYC. 24 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W PRZELICZENIU NA 10 TYS. OS. W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE TCZEW I W GMINACH SĄSIEDNICH W 2023 R.	61
RYC. 25 PODMIOTY GOSPODARCZE WG SEKCJI DZIAŁÓW PKD 2007 ZAREJESTROWANE NA TERENIE GMINY W 2022 ROKU	62
RYC. 26 STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG. SEKCJI PKD 2007 W 2023 R. W PODZIALE NA DANE DLA GMINY, POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU	63
RYC. 27 UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2023 R.	65
RYC. 28 LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W GMINIE W LATACH 2014-2023	66
RYC. 29 UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI TERENU GMINY TCZEW	68
RYC. 30 POSZCZEGÓLNE KLASY NACHYLENIA STOKÓW NA OBSZARZE GMINY TCZEW	69
RYC. 31 LESISTOŚĆ GMINY TCZEW NA TŁE GMIN SĄSIEDNICH	73
RYC. 32 POKRYCIE TERENU GMINY NA PODSTAWIE CORINE LAND COVER (CLC2018)	74
RYC. 33 ISTNIEJĄCE ORMY OCHRONY PRZYRODY W REJONIE GMINY	75
RYC. 34 PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE TCZEW	81
RYC. 35 GMINA W ODNIESIENIU DO KONSEPCJI KORYTARZY EKOLOGICZNYCH GDOŚ	82
RYC. 36 GMINA NA TŁE KONSEPCJI SIECI EKOLOGICZNEJ ZAWARTEJ W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	83
RYC. 37 LOKALIZACJA GMINY TCZEW NA TŁE REGIONU KOCIEWIA	103
RYC. 38 HERB KOCIEWIA	104
RYC. 39 PODZIAŁ GMINY TCZEW NA MIEJSCOWOŚCI O ZRÓŻNICOWANEJ DYNAMICE ROZWOJU	112
RYC. 40 MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZE WSKAZANIEM AKTUALNOŚCI NA TERENIE GMINY	120
RYC. 41 WYDANE W GMINIE DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU W LATACH 2014-2023	121
RYC. 42 POŁOŻENIE GMINY TCZEW W STOSUNKU DO ZASIĘGU PRZESTRZENNEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO GDAŃSK – GDYNIA - SOPOT	123
RYC. 43 WYKRYWALNOŚĆ SPRAWCÓW POPEŁNIONYCH PRZESTĘPSTW W GMINIE W TCZEW W LATACH 2013-2022	128
RYC. 44 LICZBA PRZYCHODNI NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINIE TCZEW I GMINACH OŚCIENNYCH	135
RYC. 45 LICZBA UDZIELANYCH PORAD LEKARSKICH W GMINIE W LATACH 2014-2023	136
RYC. 46 WSKAŹNIK WZROSTU LICZBY MIESZKAŃ W GMINIE TCZEW I GMINACH OŚCIENNYCH W OKRESIE 2014-2023	139
RYC. 47 PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA W GMINIE TCZEW ORAZ GMINACH OŚCIENNYCH W 2023 ROKU	140
RYC. 48 MIESZKANIA KOMUNALNE W GMINIE TCZEW I GMINACH SĄSIEDNICH	141
RYC. 49 LICZBA DZIECI W WIEKU 3-5 LAT PRZYPADAJĄCA NA 1 PLACÓWKĘ WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO W GMINIE TCZEW NA TŁE GMIN OŚCIENNYCH	144
RYC. 50 DOCHODY OGÓŁEM GMINY W LATACH 2014-2023 WRAZ Z PRZELICZENIEM NA 1 MIESZKAŃCA	149
RYC. 51 STRUKTURA DOCHODÓW W GMINIE W LATACH 2014-2023	149
RYC. 52 WYSOKOŚĆ DOCHODÓW W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W GMINIE TCZEW I W GMINACH SĄSIEDNICH W 2023 R.	150
RYC. 53 WYDATKI OGÓŁEM GMINY W LATACH 2014-2023 W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	152
RYC. 54 PROFIL UCZESTNIKA ANKIETY (TZN. PŁEĆ, WIEK, WYKSZTAŁCENIE)	155
RYC. 55 OCENA POZIOMU ŻYCIA NA TERENIE GMINY	156
RYC. 56 OCENA WARUNKÓW ŻYCIA W GMINIE	157
RYC. 57 OKREŚLENIE NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW W GMINIE	158
RYC. 58 USTALENIE GŁÓWNYCH PRIORYTETÓW MAJĄCYCH WPŁYW NA ROZWÓJ GMINY	159
RYC. 59 TOŻSAMOŚĆ GMINY W PERSPEKTYWIE NAJBLIŻSZYCH 10 LAT NA PODSTAWIE OPINII MIESZKAŃCÓW	160

SPIS TABEL

TAB. 1 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA NAJWAŻNIEJSZYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH SZCZEBŁA KRAJOWEGO	10
TAB. 2 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA OBOWIĄZUJĄCEJ STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030	16
TAB. 3 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA POZOSTAŁYCH DOKUMENTÓW SZCZEBŁA REGIONALNEGO	18
TAB. 4 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA OBOWIĄZUJĄCYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	24
TAB. 5 WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY TCZEW	32
TAB. 6 LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY W 2023 ROKU	47
TAB. 7 RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W GMINIE W LATACH 2014-2023	51
TAB. 8 MIGRACJE W GMINIE W LATACH 2014-2023	52
TAB. 9 WSKAŹNIK PRZYROSTU RZECZYWISTEGO W GMINIE TCZEW ORAZ GMINACH SĄSIEDNICH W LATACH 2014-2023.....	53
TAB. 10 GOSPODARKA ROLNA NA TERENIE GMINY - PORÓWNIANIE 2020 R. Z 2010 R.	58
TAB. 11 PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE NA TERENIE GMINY W LATACH 2014-2023.....	59
TAB. 12 STRUKTURA OSÓB PRACUJĄCYCH WG MIESIĘCY NA TERENIE GMINY W 2023 R.	64
TAB. 13 LICZBA BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY W LATACH 2014-2023	64
TAB. 14 CHARAKTERYSTYKA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY	71
TAB. 15 WYKAZ UDOKUMENTOWANYCH ŹŁOŻ KOPALIN WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE GMINY TCZEW	72
TAB. 16 WYKAZ UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY	78
TAB. 17 WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY TCZEW	79
TAB. 18 SIEĆ WODOCIĄGOWA W GMINIE	84
TAB. 19 WYKAZ UJĘĆ WODY W GMINIE	84
TAB. 20 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE	85
TAB. 21 WYKAZ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY TCZEW	85
TAB. 22 SIEĆ GAZOWA W GMINIE	87
TAB. 23 ILOŚĆ ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY W LATACH 2020-2023.....	88
TAB. 24 ZESTAWIENIE KORZYSTNYCH I NIEKORZYSTNYCH TENDENCJI W SYSTEMIE GOSPODARKI ODPADAMI W GM. TCZEW	90
TAB. 25 ANALIZA SWOT Z ZAKRESU SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI GMINY TCZEW	90
TAB. 26 WYKAZ ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW	92
TAB. 27 WYKAZ ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W EWIDENCJI ZABYTEKÓW (Z WYŁĄCZENIEM OBIEKTÓW I OBSZARÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW).....	93
TAB. 28 WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBOWIĄZUJĄCYCH NA TERENIE GMINY TCZEW	113
TAB. 29 LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW NA TERENIE GMINY TCZEW W LATACH 2014-2023.....	127
TAB. 30 KORZYSTAJĄCY ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE W LATACH 2019-2022	137
TAB. 31 ŚWIADCZENIA ORAZ FORMY POMOCY REALIZOWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE	137
TAB. 32 GOSPODARKA MIESZKANIOWA GMINY NA TLE POWIATU TCZEWSKIEGO W LATACH 2015-2023	138
TAB. 33 OSOBY UCZĘSZCZAJĄCE DO PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W GMINIE TCZEW W LATACH 2015-2023.....	143
TAB. 34 FREKWENCJA WYBORCZA W GMINIE PODCZAS WYBORÓW POWSZECHNYCH ORAZ REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWYM W LATACH 2015-2024	146
TAB. 35 DOCHODY OGÓŁEM GMINY W LATACH 2014-2023	148
TAB. 36 WYDATKI OGÓŁEM GMINY W LATACH 2014-2023	151
TAB. 37 WYDATKI OGÓŁEM WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ W GMINIE W 2023 R.	152
TAB. 38 UDZIAŁ WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W WYDATKACH OGÓŁEM GMINY W LATACH 2014-2023	153

NAJWAŻNIEJSZE WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1130 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1465 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1112 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2024 poz. 324 z późn. zm.).

NAJWAŻNIEJSZE DOKUMENTY I PUBLIKACJE

- Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.
- Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków.
- Powszechny Spis Rolny 2010, 2020.
- Raport o stanie Gminy Tczew za rok 2023, 2024.
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny, 2021, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, 2021.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, 2019, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tczew, 2024.

NAJWAŻNIEJSZE WITRYNY INTERNETOWE

- <https://bdl.stat.gov.pl/>
- <https://bip.gmina-tczew.pl/>
- <https://capap.gugik.gov.pl>
- <https://european-union.europa.eu/>
- <https://ekrs.ms.gov.pl/>.
- <https://gmina-tczew.pl/>
- <https://isok.gov.pl/>
- <https://stat.gov.pl/>
- <https://tczew.e-mapka.net/>
- <https://tczew.policja.gov.pl/>
- <https://wybory.gov.pl/>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
- <http://www.geoportal.gov.pl/>
- <https://www.gios.gov.pl/pl/>
- <https://www.gov.pl/>
- <https://www.gov.pl/web/gdos>
- <https://www.polskacyfrowa.gov.pl/>
- <https://www.polskawliczbach.pl/>
- <http://www.swarozyn.naszabiblioteka.com/>
- <https://zabytek.pl/>